

ديوان عبدالرحمن



تمهيد
مولانا عبدالقادر

پيش لفظ
پروفيسر محمد نواز طاثر

پښتو اکيډمي پښور يونيورسټي

ټول حقوق د پښتو اکيډمي پمقله محفوظ دي

د پښتو اکيډمي د مطبوعاتو سلسله نمبر ۱۴۱

د اړکې د پښتو اکيډمي

۱۹۹۳

۱۹۸۷

جدونې پريښ

يوډن

نکړان

اول ځل چاپ نيټه

دويم ځل چاپ نيټه

د چاپ ځاي

لعداد

30 / 00

په اهتمام د لطف الله خوشنويس په جدونې پريښ

کڼه چاپ شو - او پښتو اکيډمي پيښور د پښتو ټولنې نه خپره شو

تشکر

موز: د صوبائے حکومت د وزارتِ تعلیم اوبالعمومی
د صوبہ سرحد د گران وزیر اعلیٰ صاحب ارباب محمد جہانگیر خان
منہ کوو چہ د حقوئی پہ خاص پیر زوونہ اومالی اعانت
پښتواکیدی د دے جوگه شوه چہ د کتاب یوخل یسا
خلو قارئینو ته وړاند ے کری



مقدمه

د نوی چاپ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَمْدَةٌ وَنُصَلِّیْ عَلَی رَسُوْلِهِ الْکَرِیْمِ

پښتو اکيډمي، پاکستان د مرکزي وزارت تعليم په مالي امداد دوه کتابونه د پوره موده پخو په اردو کې ترجمه کړي او د دغه اردو ترجمه سره شائع کړي وو۔ په دغه دوو کتابونو کې يو منتخبات خوشحال خان خټک و چې ترجمه د پښتو اکيډمي يو پخوانی غړی حکيم سيد انوار الحق کړی وه۔ دغه ترجمه په ترکي وه۔ دويم کتاب درحمان بابا ديوان وو۔ د ترجمه منظومه وه او ترجمه د بيا بيا غزل، بوللر، مير حمزه شينواری صاحب وو۔ درحمان بابا ديوان په دغه ترجمه کې د مټ او مفهوم په لحاظ د ترجمه خوره حق ادا شوې وو د قارئو په راټه منحصره ده۔ البته دغه کتاب د شائع کيدو نه پس د يرز ختم شو۔ سره د دې چې د کتاب طلب د يرزيات وو او د اکيډمي نه په بار بار تقاضې کيدې ولې نه خو د اردو ترجمه سره درحمان بابا ديوان دغه مطبوعه نسخ د ستيا ب وه او نه د ديوان اصل متن۔ د پوره موده په دې منځ کې و اوږدېده۔ درحمان بابا ديوان ځنې نور، ايډيشنونونه مختلفو ادارو شائع کړل او د لوستونکو فوري ضرورت ته ترسره کړو۔ ولې کوم حاجت او ضرورت چې د پښتو اکيډمي د مطبوعه کتاب دوه هغه بيا هم نيمگړې وو۔ د دې کبله اکيډمي آخردا فيصله اوکړه چې د دې کتاب دوو باره اشاعت ته لاره گودر جوړول پکا، دی۔ د دې مقصد د پاره اکيډمي د صوبه سرحد صوبائی حکومت ته خواست اوکړو او د صوبائی حکومت له خوا په دې لړ کې مثبت ټولنيز پټو اکيډمي د دې خبرې جوگه کړه چې دغه کتاب يو ځل بيا شائع کړي۔

درحمان بابا د کلام مقبولیت او هر دلعزیزی د دے خبر ۛ متقاضی ده چه دا دیوان په مختلفو سائرونو او بيله بيله تقطیع او بیل بیل معیار کښه هر کله دستیاب وی - د ښه بشکلی او معیاری طباعت د اوچت قیمت لښه هم په لاس راځي او د طالب علمانو او عامو لوستونکو د وس په بیهه دے هم په لاس راځي - دا ۛ لکه دیوان حافظ او دیوان غالب چه خوشنما او معصوم ایډیشن ۛ هم موندل ۛ شی او عام ایډیشنونه هم او یا بیا د دے کتاب سره معیاری ترجمه او شرح هم موجود ۛ وی - به هر حال د پښتو اکیدي درحمان بابا دیوان تر یو حده دغه ضرورت او حاجت ترسره کوي - دانه خو دومره گران او قیمتي دے چه عام خلق ۛ اخته نه شي او نه دومره ارزان او کم قیمت ۛ دے چه اختونک ۛ ښیځي نه خوښوي - ترجمه ۛ په خپل ما ۛ مستند ده حکه چه مترجم ۛ موجوده دور د پښتو ژبې رئیس املغز لین دے شرک چه په اردو ژبه هم ښه عبور لري -

درحمان بابا دا دیوان د پښتو اکیدي د ځو نورو کتابونو سره د صوبائی حکومت په مالی مرسته شائع کول ۛ شي - زک د پښتو اکیدي له خوا د گران وزیر اعلیٰ ارباب محمد جهانگیر خان او د صوبه سرحد وزارت تعلیم د سابق سکترینا علی پروفیسر رشید احمد باچا دین ۛ او پیر زوړو ته ډیره مننه کوم چه د هغوی اخلاص پښتو اکیدي د دے جوگه کره چه دغه کتابونه یو ځل بیا شائع کړي -

د د پښتو اکیدي د خپلولو ملگرو با لخصوص د مولوی محمد اسحاق، لطف الله خوشنویس، محمد رسول کاتب، ارشاد کاتب، قاضی حنیف الله پروفیسر، سرفراز خان لائبریرین، حاجی سید محمد شفیع، محمد انور خان، قداح محمد او د دفتر د نور ۛ عمل او د جدون پریس دا هل کارو او انتظام ۛ هم ډیر ممنون یم

چہ هغوئى هم زمونږ سره په دے کار کېښه په خلاص مټ کومک او کړو او مونږ
د دے جوگه کړو چہ د غم کتا بونه د طالب علمانو او عامو لوستونکو د ضرورت تر سره
د پادۍ زړ تر زړه شاع کړو۔

وما علینا الا البلاء

پروفیسر محمد نواز طائر

ډاکټر کټ

پښتو اکیډمۍ پښتو ریونیورسټی

۱۴، ستمبر ۱۹۸۷ء

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نعمده و نصلي على رسوله الكريم

د يوې ژبې نه بله ژبه کښې څه ترجمه کول ډير گران کار دے۔ او چه ترجمه بيا د شعر نه په شعر کښې شي نو دا لا ډيره گرانه شي۔ ژبه د ميدان کښې لنډه شان تجربه ضرور لرم۔ او د دغې تجربې په بنا ما د ترجمې د زړو او نوي اصولو د سنجولو بيا بيا کوشش کړې دے۔ ترجمه به اول اول کښې اسان کار ښکاري۔ خو چه ترجمه کونکې ورته يو ځل وني را کښې، او کاغذ قلم راواخلي او گوتې پورې کړي نو ډير زر ورته دے اسان کار کښې ډيرے گرانې پيښې شي۔ ترجمه کونکې به هله يو کتاب يا يو مضمون ته لاس اچوي چه دے د هغې په ژبه پوره قابولري۔ او په خپله ژبه نه هم داسې قابووي چه د کتاب يا مضمون هيڅ لفظ بې صحيح ترجمې وايي نشي۔ د هيڅ لفظ معنی او استعمال باريک پياوړتوب د دې د نظره پټ وايي نشي او د ترجمې په ژبه کښې دغه باريکي او خوند د ترجمې د خپلې محاورې مطابق هم ادا شوي وي۔ په دې عمل کښې د ترجمې د سنجولو پر لټ اصول منلي شوي راغلي دے۔ او هغه دا دے چه ترجمه د ترجمه نه ښکاريږي۔ د ترجمې د ژبې، د محاورې او اصطلاح د جخت خيال منلې شوي وي۔ اصل مطلب کښې ډير کم لاندې باندې راغلي وي۔ د ترجمې دا انداز او معيار ډير لوړ دے۔ او که په نثر کښې وائې نو لږ ډيره حده ترجمه صحيح او پرمختللي کيدې شي۔ ولې په شعر کښې ترجمه

داسې ځيگر موزي ده چه د ترجمې دا معيار چه اوس ذکر شو، د ترجمې دغه معيار ته رسيدل به ښو معجزه وي. ولې بيا هم عالمان او اديبان او محققينو تل دا کوشش کړې ده چه د يوې ژبې اشعارو ته د يوې بلې ژبې د شعر جامه ورواغونده وي، دا سلسله خدايې خبر چه د کله نه شروع شوې ده، ولې دا يقين ده چه تر قيامته به روانه وي. د دنيا د کلاسيکي ترجمو ذکر کول به مناسب وو ولې خبره اوږدېږي نو زه نه هم په دغه ځاي پرېږدم.

د ترجمې ميدان لکه د علم او د سائنس د ميدان هيڅ پوله نه لري. د دنيا کومه ژبه به داسې وي چه نیکل لوستل به پکښې کيږي. او څه تصنيف تاليف يا شعر شاعري نري. او د دنيا يوې بلې ژبې ته به د هنر د اړولو کوشش نه وي شوي. ان چه د دنيا د ډيرو وړو او کمو يادو ژبو تحقيق راواخلې نو که د نورو نه نه وي نو د شعر و شاعرۍ ترجمه خو به نه چا محقق په څه نه څه شکل کښې ضرور کړې وي. په دې کښې زما مدعا د زياتې تربيه يا کمې ترجمې نه ده. مقصد دا ده چه د اسماني کتابونو نه واخلي نو د فلسفې، ادب، تاريخ، سائنس او ان چه د فني او صنعتي ليک پورې ترجمې شوې دي. او کيږي به.

زه دا نه شم وئيلې چه د رحمان بابا کلام په اردو شعر کښې ترجمه کول ولې او تر کومه حده ضروري وو. ولې چه د هندوستان مسلمان له الله تعالي يو خپل آزاد ملک ورکړو. او د دې ملک د هر کوټ اوسيدونکو کښې دا تلوسه او غريده چه يو تر بله دې نور هم زيات نږدې شي، او داسې لکه څنگه چه د دې علاقې ټول اوسيدونکي يو بل ته د مذهب او عقيدې له لوريه ډير نږدې وي. دغه رنگې د دوي ثقافت، تهذيب او تمدن له لوريه هم يو تر بله پيژندکلو راولي. د پاکستان حکومت دې ته پوره پوره توجه او کړه. او چه په دې څو کاله کښې زه څومره وس رسیده

د دے لوړ مقصد د پاره ئے ډیر کوششونه او کړل —

د ثقافت، کلچر او تهذيب او تمدن په میدان کښے د نزدې والی راوستو د ټولو نه زېر دسته وسله ژبه ده. حکومت په دغه سلسله کښے د لومړي ژبې فيصله ډیر په انصاف سره اوکړه او اردو او بنگالی دواړه ئے د پاکستان سرکاری ژبې اومنلے او دے سره ئے بیا د علاقائی او د ملی ژبو مرمینځه د نزدې والی راوستو د پاره د علاقائی ژبو نه په ملی ژبو کښے او د دے دواړو ملی ژبو نه په علاقائی ژبو کښے د هر کوټ ادب او فن او ثقافت یو تر بله رانزدې کولو ته غځه کړه. ملت پاکستان ته د دے څومره غټه ښیگره اورسیده، د دے ذکر کول زما د وسه بهر دی. دا خو که په ملک کښے یو مکمله جائزه واخستے شی، نو هله به پته اولگیدے شی چه د پاکستان کترے علاقائیزے ژبے، ملی ژبو، ثقافت ولېره وغیره ته څومره نزدې شوے. زه که څه لږ ډیر وئیلے شمه نو بش د پښتو ژبې په حق، وئیلے شم، ځکه چه د دے سلسلے دا اهمه لړۍ د پښتو اکیډمۍ سره تعلق لری، او د هغے ذکر په ما باندے لازم راحی —

د پېښور یونیورسټی د پښتو اکیډمۍ بنا په کال ۱۹۵۵ ع کښے کېږودے شوے ده. اکیډمۍ د ټولو نه اول د پښتو د مشهور شاعر خوندحال خان خټک د منتخب کلام اردو ترجمه په نشر کښے په کال ۱۹۵۷ ع کښے چاپ او خوره کړه. دغه ترجمه سید انوار الحق صاحب اړے وه، د خوشحال خان د منتخباتو د اردو دا ترجمه خواؤ شا اووه سوه ۷۷۰ ده. یو طرف ته پښتو او بل طرف ته اردو ده، د دغے لوتے کار خرچ نیم پښتو اکیډمۍ او نیم د پاکستان مرکزی حکومت اومنه، د پاکستان مرکزی حکومت دا فیصله اوکړه چه که پښتو اکیډمۍ د پښتو د مستندو مامی او کلاسیک کتابونو ترجمه په اردو کښے اوکړی، نو په دغه اصول



به حكومت د خرج بار د اكيدېمۍ سره نيم په نيم آوېشي۔

په كال ۱۹۵۸ع كښې دا فيصله اوشوه چه د پښتو مشهور صوفي شاعر عبدالرحمان بابا (رح) ديوان د په اردو كښې ترجمه كړې شي د يونيورسټي مشرانو يو وره شان جرگه جوړه كړه چه دوه خبرې فيصله كړې يوه دا چه د رحمان د ديوان ترجمه په شعر كښې پكار ده او كه په نثر كښې؟ د دې جرگې په غاړه دوئمه فيصله دا هم كول وو چه څوك د دې كار د پاره خوښ كړې شي؟ د دې جرگې رابلل زما په غاړه وو۔ او غړي ئې ښاغلي پروفيسر صاحبزاده محمد اديس، ښاغلي مولانا عبدالقدوس، ښاغلي پروفيسر محمد طاهر فاروقي، ښاغلي سيد انوارالحق، ښاغلي خيال بخاري، ښاغلي قاضي هدايت الله او ښاغلي مولوي محمد اسرائيل وو۔ جرگې په يوه خولۀ دا فيصله او كړه چه رحمان صوفي شاعر دې او په نثر كښې كه د دۀ كلام ترجمه شي نو خوند به ئې پيڅي ورك شي ځكه نو د دۀ د كلام ترجمه په اردو شعر كښې پكار ده۔ پاتې شوه دا چه د شعر د ترجمې دا كار د څوك او كړې، مونږ يو څو داسې شاعرانو او اديبانو ته خواست او كړو چه د رحمان د دريو غزلو ترجمه دې په اردو شعر كښې مونږ ته راواستوي۔ دې جرگې د يو څو شاعرانو رالټولې نمونې ښې اوستجولې او په دې يوه خولۀ شو، چه په دغه رارسيدلو ترجمو كښې د ښاغلي امير حمزه شنواري اردو ترجمه غوره ده۔ د دې فيصلې نه پس بيا ما د حمزه شنواري سره خبرې اترې او كړې او هغه د ترجمې دې كار ته وړاندې وتو۔

حمزه شنواري د پښتو مشهور شاعر او اديب دې او د غزل په ميدان كښې د سر سرې كنټرلې شي۔ حمزه د يو بل غټ كمال خاوند هم دې دې صوفي منش دې ژوندې زړۀ لري او د رحمان سره يو روحاني رابطې په وجه دۀ د دې كار د سر ته رسولو پوره اهليت لري۔

حمزه په اردو کښې هم شعر ليکي، اردو فارسي سره ډيره مينه لري، او پا اردو بند بر دے۔ فارسي مے ترے پخپله نه ده اوريدلے خو وائي چه خو غزلے ئے فارسي کښې وئيلي دي۔

پاتے شوه اوس دا چه د حمزه دا ترجمه به تر کومه حده په دغه معيار درسته اوخيژي د کوم ذکر چه ما د دے تمهيد په اولنو شو کړښو کښې کړے دے، حمزه که هر څومره لوړ شاعر اديب او نظر لرونکے صوفي دے۔ ولې مورنئې ژبه ئے پښتو ده۔ اردو ئے زده کړے ده، نو که د ده د اردو ترجمے خوند هغسے نه وي څنگه چه د اصل دے۔ يا د ځينے نااندانو په خيال ترجمه دا رنگے نه بل رنگے پکار وه وغيره وغيره، نو دوي حق لري او مونږه عذر۔ زما په خپله عقیده په دے قسم علمی کارونو کښې داسے درجه کمال ته رسيدل چه د هيڅ قسم کوټے اښودو ځائے پکښې پاتے نه شي د بنیاد د وس خبره نه ده۔ حمزه او د ده دا د اردو ترجمه -نجونکي، يعنې مولانا عبدالقدوس او مشتاق احمد مشتاق په خپل وس پرې وو۔ په دے کښې بس هم دغه هومره وينا کافي ده۔ الله تعالی د زمونږ په دے کوشش کښې داسے برکت واچوي چه اردو او پښتو لوستونکي روڼه عزيزان دا ترجمه واخلي او وے لولي او بيا چه پکښې څه د ترسيم تنسيخ اضافے يا کمی گنجائش ښکاري نو وے کړي۔ که پخپله ئے اوکړے شوه او که مونږ د دے جوگه گنډې۔ مونږ ته دے ئے راواستوي چه که چرے دوئم ځل د دے ترجمے د چاپ کيدو سمون جوړ شي نو چه هغه هر څه پکښې ځائے کړے شي۔

د رحمان د کلام د اردو د ترجمے او د هغے د پس منظر او هره والي يا نيمگړتيا د دے بحث نه پس که زه د هغه گرانو ذکر او کړم کومے چه د داسے دوه ژبينو کتابونو د ترجمو او چاپ لار کښې پيښيږي نو لوستونکي به پرے ستومانه شي او زمونږ به پرے هيڅ ښيگړه او نه شي۔ زه

د اکیډمۍ د هر چاپ کیدونکی کتاب په وړاندې څه نه څه لیکم او کله کله راله ځان پورې خندا هم راشي. ځکه چې د راتلونکي زمانې تیزمنه او تیز ژبه ناقد خو ډیر په آسانه دا وئیلې شي چې دې سپړی نور خو څه نه شو لیکلې. تمهیدونو له نې زور ورکړې وو. هسې یو تمهیدی شان پښتو لیکونکې وو. بې د تمهید نه به نې یا څه لیکلې وی یا نه، ولې د هر تمهید په روستو کړېو کښې د پښتورونږو د بې فکرۍ او بې رځۍ ژباړې "کتابونه نه خرڅیږي"، "پښتون په کتاب پیسې نه ورکوي"، او "قوم اوده دې"، او فلانې او ډینگلې دې، بس دغه به نې وې. ولې زه به بیا هم دغه ژباړه کومه. که د کتاب په تمهید کښې وی او یا په څه اخبار یا رساله او یا کتاب کښې وی. آخر چې یو کتاب په دومره خوارۍ چاپ شي دومره خرڅ پرې راشي نو یو منصف ناقد د باید پخپله اوواي چې دغه کتاب خوریدل او خرڅیدل څومره ضروري دی او که نه، د اکیډمۍ په لنډو تنگو کوټو کښې د د دورو، وینو او کونډو خوراک شي. "کار نه کیږي"، "کتابونه نشي لیکلې"، "علمی تحقیق نشته"، "اکیډمۍ لا تر اوسه څه کړي دي؟"، ډیر ښاغلي داسې وائي، زه څه چل او کړم په داسې ویونکي رونه د دې وئیلو نه مخکښې دومره تکلیف هم نه کوي، چې چرته د چا نه تپوس او کړي چې څه څه په علمی میدان کښې زموږ په خواؤشا کښې څه کار هم کیږي یا شوې دې که نه؟ لنډه دا چې کتاب نه لوستونکي د دغه وائي او موږ به چې تر څومره را نه کیږي کوشش به کوو چې علم خور کړو. او د قام د بچو تربیت چې څومره ممکن وی د اسلام په رنځ کښې اوکړو.

د دې ترجمې د نظرثاني په لار کښې مولوی عبدالقدوس صاحب ډیر ځان کړولې دې. چاپ ته د لیږلو نه مخکښې د اکیډمۍ ځنې غړو هم په دې یو نظر اچولې دې. په دې کښې ښاغلي مشتاق احمد او سیف الرحمن د خاص ستاښ جوگه دي. زه د مولانا عبدالقدوس ډیر ښکر ګزار یم چې هغه په حیثیت د اردو او پښتو د یو جید عالم د حمزه د اردو ترجمې په سره کولو



کښې خبرله اوږده تجربه او پکاروله - عبدالرحمان شېب او سيف الرحمان دواړو د دے چاپ کتاب په تدوين، ترتيب، تصحيح وغيره وغيره کښې ې کچه ډيره ځيگر سوزی کړې ده - دوه ژبين کتاب ډيره ځيگر سوزی غواړي - او بيا چه چاپ ۚ په پښتو ټاټپ کښې وې - چه نه پرے چاپ خانه سمه راځي او نه د چاپ خانے د حرفونو لگوونکي کارکنان د دے قسم چاپ سمه تجربه لري - د دے کتاب په چاپ کښې د پيښور يونيورسټي د چاپ خانے غونډه موندله برخه ده ځکه چه د دے اردو حصه د دغے چاپ خانے د کار کړونکو د لاس ده - زه د پيښور يونيورسټي د چاپ خانے د منظور الہي منظر، محمد شريف او ياقوت خان ډيره مننه کوم - او د پښتو د حصے د چاپ کار بېلک آرټ پريس کښې شوے دے - په دے کښې د عبدالکريم خليل د پښتو د حرفونو د شکلونو په بهتر کولو کښې څومره ځان کړولے دے - زه د دے دغے شوق، اخلاص او محنت ډيره ستائنه کوم -

يو آخري عرض لرم او هغه دا چه زمونږ دا اراده ده چه د رحمان بابا يوه مکمله او مستنده نسخه د اکیډمي د طرفه چاپ کړو - دا موجوده ډبرانه په رومي ځل ما د مولوی فضل ودود صاحب په ملگرتيا کښې په لاهور کښې په ۱۹۳۸ع کښې مرتب کړے وو او يو تمهيد شان مے پرے هم ليکلے وو - (چه هغه دے سره شامل دے) او دعامے کړے وه، چه الله تعالی دے زلمواديا او محققينوله همت ورکړي چه د رحمان (رح) د ژوند، کلام وغيره وغيره په حقله نور زيات مستند معلومات راغونډ کړي - زما دغه دعا تر ډيره حده الله تعالی قبوله کړے ده - او چه څه وخت مونږ د اکیډمي د طرفه د رحمان بابا (رح) يو مکمله مستنده نسخه چاپ کوو، نو زه به د دغه تحقيقي مهم حقله چه کوسو ادبپانو او ناقدانو څه کار کړے دے يوه ښه تفصيلي مقاله ليکه - که تر دغه ژوندے پاتے شوم - اکیډمي ته د الله تعالی په فضل د انگلستان جرمني، اسی کله او پخه په پاکستان کښې د رحمان بابا (رح) ځينے لار حقله را بیدلے دی - او که خداے ته منظوره وي او دغه وخت



راغے نو یقین دے چه د دغه نوی تحقیق نه پس به د رحمان د دیوان یوه
مکمله نسخه چاپ شی - په دے نوی نسخه (ایډیشن) کښې مونږ هم هغه د
کال ۱۹۴۸ء ترتیب قائم ساتلې دے - هن ۱ په الفاظو کښې موځانې په ځانې
څه لاندې باندې راوستې دے - خیر دغه خو به کیږی چه څه کیږی خو د
الله تعالیٰ شکر دے چه مونږه نې د دے جوکه کړو، چه د پښتو ژبې د ټولو
نه د مشهور صوفی شاعر کلام د وطن نورو روڼو روڼو ځویندو ته په اردو ژبه کښې
پیش کړو - زه دا د علم، ادب، ملک او ملت، تهذیب، ثقافت او مذهب یو
غوریز خدمت ګنم که الله پاک ته منظوره شی نو زه به د ډیر لوڼې قسمت
خاوند یم - والسلام

مولانا عبدالقادر
ډائر کټر - پښتو اکیډمی

پېښور یونیوسټی
۳ جون کال ۱۹۶۳ عیسوی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نعمه و نصلي على رسوله الكريم

عبدالرحمان سهر بنی

د شاعرۍ په تاریخ کښې داسې مثالونه موندل شوي چې د شاء
للام خو په اولس کښې عام رواج او شهرت لري. ولې پخپله د شاعر
ژوند د عامو حالاتو قدرې نه هم څوک سم نه وی خبر. د فارسي په
نمراء کښې د خواجه حافظ شیرازی (رح) دومره اوچت مقام د ډیرو کم
برای شاعرانو نصیب شوی دی. ولې د ده د سوانح حیات د لیک ابتدا
لامه شبلی (رح) د شعر العجم په دویم جلد کښې په دې الفاظو سره کړې ده:-

”د شاعرۍ په تاریخ کښې د دې نه زیاته افسوسناکه واقعه نشي
کيدې چې د خواجه حافظ د ژوند حالات دومره کم معلوم شوي
دی چې د شوق او ذوق لرونکو وچې شونلې پرې نه دی
لوندې شوي. که د خواجه حافظ د پاتې شاعر چرته په یورپ کښې
پیدا وې نو دومره سوانح عمرۍ به لیکلې شوې وې چې
د هغه د تصویر هر خد و خال به ښکاره شوې وو. ولې تذکره
نویسانو چې تر اوسه څه لیکلي دي که هغه ټول راغونډ کړي
شي نو د خواجه حافظ (رح) د ژوند یوازې قدرې هم ترې
سم نه څرگندېږي. هر څومره تذکرې چې لیکلې شوي دي-
په دې بل نه اخذ شوي دي. او هم هغه واقعات دي
چې په بیاو الفاظو کښې ذکر شوي دي.“

د انگرېزي ادب په تاريخ كېنې د شكسپير دومره لوړ مقام دې چې كه د هغه كلام ترې لرې كېږي نو د انگرېزي ژبې لمنه به تشه توره پاتې شي. د شكسپير د داسو په تشرېح او توضېح كېنې زرگونه كتابونه ليكلي شوي دي. ولې پخپله د مصنف د ژوند د اصلي حالاتو په حقله مستند معلومات ډير لږ دي. ځنې مؤرخين او ناقدان دا راغلي لري چې شكسپير هلېو څوك داسې ممتاز شاعر ټير شوې نه د. دا خو لارډ بېكن وو چې خپل كلام نه د يو فرضي نوم لاندې ليكلې وو. د دنيا د هرې مټرقي ژبې او متمدن ملك په ادبي تاريخ كېنې داسې مثالونه پېښيږي. دا دوه مثالونه كافي دي. مدعا يې د دې نه دا ده چې د پښتو شاعرۍ په تاريخ كېنې د رحمان بابا نه زيات شهرت او هرنه انگرېزي لا تر نن د هېڅ شاعر نه ده نصيب شوې. د پښتو د علاقې نړۍ بڅې، لوتې، واږه، عالم، جاهل، لاهوت دا چې هر كس و ناكس د رحمان بابا نوم پيژني. د هغه كه يوه نيمه رباعي نه وي نو يوه نيم بيت خو ورته ضرور ياد وي. هر مجلس هم د دې د كلام په رنځا روښانه وي د پښتون د ژوند هر كيفيت په څه نه څه پرايه كېنې د دې په كلام كېنې موجود وي. ډيرې مصرعې د عام متلونه دي. ولې سره د دې دومره عالمگېر مقبوليت د رحمان بابا خپل حالات پيساوړو ادیبانو او نامتو شاعرانو ته هم نه دې معلوم. زه د ادب د يو صنف مهارت هم نه لرم. او هم هغه كومه كوم چې زما نه مخكېنې فاضلانو ادیبانو او لوړو تاريخ دانانو او ناقدانو كړي دي. جوازې دا دې چې د طالب علم كار زده كړه تلاش او كنجكاوې دې تحقيق د علم د خورولو يو ضروري شرط دې. ما د نورو د تجسس نه استفاده او كړه كورې كه دا د چا بل په ښه راشي.

د رحمان بابا د ژوند د حالاتو په خواو شا كېنې چې تر نن هر څومره تحقيق او څېړنه شويده د هغې نه دا معلومېږي چې :-

(۱) دے په اصل غوري خيل مهند دے۔ او په بهادر کلي کښې پيدا شوے وو۔
دا کلي د پېښور ښهر نه سويل پلو پنځه مينه رت۔ ووات په مرک پروت دے۔
مشهور مستشرق هيوز ليکي۔ چه رحمان بابا د مهندو د ابراهيم خيلو له پښې
خغه دے۔ يو بل نامتو مستشرق ميجر راورتي وائي چه د د مهندو د تپي
په هزارخانې نومې کلي کښې استوونه کوله۔ د د دواړو مستشرقينو دا تحقيق
په خپل ځانې قابل قدر دے۔ خو د پښتون د ژوند نه واقف خلق خبر دي چه
د پښتو د يوې قبيلې ځنې پښې وي۔ او اکثر داسې کيږي چه هو کس کله
په يوه پښه ياد شي کله په بله۔ که رحمان بابا د غوريا خيلو په تاين
ور پيښي يا د ابراهيم خيلو۔ دے د مهندو (سربې) دے۔ او دغه
کافي ده۔

دا هم معنیه خبره ده، په پيدا به بهادر کلي کښې وو۔ او استوونه ئې
په هزار خانې کوله۔ چونکه رحمان بابا پنځ د هزارخانې په قبرستان کښې
دے۔ نو د پښتو د عام عادت مطابق مړے د خپل کلي په قبرستان کښې
پيڅيږي۔ ځکه راورتي هزار خانې د د د استوونې ځانې کنټرل دے۔ او ليکي
چه د هغه قبر د خپل لکي په قبرستان کښې جوړ دے، هر څه چه وي د
راورتي دا نتيجه په دے اعتبار سره درسته ده۔ چه د د د استوونې ځانې
هزار خانې وو۔ ونې دے سره دا اضافه ضروري ده چه د د د پيدائش ځانې
بهادر کلي هم نيودې شي۔

(۲) ۔ رحمان بابا د پلار يا د اولاد په حقله هم معلومات
ډير کم دي۔ د کابل ”پښتوولنې“ چه د محمد هوتک بابا ”پټه خزانه“
نومې کوم کتاب ميسرے او شائع کړيدے په هغې کښې درج دي۔ چه
”عبدالرحمان بابا په قوم مهند وو۔ او په پېښور ئې ژوندون کړ۔ پلار ئې
په عبدالستار نوميدے۔ په بهادر کلي کښې ډيره وو۔ په سنه (۱۰۳۲) هجري

پیدا شو۔ او له ملا محمد يوسف يوسفزي څخه د لوست 'وکه' او له هغه څخه د فقه او تصرف زده کړل۔ او بيا لار کوهاټ ته، هلته د هم سبقونه اولوستل او دغه عالم شو۔ په ځوانۍ د دنيا پرېښوله۔ او د دنيا په کارونو نه مشغول کيده۔ عبدالرحمان بابا يو عالم رباني او عابد سره وو۔ او ډير شعرونه د خداي تعاليٰ جل جلاله په محبت کښې اووئيل۔ او په پښتنو کښې په رحمان بابا مشهور شو۔ په سنه ۱۱۱۸ هجري وفات شو۔ خلق د لا تر اوسه د پېښور په هديره کښې زيارتونه کا۔ او د دغه شعرونه لولي۔ د رحمان د شعر او غزلو ديوان شته او ډير ډير پيدا کيږي۔ (پټه خزانه صفحه ۹۳)

ميجر راورتي ليکي چه ۸-

”د رحمان بابا د اور د لوريه نوښي نوښي په يو وړوکه شان باندې کښې نن هم موجود دی۔ دې باندې ته بهادر کلي وائي۔ دا د مهمندو په علاقه کښې دے۔ ولې د دغه د پکي يوځوي اولاد بالکل ورک دے“

د دې شهادت نه سواء ماته تر اوسه هيڅ مستند حالات په ګوتو نه دي راغلي۔ وائي چه په بهادر کلي کښې د رحمان بابا د وګړي ځينو کسانو څخه کافي معلومات شته۔ څه رنگه به به وې که هغوی د دغه معلوماتو نه باقي دنيا هم خبر کړې وې۔ او مستشرقينو يا نورو غير مسلم تاجرانو شايع کړو کتابونو رسالو په ځانې د دوی صحيح حالات جمع کړې او شايع کړې وې۔ متاسفانه ما هم دا فرصت بيا نه موندۍ چه پخپله بهادر کلي ته حاضر شوې وې

زہ پہ لاهور پہ۔ د آما او دکما خبرہ دہ خو خیر بہ دویم خُل کہ اللہ تما
فضل او کرو۔ او دا دیوان بیا د دے نہ پہ بہتر شکل کنبے شائع کھیری نو د
کے بہ نے کہ زما دلاسه وی یا د بل چاہنہ صاحب نظر ناقد لہ برکتہ
ضرور پورہ شی۔ صرف د رحمان بابا نوی نہ بلکہ د پشتنود علاقے پہ دے ویرہ
کنبے بہ نور ہم دیر عالمان او پوہہ خوا خو پوی وی چہ ہقوی بہ ضرور ثہ معلو
اری۔ کہ چرے د دے تمہید پہ کتو د ہقوی زرو نہ لیزم شی۔ او دغہ معلو
یا کتابونہ حوالے وغیرہ وغیرہ ہر ثہ چہ وی ماتہ راواستوی۔ یا چا د
ادیب یا ابعجن تہ نے حوالہ کھری چہ ددغے نہ استفادہ کولے شی۔ نوز
د زبے او ادب یوغت کے بہ پورہ شی۔

پہ - وجہ پشتو کہنے تر حاضر ساعت صرف د پروفیسر عبدالمجید اذ مختصر تمہید د عجب خان یو نظم د پشتو توانے پښتانه شعراء او ہم د انجن - پتہ خزانہ، درحمان بابا پہ حلقہ حہ بیان لیکي - داسے معاویہ پروفیسر عبدالمجید افغانی د راورتی له معلوماتو حخه زیات اخذ کړی دے - یوه خبره نے د عجب خان د نظم نه هم آخستے ده پښتانه شعراء لو کوټی ا هان اری - او د دے معلوما تو نه سوانے د مستشرقینو له معلوماتو خنہ استفا ده کړیده 'پتہ خزانہ بذات خود یو مستند کتاب دے - شکر دے دا دومره حذ خوشته - که دا هم نه وے نوسړی به چاته گوته نیوه - او په چا و له و پتله - خو حقیقت دا دے چه په دے صبریدل او نوره کنجکاو ی نه یاد د لے کړه کوټه نه کتل به د علمی او ادبی تحقیق منافی خبره وی - مثلاً په دے کہنے د عجب خان نظم لکه د بهرام شهزاده یا دا قسم نور و قیص هره اصه ده - او تر دغه حده د مزے قصه ده ولے رحمان بابا خو حه جلاتے چه د محبوبا په قلا کہنے به نے محبوبا لټوله - او په دغه چاپیر چل کہنے به نے هو کوټوب لښے خر ے خر ے واره ولے - او کله به نے بل برید سره غره خوړله دے پښتونخوا، پوخوا، اور شاعر، مفکر، رهنما وو صاحب بصیرت معلم وو - چه د خپ

نې په داسې شان سره نال کړيدې - او بيا ئې په خپلو او ښکود دغې باغ
 خور کړيدې چه دغه بوټې به تل تاند او دغه کلوڼه شا'عمر تازه وی -
 جب خان د نظم سياق سباق نه صفا معلوميری چه رحمان شه خاص شخصیت
 - لکه د يو افسانې شاه خلجې (هیرو) دے - عجب خان دده د پلار نوم
 ن اروا جان او د ورور نوم عزيز خان ذکر کړيدې - او وائی چه دده پلار
 مهمندو د تې يو ياد خان وو - او لوئې دوران ئې تير کړيدې هرو فیسر
 ،المجید افغانی وائی چه "دے پو غریب ملا وو - مکر زړه ئې باد شاه وو....."
 رحمان بابا او خوشحال خټک د معرضو او د بیت بازی د مقابلو په تردید کښې
 رقی لیکه چه "د مشاعرو او معرضو خلاف يو بل غټ ثبوت دادے -
 . یوخوا رحمان یو تارک الدنيا - ږے وو - بل دے د خوارے کورنئې نه وو
 خوشحال دده په مقابل کښې دیوے مضبوطې قبیلې مشروو - او هم دغه
 کي زبردست شاعر وو -" پښتانه شعراء کښې لیکي " هر کله چه عبدالرحمان
 با په یوه غریبه کورنئې کښې پیدا شویدے نو د دے نامتو شاعر ابتدائی
 معلومات لاتر اوسه چا نه دی لیکلي دا ټولے حوالے ما په دے غرض پیش کړے چه
 سونږ د ژبې ادبی ناقدان او تاریخ دان د دے کړدورو ایتونو په حقله مستند
 معلومات حاصل کړي - چه دنیا د دے نیازه مولي صاحب دل د ژوند د اصلی حالاتو
 ه خبر شي -

۳۱ د قی خزانے - روایت نه معلوميری چه رحمان بابا د ملا محمد يوسف
 يوسفزی شخه شه ا. تصريف بوټے وو - یو ښه عالم رباني او عابد ږے وو -



ولې په ځوانۍ دنيا پرېښوه - او په غرونو او بېدیا به سروو - راورتي هم
د دے تصديق کوي - او وايي چه رحمان کاني لوی عالم سرے وو - ولې ددرويشانو
ژوند به نې تيره وو - او دخداي تعالي په ذکر فکر کښې اخته وو - دنيا سره
ډير کم تعلق لره.

درحمان علم او بيا دده درويشتي په ده هم هغه پېشارے کړيدے
کومے چه دنيا په ډيرو لويو صوفيانو او عالمانو شويدي - اکثر صوفياے
کرامو - امام غزالي - مولينا روم - او نور ډير صوفياے کرام ابتداء عالمان وو،
او چه علم کښې نې څومره تبحر راته نو هغه څومره نې دخپلے کوتاه بڼے
احساس هم زياتيدے - دخبر او نظر دا رهه تل پېښيري - دنظر او خبر فرق
علامه اقبال په خوند ناکه او واضحه پېرا په کښې ظاهر کړيدے اکثر صوفياے
کرام آزار شوي هم دي ځکه چه خبر خو نظر نه لري - دهغه انحصار خو تش
په دے وي چه مادايے آوريدلي - فلاني دايے ويلي دي - صاحب نظر ډير څه
ويني ډير څه پرے تيريري - هغه خپل واردات قلبي کښې بوخت وي - اهل خبر
ورېسے کوتک راواخلي او اوئے زڼي - چه اخر ته زمونږه به سرکو ولې کاته نه
کوے - مونږ چه څه وينو - ستا سترگے ډهرو مرو هغه ويني - مونږ څه پانده پو؟
زمونږ مشران څه پانده وو؟ دانا حق څه پنا څرنگه او زغمو؟ مونږ دا آوريدلي،
لېدلي، او کړيدي دا زور دليل دے - او تل استعمال شويدي - کله په درسته
کله په غلطه - خير نو درحمان بابا سره هم وايي چه نکه دشمس تبريز دا کشاله
شوي وه - پروفيسر عبدالمجيد افغاني او راورتي ده په درحمان او دهغه وخت
د عالمانو د اختلاف ذکر کړيدے - او عجب خان پکښې خپله تپه وپنلے ده -



هغه وائی چه دے خپل ورور عزیز خان په کوټه کښې بند کړے وو - چه د مجنون نوم کم نسبہ آشنا سره دوستی آشنائی پریږدی -

راورټی او افغانی دواړه منی ” چه موسیقۍ د رحمان په ژوند عمیق اثر لره - رحمان حماس او ژوندی زړه لره - او چه د رباب تار په اوکړنګیدو او د هغه نه په شیرینه نغمه را او لږ زیږه نو د رحمان رګ رګ به او ریږده - د ربابۍ کوټه به لکه دده د زړه په تار لګیده - دے به اکثر د استغراق په حالت کښې وو - چه نه به د ځانه خبر وو او نه د جهانہ “ عجب خان وائی ” چه د رحمان آشنا مجنون په هندوستان کښې د بزرګانو د خدمت له کبله د برخې خاوند شو - او چه څه وخت وطن ته رخصتیده نو دخپل پیر شاه شرف قلندر نه ښه د رحمان د پاره هم څه تحفه او غوښته - شاه شرف قلندر رباب کښې د رحمان برخه مقرر کړه او راواښتولو - دے شرط دے کښې دا وو چه مجنون به تر هغې رباب له کوټې نه وړوړی تر څو چه ښه رحمان نه وی لېدلې - او رحمان ته د هغه کوټه وهی کومه چه د شاه شرف له لور په مقرر شوے وه - نو مجنون به مړشی او رحمان به ژوندی شی هم د غه اوشوه - مجنون چه هغه کوټه او وهله نودے خو په ځانې پریوت مړ شو او رحمان درے ورځې بیهوشه وو - او چه په خود شونو حال ښه بدل وو - نظر ښه اولګیده - او د کائیناتو آئینه ورته څرګنده شوه - د دے دصحت او عدم صحت په حقله هیڅ ثبوت نشته - او نه دا معلومه ده چه عجب خان په کوم سند دا هر څه را وړیدی افغانی هم د مجنون د رباب او د چشتیه طریقې د راوړو ذکر کړیدے - هغه هم څه سند نه دے راوړے دا وئیل کړان دی چه افغانی د عجب خان نه اخذ کړیدے - یا عجب خان د افغانی په علم استاد لرلے دے - هر څه چه وی خود دے نه صفا ثابتیږی چه استفراق له کبله رحمان لکه ملنګ شوے غوندے وو - دے دنیا نه بد ښه په کوله



او اکثر به نۀ دسترگو نه د اوبنکو بهير روان وو- وائی چه د زینته ډیرے ژړا
کبله دده په مخ کښی د اوبنکو لارے جوړے شوه وے - رحمان په خپله
دده حقیقت ذکر کړېده -

ستا له غمه مے په مخ باندے ولے دی لیرے او پوښته له حاله چه ولے دی

راورته او افغانی دواړه لیکي چه د رحمان گوشه نشینی، زهد و تقو
او آخر په عشق رهی کښی استغراق دده همعصرو علماؤ باندے ښه او نه لکیدو
د فنا او سیرت په دے مقام کښی دده نه د فرائیض مذهبی په سرتو رسولو کښ
کوټاهی راغله- مونځ ترے پاتے شو- وائی چه علماؤ ده ته او وئیل چه ته د جم
د مونځ نه ولے ډډه کوے او ولے ته هر وخته په دے کوټنرے کښی میشت-
مونځ کول او بیاسره د جماعت کول داد مسلمان ولے فرض دے - او چه خو
د دے نه روگردا نه وی دهغه مسلمانته کښی شک دے- رحمان باندے د اسلا
نه د خارج کیدو فتوی او لکیده - خو په علماؤ کښی ځنې روشن او آزاد خیال
کسان هم وو- دوی د رحمان لړه مرسته او کړه- رحمان عالم او صاحب دل سرے د
دهغوی خبره نۀ فکرته پرپوته - او وعده نۀ او کړه چه آینده به په ټولو مذهب
کارونو کښی د جماعت سره ملگرتیا لری - او هیله مسلمان پاتے شو-،

افغانی په دے مقام د رحمان د همعصر علمائی دین په بد وئیلو کښی شه قد
تیزی کړېده- علماؤ هر څه چه کړی وو- د هغوی حساب د خپل مولی سره دے
د هغوی د عمل نیک او بد د هغوی په نیت پورے وو - د یو بلند مقام مفکر
ادیب، عالم، صوفی یا شاعر په ژوند کښی چه داسے واقعہ پیښه شی نو دهغه د
د دغے صاحب علم و فن او قلب و نظر د لورتیا او دهغه د غیر معمولی شخصیت

اندازه لکول پکار دی - نه دا چه نویسنده یا ناقد په معترضینو پسې شے - د دین زور ته غاړه کیښودل یعنې د عالم استغراق نه بیا عالم بقا ته راتلل او بیا داسې ژوند کول چه چشمه فیض ته تر ننه جاری ده او ترڅو چه پښتو ژبه وئیلې او لیکلې شی دغه فیض به لا لا زیا تیری - دا دیو دیر بلند منشه او لوړ شخصیت خاصه کیدے شی - که دغه علما متعصب یا لنډ نظر وو خو د دین په معامله کښې نه لحاظ اونکړو - او د هغې نتیجه د رحمان موجوده کلام دے -

تلک أمة قد خلت لها ما كسبت (سوره بقره)

(۳) هم ددے کشالې سره د رحمان د دیوان د موجوده هیئت سوال هم تړلې دے - د رحمان دیوان چا مرتب کړو؟ او څرنگ مرتب شو؟ د افغانی راځي دے چه ملنگ عبدالرحمان د ملنگ نه صاحب سلامت شو - بیا هم د دے قابل نه وو چه خپل اشعار نه جمع کړے وے - دوستانو نه جمع کول او د هغه د مرګ نه وروستو نه دا دیوان جوړ کړ - مګر بیا هم ډیر اشعار ضایع شویدي - اوس هم د هغه په دیوان کښې ډیر اختلاف دے - ډیرے غزلې دی چه موجوده دیوان کښې نشته مګر د پښتنو په مجلسونو کښې وئیلې کیږي راورتې لیکي، "معلومیږي چه د رحمان عادت وو چه شعرونه به نه او وئیل نو د هغو نقل به نه کله نا کله خپلو خاصو دوستانو ته واستولو - د دے دوستانو په دغه ځان سره جمع کول او ساتل - ولې یو د بله خبره وو - هر آشنا به نه دا خیال کړو چه د دے د مرګ نه پس به دغه یو ځای کړي - د دے دوستانو هم د غصې او کړه - او چه دے نه شو نو هله یو بل ته دا حالات معلوم شو - راورتې څکښې لیکي - "چه د دے ځینو نیمګړو دوستانو په دے غرض د رحمان په کلام نه خپل کلام ګډه

کړو چه دا معلومه شی چه دوی څخه درحمان د کلام ذخیره د نورو نه زیا ته ده - کلام به د دوی وو او کسر به نه پرې درحمان او ونيو د دې نتیجه دا شوه چه د ده د دیوان دوه دفترې یا حصې جوړې شوې - ولې خدا نه پاک ته دا نه وه منظوره چه درحمان به ښه نوم د تور پورې شی - دا ټکی برکي به وخت معلومه شوه - ځکه چه درحمان ځنې دوستان لا ژوندی وو - او دهغه و نیلي اشعار نه پېژندل هم - دوی دغه خوشی بوس ترې چا نه کړه - او سوچه غنم پاتې شو - دا موجوده دیوان هم دهغه سوچه کلام دې چه مونږ ته وارسید لې دے - بیا هم په ډیرو نسخو کېنې اختلاف موجود دے ځینو کېنې یوه نیمه مهربه زیا ته کمه ده - او ځینو کېنې پوره پوره غزلې دی چه نشته - په ځینو کېنې داسې غزلې دی چه ډیرو کېنې نشته - "پښتانه شعراء نه پې ټولک کېنې په دې حقله دارائې ده "ځنې مورخین دا خیال لري چه رحمان بابا خپل دیوان په خپل ژوند لکه د نورو اکثر و شاعرانو نه دې مرتب کړې - بلکه ده به چه کوم نظم اولیکه نو خپلو دوستانو ته به نه د تحفه په طور وړاندې کوم درحمان د وفات نه روستو دغو قدر دانانو دوستانو درحمان دیوان په دې موجوده صورت مرتب او خپور کړو - محققین مؤرخین دې خبرو ته اهمیت نه ورکوي - او وایي چه رحمان بابا خپل دیوان په خپل ژوند مرتب کړې او غونډه کړې وو - لیکن دا موجوده دیوان ټول اشعار نه دی - ځکه درحمان ټول اشعار دې موجوده دیوان کېنې نشته - مگر د پښتنو په خولو کېنې جاری دی چه پښتانه مجلسیان نه په ډیر شوق سره په خپلو مجلسونو کېنې وای او درحمان بابا اشعار نه گنړي -"

افغانی او راوړتې په دې یو خوله دی چه رحمان خپل اشعار په خپل ژوند نه دی غونډه کړي - او نه نه خپل دیوان په خپله مرتب کړیدې دا کار د ده شینو دوستانو پوره کړې دے - پښتانه شعرا کېنې د محققینو مؤرخینو په سند سره دا و نیلې شوی دی چه "رحمان په خپل ژوند خپل دیوان غونډه

او مرتب کړې وو. په دې کښې موازنه ډیره گرانه ده وجه دا ده چه نه افغانی او راوړتی د څه مستند ماخذ حواله ورکړې ده او نه په پښتانه شعراء کښې د څه خاص ماخذ پلؤ اشاره شته. داسې معلومیږی چه دې دریواړو فاضلانو مصنفینو د رحمان د کلام د مطالعې نه د خپلې راڼې استنباط کړیدې. مثلاً افغانی وائی چه د رحمان دوستانو دا دیوان غونډه کړې ده خو مکمل نه ده. ځکه ډیرې غزلې د پښتنو په مجلسونو کښې وئیل کیږی چه دیوان کښې نشته یعنې که چرې رحمان په خپله دیوان غونډه کړې وې نو ولې به داسې غزلې پاتې کیدې چه مجلسیانو ته یا دې دی او مصنف په خپل دیوان کښې نه دی شامل کړی.

راوړتی په دې سلسله کښې څه قطعی راڼې نه ده ورکړې خو رجحان دې طرفته دی. چه د رحمان دیوان د دې دوستانو مرتب کړې هم وو او بیا په هغې کښې کسې بشې هم هغوی کړې وو. خو خیر د دې صادقانو او پوهه ملگرو د دغې تصحیح او کړه او اوس دیوان صحیح دی. ولې بیا هم راوړتی په خپله د شپیتو نسخو د مقابلې نه پس خپل انتخابت کړی دی چه پکښې ځنې نسخې د رحمان د مرگ نه لږه زمانه پس مرتب شوې او لیکلې شوې دي. کولای که دې په تحقیق اعتماد لرلې وو. د نسخې په تشه موجودگی دې ملا نه ده تړلې.

عبدالحمی جیبی دا قطعی خیال لری چه رحمان خپل دیوان په خپل ژوند غونډه او مرتب کړې وو ولې دا موجوده دیوان نامکمله ده. ځکه ځنې اشعار مجلسیان وائی او د رحمان کلام دې گنډی، خو دغه کلام دیوان کښې نشته. رحمان دا ولې په خپل دیوان کښې نه دی شامل کړی؟ د دې هیڅ وجه نه ده بیان شوې.

زما خپل قیاس دا دی چه د استغراق په دور کښې د رحمان کلام د دې

دوستانو جمع کړېدے۔ او چه کوم وخت بيا رحمان د دنيا ژوند ته په راگرځيدو مجبور شو۔ او د دۀ کلام کښے د اولس او قوم په اخلاقو د راغزني کيفيت پيدا شوے دے۔ نو شايد دۀ ته دا خيال پيدا شوے وي چه راشه دا ديوان راغونډ کړه دا بعيد از قياس نه ده۔ دا هم ضروري نه ده چه شاعر چه څه او وائي نو کتري تل د هغه د دۀ د حافظے په کتاب کښے موجود وي۔ ډير ځله شاعر ته خپل کلام نه وي ياد۔ ولے دوستانو شاگردانو ئے ياد لرلے وي۔ کيدے شي چه د ترتيب په وخت هغه ټول خلق د دۀ خوا و شا موجود نه وو۔ او ځکه د دے ډيرے غزلے په ملک کښے خورے وے۔ ولے ديوان کښے شاملے نکرے شوے۔ تر دے حده زما دا راغزني هم هسے قياس دے او لکه د يو مقلد مے کوشش کړيدے چه د هر چا نه راغزني د قدر و قيمت اندازه اولگومد زما په لاس کښے هم هيڅ سند نه دے راغلے صرف د کوزو د وينا يوه اډانه مے اودروله۔ کاش چه چا بل به دے سمه پخه آبادي او کړے۔ يائے دا مس نس کړے، او د دے په ځانے څه بل څه بناء کړے۔

يوه خبره مے البته زړه له راځي او که اوشي نو بدی به ئے هم نه وي د دنيا د هرے ژبے د استاذانو په کلام کښے يو خاص رنگ او خوند وي چه هغه هم د هغے شاعر يا نويسنده سره مخصوص وي که هر څوسره څوک د هغے د بدلولو، پټولو يا غلا کولو کوشش او کړي هغه خپل خوند رنگ او بوئي نه بدلوي۔ د خواجه حافظ شيرازي (رح) يا مرزا بيدل يا امير خسرو يا مولانا روم (رح) يا شيخ سعدی (رح) کلام په هيڅ صورت نه پټيږي۔ د مرحوم علامه شبلي نعماني (رح) يا د افغانستان د فارسي شاعر سرور گويا په وړاندے خود د يو استاذ شعر په بل پورے چا ترلے وے يا د اوتري۔ عالمان نظر لري او هيڅوک ئے نشي تيريسته۔ خوند رنگ او بوئي د هر کلام خپل خپل وي۔ دا خو خير ما د داسے خلقو تذکره او کړه چه فوق العاده مشق او حافظه



لری۔ زمونږ غوندې د ادبي میدان څرېوسمار هم پوهیږی چه د حافظ شیرازی (رح) په کلام کښې د بل چا کلام لکه بڅملو کښې د تپات پیوند وی۔ په عربی ژبه کښې د اسرفالقیس یا متنبی کلام همیش څرکند ځانې لری۔

د شیکسپیر یوه فقره لا تر اوسه چا انگریز مصنف ځان ته منصوبه نه کړې شوه۔ او زمونږ په خپله زمانه کښې د اردو ژبې د مشهورو شاعرانو کلام لکه غالب، میر، جگر مراد آبادی او حسرت موهانی وغیرہ وغیرہ کلام نوراً پیژندې شی۔ او د علامه اقبال (رح) ارشادات خو دا یې دی چه که څوک د هغه د یو لفظ د غلا ټکل او کړی نو نن د پاکستان هر ماشوم د هغه غلا نیولې شی۔ هم دغه حال د نثر نویسانو هم دے نو چه دا کیفیت مسلم او کتولې شی نو ما ته دے کښې څېڅ گرانه نه ټکاري چه د رحمان غزل به وئیلې شی او یو پښتون به د هغه کره کوټه معلوم نه کړې شی۔ د پښتو ژبې یو شاعر لا تر ننه د دے اهل نه دے گرځیدلې چه رحمان د پښتون نه هیر کړی۔ زمانې ترقي کړیده او ښه ښه شاعران پیدا شوی دی او اوس هم شته خو که چرې غیر فانی شعر کښې د لطیف احساساتو او جذباتو سره د روحانیت امتزاج ضروری وی۔ نو د روحانیت دغه مرتبه لا د چا پښتون شاعر په برخه کښې نه ده راغلې۔ او ځکه رحمان د پښتو د علاقې په زرګی کښې زرغون او خیرازه ولاړ دے، او ولاړ به وی۔

د رحمان دیوان څرنگ مرتب شو او چا مرتب کړو؟ دا سوال په ځانې پاتې دے۔ او که زما دا معروضیات د چا فاضل ورور تر نظر لاندې راغلې او هغه پخپله په دے کښې قلم اوخوږه وو با که زه ژوندې ووم ما ته ښه خپل معلومات را اوښخېل نو شاید چه زما دا پرېشان کن استدلال به زیات واضح شی۔

د رحمان او خوشحال خان خټک يو بل سره نه ليدلو کتلو يا د معروضو او مشاعرو په حقله هم مؤرخينو کښې څه قدر اختلاف راغی دے۔ افغانستان ليکي ”بعضه خلق وائي چه د عبدالرحمان او خوشحال خان خټک يوه زمانه وه۔ او مقابلې ئې هم شوې وې۔ مگر دا غلطه ده۔ د عبدالرحمان د شاعرۍ او استغراق دور په ۱۱۱۳ هجري کښې وو۔ يا چه عبدالرحمان باندې رندو ملایانو حکم کوو نو خوشحال خان نولس کاله روسيې ۱۶۹۱ عيسوي کښې د ارمافونو ډک زړه فېر ته وړې وو۔ کيدے شي چه عبدالرحمان خوشحال خان ليدلې وي ځکه چه خوشحال خان څه معمولي سړې نه وو.....“

راورتي ليکي ”د ځينې بيانونو نه معلوميږي چه رحمان د مشهور جنگيالي او نامتو شاعر خوشحال خان همعصر وو۔ او وائي چه دوه درې ځله د دوي تر منځه مشاعرې او معروضې هم شوې وې ولې دا درسته نه ده بيشکه د خوشحال خان د ژوند په وروستيو ورځو کښې رحمان بابا زلمې وو۔ ولې په دغه زمانه کښې دے کچه خوله وو۔ غاښ س د خوشحال د نمسي افضل خان همعصر وو۔ افضل خان د پښتونو د مشهور او اعليٰ تاريخي کتاب ”تاريخ مرصع“ او نورو قابل قدره کتابونو مصنف وو۔ د دے شاعرانه مقابلو قصې غلطې په دے هم ثابتيږي چه رحمان او حميد دواړو د گل خان او جمال خان په افسوسناک انجام لوټل لوټل نظمونه ليکلي دي د دوي د مرګ دا واقعه په ۱۱۲۳ هجري کښې شوې وه د دے واقعې نه پنځوشت کاله آکاډو خوشحال سړ شوې وو۔“۔ راورتي مخکښې وائي ”چه د دے خلاف د ټولو نه مضبوط دليل دا دے چه رحمان يودرويش او ګوشه نشين سړې وو۔ د دے حيثيت معمولي وو۔ او خوشحال خان د يوې قبيلې سردار وو او د دے هوسره لوټل شاعر وو۔ يعنې د دوي تر مينځه د مشاعرو او بيت بازنې څه موقعه نه شوه پېښيدے“

”پښتانه شعراء“ کښې عبدالحي حبيبي وائي چه ځنې پوهان دا

هم وانی چه رحمان بابا په حلمیتوب کښې یوه پلا د پښتو پلار خوشحال سره په انکورې کښې لیدنه هم کړېده. او د پښتو د دوه لویو شاعرانو سره لیدلې دې د دې روایت سره سم مونږ د دې خپل نومیالی شاعر د ژوندون کلونه ۱۰۵۰ هجری څخه تر ۱۱۲۰ هجری پورې تخمیناً کولې شو ځکه چه خوشحال خان ۱۰۲۲ هجری کښې زوکړې وو. او درحمان بابا ژوند د دې له وینا څخه د شاه عالم تر جلوسه (۱۱۱۸ ه) یقینی دے.

په دې کښې هیڅ شک نشته چه د پښتنو دا دوه بلند منشه او لوړ شاعران همعصر وو. یعنې دواړه په یو بخت کښې موجود وو. ولې د دې دا معنی نه دی اخیستل کېدای چه دواړه همزولي وو. همزولتوب او همعصری دې کښې لوی فرق دے. زموږ اکثر شعراء د علامه اقبال همعصر دی. ولې د هغه همزولي نه دی. په پاکستان، افغانستان، هندوستان، ایران، عربستان کښې نن په زرگونو شاعران موجود دی سرور گويا د اقبال همعصر دے مگر همزولي نه دے. زموږ ډیرو پښتو شاعرانو د پاکستان، هندوستان، افغانستان شاعران لیدلې دي دا ضروری نه ده چه دوی د همزولي وی. ځکه دا ثابت شوه چه رحمان او خوشحال همعصر دی لیکن دا چه دوی یو تر بله شاعرې کړېدی. او لکه د زلمې زمانې د شاعرانو د یو بل سره اړتۍ وهلې دي دا خوشې او بې بنیاده خبره ده. دا دواړه شاعران دوسره اوچت او درانه وو چه دوی ته دا خونانو بیت هازنې نسبت کول دوی ته سپک کتل دي. دواړو په خپل خپل رنگ خپل احساسات ښکاره کړېدی. د آونس په ژوند د رانې زنې کړېدی. او پښتونخوا لا تر اوسه د اندازه نه ده لگولې چه د دواړو دردیندو مفکرانو خپل قوم له د ژوند هغه فلسفه ورکړېده کوم چه د اسلام خادم پښتون ملت د بقائے دوام دپاره ضروری ده. په خائے د دې چه مفکرین د دوی د فلسفې اخراج او کړی او هنې له داسې رنگ ورکړی چه د پښتون ملت په ژوند هغه خور شي،

پښتنو لا د دے دواړو ترمنځ هغه نسبت او رسته نه ده لیدلې کومه چه پکار د "خوشحال او دولت" سره غلامان دی، او یا "تورے زلفی د په سپنو لیچوژان" شان خود ساخته اشعارو استاد کول او بیا دا وئیل چه د دے د ترمینځه شاعرانه مقابلې شویدی د خپل تاریخ نه دې خبری او د یو دې علمې او بې توجهی ظاهر ثبوت دے۔

خوشحال خان خټک د شاجهان اورنگ زیب مغل سره چیرې وهلې او رحمان د شاه جهان اورنگ زیب او شاه عالم دریواړو زما نه لیدلې وه چه د شاه جهان په دوران کښې کوچنۍ وو دے دواړو خواخوږو د پښت ملت د مادی او روحانی انحطاط د اثر لاندې وینا کړیده۔ یو په ځوله، ا جنگ، بغاوت او کشمکش د دغې مقابله کوله او بل د پښتون درو، قوت د فقدان ژړا کړیده۔ شاعر که مفکر نه وی او په څه نه ښه شکل د ماحول عکاسی نه شي کولې نو هغه ته شاعر نه دی وئیل پکار۔ هغه دورمه یو وی او ځکه د شاعر یا مشر یا رهنما او لیډر یا ادیب او مفکر د تناؤ د دے صفت سره تړلې وی۔ علامه اقبال ولې حیات جاودانی بیاموز د مسلمان نه ځان ورک شوے وو۔ او د چانه ځان ورک شوے وی نو به جهان څه اولتوی جهان خود ځان مظاهره وی۔ علامه مسلمان ته ورکه لاره او ښودله۔ د هر ادیب او مفکر اورهنا دا کاروی چه د اول احساساتو، جذباتو عکاسی او کړی۔ او په خپل خدا داد جوهر سره د هغې محاسن سرکند کړی۔ او د معانیوئے علاج او پوی۔ د خوشحال او رحمان د شاعرۍ حلقه د دے اړخه نظر کول ضروری دی۔ د خوشحال په شاعرۍ کښې لکه مغربی شعراؤ هر مضمون شته گل او بلبل، باغ وراغ، خار و خس، لنډه دا دا انفرادی او السی ژوندو په هر اړخ د خوشحال شاعرۍ چپاؤ کړې و

او د خپل خدا داد قا بلیت، بلیغ نظر او لوړ همت په برکت نه په خپل ژوند کښه په هره پېښه خپله راڼه ورکړېده بلکه زما په معلوماتو کښه په ټول مشرق کښه د قومیت د نظرونه داسه مفسر او موجد نه دے راغلے چه هغه د مذهب او ملیت تر مینځه داسه تطابق راوستے وی د پښتونیت یا پښتونو نه نظریه د خوشحال د توره پرق او ژبه شرق دے د پښتون ملت د ننگ ناموس په خاطر خوشحال توره تر ملا کړے وه ولے د خوشحال د کلام د تنوع او دهغه د اسلامی جذبے او علمی معلوماتو مقتضا دغه وه چه د یو داسه ملت چه دوسره پټ جوهر لری د دوسره فطری ذهانت حاصل دی داسه کوټلے او توانه هله لری، دوسره کلک او ټینگ مسلمان وی چه د اسلام په ننگ و ناموس د مغلوسره ملا او تری او ټول هندوستان ورته رات کړی، او یا انجمن د اشی چه ”توره د لالا وهی، نورے د عبدالله وهی“ په مصداق د یو هم دے په خپلو سمستو کښه د لوړے غزلے وائی. په تن بر بند او په کیده ووی د یون کوی. د داسه ملت ژوندون کښه که د ملیت جذبه د حقیقی اسلامیت سره یو شی نو د اسلام د بیرغ حامل به تل هم دے وی، ولے د خوشحال خان دا ژبا وه چه پښتون سره د دے رنګ رنګ اوصافو بیا هم سرو هله برو هله گرځی، خوشحال که یو نامتو جرنیل وو نو ورسره به عالم او لوړ شاعر وو، د دغه زمانے د مشرقی ملکونو شعراء اکثر د تصوف په رنګ کښه غرق وو، رحمان د پښتون ملت د صوفیو شعراؤ واحد نمائنده دے، او داسه شعرے کړے دے چه ترڅو دا ژبه او دا وکړے په دے دنیا کښه موجود وی نو د رحمان په اشعارو به هر پښتون د خپل زړه د درد تسکین راولی، رحمان دنیا پرېښی وه، او د استغراق حالت ته رسیدلے وو، خو بیا هم رحمان تش او بے عمله صوفی یا خوشه ډانګ مار او چرسی ټنګی ملنګ نه وو، او نه د لال شاهباز قلندر وچه سته نه غټه وی او غواړی خیر.

رحمان حقیقت کښه هغه ملک وو چه په خپله نه د دنیا کښه په نیمګړو
 ځیزونو ملا نه ترله خو د خپل خوا و شا د ژوند او د اولس د حاله هم بې خبره
 نه کښیناستو، د ده کلام تر اوسه صرف مونږ په دې سترګه کتلې دې چه
 خواږه او پاسته اشعار نه دي، د عشق او مینه د لطیفو او نازکو جذباتو یو
 ساده او فنکارانه اظهار دې، زړه مې د دې دې، راحه چه رحمان باندې نه
 تش کړو، پښتونخوا بیشکه چه د رحمان ډیر زیات قدر کوی، ولې دا د رحمان د
 شاعرۍ د یو اړخ سره ترلې دې، راحی چه زه تاسو د یو پورې مصنف د خیال
 میدان کښه او ګرځوم، په مستشرقینو کښه زه د راوړتې اندازه ځکه مستنده
 ګټرم چه ده د پښتون ملت د جذباتو اساساتو تر ډیره حده اندازه لګولې ده
 د یو غیر نه د دې نه زیاته طمع لرل به بې انصافی وی، راوړتې د پښتو ژبې
 په بارېکو پوهیدو، د پښتون ملت د زړه په ژوره کښه نه اوبه څښلې وې،
 او ځکه داسې خبره کوی لکه چه سکت پښتون وی، اګر که پښتون دغسې
 د خپله خانه خبر نه دې، خبر راوړتې په خپل تمهید کښه لیکي:-

”دا خبره یاد لرل پکار دی چه دا اشعار (یعنې کوم چه ده غوندې کړی او شائع کړی
 دی) د داسې خلکو د خولې یی چا ته چه د ژوند هیڅ قسم آرام او آسائش
 نه وو حاصل، ولې او ګورنه چه د دې پښتو شاعرانو جذبات او احساسات
 څوسره لطیف او نازک دی، دا د هغه شان خلکو اشعار دی څوک چه زمونږ د
 ملک (انګلستان) په سرحدونو پنځه سوه کاله آکاډو استوون وو، دوی اکثر
 په جنگ و جدل او دښمنو کښه بوخت دی، او د چا وګرې چه لا تر نه
 هم دغسې ژوند کوی، ولې او ګورئ چه د دوی په اشعارو کښه څوسره درد
 اوسوز دې او د دې خیالات او جذبات څوسره فیاضانه لوړ او بلند منش دی
 دوی په لوړو شاندارو غرونو کښه آباد دی هواد نه ډېر شکله او میدا نونه او

واده نې پيرازه او زرخيزه دى۔ خو د ژوند باقى ضروريات پکښې ډير په گرانه په لاس راځي۔ ولې د دوى تشبېهات څومره ساده او بشپړ او د فطرت سره څه پکلي سمون لري۔ او کورې چې د دوى د خپل وطن سره څومره زياته اوليونه مينه لري۔ د آزادۍ رېښتې روح هم په دوى کښې موجود ده۔ د دوى په شاعرۍ کښې دا ټول اوصاف او بيا د يديا او لوړو لوړو غرونو او چمنونو سره مينه صفا ښکاري۔ دا خبره هم ياد لرل پکار دى چې پښتانه شعراء سوا د احمد شاه ابدالي يا خوشحال خان او د هغه د ځانونه اکثر د خپلو کلونه هډو چرې باهر سفر نه وو کړي ځنې پکښې درويشان وو او ټول عمر د خدا نې په ذکر فکر کښې تيره وو۔ د شاعرانو د شهرت حاصلولو د پاره شعرونه نه وئيل او نه د خيال وو چې زموږ د زړه د پردو دننه کوم احساسات او افکار دى دا به د يو څو پارانو آشنایانو نه نور چا ته هم اورسى او راتلونکي نسلونه به د لوى۔

د پښتنو د شاعرۍ په حقله د راورقى دا راځي هم د قدر قابله ده۔ د لیکۍ۔

”د مشرق شاعري او خصوصاً د مسلمانانو شاعري د مغرب د شاعرۍ نه بالکل جدا هيت لري، او که يو کم علمه او بې خبره سړى ته د پيش کړي نو هغه ته به دا يې معلومه شي چې دا خو هس د شهوانى جذباتو نه د مغلوبو خلکو د احساساتو اظهار دى ولې دا راځي د پښتنو په شاعرۍ صادق نه راځي۔ دا د پارو سو (يعنې د پارسي بانو) د شاعرۍ په حقله وئيل کيدى شي۔ د پښتو په شاعرۍ کښې د ايرانيانو مبالغه او لفاظي نشته او لکه د زړه زمانې د عربو شاعرۍ ساده ده پښتانه وى او که نور ايشياني شاعران وى يو عام مضمون چې د دوى زړونو پورې وى هغه عشق دى دا عشق انساني عشق نه وى، بلکه عشق الهى وى۔ دى کښې د نيمگړي دنيا گڼې خوشخرو او بې وقرة اولس نه نفرت او د هغو نه ځان په ډډه ساتل او د خدا نې سره



زړه ترل اصلی موضوع وی، خو پښتنو کښې داسې شعراء هم شته لکه خوشحال خان او نور چه هغه زړه کښې راشی نو لکه د مغرب د شعراؤ هفسی او وائی،.

د پښتو او نورو مشرقی ملکونو په شاعرۍ کښې ما به الاشتراک د عشق حقیقی سندري او د دنیا کښې د بے وفا څیزونو نه نفرت بیشک موجود دے. او د ایران د ثقافت اثر به خواه مخواه په دوی پر بونه - د مغلو نه مخکښی خو خیر اسلامی او مذهبی رنگ زیات غالب وو. او پښتو جنگیالو په توره او په اخلاص او بے لوثه خدمت په هندوستان کښې اسلام خور کړی وو. ولې د مغلو نه پس چه ایرانی رنگ غالب شو نو لارماً د دغه خاورې خاصه تصوف (یعنی د دنیا نه داسې لاس را کښل چه پښه په پښه - کښینه، څه له گوټرې مه وروړه) د پښتنو په حصه کښې هم څه لږ غوندې او رسیدو د مغلو ابتدائی دور اسلامی وو، او چه څه وخت همایون د ایران د شاه طهماسب په مرستا پیا د هندوستان واکمې تر خپله لاسه کړې او د شیر شاه سوری ځامنو ور قا میدان پرېښودو نو پیا دا اثر عام شو - مغلو فارسی خپله کړه او دغه ایرانی تصوف د هندوستانی عمسا سره اغړلې کیدل شروع شو.

پښتون د هر تورزن سره ملا تړلې وه. او چه د اسلام نوم به راغی نو د دې تورې به د ټولو نه اول پرق واخه. ملکونه به د فتح کړل او چه جز ته به لار نو هلته به د اسلام بوتې نال کړه. او واپس به بیا خپلو خړو غرونو ته راغی. سلطنت به د نورو شو او مې به د دې وو. خیر د داسې دور پښتنو شعراؤ به خواه مخواه دغه اثر تر څه حده قبله وو. ولې بیا هم پښتنو خپل مخصوص صفت یعنی پښتو او پښتونولی قایمه اوساتله. او هیچرې داسې بے لاسو او بے پښو نه شو چه د ځان په بڼه راتله، او نه د جهان - د دوی په شاعرۍ کښې که هر څومره تصوف او قنوطیت نفوذ کول غوښتل، خو د دې د فطرت شادابی، د دې د غرونو هېښناکې ښوکه او د دې د تنگو

غږه هار دے په دے مجبوره کړو چه محکم یقین اولری - او د عمل پیهم کاربند اوسی- د سکندر نه ئے واخله تر دے دسه پښتون سره د قسم قسم طوقانونو او سیلابونو خپله سټه قائمه دائمه ساتلے وه - دا د دة ملی صفت دے - دا د پښتو اصلی فلسفه ده - او زما په عقیده عین اسلامی جوهر دے چه دے وکړی کښے موجود دے - رحمان ته اوگورئې چه بالکل صوفی دے - د حافظ شیرازی او د دة رنگ د لرم نه بالکل یوه پاڼه لری - خو که د نزدې نه ئے اوگورے نو د رحمان خپل رنگ جلا بڼکاری- بیشکه چه مینه یعنی د عشق حقیقی سندرے د دة خاص رنگ دے، د دنیا په ناکړدو دة ډیر څه وئیلی دی - ولے د اولس په هره ماته کډه دے خپله ذاتی رائے هم لری - د دة په کلام کښے هغه خوند او شان مزجود دے کوم چه د یو ډیر اوچت مذهبی رهنما په کلام او تلقین کښے وی - که عالمان ئے کوری نو خپله ورکه پکښے مومی - او که په حجرو او مجلسونو کښے ئے بے تعلیمه ربابی راواخلي نو د ساده پښه شړپ زمیندار زړه غوڅ غوڅ شی -

”رحمان د هر چا د زړه خبرے په خپلو خوږو الفاظو کښے کوی“
د دة آواز د هر چا غوږو ته رسی - ښځے او نر هر څوک بے ساخته د دة ساده الفاظو سره غورزنگ خوری - د دة توری د هر چا زړه ته پریوزی -

د سالکانو وینا ده چه که د قرآن نه سیوا په بل څه مونځ روا وے نو د قرآن په حائے د رحمان په اشعارو به دوی مونځ کولے، ښو ښو خلقو د دة د دیوان په اشعارو فالونه نیولی دی - او د پټی خزائے مصنف خو وائی چه ”طل الله پادشاه حسین کاتبان واستول او د پښورے د عبدالرحمان علیه الرحمة د دیوان نقلونه راوړل او په قندهار کښے علماؤ او زهادو وکښل او اوس ډیر دی - فقراء او د خدائے دوستان د عبدالرحمان

شعرونه ډیر لوی او خوښه وی۔ او عام خلق فالونه پرې لگوری۔ حتیٰ چه ښځې هم دا کتاب ډیر وائی۔ او خدائے تعالیٰ د دۀ په وینا کښې هسے برکت ایښې دے چه د هر خوږمن زړۀ دارو پرې کا۔ او هر غریب او محتاج مستغنی کا،۔ دا مصنف مخکښه لیکي "چه مکرکین خان (د ایران د بادشاه حاکم) په قندهار جوړ و ستم تر حده ډیر کړو نو حاجی میرویس د دوی د مقابلې د پاره پښتانه را جمع کړل او یمائے د رحمان بابا په دیوان کښې فال اړکښۀ۔ او هم په دغه ټول وښکړی عمل او کړو۔ او د مکرکین د لعنت نه پښتانه خلاص شو،۔

خبره اوږدپیوی صرف یو سوال باقی دے او هغه دا چه د رحمان په کلام کښې ولې دومره درد، داسے خوند او رنگ دے، دا ولې عالمگیر دے، ولې د هر چا د زړۀ ملهم دے۔ عالمان هم د دے قائله دی او زااعدان هم۔ مستانه هم په دے نشه کیږی او ملنگان هم په دے د 'هو حق چغے پورته کوی۔ او د قلندرانو د غاړے خو هډو تعویز هم نا دے۔ غرض دا چه دیوانه او فرزانه دواړه رحمان ته رجوع کوی۔ د ملت د هر فرد او د هرے طبقے یا د هر ادبی مکتب نمائندګی زۀ کولې نۀ شم۔ که نۀ وی نو د هر چا د خیال او فکر او جذبے ترجمانی به مے کړے وه۔ او هر چا چه دا تمهید لوستے نو د خپلو احساساتو او افکارو سره سم څه جواب به ئے هم موندے وو۔ زۀ نۀ په فرزانه ؤ کښې راحمه او نۀ په دیوانه ؤ کښې کله یمه۔ د یو عام معتقد په انداز سره دا عرض لرمه:۔

۱۔ چه رحمان فطرتاً یو فنکار وو۔ د یورپ د ادب او فن ماهران ناقدان دا رائے لری چه د ټولونه ښۀ او مکمل فن کښې هډو فن وی نه، ښۀ فن کښې فن پت وی یعنې فنکار چه په خپل میدان کښې داسے مکمل مهارت حاصل کړے وی۔ او د خپل فن اظهار داسے ساده او



آسان کړې چه د فن مشکلات هلو چا ته ټکاري نه -
هر څوک دا محسوسه وی چه وی دا شاعري څومره ساده
او آسان شی دے - رحمان خو سم لکه په پښتو ژبه خبرے
کوی او هغه وائی څه چه زما زړه کښه دی - او داے چه
زه، ته او شرفداد او نوبتے ئے کوی - هسے کډره چه دے
څه په ساده او فنکارانه طریقه سره د خپل اشنا سره
کله وی :- ع

ته چه ما ته وائے چه په څه کوے ژړا
ته در معلومیږی دغه خپل جور و جفا
ته جور و جفا کړے زه ژړا کوم دلبره
ستا که دغه ته وے دا به هم ته وے زما
دا خصلت که ستاوی، که هم تل په دغه شان وی
ته را معلومیږی د دردمند د زړه دوا
یو د ستا مانرے شی بل غرور د رقیبانو
وار په وار مے وژنی کله هغه کله دا
هر چه عاشقی کا، که په قطع انلاطون وی
زه خو ئے مجنون کنرم که نن وی که سبا



د ننه دی رحمان تا غواړی دلبره

دا زما رضا ده باقی هر چه ستا رضا

دا خو هس د انبار نه يوه دانه څكل دی، خو كه په غيرو د
دے كلام اثر داسے وی چه زړه دے توب او وهی، سترگے دے لمده
شی نو په پښتون بچی به د دے څومره اثر پریوزی۔

(۲) د هر فن كار د فن اثر د هغه د زړه د جذباتو د تندۍ په اندازه وی
چه جذبات څومره ژور او احساسات څومره لطیف او رښتونی وی
د فنكار شا ځير هم هغه څومره غوسه كوی۔ رحمان صاحب دل وو۔
د خبر نه تیروته وو۔ او د اهل نظرو په ټولی كښه وركده وو۔
د مجاز نه د حقیقت میدان ته اوخته وو۔ یعنې د فنا نه بقا ته
راتپړیدلې وو۔ نو د فنا، بقا، خبر، نظر استغراق او هوش ټولو
منزلونو نه خبردار وو۔ قدرت ورله یو پوزنده زړه یو رښنده ځیر
ورکړه وو۔ بیا سترگې او رسنده سر او بیا یوه شیرینه پسته او
رنګینه ژبه چه د دے علم لامله كویانه شی نو د فنكار فن د
فطرت ترجمان شی۔ د قدرت د پټو حقائقو څرګنده وونكې او كړزی
په لكونو سترګه ور او غوړه ور اوړی راوړی او لكه د نرګس
بے نوره بے بصیرته سترگې كړزوی۔ داسے بیا د خپلو سترګو د
لیدو او د خپل زړه واردات د دے بے خبرو، بے نظرو، كړزیدونكو
په ژبه دوی ته د دوی خپل ځان اوښوی۔ دا خلق بیدار كړی
د دوی ماحول ژوندی كړی۔ دوی د خپلې هستې وجود نه خبردار
كړی۔ دوی كښه د خود دے یعنې د ځان پیژندلو احساس را اولتیری
هر سره بیا د ده په تار غیریوی۔ او د خپل زړه او د خپل ذات
او نفس ساز باندے سر غورزوی۔ دا د غیر فانی او فن هنر كمال دے
په شاعرانو كښه دا حیات جاوید د پیرو كمو نصیب

شوے دے۔ مولانا روم او علامه اقبال د هم دے قسم خودے یعنی ځان پيژندل، جهان پيژندل او بيا ځان د جهان خالق رازق او معبود حقيقي د راز نه خبريدل تعليم ورکړې دے۔ چه افراد ژوندی او فعال وی نو ملت هم ژوندی شی او چه مسلمان په حیثیت د ملت ژوندی شی نو بنی نوع انسان گویا ځان او پيژنده او ژوندی شه، ځکه چه اسلام عالمگیر حق دے۔ او د دے راوړونکي جناب محمد مصطفیٰ رحمه اللّٰه عليه وسلم د رحمان هم د دے زمرې نه دے۔ د دغه تعليم د خودے د دغه په ټول کلام کښې خور وورده۔ د دغه د زمانې د تعليم طريقه هم دغه وه۔ خوشحال خټک يو سياسي او تورزن فنکار وو۔ رحمان يو صوفي ولی وو۔ بيدار استاد وو۔ د دواړو مدعا دا وه چه د دوی وکړې د د هر قسم مادی او روحاني انحطاط د زد نه بچ شي۔ د دوی خودی د قائمه او مستحکمه شي۔ په پښتونخوا کښې دا احساس لاس ته دے ژوندی شوے چه د دے قسم بزرگانو په کلام کښې يو پيغام وی۔ دوی د زړو حقائقو او اقدارو تجديد کوي۔ ملت او ماحول د دوی د روح افزا اثر لاندې نشته ثانيه بيا موسی۔ د علامه اقبال د مرد مومن تعريف هم په دے قبيلے خلقو صادق راحی۔ د داسے خلقو د نظر په برکت د قومونو تقدیرونه بدليږي۔

پښتونخوا کښې د خوشحال د سياسي نظرياتو نفوذ زیاتيږي۔

خو که پښتو مفکرینو خالی د قومیت یا ملیت یا خیلیت نظرياتو پورے خپل فکر او تړلو او د دے سره ځان د مذهب اسلام د روحاني او اخلاقي تعليماتو تربیه ته توجه او نه کړه نو د وطنيت بت به د دوی سره هغه کړن او کړی کومې چه د دنیا د نورو قومونو سره کيږي۔ خوشحال رحمان د پښتونخوا د پاره يو حیثیت لري۔

د دواړو مطالعه په يو ځای پکار دم په دواړو کښې د پښتون او مسلمان د مرض علاج پروت دے۔ ادبي مباحثې، ناقدانه مقالې يا دا قسم نور ادبي اصنافو ته توجه کول۔ او د دوي اصلي تعليمات په دې ټول کښې د منځه ايستل نه د پښتون په ديني يا دنيوي کار راتلې شي او نه ترې څه علمي ښيگره ولاړيدې شي۔ د قوميت او وطنيت دا خيال يو بت دے چه انجام کار اکثر ټوټې ټوټې شي د پښتون د ”پښتو“ د فلسفې تقاضا دا ده چه د دې تړون د څه خاص ډگر پورې نه دے۔ د دې ”توره عالمگيره ده۔ دے پښتون دے ځکه مسلمان۔ مسلمان او پښتون هم معنی الفاظ دي پښتو د اسلام نوم دے خو په پښتو ژبه۔ چه پښتون وي۔ نو هغه به خواخواه مسلمان وي۔ پښتون به د اسلام نه مستور نه دے۔ پښتون هندو، پښتون عيسائي، پښتون بده وغيره وغيره هلو په خيال کښې د شي راتلې۔ ولې که پښتون دا به او کړي نو هغه کښې پښتو نښته پښتو دا ده چه نه مسلمان نه او مسلمان به وي او چه مسلمان نه نو بل څه نه شي کيدے۔ نو د اسلام ناموس هم ستا په مړانه پورې دے۔ غرض به دا دے چه د خوشحال او رحمان تعليمات يو هومره اهميت لري۔ د دوي جذبات او منكرانه کمالات دواړه زمونږ په ښه راتلې شي۔ او د پښتونخوا مشرانو او مشکرينو له پکار دي چه د دوي دواړو د تعليماتو نشرو اشاعت د يو عالمگير او لوړې نظارې ما تحت کوي د يو پښتونيت او د بل لاهيت دواړه زمونږ د رنج دارو کيدے شي۔

سيد جمال الدين افغاني يو پښتون مفکر وو۔ د پښتون د فطرت اعالي تربيت هم د دې شخصيت کښې ليدے شي، يعنې د کل عالم د مسلمانانو په يو ځای راغونډيدل هم د يو پښتون مفکر او فعاله نابغه په فکر کښې راتلې شو، او هم هغه د خپل پښتونولۍ وصف په برکت ټوله دنيا اوخو زوله، پښتون که چرې حقيقتاً روع شي يعنې د دې نه هر غير اسلامي امراض لرې شي نو زما دا ايمان دے چه

د ټولې دنیا د پاره عموماً او د اسلامي دنیا د پاره خصوصاً د دۀ وجود
يو رحمت گرځيدے شی۔ علامه اقبال (رح) دۀ ته ځکه د ایشيا زړه
وئيلي دی، او پښتون ته ئے د ټولو نه لوئے کار حواله کړيدے، هغه وائی :

فطرت کے مقاصد کی کرتا ہے نگہبای یا بنده صحرائی یا مرد کوهستانی
یعنی د الله تعالیٰ د دین پالنه به یا عرب او یا د غرونو اوسیدونکے نر
قوم پښتون کوی۔ که خدائے موقع را کړه نو زۀ به د پښتو د فلسفے د
عنوان لاندے څه اولیکمه، او خپله دا نظریه چه ما په مختصرو الفاظو کښے
ذکر کړه دا به په یو علمی انداز سره د پیش کولو کوشش او کړمه۔

زۀ د خوشحال او د رحمان د فلسفے خیال داسے یورمه چه په ځائے
د ادبی جائزے یا تبصرے زۀ به نورو کوڅو سر شومه۔ رحمان د صوفیانه
شاعرئ هر وصف لری او لا د پاسه دا وصف چه دے پښتون صوفی دے
یعنی د دۀ تصوف هم پښتون تصوف دے۔ دے مست دے، ملنگ دے،
قلندر دے۔ ولے د ادب او تهذیب د حد نه هیچرے باهر ته نه اوځی۔
د دۀ پښتو د دۀ په عالم مسته کښے هم د دۀ ملگرے وی۔ د خدائے پاک
مینډه د سړی نه هر څه هیر کړی ځان جهان هر څه هلو بیا د منځه اوځی
او د همه اوست مرحلے ته چه صوفی اوری نو دے ملنگ شی او رحمان
په خپله وائی چه ع

” په ملنگ باندے قلنگ او تاوان نشته “

ولے او کورنی چه د دۀ په دے دومره لوئے دیوان کښے چرته هم
د دۀ نه داسے الفاظ اوتی دی چه هنے کښے د شاعرانه یا صوفیانه یا ملنگانه
یا قلندرانه بیای وی۔ د دۀ د پښتو جذبه یعنی دا چه سرے ېے وقره
الفاظو وئیلو سېک شی۔ د سړی پښتو ته قصان رسی۔ دا د دۀ

خټه کښې پرته ده - دے په بېخردنۍ کښې په خود وو - د وحدت الو
د فلسفې اعلانی تفسیر جوړ د پښتون په فطرت کښې موندل شى
حضرت مجدد الف ثانی فلسفه وحدت الوجود هم د پښتون د فطرت تو
وو - حضرت مجدد الف ثانی هم د دے قام دے - علامه اقبال د د
فلسفې قائله وو - او د دے ډیر وضاحت کړې دے - او ډاکټر برهان
احمد په دے یو مستقل کتاب لیکلې دے -

د رحمان د مطالعې په دوران کښې ما ته دا حقیقت ښکاره ش
که پښتانه مفکرین او ماهران تعلیم او سیاستدانان غواړی چه د دے قو
اوصافو، اخلاقو، صلاحیتونو او میتونو د نښانې اسلام ته ښه فائده اورسی
مناسب دی چه د ده د فطرت دا خصوصیت د یوے مستقلې فلسفې په ش
باهر ته را اوباسی - دا د کوشې او کنجکاری میدان دے - او په نننۍ
کښې چه تر څو د یر قیوم داسې تربیت او نه شى چه هغه د خپل فطرت
اودو صلاحیتونو نه آگاه نه کړی او تر څو د هغه خودی په معقوله ط
هغه ته او نه شوے نو تش جسمانی زور کافی کار نه شى ورکولای - د پښ
او عرب فطرت کښې یوه (Objectivity) ده - یعنې دوی په خوشی تصو
شى قانع کیدے - دوی د هر څیز مادی او عملی شکل غواړی - او دا
لنډه چه ع

(په تصور مې ځان بادشاه کړو چه سر مې پورته کړو ملنگ د دونهر و

د پښتون د دے عملی فطرت د ترجماننۍ د پاره کافی ده -
"دا سکر او دا میدان"، او "تش بوس بادول"، متلونه هم دغه ثابت وى -
صلاحیت د دوی د تعلیم او تربیت په نظام کښې راوستل پکار دی - هم
دے صلاحیت عملی شکل د سائنس تلاش دے - په دے کوشه که د
لار، نو دنیا به د وحدت الوجود او د خودی د فلسفې اصلی مظهر اووین



پښتون له خدائې دا جوهر ورکړې دې د دې نه کار اخستل د ټولې دنيا
د مسلمانانو کار دے۔

يا خدايه بيا په کومه کوڅه ور سر شومه۔ نو وئيل مې دا چه د
رحمان بابا د کلام خصوصيات د دې د هم مشربو يعنې صوفياؤ کرامو سره لگي۔
ولې د دې ملي جوهر سره د دې هر څه نه دې مې۔ دې د بادشاهانو د شان
شوکت عروج او زوال، د رئيسانو خانانو ذکر ډير کم کړې دے۔ او که
کړې دې نوهم د هغوی په اعمال او انجام ئې رانې زني کړې ده۔ د
هغه نه چه کوم سبق حاصليدې شي هغه ئې په آسانو الفاظو سره پيش
کړې دې خو د چا د تعريفونو او قصيدو ساندې ئې نه دی وئيلي۔ پښتون
چه خپل اصلي۔ بوهر قائم اوساتي نو که ملنگ وي او که بادشاه، د سړيتوب
د مرتبې نه اوچت صرف لوتې خدائې کنړي۔ انسان که هر څومره دنياوی مرتبه
لري د پښتون پښتېر يعنې خودی دا نه برداشت کوي چه زه د هغه تې او وایم
بينکه د پير فقير او استاذ او د ديني مشرانو احترام لکه څنگه چه پښتون
کوي داسې بل څوک نه شي کولې۔ زه دا نه وایم چه پښتون د مشرئ
کشرئ د اصولو نه بې خبره دے۔ پښتون د مشر داسې عزت کوي چه د
هغه په ځانې سر ور کوي۔ ولې پښتون خپل عزت او خود داری په هيڅ
حالت نه بائيلي۔ د پښتون ښو مشرانو تل د کشرانو د دې خصوصيت
قدر کړيدے۔ او نن هم د پښتو کشرانو مشرانو رشته په دې تار قائمه ده۔
خير نو مطلب مې دا دے چه رحمان د چا خان رئيس يا بادشاه نواب
قصيده خواني نه ده کړې، او په دې معنې سره دې د دنيا د ډيرو شعراؤ
څخه لوړ دے۔ د دې په کلام کيې دا هم نه ده چه د چا پير يا بابا کسر
او وائي، دا د مجلسيانو شاعرانو کار دے۔

د اولس په معايلاتو کيې رحمان کمې کوټې وهلې دي خو بيا هم
د دې په کلام کيې په اجتماعي امورو ځانې په ځانې رانې زني

شروع دد که څوک زلمی ادیب دا کړون او کړی چه رحمان په مختلفو اوسنی اوضاعو څه راغی لری، نو یو غټ کتاب به مرتب کړی. باقی د اخلاقیاتو او مذهبیاتو کومه خزانه چه د ده کلام کښی پرته ده، د هغه د قدر و قیمت خو څه اندازه نشته. پښتونخوا کښی به داسی بندی کس پیدا نه کړی چه د رحمان بابا د نوم نه خبر نه وی که د ایلم په سوکه ناست وی او که د مهاجر په ښوونو کښی اوږی راوړی، پښتون به په خپله لږی، تپه او د رحمان بابا رباعی ضرور کوی. د بخارا سمرقند د دنگو غرونو، ژورو تنگو او کړنگونو، او دلته بند او سپینی سوک په پیچوسی کښی د پښتون د زړه آواز کړنگیږی. شپون او څاروان، غوبه او کڅی، هر کس و ناکس د ملی سندری لږی او د رحمان په رباعیاتو د خپل ساده ذوق تسکین راوړی. د حسن و عشق د رشتی او د دغی له امله چه کوم واردات په انسان تیریږی رحمان دهغه په اظهار کښی د دد فن کامل استاد ددی او په ددی کښی یا د اخلاسی اخلاقو د تعلیم او تربیت خزانه ورسره ورسره وی چه د هر چا حصه کښی رسی او د هر چا تسله پرته کیږی.

د تمهید اهم مقصد خو د رحمان د ژوند او خصوصیاتو په حقله څه لږ معلومات راغونډول او مرتب کول وو. ما پکښی د ځینو داسی خبرو ذکر او کړو چه ظاهراً بې محله ښکاری. خو د رحمان او د خوشحال تذکره چه د پښتو د شاعرۍ په سلسله کښی یو ځای او نشی نو د ادبی محاسنو، یا شاعرانه خصوصیاتو په تجزیه څه لږ مقصد تر څه نشی راتلی. مونږ لا د ادبی کمال هغه پوښتۍ ته نه یوختلی چه ادیب یا فنکار محض فن د فن د پاره کږی دغه یو آزاد، بې فکره او په کور پوره ملت کولۍ شی. دغه دماغی عیاشی هر وخت کیدۍ نشی. پښتو ادب لا څرپوۍ کوی. د پښتون په ادبی تاریخ کښی د ددی دواړو مشرانو مفکرانو مقام

تش د یو شاعر نه دے۔ دوی کښه هر یو، یو نوے خیال او نوے مکتب
وضع کړېدے۔ د دغه نوی خیال په اهمیت ځان پوه کول او یا دغه
له داسې شکل ورکول چه د یو ادب حصه او کړځی د نننو ادیبانو
کار دے۔ پښتو ادب به هله په خپلو پښو او دریمو چه ادیبان
دے ته ملا وتړی۔

شکر دے نن پښتونخوا کښه ډیر روشن دماغه، حساس او مېړنی
ادیبان او شاعران شته۔ دوی د خوشحال او رحمان د شاعرۍ نه ډیر
څه اخذ کولې شي۔ یشکه چه د نننو زلمو شاعری ډیره لوړه ده،
خو د دے زړو استادانو په کلام کښه د شاعرۍ د کم و بیش هر
صنف نمونه موندل شي۔ د دغو تسبیح څه لازمی نه دے، خو د دغو نه
بالکل ځان نه خبرول او یا په خپل نوی علم و فضل کواڅ کول د علمی
او ادبی ترقتی منافی خبره ده۔ زمونږ موجوده ضروریات زینت ډیر دی
که فنکار انتخاب غواړی نو مکران نه دے، ولې ځنې مثال داسې دی
چه هغه خواه غواه د هر فنکار توجه ځان ته را کښی۔ ما د ځینو ذکر او کړو
دا صرف یو اشاره کنټرل پکار دی۔ باقی میدان اوږد دے۔

د څه مودے رایې زمونږ شعراء او ادباء د رحمان بابا د قبر په خوا
کښه مشاعرې کوی۔ او هغه اونه هم وائی چه موجوده ده۔ نچرته چه
رحمان بابا ناسته کوله۔ معلومیږی چه حس شته۔ د مشاعرو نه اوس یو
قدم نیم مخکښی تلل پکار دی۔ الله تعالی مونږ د غیر د غلاښی نه خلاص
کړو۔ مونږ له نې یو آزاد او خپلواکه نظام راکړو۔ پاکستان یو نوے
تصور دے۔ د دنیا په تاریخ کښه نظیر نه لری۔ پښتون د دے نوی
اصلاحي حکومت لاس پېښ دے۔ خدايې د او کړی چه د دده صلاحیت د
دے نوی ملک د پاره سر سترگې او کړځوی۔ د
پاکستان سر سترگې کړځیدل کویا که د دنیایې اسلام



سر - تر کړې کړخېدل دی - پاکستان د اسلامي حکومت او نظرياتو تجديد د
 د پښتو يو لوړ مشر سيد جمال الدين به يکي يواځې سر ټوله دنيا ئې اسلام را يو ځ
 کوله - د هغه تحريک د اسلامي ملکونو نه تربگنئې لرې کړې - نن ه
 نړۍ، ايران او عرب ټول د يو پښتون خادم د ذهني او قلبي کاوشونو
 وجهه په دنيا کښې اوچتې سترکې کړخې - ولې دنيا ئې اسلام ته اوس د
 لوی نظر او نوی عت ضرورت دے - او هغه صرف د پښتون د ملت
 لوړه ورتلې شي - دا د بزرگانو خيال دے او زما دعا ده
 هدا ئې تعالې ئې قبوله کړي -

آمين يا مجيب السائلين

حال لاهور

مولانا عبدالقادر

۱۸ صفر الحظنر ۱۳۶۸ هجري -

مطابق

۲۰ دسمبر ۱۹۴۸ عيسوی -



اول دفتر



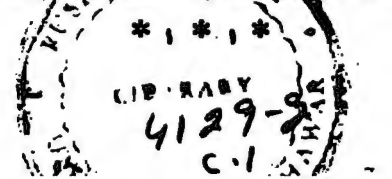
۱۲

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کورہ ہسے کردگار دے رب زما
 همگی بزرگواران چه شوک نے وائی
 نه نے هیج حاجت په چا باند موقوف دے
 له نیستی د هستی صورت پیدا کرو
 هم صانع دے د جمله و مصنوعاتو
 چه نه میچرے نه مثل نه مثال شته
 هر تعمیر چه د دنیا او د عقبی دے
 خواننده د نانویسو صحیفو دے
 که ظاهر دے که باطن دے که سایین دے
 که پیدا که پوشیده دے که او سطر دے
 شریک نه لری په خپله بادشاهی کنی
 هسے نه چه واحدی نه ده له عجزه
 حاجت نه لری د هیجا و یاری ته
 حه حاجت دے چه و بل خواته نه غوایم
 چه صاحب د کل اختیار دے رب زما
 تر همه و بزرگوار دے رب زما
 نه د هیجا منت بار دے رب زما
 هسے رنگ هروردگار دے رب زما
 هم سامع د هر گفتار دے رب زما
 د هغو عطره عطار دے رب زما
 د همه وارو معمار دے رب زما
 داننده د هر ابرار دے رب زما
 له همه و خبردار دے رب زما
 په همه و وقوف دار دے رب زما
 بے شریکه شهریار دے رب زما
 په واحد وجود بسیار دے رب زما
 له هغو سره چه یار دے رب زما
 په خپل کور کنی همکنار دے رب زما

میخ تغیر او تبدیل نفعلی و هماده

تل تر چه برقرار دے رب زما



ګڼه صورت د مځد نځد وې پېدا
 ګل جهان د مځد په روڼ پېدا شو
 نبوت په مځد باندې تمام شو
 نور حاله د مځد وو پېدا شو
 که صورت نې پېدا شوې آخريڼ دې
 خدا نې نې مه کنړه بېشکه چه بنده دې
 که نې دې که وې دې که عاصي دې
 چه نې دې دې دې دې قبول کېدې
 مځد د ګمراهانو رهنما نې دې
 که ونړا ده بیروې د مځد ده
 مځد د بېچاره ژ چاره ګر دې
 پېدا کړې په خدا نې نه وه دا دنیا
 مځد دې د تمام جهان آبا
 نشته پس له مځد انبياء
 چه بوڼی نه وو د آدم او د حوا
 په معنی کنې اولين دې تر هر چا
 نور نې ګل واړه صفات دی په رېتیا
 مځد دې د هغه واړو پېشوا
 جنتي دې، که فاسق دې که بارما
 مځد دې د ړندو د لاس عصا
 کنړه نشته په جهان بله ونړا
 مځد دې هر درد مند لږه دوا

ژه رحيم د مځد د درخاکروب يم!
 که مې نه که خدا نې له دې دره پېدا

* * * * *

هوښيار مه کنړه هوښيار د دې دنيا
 يـوقوف دې وقوف دار د دې دنيا
 روښناي په هغو زړونو ده حرامه
 چه پرې کښېنې ګرځېد غبار د دې دنيا
 ټوچ ګوڼي ده چه نې اهل د دنيا ګاندي
 هر کلام او هر کفـتـار د دې دنيا
 د طفلانو په څير واړه خاکبازي کا
 هر چه ګندي کاروبار د دې دنيا
 واړه ګڼه خولې د يو هلکن دی
 کار دېده او پخته کار د دې دنيا
 هميشه به بې وقوف او بې شعور وي
 چه مخمور وي په څمار د دې دنيا



د شرابو هم لا هوسره مستي نه وي
لکه مست وي خمر خوار د دے دنيا
هر بیمار لره دارو په جهان شته دے
دارو نه لری بیمار د دے دنيا
د هر سوی علاج اوشی په جهان کښی
مگر سوے په شرار د دے دنيا
هر چه واجوی و آورته واره سوزی
بور به نه شی طلبکار د دے دنيا
گرفتار ئے همیشه په غم کښی ډوب وي
هېڅوک مۀ شه گرفتار د دے دنيا
تل به پروت وي په ظلمت او په تورتم کښی
چه اسیر وي په کفار د دے دنيا
شه و بت و ته سجده شه و دنيا ته
بت پرست دے پرستار د دے دنيا
په مسلو کښی خاصه مسلم هغه دے
چه ئے اوشلاوه زنار د دے دنيا
تن ئے پاتے شی بے سره، سر ئے لار شی
سردار کله دے سردار د دے دنيا
زامن لونړه یتیمان که ځنې درومی
بے ونا دی مور و پلار د دے دنيا
همیشه به ئے یو پنډ د غم په سر وي
چه په سر ئے وی دستار د دے دنيا
واره غم دے که ئے پیرے که ئے پلورے
نور شه نشته په بازار د دے دنيا
همه واره ئے ټکان دی ټکی کاندی
فروشنده او خریدار د دے دنيا



په دنيا به مينه نه کاندې هېچرے
چې خبر وی په اضرار د دے دنيا
چې نظر د چا په دين او په ايمان وی
منه نه کا انتظار د دے دنيا
لوئے، هلک ئے همه واره اغياران دی
يار دے چرے په ديار د دے دنيا
چې پيدا شي همکې واره فنا شي
راشه اوکورې ناتار د دے دنيا
چې ويریږی له کوڅی او له کړنگه
هغه نه دروسی په لار د دے دنيا
اشنايان ئے همه واره مکاران دی
خه وېسا ده په مکار د دے دنيا
هر سړی لره چې ورشی خنی دروسی
ما لیدلے دے رفتار د دے دنيا
په یوه کړی بهار وی یا خزان شي
بقا نه اری بهار د دے دنيا
که هزار هزار پستی ورته ته کیږدے
بے بنیاده دے دیوار د دے دنيا
که د اوسپنو حصار تر خان چاپیر کړے
بېبښه اوکړه دیوار د دے دنيا
لکه سورے د آفتاب په غځکېږی کړخی
نشته هېچرے قرار د دے دنيا
هیڅ کمان د بهترے ورباندے مکره
کهتری ده وار په وار د دے دنيا
بے مقراضه غوسه وی د سړی عمر
هم دا لیل او هم نهار د دے دنيا



پس له مرګه به حساب له سړۍ غوښت شي
په انداز او په مقدار د دې دنيا
عاقبت خو به يو موټي شي د خاورو
ګلخوار و ګل رخسار د دې دنيا
برابر به له ګدايه سره پاسي
شه-زاده او شهريار د دې دنيا
پاس به داغ وي د لټم په سينه باندې
هر درهم او هر دينار د دې دنيا
پس له مرګه به همه واړه مظلوم وي
ظالمان او ستمګار د دې دنيا
تر قيامته دغه لس او دغه سل دي
پوره نه کړو هېچا شمار د دې دنيا
چه ايام پرې د کفن او غسل ورشي
بې پرده شي پرده دار د دې دنيا
په تخته باندې بيرون شي له حجابه
شرمناک او شرمسار د دې دنيا
تر هر چا به پيغمبر څخه وه ډيره
که څه قرب وې يا وقار د دې دنيا
يو فساد به ئې بيان له رحمن نه شي
فسادونه دي بسيار د دې دنيا

* ۳ * ۳ *

چه ئے اوکړو قناعت په دا دنیا
 نه یوه مگرې طاعت په دا دنیا
 نه د درست جهان دولت په دا دنیا
 چه ئے اوکړو عبادت په دا دنیا
 کنړه نشته بل نعمت په دا دنیا
 پکار نه دے بل محنت په دا دنیا
 که لذت دے که زینت په دا دنیا
 حه عزت دے حه حرمت په دا دنیا
 هر چه غواړی فراغت په دا دنیا
 چا موندلې دے فرصت په دا دنیا
 هر چه کاندې عمارت په دا دنیا
 د سړی استقامت په دا دنیا
 بس دے هوسره نصیحت په دا دنیا
 ډیر دے هوسره اشارت په دا دنیا
 خو به وران شی عاقبت په دا دنیا
 که څوک پریږدی سلامت په دا دنیا
 مسافر دے هر صورت په دا دنیا
 چه ئے اوکړو ریاضت په دا دنیا
 مکره خدا ئے څوک بدخصلت په دا دنیا
 هر چه کاندې زراعت په دا دنیا
 زه ئے وینم علامت په دا دنیا
 ما لیدلې دے قیامت په دا دنیا
 هر چه اوسی امانت په دا دنیا
 چه حاصل که څوک جنت په دا دنیا
 هم جنت دے هم راحت په دا دنیا

هغو بیاموند سعادت په دا دنیا
 نه ملکونه د سلیمان په هزار کاله
 یو نفس دخدا ئے په یادو اولی تر دے
 په دنیا کښې لوټ هغو عالمواوکړو
 که نعمت دے خو طاعت او عبادت دے
 که محنت او مشقت دے خود دین دے
 ې له خدایه هر چه دی همه فانی دی
 که بادشاه دے آخر خاورو لږه دروسی
 تر هغه به بل نادان په جهان نه وی
 ته چه څو وخته فرصت په دنیا غواړې
 عمارت په سر دریگه به روان کاندې
 د مستانو تر لغزشه حه کم نه دے
 هر ژوند دے چه د مرده په قبر ورشی
 په روانو اوبو راشه عمر کوره
 دا پاخه پاخه سراپونه محلو نه
 وږې سترگې د اسمان حه هسې نه دی
 هر چه راشی همه واړه ځنې دروسی
 ریاضت په قیامت نه شی، مرد هغه دے
 هم په دا خوځی و خصلت به صبا پاسی
 هم هغه به ئے خرمن وی پس له سرکه
 که هغه جهان په دا کښې لیدې نه شی
 په قیامت کښې ښه توښه حه ښه نشی
 امانت به د لحد په میان کښې پروت وی
 نیک عمل حضور جنت دے طاعت بویه
 نیک کردار هم نیک عمل هم نیک خویونه

پکار نه دے ضدیت په دا دنیا
هم دغه دے شرافت په دا دنیا
لوئے مقام دے عدالت په دا دنیا
مگر مهر و محبت په دا دنیا
که څوک کاندې تجارت په دا دنیا
هیڅ پټ نه دے حقیقت په دا دنیا
که څوک غواړی ولایت په دا دنیا
چه ئه ورک کړو سکونت په دا دنیا
نور به نه کا خپل قسمت په دا دنیا
هر چه نه لری حاجت په دا دنیا
څوک به څه کاندې رغبت په دا دنیا

ضدیت د سړی عمر په عذاب کا
لاس په سر په سینه ایښی و هرچاته
که بلند مرتبه د چا پکار وی
بل ارمان به له جهان په پوره نه شی
د هغه جهان سودا واره دلې شی
که طالع د سړی نه وی جاروتلې
نیک له نیکو سره بویه بد له بدو
ولایت دے خدائے هغو لره ورکړی
که تمامه دنیا واره سره یو شی
که څوک مرد دے خو هغه دے په دنیا کښی
چه رغبت ئه د جمله و خطا، سردی

په وځان باندې دا عمر هسے تیرشو
لکه تیرشی یو ساعت په دا دنیا

* * * * *

چه توبه ده د عقبا
واوړه پند کا دا وینا
د هغه جهان سودا
ورشه وپوښه حکما
رفع دفع کله بلا
غلم دوست کا په هوا
بوئی د عودو کا پیدا
ښائسته کاندې صحرا
خوشحال دروسی په خندا
پاده وی دے په دعا
خطاب ورکا د سخا
و لو کان فاسقا

ښه ده ښه ده دا دنیا
مذمت د دنیا مه کړه
د دنیا په بازار کیږی
په دنیا کښی ډیر حکمت دے
که تر سر ئه صدقه کړی
که غلم لره ئه ورکړی
که په اور باندې ئه کښی دے
که ئه توبه په صحرا کړی
که ئه نذر کړی و پیر ته
څو ژوند ئه په جهان کښی
د حاتم په څیر د ستا
معنی هر یو د خدا ئه دوست دے

هر بځل دخداۍ د بن دے
دنيا کښت د آخرت دے
د دنيا طالبان ډير دى
ولې مرد په کښې هغه دے
په دنيا کښې بدې نشته
دنيا بېر دے بهيرى
خپل خپل مخ پکښې ليدۍ شى
هم خطر پکښې د سرشته
وفادار لره وفا شو
له يوه مخه ۍ درد وى
چرته خوند کاندې د زهرو
کار همه واره موقوف دے
سالک، د نندارچى شى
هر چه کا، هغه به موسى
لکه دے، هس به پاسى
که دانا ۍ وپوهيږه
فتوى ونيسه په مخ کښې
دنيا نه ده هغه دين دے
او طاعت وته ولاړ وى
له حرامو ۍ پرهيز وى
کلمه ۍ وى په ژبه
د دنيا د کار د پاره
هم صائم وى د رمضان
که ۍ توان د حج رسيرى
دا پنځه بنا د دين دى
چه ۍ يون په دا طريق وى

و لو کان زاهد آ
دا خبره ده رښتيا
که ۍ موسى ځوک له چا
چه سخي وى هم پارسا
که بدې نه وى له تا
آئينې غونډې صفا
که ځوک زشت وى که زيبا
هم گور دے ۍ به
جفاکار لره جفا
له بل مخه ۍ دوا
چرته خوند کړى د حلوا
د سړى په مدعا
د خپل ځان په تماشا
دنيا ځاۍ دے د جزا
که نادان وى که دانا
په روا په ناروا
پسې مټ کړه په تقوى
چه له نهى وى سوا
هميشه ترلې ملا
هم مشغول په پنج بنا
هم په جهر هم خفا
فرض نمونې نه کاندې قضا
هم ذکوة کاندې ادا
حج هم اوکا پسې يا
چه بيان ۍ اوکړو ما
هغه کس دے اوليا



که نه مال او دنیا ډیروی هیڅ د نه کاندې پروا
 دینیا ډده د مغو ده چه نه کسب وی ریا
 یا نه کسب د ریا وی یا نه اوکتی په غلا
 یا نه ټوله کا په ظلم یا د خمر په سودا
 یا نه ورکا په شرابو یا نه ورکا په زنا
 یا ناحق خونونه کاندې یا مالونه خوری د چا
 عبادت کا په خان فرض د بادشاه د امره
 حق باطل کا، باطل حق کا په سبب د روی ریا
 نه نه میره وی له خدایه نه نه شرم نه حیا
 د یو په کیږی د پاره هزار مخونه کا پیدا
 همیشه نه له ستمه واره خلق وی په غوغا
 دوش او دوش نه هرگز نه وی د مظلوم په ژړا
 د فرعون په خیر به ناست وی بې پروا او کبریا
 بت خان و ته نه مخ وی و مسجد و ته نه شا
 احتلاط کا له بدانو له نیکانو وی جدا
 هڅه نه وی په خاطر کنیې ټولا او تمنا

ما رځپن ته پیښه مه کړه

خدایه هسه رنگ بلا

* ۵ * ۵ *

د الله په لوه له چا سره جفا لږ ژوندون دے ضائع کیږی بیونا
 د الله په لوه له هڅوک نه دی پاتې شوی واره تلونی دی که نن دی که سبا
 د الله په لوه له نن ونا و ته جلوه کا په دوه ورځې پس به واره شی فنا
 د الله په لوه له دوی خوش وی و ته گوره چه فنا شی یا به کله شی پیدا
 د الله په لوه له چه ایله شی له ښاخه په حکمت به نه پیوند نه کا حکما
 د الله په لوه له امکانه خاڅکې هر روزی له آسانه یا له زمکې ختې نه شی په سبا

هغه اوبښکې چه له سترگو شی جدا
هر چه پریوزی هغه نه شی ختې بیا
هر سرے د خپله غاړه کا ادا
یو محنت به د پکار نه شی فردا
یاد به نه شی په درود او په دعا
هم دغه به د توبه شی د عتبا
د دوزخ او ستا تر منځ به شی دریا
په قیامت به سر بلند شی تر هر چا
په هغه جهان نه سود شته نه سودا
چه زار پری یو آشنا تر بل آشنا
چه له چا سره تیر پری به خندا
چه ته بد وائے له بله، بل له تا
نه شکرے په قتنه او په غوغا
نه د عم په خار و خس پخه حلاوا
نه حرامه همیانی د چا تر ملا
نه چه سترگے په پردی حرام که وا
نه چه ژبه شی په بد وئیل گویا
نه چه غوږ کاندی په بد وئیل شنوا
خدائے د بد سرے در نه ولی پخوا
که به چا سره همدم وی اژدها
سهل کار دے سود او زیان د دے دنیا
خدائے د نه کا څوک په سهل کار رسوا
حاصل به شه هغه خپله مدعا
پکار نه ده همیشه خپله رضا
خواړه نه دی هغه زهر دی گویا
دغه هسے چارے نه کاندی دانا

گمان مه کړه چه به سترگو لره ورشی
دا په هره ورځ چه غیږی بیل بیل نمر دے
که جنت په زهد نه دے بے له فضلہ
که د نفس د پاره سل محنته او کړے
که تمام جهان په خپله کیله او غورے
که یوه دانه د آوړی په لاس ور کړے
که یو څاڅکے اوبه تیری لره ور کړے
که یو څخه سر د خدائے په لورے تیر کړے
بازار د اده که څو ک سودا سودا کاندی
آشنا پان که څه پوه پری د ائے وخت دے
که ژوندون دے خو هم د اده پجهان کښې
خدائے امان را کړے له هسے زند کئی
زهر ښه وی که په صلح په صلاح وی
نفس په خاورو په خس د کښه دے یشمه
په محنت په مشقت ملا ماته ښه ده
روند بهتر دے چه څه نه وینی په سترگو
کونکے ښه دے چه بے کام و بے زبان وی
کونر بهتر دے چه څه نه آوړی په غوږو
د پو او دد که پخوا در شی خو بهتر دے
د جاهل د همدسې نه به بهتر وی
که مشکل دی خو د زړونو رغول دی
سود او زیان د دنیا واره سهل کار دے
چه د رور او د عزیز پر مے زړه آزار شی
که د نورو رضا بویه گناه خپله
په خواړه چه بوئے خوری بل ورته کوری
چه هادی ئے یو زمان وی غم تر تله

لکه: ځان هسې وېل وټه نظر کړه لکه: ستا دے، هسې ځان دے د هر چا
منصفانو لره بويه چه انصاف کا نه چه نفرته کړې د حرص او د هدا
د سړي په خاطر هر څه هر څه کړځي هسې نه چه واپه اوکړې روا
دين داران د و خپل دين وټه نظر کا څوک فکر و نه د ثواب کا څوک خطا
خدائے د نه کاندې خطا د چا د زسه څه نسبت دے د خطا او د عطا
هسې نه چه سړي واپه سره سم دی څوک اعليٰ ادي څوک اوسط دي څوک ادنيٰ
د هر چا حرمت په خپله اندازه دے نه چه موسیٰ نفر ځائے د آسراء

ژه رحيم لره چا شکوه شکايت نه کړم
نشته بل دوست او دشمن زما، بے تا

* ۶ * ۶ *

چه له تا سره په سر کاندې سودا
بل په نه وي هسې ما غوندے شيدا
نه به ما غوندے شيدا وي په جهان کښے
نه به تا غوندے دلبر شي راپيدا
ما دا ستا جوړو جفا دی قبول کړي
ولې نه شي د ژړا په ځائے خندا
بے دستا د ښه، کون دے که مکان دے
ښه توبښه دے نه په دے شي نه په دا
جدائي به د هيڅ رنگ قبوله نه کړم
څومے نه دے روح کالبوت سره جدا
لکه ورستو مقتديان، وړاندے امام وی
هسې ما تا پسې کړي اقتدا
زه برونه يم درست جهان په تا ميژ دے
که بادشاه دے د دے دهر، که کلا
کاشکے خط د امانی و ماله راکميت

چه له ما سره وعده کړې د فردا
 ژه په خپله په تا ند يم ميئن شوه
 ستا له لورې په ما شوه ده ندا
 ژه په تا باندې ميئن يم له ازله
 نه چه کړې مې نن ورځ ده ابتدا
 چه دا ستا د عاشقې په تيغ شهيد شي
 د رحمان غاړه به عاليه شي ادا
 د رحمن وزيري رنګ وته نظر کړه
 چه مدام په تا پسې کاندې ژړا
 * * * *

که ميئن ۛ په خپل يار باندې رښتيا
 آواره کړه اول دين، پسې دنيا
 په وفا د دلبرانو غنظ مه شه
 دغه قوم دے يو وفا او کبريا
 د خوبانو طائفه ده هسې شوخه
 چه غوړ نه باسي د چا په واويلا
 د ډېر ناز او د ډير کبر له سببه
 عمل نه کا په گفتار د اوليا
 دل ودين په يو نگاه د سړي يوسي
 نه ۛ ويړه له چا کيږي نه حيا
 بل به هسې سرگردان په جهان نه وي
 يا عاشق دے يا آسمان دے يا آيا
 ته چه ژغور ۛ سر ۛ مال په عاشقۛ کښې
 عاشقې ۛ چرې ده ويړيا
 د جنت له حورو تير شه که يار غواړې

خدائے دِ تقد د چا نه کاندی نسیا
د ساقی له لاسه هسه باده نوش کړه
چه د غوغ کا له زړه خپره د ریا
چه د کسب عاشقی شوه د دلبرو
نظر نه کاندی په کسب د کییا
یو گفتار ورلره بس کاندی وحمایت
خه به هر ساعت پوښتنه کړه یا یا

* ۸ * ۸ *

که څوک یار په جهان غواړی یار دے دا
یار دے دا که د جهان سنگار دے دا
خیال د زلفو زما تر زړه چاپیر شه
یا تر کنجه چاپیر شوه سار دے دا
دا جهان دے خدائے له عشقه پیدا کړه
د جمله و مخلوقاتو پلار دے دا
تر عشق غوره بل هیڅ کار په جهان نشته
تر همه کارونو غوره کار دے دا
یو بنبل په د کل نوم اخستې نه وو
که خبر وے چه کل نه دے، خار دے دا
بیا راتله د دے جهان نه بل وار نشته
بل وار نشته، بل وار نشته، وار دے دا
د حباب عمر ته وکوره چه خه دے
که څوک شمار کاندی د عمر، شمار دے دا
د مجنون صورت په زړه کړه وځپن کوره
ستا په عشق کښه هسه خوار دے دا

* ۹ * ۹ *

عاشقته مې په زړه او کړلو کذر بیا
که دفتر دخپل قسمت مې په خپل لاس وښه
ما لا نوم د عاشقته اخستې نه وو
پس له مرکه به نه بیا له تا قربان کړم
د هجران محنت مې واده له زړه هیر شو
چه آسمان نه مخ پټ کړې په سحاب وو
چه رقیب راته تړلې په زنجیر وو
په یوه نظر نه زړه راڅخه یووړو

یشتانه مې لمحې بنې کړې په سر بیا
ما به ستا له غم وړان کړه دا دفتر بیا!
جدائی د راته جمع کړه لښکر بیا
که صورت مې خداي پيدا کړوپه محشر بیا
چه مې ولیده په سترگو ستا بشر بیا
خداي و.ا. و.ا. سرکند کړه هغه نمر بیا
خپل حبیب را باندې پرانست هغه در بیا
خداي د خیر کا چه لابل وکړه نظر بیا

په وصال نه منت بار اوسه روحه افانده

په صدف کښې دخل نه وی د کوهر بیا

* ۱۰ * ۱۰ *

دل و دین مې کړه په هغه ترک خدا
لا نه حسابه وی د خان بهیا
د بنائیت ضفت نه خو کوم حیوان یم
چه هیڅ رنگ نه موند نه شی انتها!
د صورت له غیبه هڅې پاکیزه دے
لکه ذات د ویستنه نشته دے په ها!
که نه مخ په زلفو پټ وی باک نه نشته
تل په گنج باندې پرته وی اژدها
لکه نمر هڅې جلوه کا په شفق کښې
چه په سر باندې اوډنړی کا د سها
نه پوهیږم چه په کوسه لاره دروسم
چپ و راست مې رقیبان دی هزارها
خداي د هڅې تنها نه که څوک په غم کښې
لکه زه د یار په غم کښې یم تنها



همیشه د بیاتانه نه غمه لولم
زه رځپښتې، نعوذ بالله منها

۱۱ * ۱۱

ډیره شوه په یار پسې ژړا زما
نه ګرومېږی په ژړا آشنا زما
که مې هره وینا، د در شی یا ګوهر شی
ستا د غوږ نه ده لائې وینا زما
په نارو به ما بیدار کړه که اوده وې
راته وینې اوده شو دلربا زما
زه مکتوب غوندې په پټه ځله ګویا يم
لاندې کړله خاموشۍ غوغا زما
کېت د عشق په توده زسکه آسان نه دې
سمندر بویه په دې صحرا زما
دا یار نه دې چه هجران زما نه پیل کړو
دغه روح له تنه شو جدا زما
زه رځپښتې بې خپله یاره هیڅ نه غواړم
که قبوله خدای ته وی دعا زما

۱۲ * ۱۲

عالم دی روښنای د دے دنیا	عالم دی د تمام جهان پیشوا
کشمیک لار غواړی و خدای و رسول ته	عالم دی د دے لارے رهنا
کینیا کړ د کیمیا په طلب کړخی	همدې د عالمانو ده کیمیا
په مجلس د عالمانو به سره زر شی	که څوک کانړے وی که بوتلے د صحرا
جاهلان دی په مثال د مردگانو	عالم دی په مثال د مسیحا

چه مرده ئے له نفسه ژوندی کیږی عالمان دی واره هسے اولیا
هر سرے چه رتبه نڈ لری د علم سرے نه دے خالی نقش دے کويا
زۀ وځنن حلقه بگوش د هر عالم یم
که اعلی دے که اوسط دے که ادنی

* ۱۳ * ۱۳ *

چه واده ناسی په ډول او په سړنا
یا پرے وائی زمانه د ویر وینا
که مے هر خو دلبری او دلجوئی کا
زۀ پوهیږم د خپل یار په استغنا
په یوه کړی مے یار هم مے آشنا شی
یا مے بله کړی نه کړی آشنا
دا زۀ خپله تسلی کړم یار ئے بولم
خه یاری ده د ناتوان او د توانا
پوزمان او یو دم، بے له خپل صنمه
زۀ بهتره تر بقا کسرم فنا
هر سرے په یوه چاره خدائے مشغول کړو
زۀ مشغول کړم خدائے د ترکو په ثنا
ما بے عشقه بل هنر نه زده ناصحه
بخشنده شه که نادان یم که دانا
چه مے غوړ په نارو نه باسی حیران یم
پرواه نه لری واره دی له بر نا
بے د یار د ښه دیدن نه د خدائے نه کړه
د وځنن په زړه کښی بله تمنا

* ۱۳ * ۱۳ *

که خپل زړه غواړي له چا
 خان صیاد کېه د عنقا
 د حباب کلاه په سر کېه
 سور په آس شه د هوا
 لکه خضر (ع) هسې پاسه
 اوبه وڅښه د بقا
 له زمینه قدم کیږده
 په آسمان لکه عیسی (ع)
 دا چه ما درته ییږي کېه
 که حاصل کېږي واره دا
 هاله طمع کېه رحمانه
 له خوبانو د وفا

* ۱۵ * ۱۵ *

په بنائې ښاد شوی نه يم د هیچا
 تور تپ سوې يم په غم د هر آشنا
 که زه طمع توقع د بله نه کړم
 د بل طمع توقع کیږي له ما
 که مې رږ، که مې عزیز که مې فرزند دے
 واره غواړي خپله خپله مدعا
 په هر کور کښې رنځوران راته پراته دی
 لاس مې نه رسي د هیچا په دوا
 د دنیا خبرې واره په دنیا شي
 ما په شه کا څوک چه نه لم دنیا



که په کلی کښې مې کور دې ژه کمان کړم
 چه کور نه دې دا مې کور دت په صحرا
 سچه پرې نه وی شه پوره او نه نیکگری
 څوک به شه کا له هغو سره خندا
 سچه ئې به توبه و بله سره نه شی
 تر هغه آشنا بهتر دې نا آشنا
 په توده زمکه استوږنه ده مشکله
 شه به زیست شی له رحمان سره د چا
 * ۱۶ * ۱۶ *

دا دنیا ده بې وفا بې وفا ده بې بقا
 نه ئې مخ شته نه ئې حېث شته لکه لوتې د صحرا
 په یوه کړې ئې مخ وی په یوه کړې ئې شا
 په یوه کړې د ستا وی په یوه کړې زما
 په یوه کړې ئې درد وی په یوه کړې دوا
 په یوه کړې ئې خوف وی په یوه کړې رجا
 په ساعت کښې ئې بقا وی په ساعت کښې ئې فنا
 په ساعت کښې ئې سکوت وی په ساعت کښې ئې غوغا
 په ساعت کښې ئې خندا وی په ساعت کښې ئې ژړا
 په ساعت کښې ئې وفا وی په ساعت کښې ئې جفا
 په ساعت کښې ئې افلاس وی په ساعت کښې ئې غنا
 چه نه شان لری نه شکل کله دا شی کله دا !

خدائې څوک بیښ مکره وحماد
 په دا هې رنگ بولا

* ۱۷ * ۱۷ *

ستا په څیر نه دی خوبان لیدی ما نه په غوږو چرې اوریدی ما

هېڅ وفا له عاشقانو سره نه کړې د لبران دی واره ازمايلي ما
 چه به ستا دے پکلی مخ ته دی کتلی بل یو مخ ته نه دی بیا کتلی ما
 د زړه غولې مے نیولې ستا غمونو نور غمونه دی د زړه ویستلی ما
 چه به کار د عاشقی په لاس کښې واخست دی له بله کاره لاس او کښلی ما
 نور غمونه مے له زړه نه دی وتلی ستا غمونه دی پکښې کړلی ما

زه رځپښت بې یاره خوب و خندا نه کړم
 بې دده نه ده خوب خندا پسندلی ما

* ۱۸ * ۱۸ *

چه نظر کړم په قسمت او په نصیب راته هېڅ شی خپل تالاش او خپل ترتیب
 مگر خود په خپله خداي د چا طیب شی کنړه نشته په جهان کښې بل طیب
 ا سرگند دے سود و زیان د رقیبانو که خداي نه کاندې خپل یار د چا طیب
 چه خپل یار د چا رقیب شی دلیل داده لکه څوک چه په وطن کښې شی غریب
 چه غریب شی په وطن کښې فرق نه وی که فرسنگ دے وی تر میانه که جریب
 ما په عشق کښې هېڅ حاصل نه لږه بے غمه هر چه وائی هغه به وائی ادیب

دشمن هم د سړی کله کله دوست شی
 دوستی نه کړه له رځپښت سره حبیب
 * ۱۹ * ۱۹ *

مے مست یمه د شونډو په شراب چه به نه وی بل دا هسے مست خراب
 لاس د ستا په مینه اچوم و کتل ته لکه بوتی ته لاس اچوی غرقاب
 ا سرخی او سفیدی د ستا د مخ ده که زما په مخ باران دے د خوباب
 به اثر به زما اوښکې په تا کاندې لا تازه شی اور په اوښکو د کباب
 بادمان د سترگره روڼرے کا په عشق کښې دا خواب نه دے دا منزل دے د سیلاب

ما چه خال دا ستا د وروڅو په ميان وليد
 بيا پيري چه ليدے نه شي سبب دا دے
 چه صبا شي ستا تر مخ پورے شرميري
 حجاب واخله مخ كړه تور د هغه خلقو
 هسے نه چه زه دلبر وايم و تا ته
 ستا د مخ په ورق بانډ خط و خال دے
 ستا د حسن حساب هيڅ راخته نه شي
 هم په دا چه بې حساب دے بې حساب
 يو كتاب په سړبن كښي چا اوڼه كړو

بړه هان، چه نې جور كړو دا كتاب

* ۲ * ۲ . *

چه نې وليد دا ستا حسن بے حساب
 په آرزو مې د نرگس سترگې څلور شوے
 ستا په غم سترغلي سرے سرے ناغے شوے
 كه د زلفي په مخ پېچ و تاب شوے بيا
 زه چه خدا نې د ستا له غم سره آشنا كړم
 سترغلي مې د فراق په ژړا سره شو
 مې خورشيد چه د بيا ناست پورے شرميري
 زه د پيژنم په اصل كښي خاكي نې
 څو د خيال د آشنا گرځي په ليمه كښي

د رحمن بخت به هاله، له خوبه ويښ شي

كه ته سترگې ورته پورته كړے له خواب

* ۲ * ۲ . *

ورقونه لټوم د هر مكتوب
 يا تنور دے يا دوكان د آهنگرو
 پكښي غواړم خال و خط د خپل محبوب
 چه په عشق كښي تصور كړم خپل قلوب

په خندا خندا خان آچوی بلی اور ته
 زه چه غم د مهر ویاوړا په زړه کرم
 کوره عشق څرنگ اسان کړه وعاشق ته
 په ژړا ژړا تر هسې حله راغی
 عشق دے دا چه معشوقه شوه وعاشق ته
 هغه څه پوښتی له هجره له وصاله
 چه نظر ته له صورته په معنی کړه
 د رحمن و ته یکسان شو زشت وخوب

* ۲۲ *

که مے اوشی له دلبره ملاقات
 پس له دے م د استور نه خدای نصیب کا
 بجای دا که زه خپل یار و ته سجده کرم
 د خپل یار تر لعل و لبو به زار کرم
 دا زما د یار جلوه ده چه لیده شی
 تر ما لا په دلبرانو ډیر مین دے
 د ریا له زاهدی زما توبه ده
 په ورځ پند او نصیحت وائی ویل ته
 دین دے دام وی د دنیا په لار کښی ایښی
 د هغو په لور دے سترگه وی ختلی
 یا به نه سم له دے دره په حیات
 په دا در کښی، که حیات وی که ممات
 هغه یار زما قبله دے د حاجات
 که شکر مے وی که قند وی که نبات
 لکه نمر په صومعه او په سومات
 چه خبر مے کا د کشف او کرامات
 چه نېکاندی څوک په رسم او په عادات
 په شپه ناست وی د مغن په خرابات
 پر مے را اړوی وحشیان د مخلوقات
 چه په لاس دے سرمایه وی یا ذکوات

زه رحمن له هسې خلقو پنا غواړم
 هر چه لافه کړی خلاف د مقامات

* ۲۳ *

تا چه په دا تورو سترگو وکاته ومات
 زه دے زما تور کړو له دے نوره مخلوقات

ما خو چه ته وليدې هغه ساعت مې ووې
 نوره به مې مينه د زړه نه شي له تا، مات
 شيخان او زاهدان چه نصيحت و ماته وائي
 نه، دې خبر شوي ستا د مخ له محسنات
 شه او شو که زه انگشت نما شوم ستا په مينه
 لا تر ما ته خوښ ئې وقاضې و هم ملا، ت
 مرم په دا چه ما له تا جار باسي هغه خلق
 بيا د په ديدن تر ما روسي در زغلي خوات
 زه رحمن چه ووينم يار وایم خدايه خير کړې
 کله بيا پيري ده د بني آدم له ذات

* ۲ * ۲۴ *

آفرين د عاشقانو په همت
 چه په عشق کښې يک انداز دې پکجهت
 نه، ئې هيچرې تغير نه، ئې تبديل وي
 که تمام جهان پرې وائي ملامت
 که شوک مل نصيحتونه ورته کاندې
 غوړ ئې نه وي د هيچا په نصيحت
 چه په يار پسې تر خان تر جهان تير شي
 شوک کولې شي دا هسې مشقت
 که تمام عمر ئې يار په سترگو ناست وي
 تمام عمر ورته ښکاري يو ساعت
 که يودم شي هغه يار ورڅخه لرې
 هغه دم شي ورته عمر د قيامت
 که دوزخ لره د يار په مينه دروسي
 دوزخ هم ورته جلوه کړي د جنت

د عشق لاره د توکل په پښو غوسيری
نه په پښو د رياضت او ديانت
په تالاش او په تدبير کله موندی شی
چه موقوف وی هغه کار په عنایت
د عاشق خاطر له غیره پاکیزه وی
د دریاب په مخکینۍ نه وی نجاست
خدائے چه زړه د مطلوب کانرے کروړه هانده
کانرے ږیوت د طالب په عمارت
* ۲۵ * ۳ *

چه وښلۍ مې له نا دے دا حدیث
سرنامه د هر انشاء دے دا حدیث
چه آغاز مې کړه په مدح د خوبانو
حکته کنج ې به دے دا حدیث
په ثنا د دلپسندو دلرباؤ
دلپسند او دلربا دے دا حدیث
لکه باد د صبحدم چه غنچه واکا
هسے رنگے دلکشا دے دا حدیث
چه اوصاف مې د سرو شونډو پکینۍ راوړو
خو تر قند او تر حلوا دے دا حدیث
نه پوهیږم چه اوبه دی د حیاتو
که نفس د مسیحا (ع) دے دا حدیث
د غوند ژبو شاعرانو د خولۍ نه دے
حکته هسے رنگ صفا دے دا حدیث
ستا و مخ ته که څوک شمس و قمر وائی
دروغ نه دے په رښتیا دے دا حدیث

که څوک وائی چه چا کړی دا حدیث دے
 رځپښ وائی چه زما دے دا حدیث
 * ۱ * ۲۶ *

چه برهم کا عاشقی د چا مزاج
 حکیمان ئے درمانده شی په علاج
 په آشنا پسے تل ژاری په دوه سترکو
 د اوبو په ځائے خوناب کاندے اخراج
 دواړه لاس ئے وی له دواړه کونه ولی
 دوب وی تل د عاشقی په لوئے اسواج
 په هغو کښے چه څه بوئی د عاشقی وی
 په کښے نه وی بوئی د رسم او رواج
 ابراهیم ادهم څه هسے نادان نه وو
 چه نظر ئے پا په تحت وړ یا په تاج
 مجنون هسے رنگ مین په لیلی نه وه
 چه په نورو ئے موقوف وو احتیاج
 لیونتوب له لیونو نه تلونے نه دے
 که ئے راج په خونه ورشی که تاراج
 که ئے سر لکه منصور غوندے په دار شی
 دغه دار دے و رځپښ و ته معراج
 * ۱ * ۲۷ *

چه خبر شوم د ساقی د جام له راج
 لکه مړے ملاقی شوم له ارواح
 زه چه زلفی د یار اووینم په خوب کښے
 په شپه مشک را باندے ووری تر صباح

صبا زیرے د وصال په مهجور کاندې
د مهجور خبر موندلې شی له صباح
که روا کا، خون خوردن د عاشقانو
شوک وټی شی د خوبانو له صلاح
هر ساقی چه جام د عشق لری په لاس کښی
دا پیاله نې په مستانو ده مباح
مخ بې مینې که شوک ستای ستایه نه شی
د ممدوح له قدره چا زده، بې مداح
د دنیا ناوې په عقد کښی دین غواړی
اے رهمان خان ترے ژغوره له نکاح

* ۲۸ *

چه پیدا شو ستا چشمان دا هسے شوخ
نور به نه وی مردمان دا هسے شوخ
کچے زلفی کچ آبرو لکه چه ستا دی
نه لرم شته نه ماران، دا هسے شوخ
دیر غمونه شوخ شوخ شته دے په جهان کښی
ولې نه لکه هجران دا هسے شوخ
مگر دیو وی چه پیغم وی په هجران کښی
کنړه نه به وی انسان دا هسے شوخ
دا فتنی او فسادونه به وو چرے
که پیدا نه وے اسمان دا هسے شوخ
د آشنا له غم زړه د آشنا نه چوی
آفریده کرو خدای جهان دا هسے شوخ
چه یوسف نې د دنیا په متاع ورکړه
پیدا مټ شه بل کاروان دا هسے شوخ

چه بوسه له ياره غواړي بې ادبه
خدا ئې دے نه کاندې رځنې دا هسے شوخ
* ۲۹ *

بادشاهانو که قصرونه کړل آباد
نوم د کوم يوه بادشاه هسے ياديري
عشق عاشق لره يو هسے پير استاد دے
دغه واره کرامت د عاشقي دے
د دنيا چارے همه واره فاني دي
نکه سورے چر د نمر په مخکښې گرځي
هيڅ وفا ئې له هيچا سره اونډه کړه
که جمشيد وو که بهمن که کيقباد وو
رسولې ئې تر مراده هيڅوک نه دے
نه چا ختم نه دعا ورپسې اوکړه

زه رځنې د زمانې له جوړه دروم
خپل صاحب لره په داد او په فرياد

* ۳۰ *

که قاصد ئې د مقصود
هر چه درشې ستا په مخکښې
هر چه دي بغير له خدايه
رضا وسپاره قضا ته
و هسټي و ته جلوه کا
ته و خان و ته نظر کړه
نندارچي د خپل صورت شه
آستي د ابراهيم شه

آواره کړه زيان او سود
واره اوکړه بهبود
همه وشميره نابود
مدام خوښ اوسه خوشنود
لکه ابر هسے دود
چه قبول ئې، که مردود
چه مسلم ئې که جهود
تابع مښه د نمرود

د غفلت له خوبه پاته
مقید او مشغول اوسه
آسمان طوره په رکوع شه
هر اشیا د حق ثنا کا
که بیدار شه خود به واوړه
که آواز شه بندگنی کښه
هر اسباب د بدو د بدو
هر دانا د وېله پیل کړه
خو سپند نه شه په اور کښه
خان له خښه پاکیزه کړه
هلاک ځکه شه رحمان

وځنې بې د بار له ذکره
نه زده بل کف و شنود

* ۳۱ * ۲ *

زه که لافې د وفا کړمه هرچند
زه بې پاره هسې زیست کړم په جهانکښه
آبروئ د طالبانو خپل مطلب دے
لکه یار مې سربلند دے په جهانکښه
لکه یار چه مې سرکند دے پجهان کښه
چه مې مدح د خوبانو کړه آغازه
لکه خوفند لری زما خوږه خبره
هغه قندچه خدای زما به خوله کښه کیښود
لکه زه چه سخندان او هنرمند یم
په اشعار کښه قوتناک لکه زمره یم
هم په مدح هم په هجو به پوهیږم

هغه یار مې باور نه کا په سوکند
لکه زیست وی په بجرکښه د سپند
آبروئ د غلامانو خپل خاوند
په تاثیر نه هسې زه یم سربلند
زه هم هسې په دا دور کښه یم سرکند
هر کلام مې دلپذیر دے دلپسند
په شکرو کښه هم نشته هسې خوفند
حلوایانو څخه نشته هسې قند
بل به نه وی سخندان او هنرمند
ولې نه یم د زمري په څیر گزند
ولې نه یم په دا چارو ډیر خوړسند

بے له عشقه که مے عیب که مے هنر دے ما غوخ کرے دے له خانه بل پیوند
 زه عاشق یم سروکار مے دے له عشقه نه خلیل نه داوڑے یم نه مهمنده
 چه و ما ته نصیحت کا حوک په عشق کینے گویا پلار ته نصیحت کاندی فرزند
 هر سرے چه آئینه په لاس کینے خاندی گویا کاندی په خپل خان پورے ریشخند
 رنگریزان د اول خپله پیره رنگ کا
 نور بیا حاله د رحن ته وائی بند
 * ۳۲ * ۳ *

ستا په عشق کینے هے خلاص یم له شعور
 چه یوه خبره نه ارم منظور
 طیبان وائی چه صبر د دارو دی
 خدائے زونیر فرقه پیدا کره ناصبور
 آشورے هر چرے تولے په دشمن شی
 یاره ستا سترکے دوستان وژی بے تور
 معشوق د زمانے شوه سره تولے
 د زره خونے نه اولوتلے بے صبور
 زه تنها په ضرور نه یم ستا له غمه
 پیدا شوه عاشقی ده له ضرور
 هر یوشمې لره ورخ شته دے په جهان کینے
 زما عمر جدائے کرلو بے نور
 مهوریان وفا له هیچا سره نه کا
 دا خبره په عالم کښه ده مشهور
 چه خبر شی واره کوته په خوله نیسی
 په هجران کینے چه خبر شی له مهجور
 د رقیب د بدو سترکو نه خان رغووی
 هر عاشق چه بهر مند وی له حضور

همره توان او توفیق نه گنوم په بخت کښې
 چه تائب کا ما، له فسق او له فجور
 په نظر د مبدعانو تور کودے دے
 که نه کښینوے د کت د پاسه حور
 د رحمن د سرکو نم په هاله وچ شی
 که وچ شوے د چا نم وی له ناسور
 * ۱ * ۳۳ *

همره اوښکې مې بهیرې په رخسار
 چه غرقلب مې هم گریبان دے هم کنار
 هغه یار مې هسے ناست د زړه په سر دے
 لکه اینیے چه چا گل وی په دستار
 که څوک وائی چه مار کله په کت خیزی
 زه خوړنې یم په کت د زلفو مار
 خود یار بیمارے سترکے خدائے خونی کرے
 گنره خون کله کولے شی بیمار
 که په دار شم زه د یار له لاسه، خوښ یم
 سرو قد دے زما یار او زما دار
 بس که دا چه زه په یار پسے غوڅ غوڅ یم
 خدائے د نه کا لکه زه یم، هسے یار
 همره جور لکه چه یار ما سره وکره
 یاد مې نه دے همره جور د اغیار
 دلبران کودے جادو کری زروڼه اخلی
 هغه وایه چه بے کوډو وی دلدار
 چه د زروڼو له نمانځلو بے پروا دے
 تروکه زړه د سړی پوسی، شه پکار



په کريبان نې تل د اوبښکو باران ووري
نډه مورک-بيړی د رحمن د زړه غبار
* ۲ * ۳۴ *

خو جفا قبوله نه کړی د اغيار
ويه نه وينی په سترگو مخ د يار
چه اول نې خار زرغون شی په پهلو کښې
غنچه هله شگفته شی په گلزار
جنت چا په رياضت موندلې نه دے
ولې بويه هر بنده لره خپل کار
که موندے شيرے خوشبونی په خوشحالۍ کښې
پروټ به نه وے په چندنې باندے بامبار
آب تر لعلو د لاله کلونه ډير دی
بخت دے دا چه څوک عزيز کاندی څوک خواړ
هسے زيب کا په رياض د رحمن شعر
لکه زلفی د خوبانو په رخسار
* ۳ * ۳۵ *

چه د زړه دے هرے ترلے آستوار
دا جهان د د نيکه دے نه د پلار
نه خپل پلار او نيکه او کوره چه څه شو
هسے ستا دے هم په دوی هسے رفتار
تل روسیې د روستی پل دے هرے تيریږی
کړے نه دے چا په پل باندے قرار
هسے نه چه زه پوازے قاته وایم
راغله، لاره، ستا په طور صد هزار



دعویٰ مۀ کره په ناحقه خپل به ئے نه کره
پردے پهر، پردے ملک، پردے دیاز

چه استوړنه په پردی وطن کښه کاندی
هغه نه لری هیڅ واک او اختیار

که هزار قسمه اوخوری په یو کار کښه
نه کا څوک په مسافرو اعتبار

چه په صبح شگفته شی په شام رژی
څه اسید دے د کلونو په کلزار

که د روز که د عزیز او که د یار وی
مۀ ئے رور، مۀ ئے عزیز کتره، مۀ یار

چه پیدا شی همگی واره فنا شی
اے رحمانه، دا جهان دے، دا ئے کار

* ۳۶ * ۸ *

هر چه نه وی خوار و زار په طلب د خپل دلدار
تر پرونی ئے صدقه شه د هغه عاشق دستار
هزار حیف دے هزار حیف هزار څه لا صد هزار
چه عاشق په عاشقۍ کښه نه حلال وی نه مردار
نه پتنگ د خپل چراغ وی نه بلبل د خپل کلزار
نه مجنون غوندے رسوا وی نه منصور غوندے په دار

دواړه نه کیږی رحمانه

یا به یار شی یا بیزار

* ۳۷ * ۵ *

که ږم لرم په کور کښې يا دینار
ولې نور عالم مې بولي دنیا دار
ننه د هیڅ یوه مخلوق یم منت بار
خبر نه یم په یمین او په یسار
په خپل کور کښې مې سکون دې هم رتار
که خزان راپاندې راشي که بهار
چه په ځانې نې کښینولې یم قرار
که رحمت دې که زحمت دې وار په وار
سړې نې دې هغه هروردگر
هیڅ موقوف نه دې د جا په انتظار

څوک د راکاندي قسم په کردگار
زه دینار او ږم نه لرم په کور کښې
هم په دا چه نه له ځایه چرته خوزم
نه مې ښکته ملک لیدلې دې نه پورته
آب و خور لکه آسیا په ځانې راسی
لکه موند مستقیم په خپل مقام یم
توکل مې لاس، پښې، سره کره په نکریزو
چه زما په باب څه ښکلی دی راسی
چه هژده هزار قومونه نې پیدا کره
کار هم په اراده د ځانې موقوف دې

غم به هیچرې ونه کا په دنیا کښې
که څه کیږي د رځون په اختیار

* ۳۸ *

د وفا طمع به څه کړم له اغیارا
چه د دوست له لاسه غم شي وردوخار
هر چه طمع ترې د ښو کیږي بسیار
حیف خودا دې چه دلدار شي دل آزار
ځانې د څوک بیوفا نه کا وفادارا

ما چه جور و جفا بیا موندې له یار
له دښمن به د ښادې طمع څوک څه کا
دا کله مې ډیره ډیره له هغو شي
دل آزار، که دل آزار کړه، مانه نشي
طالبان خو تر مطلبه پورې پړه دی

که له ډیره حیا نه کورې وچا ته
څه خو مخ کړه د رځون د زړه د بار

* ۳۹ *



ده د عشق لاره ازغنه ده هر کور
د عاشق په پښو کښې دی خپلې د اور

که دیدن د یار موندنه په انتظار شی
زما سترگنې دی شبنم غوندې خلور

هغ د اوښې، محتاج د نرم آب دے
قرب و حلم یو په سله دے تر زور

له لوبښې له سرکشنې زما توبه ده
خدائې شپک مکره د آسمان په څیر نسکور

لځدائې زده، حه سودا به پیښه په بازار شی
د بازار خبرې نه شی په خپل کور

دا همه واره عاشق لره پیدا شو
که تهمت که ملامت دے که پیغور

ناز و جور و کبر د خوبانو
ما په ځان دی قبول کړی لکه پور

راحت بے زحمته نه دے چا موندلې
غم ښادی ده د دے دهر رور او خور

رحمن هس په خپل یار پسې غوڅ غوڅ دے
لکه غوڅ په خپل اولاد وی پلار او مور

* ۸ * . *

زۀ عار نه لرم په عشق کښې له پېغور
 بے پروا یم د ستی په ثیر، له اور
 ږدی په خوله د سمندر، مهر د مو
 څوک چه ما منع کوی د عشق له شور
 بے هجرانه زما بله خواری نشته
 ولې نشته تر دا بله خواری نور
 لکه ته چه خداڼی هر کوره بنائسته کړې
 زۀ ئې هم هسې بے صبره کړم هر کور
 چه په تور په سپین مے اړهوی دا څوک دے
 که ته نه ئې، په مخ سپین او په زرۀ تور
 د رقیب له بدو خویو په څه وایم
 چه لا یار ورره مل شی هلته کور
 چه ئې پور د مرګ تر پوره پورے هیڅ دے
 هنے توبه د یلئانه له بدو پور
 عاشقی سرے مجنون کاندی رحمانه
 کنړه څوک په هوښیارۍ اوزی له کور

* ۹ * ۱ *

دا څه مخ دے منور	چه هم شمس دے هم نور
دا څه زلفی دی مشکینے	چه هم مشک دے هم عنبر
دا آبرو څه پوسته دی	چه هم نیش دے هم نشتر
دا څه سترګے دی قائلے	چه هم سیف دے هم خنجر
دا څه شونډے دی منے کوڼے	چه هم منے دی هم شکر
دا څه سپین سپیلے غایب دی	چه هم دُر دی هم گوهر
دا څه سیب زقعدان دے	چه هم سیم دے هم نمر
دا څه قد او څه قامت دے	چه هم کل دے هم عرعر

دا څه ملا ده باريک وضع چه هم موئے دے هم کمر
دا څه زړه دے د خوبانو چه هم موم دے هم حجر
دا څه يار دے نه پوهيږم چه هم دل دے هم دلبر
دا څه مېت دے زما وږه چه هم بت دے هم بشر

دا څه شعر دے رحمانه!

چه هم کچ دے هم هنر

* ۱۰ * ۳۲ *

هسے تلک کاندی و گور ته ياران زر زر
لکه دروسی چه خپل کورته کاروان زر زر
هسے زر زر مرگ په مونه شتابي کا
لکه لو د پاسه کښت کا دهقان زر زر
هسے زر زر صورتونه دی تيریږي
لکه رژی لانه زار په خزان زر زر
هسے زر زر دا دنیا وبله آوری
لکه آوری وبله ريگ روان زر زر
هسے زر زر دا شيرين عمر تيریږي
لکه بحر چه بهیږي روان زر زر

د بنرو زبل هم هسے زر زر نه وی

لکه دروسی له جهانہ رځپن زر زر

* ۱۱ * ۳۳ *

دغه يار دے دا اخیار دغه گل دے دغه خار
دغه گل دے دغه خار دا منصور دے دغه دار
دا رقيب دے دا جيب دے دغه کچ دے دغه مار

دغه عشق دے دغه عقل دغه غم دے دا غمخوار
دا هجران دے دا وصال دے دا خزان دے دا بهار
دا طاعت دا معصیت دے دغه نور دے دغه نار
دا عالم دے دا جاهل دے دا خفته دے دا بیدار

دا دځپڼ دے دا جانان دے
دا طیب دے دا بیمار

* ۱۲ * ۳۴ *

چه په زور ورسره نه ئے برابر
زور اور خواور اوبه دی فهم او کره
زندگی که بے له اوره اوبو نه شی
خدائے ورمهوله سیلاب د چا په خونه
اوبه نه لگیری اور د چا په خونه
چه ئے ټول صورت غلیل شی په اغزیو
د هغه دیوال په سوری شوک کښی منه
چه په گیلده د خبیثی مخ ئے ورک شه
ناکرده سودونه ډیر دی په جهان کښی
و اوبو ته اچوه نه شی، خان خوړ دے
چه له آبه له حرمته سره نه وی
زور اور که رسوی و چاته فیض
په یار ئے د زور اورو غلط مه شه
په هروخت چه دے مغلوب وی ته غالب ئے
یا خودا چه ته قدم ئے په در نه ږدے

د هغو تر څنگه مه کښینه زړه ور
چه ډوب نه شی یا وریته نه شی په شرر
تل هم نه دے هیچا ایښی پرے ټټر
که په قطع هم اوبه وی د کوثر
که رنړا ئے وی د شمس او د قمر
و خوړ مه شه د هغی اوبه شر
چه ولاړ وی لکه زورند چاؤد کمر
که د سرو زرو چاره وی یا خنجر
سود هغه وی چه د خیر وی نه د شر
کتنه ډیر دی په دریاب کښی مدرکوهر
خدائے ورمه کره چاته هسے سیم وزر
له دے فیضه سره او کتنه ضرر
مگر دا چه تر دے، ته ئے زور اور
ترو هاله ئے قدمونه ږده په سر
هله پسه ئے خان او کتنه پدر

چه هنر کنړی یاری د زور اورو
زه دځپڼ کومه بول په دا هنر

* ۱۳ * ۳۵ *

په نظر د بے بصر
 لکه شام هسے سحر
 لکه سنگ هسے کوهر
 لکه خاورے هسے زر
 لکه خیر هسے شر
 همه واره برابره
 تر بدئی نئے وی بتر
 تر نیکی نئے وی بهتر
 نه په بنو د چا زړه وو
 نه دلیل وی نه نظر
 نه آگاه په خپل ضرر
 نه پوهیږی په هنر
 هسے هیڅ نه وی خبر
 شه خبر وی خناور
 یانے خوب وی یا نئے خر
 چه د کرم زه کورو کو
 په دنیا هسے اوتر
 نه سنت د پیغمبر (ص)
 نه خواری د د محشر
 چه په خوا لرم سفر
 که پوهیږی دا بشر
 چه هم مشک وو هم عنبر
 چه چنار وو هم نینتر
 زړه د نه شو لرو و بر
 ته لا خان بولے پسر
 نه په زړه باندے اثر
 هسے شونځ او ځیگرور
 په نظر د بے بصر
 لکه شام هسے سحر
 لکه سنگ هسے کوهر
 لکه خاورے هسے زر
 په نظر نئے معلومیږی
 که څوک نه ورسره کاندی
 که څوک بد ورسره کاندی
 نه په بد ویل زهیر یږی
 په ثواب او په خدائی نئے
 نه آگاه په خپل بهبود وی
 نه په عیب باندے پوهیږی
 لکه پوند او کونړ چه کوری
 له طاعت له کناه
 خناورو نور شه نه زده
 دا خو ته نئے زما نفسه
 تمام اووے له عقله
 نه د قرض د خدائے ادا کره
 نه د مرگ په زړه یاد یږی
 اوده پروت نئے دا د نه زده
 په هر دم درڅخه دروسی
 هغه تور ویستنه د شه شو؟
 هغه قد د مجنون ید شه
 تن د درست زیر و زیر شه
 تر پنجا و پنج تیر شوے
 نه د ترس شی نه د ویره
 بل په نه وی لکه ته نئے

په غفلت د عمر تیر کړو نه رهر و شوے نه رهبر
 عبادت د په ریا شو لکه دک په لاکو زر
 لکه قلب ناسره مهر پټ په زرو کښی حجر
 لکه پټ وی په دانه کښی سل ازغی ئی د شجر
 لکه سحر چه بر پا کا سحر کر او جادوگر
 لکه تش صورت بے روح چه تصویر کا مصور
 لکه تش کدو بے مغزه میان خالی او تن پرور
 لکه زرے په سیوه کښی درون سنگ بیرون ثمر
 لکه بے لاسه لستونړی سر تر پایه هانے تر سر
 لکه ټک او دغه باز وی په مرغانو کښی ډگر
 لکه بے نمکه ناوړه چه په سر کاندی حادر
 تر میز لاندی چا حه زده چه دختر دے که مادر
 نه ئی حسن نه جمال وی غلوی خلقی په زیور
 هنے توبه له قریبانو لکه زورند چاؤد کمر
 نیم په زمکه کښی دننه نیم بر سیره لکه غر
 په دستار کښی ئی مسواک وی تر بقل لاندی خنجر
 په آبرو کښی پټ بسرے په وښو کښی پټ ژور
 په شپه وینی د مظلوم خورے صبا کښینی په سبر
 په زړه تور لکه تبئی وی په مخ سین لکه قبر
 د دنیا په طلب کرخی بولی خان په قلندر
 کلمه وائی په ژبه په زړه نه لری باور
 په مثال د مناقو نه مسلم وی نه کافر
 نه مسلم وی نه کافر وی نه پخلا نه مرور

حیران کړمې سر وقلې
 همیشہ رفت و آمد کا
 په کوڅه د دنیا دارو
 اورنگ زیب هم یو فقیر وو
 و توبی و ته ئے شا کړه
 خو ئے همره فقیری وه
 چه فلک ئے یاری اوکړه
 کوره شه چارے ئے اوکړے
 وار په وار ئے تر تیغ تیر کړه
 یو تبر د خورم شه وو
 تمامی جهان ئے ونفرد
 په فریب فریب ئے خپل کړد
 بیجا پور بھاگ نگر شه وو
 هم ئے هند په دکه واخست
 بیا ئے ذکر شو په زړه کبھی
 له حرصه ورته هیڅ شو
 خیال ئے دا وو په خاطر کبھی
 بارے ورځ ورځنۍ لاره
 نه ئے مراد درزۍ حاصل شو
 همگی شو ځنۍ هاتے
 خالی لاس له دنیا آوت
 له دنیا ئے هیڅ یو نه وړ
 خوار حیران په زسکه پروت
 نه پوزے شو تر دۍ لاندے
 د پترے په څیر خفیف شو
 د سیلاب په مخکښۍ لاړو

کو ئے په کو ئے او در په در
 د زردارو په سکر
 کوه خوری کا لکه خر
 چه توبی ئے وه په سر
 چه قادر شه په افسر
 چه شه ئے نه وو میسر
 نور ئے ملک کړو مسخر
 په عیال د خپل پدر
 د خورم تمام تبر
 دیر عالم ئے کړه دیر
 چه ئے لاس شه باندے بر
 بیجا پور او بھاگ نگر
 لا جنجی او جنجاور
 هم کابل او پیناور
 بادشاهی د هفت کشور
 هم دارا او سکندر
 چه به خپل کړم مجروبر
 وخت پرے راغی نماز یگر
 نه ئے یخ کړو خپل تبر
 که ئے ملک وو که لیکر
 لکه عین درو یزگر
 مگر څیرے یو څادر
 بے بالین او بے بستر
 نه ترے لاندے شو تفر
 چه قلیل وو لکه غر
 لکه خس وی یا وزر

حق ئے ټاټه په گردن شو د سپاهي او د چا کر
 اوس ئے زه په روح دعا کړم که ئے خدا ئے کا بهرور
 حق تعالی که ئے نصیب کا به شیرین حوض کوثر
 د جنت په خوشبو ئے خدا ئے دماغ کړه معطر
 په درست هند باند ئے حق وو هند یو شپه وه دے وو نمر
 د دے نمر په روښنا ئے تمام هند وو منور
 په رنرا ئے خلقو زیست کړه نه خه خوف وو نه خطر
 چه په نوم د اورنگ زیب وو وخور کاؤ هغه دفتر
 اوس نوبت د شاه عالم دے دور او طور ئے شو دکر
 خدا ئے زده خه بازی شی پښه عاشوره شی که اختر
 رنگا رنگی بازی کاندی دا اسمان دے بازیگر
 کاه تلخ شی لکه زمر کاه شیرین لکه شکر
 چه خه آوشو هغه آوشو لا به کیری مقدر
 ما خونوم د اورنگ واخست دا احوال دے د هر هر
 هر سرے د خپلے خونه هم بادشاه دے هم سرور
 هر چه اهل د دنیا دی واره هسے دی اکثر

دا بیان دور و دراز وو
 رځون وکړه مختصر

* ۱۳ * ۳۶ *

ما په تا پسے دا سپینے جانے رنگ کړه
 ته لا بیا په ما کمان د نام و ننگ کړه
 هیچ اثر د په سنگین خاطر اونه شو
 که هر خو به مصلے در پسے لنگ کړه



دلسوزی به د به نورو خلقو څه شی
 چه له ما غوندې مخلصه سره جنگ کېږي
 ته په عشق کېنې ما هاله دروغون بوله
 که یو بل هم هسې ما غوندې ملنگ کېږي
 دا نارې سورې غمازې دی په عشق کېنې
 کنړه تل به د بلبل په څیر پتنگ کېږي
 د عاشق و معشوق ته سپینه لار ده
 ته وماته دا سپین لار ولې گډونکې کېږي
 چه یو دم مې له نظره ته یو خوا شی
 دا جهان لکه لحد راباندې تنگ کېږي
 به ښه خوئ سره د خلقو افسانه شی
 خدای زما له کم بختی نه په زړه سنگ کېږي
 دا د څوک تر څنگه ناست دې راته وایه
 چه خبرې له رحمن سره په جنگ کېږي

* * * ۱ *

خدایه زړه د مهر ویانو مهربان کېږي
 ما له یاره، یار له ما سره یکسان کېږي
 هغه درد چه د آشنا د یلتنانه دې
 رفع دفع ئې - وصل په درمان کېږي
 ته چه ما منع کوې د یار له لورې
 کشکې باد د سحر منع په بوستان کېږي
 غم د هجر چه تیرې تر کانړۍ اور دې
 له دې غمه مې په امن و په امان کېږي



کار و بار د عاشقې چه ډیر مشکل دے
 دا مشکل زما په ما باندے آسان کړ
 حجاب لرے کړه زما، له یار تر میانه
 بے حجابه مخ د یار راته عیان کړ
 که مطلب د نور چا نورے مرتبے دی
 ما گدا په آستانه د خپل جانان کړ
 که دا نور عالم وبله خواته ککوری
 ما په لورے د دلبرو نگران کړ
 نه به ما منع کړے ته، له خپله یاره
 نه به کوز په زسکه ستوری د اسمان کړ
 چه زه یار لره ورځم په هغے لارے
 مهتر خضر او داس مے رهبران کړ
 تاریکی د معصیت رادځه واخړے
 د طاعت په روښانی مے زړه روښان کړ
 چه زما په پریشانۍ زړه ښه کیږی
 زړه زما غوندے په یار پس پریشان کړ
 چه زما په چمن راشی گستاخی کا
 د شبنم په/ څیر زما عمر یو زمان کړ
 چه آزاده د منکر تر سره پریوزی
 د فلک په څیر مے توره د زبان کړ
 هغه غشی چه د ترکو د غمزو دی
 هر کلام مے د هغے غشی پیکان کړ
 چه کشور د افغانانو معطر شی
 د هر نیت مصرع مے زلفی د خوبان کړ



چه هر حرف ئې د نائفې په څېر خوشبو دے
برکت مې په جزدان په قلايدان کېر
الهي د خپل حبيب (ص) له برکته
دا ساده - انشا رنگينه د رحمن کېر
* ۲ * ۳۸ *

تا چه مخ د پري، - ترکې د آهو کېر
نه پوهيږم چه آهو ئې که جادو کېر
دعا کوئ چه د چا 'ومړی څه بنادي ده
ته په څه زما و مرگ و ته آرزو کېر
په محراب د عاشقانو کانډې اوري
ته چه چين د جبين غوټه په آبرو کېر
تا چه رنگ د کلو واخست ژه پوهيږم
زرغونه به په چهره زما گنگو کېر
ستا له ډيره ډيره جوړه معلوميږي
چه به ما په خپلو وينو کښې لاهو کېر
که يو ځله تورې زلفې کړې پریشانې
خاکستر به په چين کښې کشمالو کېر
درست جهان به قاف تر قافه معطر شي
که يو ځله شانې ککه په گيسو کېر
ستا د زلفو مار خوړلي به روغ نه شي
که افسون د مسيحا (ع) ورباندې هو کېر



لاس و ښي د بے زبور و ښائسته دی
 څه منت به د ټالو د باغو کېږي
 که سوزن د ښرو راوړي تار د زلفو
 د وځښ د زړکي زخم به رڼو کېږي
 * ۳ * ۴ * ۵ *

که نظر به ماتو گوډو د روزگار کېږي
 هره نه دی چه حساب او یا نې شماری کېږي
 به هر غم کېږي خاموش اوسه او که نه وی
 د بد خواه خاطر به خوښ دوست به آزار کېږي
 صبر اونیسه به مخکې مراد غواړه
 به تلوار به د پېچ اونکړي که تلوار کېږي
 رضا و سپاره قضا ته فراغت شه
 او که نورڅه نورڅه وائې ځان به خوار کېږي
 آزادي او کاروبار دی - ره لرې
 لاس له کاروباره اوباسه که کار کېږي
 چه به خپله نې فاني بولي رحمانه
 ترويا څه به هغو چارو اعتبار کېږي
 * ۵ * ۶ * ۷ *

که د عشق شکرې تیرې تر کڼو کېږي
 نور لذت به لکه زهر هسې تو کېږي
 که د اوشی ملاقات د سر وړ وړ وړ
 د فاختې په څیر کوکې په کو کو کېږي
 عاشقی به تیره توره در په لاس کا
 نور د صبر د سکون په ملک به هو کېږي



په انصاف او عدالت به نوشیروان شی
 هر عمل که د خپل ځان په ترازو کېر
 د سکندر په څیر شاهي به د روزی شی
 که سر کوز په آئینه د خپل زانو کېر
 ترخ لوگي به د د تند په څیر نږد شی
 که صورت د عشق په اور کښی تماکو کېر
 او به نه وینی د ترکو اړندے سترگي
 مگر ځان په خپلو وینو کښی سالیو کېر
 روغ به نه شی بے د یار له بڼه دیدنه
 که سل پټه سپیني و ځان ته لو کېر
 د غفلت لیچن لیمه به د یینا شی
 که د یار د کوڅی خاورے ته څښکو کېر
 دا دارو ته بد دوا کوے طبیبه
 چه د یار په درد و غم کښی مے دارو کېر
 نصیحت په عاشقانو اثر نه کا
 دا محنت واره ییځایه بے قابو کېر
 په وحش باندے بے یاره خوب حرام دے
 که ئے سل بالبته لاندے تر پهلو کېر
 * ۷۱ * ۷۲ *

ساقی پورته شه د میو جام تیار کېر
 عمر هیڅ معطلی نه کوی تلوار کېر
 هر دم تیغ دا ستا زما په کلو کرځی
 هر نفس د خپل نفس له تیغه ډار کېر



ترخودئ په هورته بله بېلا نشته
 خادمی د بې خودانو په دربار کړ
 دا پنځه ورځې ژوندون چه غنیمت دے
 شکرانه په دا نعمت د کردگار کړ
 که غمخوار غواړے په غم او په اندوه کښے
 بیښه ډکه د شرابو اختیار کړ
 خو د دوه سترگے غریبی په جهان کښے
 ننداره په هر ساعت د خپل نکار کړ
 هغه څوک دے چه تهمت پرے وایه نه شی
 غوږ په هیجا باندے مه باسه خپل کار کړ
 بے وفا دی : دے دهر یاران واره
 چه د بس له سرکه یار شی هغه یار کړ
 د مدعی په خوله چه ورشی هغه وائی
 ځکوش او هوش د محبانو په ځمکار کړ
 رحمن وائی د دنیا چارے فانی دی
 البته په دا خبرو اعتبار کړ
 * ۶ * ۵۲ *

خو به وران شی د دنیا بازار لټار
 هر نفس د پیلټانډ په قاخت لټار
 لا غنچے په باغ کښے سترگے سهر د نه وے
 بادغزان ئے د زړه مینه کړه ویجاړ
 هسے باد پرے د فنا له لوریو والوت
 د لاله کوله ئے پرے پسته له ناز
 شه بزرگی به ئے د باز و د هما وی
 زبانی ذکر که سل ونگه بکړه خوار

که مل زړه کاله نې تیر شی په اوبو کښې
 په نرمۍ به نرمه نه شی وچه تړلې
 تر دا هسې عمر نه عمر بهتر وی
 هر چه حال نې ځنکدن شی عمر وارې
 ترو له خلاصه بندۍ بڼه نې ته رهماڼه
 چه د بار د زلفو ځیل د شی په غاړه
 * ۷ * ۵۳ *

په پیرۍ کښې چه هوس د منۍ وناب کړې
 په طاعنه عنایت غواړې له خدایه
 دانسته گناه کوۍ توبې اوکاږې
 په هغو شونډو چه حمد و ثنا وائې
 په هغو غوږو چه ذکر د خدائې اورې
 علم او کړۍ هېڅ عمل ورباندې نه کړې
 په شپه پروت نې د مغان په میخانه کښې
 تمام عمر د دنیا په طلب کړخې
 یهوده کمان په صبح د محتاب کړې
 د عتاب په ځانۍ آسید ته د ثواب کړې
 لکه بت هسې په غټو سترکو خواب کړې
 هم هغه شونډې بیا ډوډې په شراب کړې
 بیا سماع په هغو غوږو د ربانه کړې
 لکه طفل هسې لوبې په کتاب کړې
 او په ورځې مخ په لورې د عراب کړې
 بیا د خدائې په طالبانو ځان حساب کړې
 له خالقه د نه شرم نه حجاب وی
 له رهماڼه گوبنه ونیسې حجاب کړې
 * ۸ * ۵۴ *

چه غرقاب شی تور مژگان په نم د زر
 نور خراب شی خانمان په نم د زر
 عبث وائی غم د زړه و بو الهوس ته
 څه پوهیږی هلکان په غم د زر
 په بل مخ باندې سوا د بار له مغه
 ما تړلی دی چشمان محکم د زر



چه نئے عرش او کوسى لاندے تر قدم وی
 بالا تر دے هے شان قدم د زر
 دخیل (ع) تر کمبے دا کعبه ده لویه
 که آباد کا څوک ویران حرم د زر
 که نور خلق قدسونه پودی په زښکه
 ما دی ایښی په اسمان قدم د زر
 دا مکان چه د اسمان زمکے تر میان دے
 یو خلوت دے دا مکان سلم د زر
 زه ملهم د زره له چا غواړم بے ربه
 چه کړم نه شی طیبیان ملهم د زر
 پورق همدان ډیر دی په دنیا کښې
 ولیم نه موسی رحمت همد د زر
 * ۵۵ * ۹ *

لکه کاندې په کوتره نظر باز
 هے زه یم د دلبرو نظر باز
 زه نور چا وته د راز خبره نکړم
 بے هغو چه سونى مژگان لری دراز
 بل بادشاه لره محال دے ملک د زړونو
 مگر مخ د چا محمود وی خال آواز
 ستا د زڼه تر سب پورے رابکار پوری
 نورے زڼه د خوبانو لکه پیاز
 د تصویر د کلو طمع د بوئى نه کړه
 بے وفا دی واړه ترکے د مجاز
 هغه یار که په خپل ناز خوښ و خرم وی
 زه هم خوښ یم همیشه د یار په ناز



که څوک آه و فریاد ښه کړی په عشق کښې
 زه په عشق کښې دغه کار کونم غماز
 ښادی هر چرې د غم په اندازه ده
 هسې غم د دې دنیا دې په انداز
 نیستې واړه د هستې په دښال کړځی
 نه ډویری په اوبو کښې تش جهاز
 دا قاعده ده لکه لور هرې ژور وی
 یو صورت دې هم نشیب شی هم قواز
 همیشه مې لاس نیولې دې دا خواست کړم
 چه مدام د د یاز ناز وی زما نیاز
 چه یکسان کوری هم شاه ته هم کدا ته
 هسې یار دې د رحمن غریب نواز
 * ۱ * ۵۶ *

که بې ځایه زرکې نه اوکښې آواز
 نه مباد ځنې خبر وو نه شهباز
 هم له دې خبرې هسې معلومیږی
 خپل آواز دې هر سړی لره غماز
 د منصور و حال ته کوره حال نه څه دې
 خدای دې فاش د هیچا نه کاندې پټ راز
 دریغه دریغه که روستې عقل ږویې وې
 د انجام خبرې نه شی په آغاز
 نیک عمل د عاملانو نیک فرزند دې
 خدای څوک مکړه شراب خور او قمار باز
 چه فرزند نه شراب خور او قمار باز وی
 نور نه کانړې شی د پلار په خونه ساز



خدا ئې له هغه رنگ زاو زاده امان را کړه
 چه بې دين، بې دېانت شي، بې نماز
 چه منکر پرته اعتراض کولې نه شي
 دا د شعر د رحمانه که اعجاز
 * ۵۷ * ۲ *

بد اختر به نیک اختر نه شي هرگز
 مرغ چيچ به در کوه نه شي هرگز
 که مکان ئې به امان دے غزا اوښه
 ستاره به شمس نور نه شي هرگز
 که ئې اصل له يوے زمکې وي نو څه شو
 بيد به سرو صنوبر نه شي هرگز
 که همه سر باران ورباندے اوشي
 خس به گل د پيغمبر نه شي هرگز
 له نا امله د وفا طمع او نه کړے
 کنگه تل به نيشکر نه شي هرگز
 که تور شر له ځايه خوزي او به خوزي
 ولې نور به مقدر نه شي هرگز
 د وځښ په باب چه اوښو هغه اوښو
 مکرر به دا دلت نه شي هرگز
 * ۵۸ * ۳ *

که څوک لغر کا په تنگ او په ناموس
 دا په عشق کېنه نه ارزښتي يو فلوس
 که اغوستي ئې زرین لباس وي څه شو
 کنگره يو مرغ زرین دے يا طاؤس

که نئے تاج وی په سر اېښې غزا اوښوه
 په نظر زما هډه هېډه دې په خروس
 نه نئے نقش او فراست وی نه نئے عقل
 خالی نقش لکه عکس د معکوس
 نه نئے مغز نه دانه وی په خرمن کېښې
 عبث هې واره نولی په سر اوس
 د مجاز له یاره طمع د خیر مې کړه
 تماسی شر او شدت دې یا سا لوس
 ودانی نئے همه واره وېرانی ده
 راشه او کوره مانه نئے د قیانوس
 که زما په گفتگو کېښې کم او زیات وی
 څوک د کله کا په دا ښهر کېښې جاسوس
 ساق جام د میو راوړه چه بیخود شم
 خدای د مې کړه په خودی کېښې څوک محبوس
 که څوک او غواړی تمامه دنیا واره
 زما یار غوندې به نه وی بل عروس
 رحمن حسن د یار وینې په پرده کېښې
 نه پتیری نور د شمعې په فانوس

* ۱ * ۵۹ *

اے زما د زړه آراهه راشه راش
 چه همه واره خوبان د مقتدیان دی
 بې تا نشته هېڅ حرست د عاشقانو
 خدای زده بیا به مسر وخت وی که به نه وی
 نن هنگام دے که وفا کړے که جف کړے
 "چارے نه شی بے هنگامه راشه راش"



دا جهان د مسافرو يو رباط دے تله دی تله دی له دے گرامه راشه راشه
پری رویه، منبل سویه، ملک خویه غنبر بویه لاله قامه راشه راشه
شپه لا پریرده رنډا ورځ راباندے شپه شوه
د رحمن ماء تسمه راشه راشه
* ۶۰ * ۱ *

یا مے زړه د تورو زلفو مسخر ش'
چپ و راس مے د حبشو تور لبکر ش'
هر طرف مے د دعا غشی گذار کړه
ولے یو هم داسے نه وو چه کرگر ش'
و هر لورته چه غور باسه غوغا ده
یا نعرے د بيلتانه دی یا محشر ش'
واعظان خو وعظ کاندی بارے څه کا
چه د عشق په لیونو باندے گذر ش'
چه پدر غوندے وما ته نصیحت کا
په ذیدن د ستا هغه زما پسر ش'
متا په در کنی چه پراته دی نیکبختان دی
چه د ستا له دره ووت در په در ش'
د عشق زخم به څوک څه کنلی رحمانه
چه کنډون ځي په پرهر باندے پرهر ش'
* ۶۱ * ۲ *

په دوران مے هسے رنگ دلبر پیدا ش'
گویا بل د نمر د پاسه نمر پیدا ش'
یا طالع د زمانے یا بخت زما دے
چه دا هسے رنگ شیرین بشر پیدا ش'



چه قاصد د ورك يوسف زيرے ږړے وکړه
 د يعقوب(ع) د ترکو ييا نظر پيدا ش'
 عشق دے دا که يو قساد دے نه پوهيږم
 په جهان کښې چه دا شور و شر پيدا ش'
 دريغه نخل د هشي نه وے زرغون شوه
 چه له بناخه نې د غم ثمر پيدا ش'
 ملائک د عشق له غمه څه خبر دی
 خو هم ما لره دا سخت سفر پيدا ش'
 يو د ترکو عاشقي بل بے نيازی شوه
 په پرهېر باندے مے بل پهر پيدا ش'
 بيا به روغ د عاشقنې له رنځه نه شي
 په هر تن کښې چه دغه اثر پيدا ش'
 د نااهل ځوی پلار به څه بنادي کا
 چه له پشته نې لښم پسر پيدا ش'
 چه هنرو عيب کوی، عيب به هنر کا
 د رحمن په دور کښې دا هنر پيدا ش'
 * ۶۲ * ۳ *

هيڅ مے نه زده نه پوهيږم دا څه پير ش'
 چه دلدار مے د اغيار په شکل و څير ش'
 زمانه مے د رقيب له لاسه وژنی
 چه مے سېې کتړه هغه راباندے شير ش'
 د هجران غمونو هسے په عذاب کرم
 هغه عمر چه مے لږ کتړه اوس پير ش'
 چه په تيغ مے لوېې کړے مزا مے داده
 بنه چه غوڅ مے زړه د ترکو په شمشير ش'

تير ساعت به د هېچا په لاس کښنوزي
اوس به څه وایم وچا وته چه تير ش'
چه مې نوش د هجران پياله کړه تلخه
د وصال لذت مې ټول زهر کنډير ش'
چه زه نه په وفا ياد نه په جفا وي
جوړ رځون د هغې بار له دله هير ش'

* ۶۳ *

چه نصيب زه مينه چاک او دل افکار ش'
جرس ځکه په فرياد او په چغار ش'
چه زدا د عاشقې په عاشق اوشوه
د غفلت له خوبه پاسيدو بيدار ش'
عبادت د ربا کار هيڅ پکار نه دے
لکه غوک هس په بحر کښې مردار ش'
د جاهل زهد په زهد حساب نه دے
لکه مال په خمر خرڅ د خمر خوار ش'
مشقت د نادانانو واره بوج دے
لکه بې بارانه آبر تش غبار ش'
علميت د بې عملو عالمانو!
لکه کنج د کتابونو په خر بار ش'
چه زه کاندې و نااهل ناقابل ته
نصيحت د ناصحانو کوم په کار ش'
د رځون کلام په غوږ د بې هنرو
لکه مدر په لاس د طفل هس خوار ش'

* ۶۴ *



څه عجب بلند مقام دے د اخلاص
 چه جهان واره غلام دے د اخلاص
 که له زمکې و اسمان ته خا ته گران دی
 دا سفر په یوه کلام دے د اخلاص
 چه خبر که مخلصان له علم غیبه
 دا همه واره الهام دے د اخلاص
 د رواج او رسم عمر مدام نه وی
 لکه عمر چه مدام دے د اخلاص
 بے اخلاصه حلاوت د اسلام نشته
 که اسلام دے خو اسلام دے د اخلاص
 څه عجب دے که مستان تر چاپیر ناست وی
 هر ساتی څخه چه جام دے د اخلاص
 څه عجب دے که همای نې به دام نیای
 هر صیاد څخه چه دام دے د اخلاص
 پس له مرکه به دا مهر و اخلاص نه وی
 که اخلاص کړی نن هتکام دے د اخلاص
 د وځن کلام به دا سبب شیرین دے
 چه کلام ئې هر کلام دے د اخلاص
 * ۱ * ۶۵ *

که نه کړی به بل جا باندې غرض بل به هم نه کا به تا باندې غرض
 که کدا د بل به شولی غرض نه کا مسی به نه کړی به کدا باندې غرض

په ساحل کشتی د هیچا نه ډوبیږي که څوک نه کا په دریا باندې غرض
خلوتیان په خپل خلوت کښې فراغت دی د رسوا دے په رسوا باندې غرض
دا دنیا په احمقانو ده ودانه دانا نه کا په دنیا باندې غرض
زه رحلن د عشق په درد کښې هسے خوش یم
چه مے نشته په دوا باندې غرض

* ۶۶ * ۱ *

طمعه مڼه کړه په دنیا کښې د نشاط یا به نه موسی نشاط په دا بساط
لکه راغلې یا به هسے خنی دروسی دا جهان د رهروانو دے رباط
تر هر کام لاندې کوهر دے ددے دهر اینی بویه هر قدم په احتیاط
و دانا وته به دا جهان ښکاره یږي هم جنت او هم دوزخ او هم صراط
په عاشق به هیڅ دهشت در قیاب نه وی که نې نه کړم له خوبانو اختلاط
له کم اصله بے دیانته بے نمازه طمعه مڼه کړه د نیکۍ د یو قیراط

غم د ترکو تر رحلن هسے چاپیر شو
لکه اوسکڼی جامه په چا بغیاط
* ۶۷ * ۱ *

اومه کله دی، پاڅه وائی واعظ
هر چه وائی واره ښه وائی واعظ
چه دے ما له خپله یاره لرې باسی
نور به څه ورته اومه وائی واعظ

جارواته زما له ياره ډير مشکل دی
 زياتی څلېه دوباره وائی واعظ
 په خوږو پستو خبرو نې غلط شوے
 دا خواږه خواږه تراخه وائی واعظ
 څوک به څه باور دده په نصيحت کا
 چه له ياره جارواته وائی واعظ
 زه بې عشقه بل يو کار کولې نه شم
 ډير له عشقه تېښته وائی واعظ
 !عبار نې په نرمې په گرمې نه کړه
 دا تاؤده تاؤده ساره وائی واعظ
 آوريدونکې نې رځنې د ويل نه يم
 بهتر دا دی چه نور نه وائی واعظ
 * ۶۸ *

په تندي چه آتشی بل کړه مدام شمع
 په انوار نې منور اهل ابصار شو
 ځکه بيا موندنه له خلقو اکرام شمع
 لا به کله شی ښکاره د انعام شمع
 پتنگان د لور په لور تر مخ څرخيږي
 ځکه نه کوی په ښول کښې آرام شمع
 وسيزه ته ځان زما په شعله بانده
 کړه پتنگ ته په رموز کښې کلام شمع
 ستا مجلس د خاصو خاصو سرفرازو
 د رځنې په څير نه موسی هر عام شمع
 * ۶۹ *

هر يو گل دا ستا د باغ، روشن تر دے تر چراغ
 روشن تر دے تر چراغ، هر يو گل دا ستا د باغ
 ستا د باغ د بترو زاغ، په نظر زما هما دے
 په نظر زما هما دے، ستا د باغ د بترو زاغ
 د دردمنلو په دماغ، ستا د در خاورے غبردی

ستا د در خاورے غنبر دی، د درد مندو په دماغ
د عاشق د تېر داغ، په اسمان د عشق آفتاب دے
په اسمان د عشق آفتاب دے، د عاشق د تېر داغ
د رځپښت د زړه فراغ، نه شی نه شی بے خوبانو
نه شی نه شی بے خوبانو، د رځپښت د زړه فراغ
* ۱ * * ۲ * *

اورنگزیب او شاهجهان غونډے اشراف
د ملاقاته شه تر منصور غونډے نذاف
که ئے تن په لوبڼے لوبڼے وی ته به ئے شه کړم
مکړه خدائے چه کوه طور شی کوه قافل
بوالهوس د عاشقته ته هوس نه کا
دا دروغ دی چه زر دوز شی زر یا باقی
د مکے په بزرگۍ کښې هیچ شک نشته
ولې خر به حاجی نه شی په طواف
که په سل دریا به غسل د ځان وکا
کمان مکړه چه به سیمه شی پاک و صاف
کشتۍ هم چه دیره دکه شی دویږی
د مسرف په ځان بلا شی بخیل اصراف
صابرانو صبر په جود حریصان شو
نه شه عدل شته په چا کښې نه انصاف
دا څلور واړه مذهبه سره یو دی
ما او تا په کښې یډا کړو اختلاف
د همه واړو ملکونو شپېتن خدائے دے
که جنت دے که دوزخ دے که اعراف
شهیدان نه دی هغه خون فروشان دی



چه خونى ته خون بهنا نه کا معاف
 د کاذب ژبه په خوله کښې 'وچه ښه ده
 لکه 'توره د لرکې وى په غلاف
 د دیوال په سر به خو زغلی تر کومه
 دروغون چه په دروغه کاندې لاف
 آب و تاب د ناکرده مهر وى 'هده
 خو نظر پرې شوى نه وى د صراف
 د دنیا په دولت ناز مې کړه رحمانه
 دا یو موښ دى په نظر د موښ شگاف
 مدح او هجو د حبیب او د رقیب کرم
 د رحمن نه زده، بل هجو بل اوصاف
 * ۱ * ۱ * ۱ *

چه پائې بند شو د لیلی په اشتیاق
 مجنون واچوو و نورو ته طلاق
 چه د مڼې و د مطرب په خوند خبر شه
 فراموش کړه صوفی نفل د اشراق
 جام د مڼو دى یا رقص د خوبانوا
 په هر حاله چه و بله جمع شی عشاق
 په نسیه و نظر نه کاندې بې نقده
 که څوک خوږى ورته ستاى یا براق
 چه حاصله د دلیر یگانگی شی
 د دوینی خبرې نه کاندې مشتاق
 حرکت له چاپه نه کا لکه شمع
 که نه اور په سر بلندی په قاراق
 خوښ وى هسې د خپل یار په درد و غم کښې

ته به وائے چه بادشاه دے د آفاق
 هسے محو وی د عشق په مئی و ناب کینے
 چه خبر نه وی په وصل په فراق
 که ظاهر په صورت وی په معنی نه وی
 لکه کینلے د "لا"، لفظ په اوراق
 شوئے تن په کار و زار کینے فنا نه شی
 نه جاربا سی مخ اسونه د عراق
 د عراق اسونه کار په اشارت کا
 په وهل په کوتل کار وی د ایلاق
 چه خدائے پوه کرل د بنرو په خنیل پوه شو
 چه پوه نه شو نه پوهیری په شلاق
 که نئے سرخی که نئے مالخی خدائے د نه کا
 د طالب او د مطلوب تر منح نفاق
 د قسمت پارزی به لاس نیولے ناست یم
 نه پوهیریم چه به جفت شی که به طاق
 ته چه پند وائے ناصح و رحمن ته
 کاشکه نور کرے هغه کینلی د میثاق

* ۱ * ۲ *

ته ناحق به ما کینه کرے کینه ناک
 به کینه به آینه نه کرے ته پاک
 شوک بے وجهی چاته توره تیره اخلی؟
 خپل عمل دے چه دنیا نئے کره هلاک
 چه خندا نئے د بلبل په آه سرد کره
 خدائے د گل گریوان هاره کره سینه چاک



ځکه سپينې شوې اول د حجاب - ترېځي
 چه له بغضه به درياب کښې چوي تتراکه
 که تن زسکه کړي، زړه تهم، باران اوښکې
 لکه نخل به سر اوکاږي له خاکه
 بالا دست به شي هاله په نورو ونو
 که تعليم د زير دستې واخلې له تاکه
 بيا به نه موسی د ترکو واک و حکم
 خو ونه وزي د درست جهان له واکه
 د هغه جهان ژوندون به هاله موسی!
 چه لاس اوکاږي د دے جهان له ژواکه
 ته چه ژغورې سرو مال په عاشقې کښې
 عاشقي دا هسې چرې ده، کاوړک
 چه دا هسې لوڼې بيلمه ته کور ته بياڼي
 اول غولې پاکيزه کړه له خاشاکه
 په دوښې کښې به ورته شي تر توحيد
 خو ضمير د خالي نه شي له اشراکه
 دا همه واړه حجاب دی چه لیده شي
 نور د حسن بالا تر دے له ادراکه
 په ظاهر لباس غلط د سړي مڼه شه
 منع ڼي گوره له چغزي او له متاکه
 اوليا، په جهان ځکه څرکند نه دی
 چه پاک روڼ پښه و سر نغاړي له ناپاکه
 هيڅ وفائې له هچا سره او نه کړه
 توروهمين به څه مانه کړي له الاکه



که به کنج د شاهنے فخر شهریار کـ
 عاشقان ئے د دلبرو په رخسار کـ
 خرقه پوشو په خرقه کښې دے موندلے
 هغه حظ چه په دنیا کښې دنیا دار کـ
 پتنگانو لره خدائے ورکړه په اور کښې
 هغه عیش چه ئے بلبلے په گلزار کـ
 نیک ساعت په بد بدل د هیچا مه شه
 په وصال کښې غم د هجر وردوخار کـ
 نس د کور او د مور یو دے په معنی کښې
 خو په چا ئے تور لحد په چا بازار کـ
 د پیر ئے په دویدو چه رب راضی شی
 بیا ملاح : زړونو کله هلته کار کـ
 هغه مخ چه ، ادرزاد بنائسته نه وی
 مشقت د مشاطے واره مردار کـ
 یار د ناز له خوبه پاسی پسے کرخی
 چه فلک د عاشقانو بخت بیدار کـ
 نیمه شپه ئے یار تر سره پورے کښینی
 لکه شمع چه شوک بله په مزار کـ
 د مستی د هوښیار ئے یون. شرکند دے
 په هر چا کښې چه شه وی هسے رفتار کـ
 د بلبلو نقشه زاغ کولے نه شی
 هر سرود آواز په طور د خپل تار کـ

وهن هسے بیوقوف سوداگر نه دے
 چه د دین متاع بدله په دینار کـ

* ۲ * ۷۴ *



ورځ چه بده شی عاقل او دانا څه كـ
 مور و پلار خونیک فرزند له خدا به غواری
 چه بخت بد شی ادے څه كا بابا څه كـ
 چه لاس نه رسی یار څه كا آشنا څه كـ
 چه خدا ئے نه كا بیړے څه كا دعا څه كـ
 بخت به زور او به زړه دے چا خپل كړے
 په دا كار كنیے ناتوان څه كا توانا څه كـ

اے رحمانه پتنگ عذر شه چه وسو

نور د شمعے خندا څه كا ژړا څه كـ

* ۲۵ * ۳ *

هغه څو ئے چه میان وی څه به خوب كـ
 چه فرهاد غوندے كوه كن وی څه به خوب كـ
 هر نفس د سړی نلے دی له جهانہ
 چه ئے هر نفس رفتن وی څه به خوب كـ
 چه صبا له خپله یاره جدا كیږی
 كه د سلو شیو كړمن وی څه به خوب كـ
 عاشقی ده خدا ئے له اوږه پیدا كړے
 چه به اور كنیے ئے وطن وی څه به خوب كـ
 د رقیب له جوړه خوب د عاشقی نه شی
 د هغو چه یار دشمن وی څه به خوب كـ
 خوب خندا په بے غمئے كیږی رحمانه
 هر چه تا غوندے غمژن وی څه به خوب كـ

* ۲۶ * ۴ *

چه به سترگو كنیے ئے خار وی څه به خوب كـ
 چه به زړه ئے غم د یار وی څه به خوب كـ



خوب له یاره سره هم د عاشق نه شی
 چه ئه یار په بل دیار وی شه به خوب كـ
 ر په دنیا كښه خوب هغه كا چه نادان وی
 هغه خوئنه چه هوښیار وی شه به خوب كـ
 كوم طالب مطلوب موندلای دے په خوب كښه
 هغه څوك چه طلبگار وی شه به خوب كـ
 دیدار نه دے چا په پټو سترگو كړے
 چه مطلب د چا دیدار وی شه به خوب كـ
 بله لار د مرگ له لارے كړانه نشته
 چه په خوا ئه هسے لار وی شه به خوب كـ
 هر نگاه د دلبرانو ذوالفقار دے
 هر چه غوڅ په ذوالفقار وی شه به خوب كـ
 زه رځن د یار بنده او خدمتگار یم
 چه بنده او خدمتگار وی شه به خوب كـ

* ۷۷ * ۷۸ *

هغه خوئنه چه بے یاره محبت كـ
 محبت بے خدایه واره د زړه رنج دے
 خر خاری ده چه ئه یوله بله كاندی
 نتیجه ئه ریش كنده جامه پاره وی
 هغه سرائه لره به تله ورباند كړان وی
 بوالهوس به نه پتنگ و پروانه شی
 چه د تورو زلفو سورے په چا اوشی
 رځن ځكه د رښار متابعت كـ
 چه رهرو له رهنمایه محبت كـ

* ۷۸ * ۷۹ *



زړه مې تراشي د بنرو په تيره نوک
 ماته وي مې دوديرش غاښ واړه په څوک
 په غمزو د تورو سترگو يم وژلې
 ژوبل ژوبل پروکې پروکې يم ټوک ټوک
 که نارې وهم که خاورې په سر نولم
 ناروا شه که پروا لري يو چوک
 لکه کل چه څوک د طفل په لاس ورکا
 هسې رنگ د زما زړه کړو شوک په شوک
 د اسمان په نيلي سور لکه آفتاب شي
 د زربفتو دستار کيودي په سر هوک
 که له ډيره دردو غمه مې زړه اوچوي
 ورته هيڅ دې زما درد و زما دوک
 درست جهان مې په غم ډوب کړه سر تر پايه
 که کدا دې د دې دهر که ملوک
 که انصاف لري په زړه کښې منصفانو
 راشي کورئ د دلبرو دا سلوک
 زه به ولې د خپل يار ثنا نه وایم
 چه سحر سحر نارې وهي تل غوک
 چه مين د دلبرانو په جمال شونې
 اے رحمان خان وژاړه کوک په کوک

* ۷ * ۷ *

د بې دردو همدې به د بې درد کـ
 د نامردو همدې به د نامرد کـ
 صحبت بې تاثيره نه دے دا حديث دے
 کنگو نمرے هم په ځير د کنگو زرد کـ



هر کالې چه څوک په زمکه باندې کېږدي
هغه زمکه ئې له جنسه د خپل گړد کي
په مجلس د وير ژړلو څوک ورمه شه
که صحيح که سلامت وي آه سرد کي
چه دوبي له ميانه لرې شي رحمانه
معشوقه عاشق په خپله ناز پرورد کي
* ۸ * ۸۰ *

چه مشغول نه وي د ترکو په جمال څوک
نور به څه کا په دنيا کيې اشتغال څوک
چه ئې قيل و قال د پاره سره نه وي
له نور چا سره به څه کا قيل و قال څوک
د بل خط په عبارت به نظر نه کا
چه نظر اوکاندې ستا په خط و خال څوک
چه په اصل کيې خدا ئې نه دې پيدا کړي
ترو به څه غواړي دا ستا د مخ مثال څوک
نور خوبان دي ستا تر مخه پورې هسې
لکه بل کا د افتاب په مخ مثال څوک
چه اعتقا شو اهل دل په دا دنيا کيې
ترو به څه وائي و چا و ته احوال څوک
که عاشق په عشق کيې ژاړي هيڅ کرم نه دې
په دا هسې درد کيې نه لري مجال څوک
سرخروني د هر سړي په جگر خون ده
نه هغه چه په سر اچوي سور شال څوک
مخ روڼي ده د عاشق په خپلو وينو
په دا نه شي که ئې مړي په رومال څوک



سړې بویه چا په نیک عمل ناز پیری
 نه چه ناز کا د دنیا په ملک و مال څوک
 د دنیا چارې قاتی دی مرد هغه دے
 چه نظر کا په حرام او په حلال څوک
 هر چه کړ کا د اوربشو غنم غواړی
 له خاطره ډیر بیرون کا دغه خیال څوک

که نې شعر د وځپن مهمند تر غوږ شی
 غوږ به نه باسی په شعر د خوشحال څوک
 * ۸: * ۹ *

په بنائست زما د یار نه دی خبر څوک
 که خبر شی پرې به نه ږدی دغه در څوک
 د دنیا چارې همه واره قاتی دی
 تر ناحقه خاورې نولی په خپل سر څوک
 چه قبول شی په درگاه د مهر و یانو
 د هغه په څیر به نه وی بختور څوک
 که زما د یار په مخ د چا نظر شی
 وو به نه کاندې بل خوا وته نظر څوک
 د دېدن طاقت نې هیچا څخه نشته
 و آفتاب ته کتې نه شی برابر څوک
 که هر څو دلبران ډیر دی په دنیا کتنې
 بل به نه وی زما یار غوندې دلبر څوک
 عاشقی یوه پایه ده عجائبه
 دغه کار کولې نه شی هم هر هر څوک
 له هجرانه بله منځته پلا نشته
 خدايې ډیر نه کاندې زخمی په دا نشتر څوک
 مخ به بل خوا ته هرگز او نه جار باسی
 چه شی ستا په خمارو سترگو اتر څوک



او به نه رسيږي تا ته په آسانه
ستا په غم چه خاورې نه کاندې په سر څوک
ارسانوفه به کوي زار زار به ژاړي
چه حاصله کوټه نه کا په ششدر څوک
همره نوم د عاشقې ورباندې مې ږده
چه د يار په غم کيښې نه شي قلندر څوک
هغه نه کاندې نظر و سيم و زر ته
چه په لور د خپل اشنا کاندې نظر څوک
په کلونو د گلزار به ميل نه کاندې
چه خوږونه کا د يار په خاکستر څوک
بې رهبر يون د عشق په لارې گران دے
دلته بويه چه پيدا کاندې رهبر څوک
چه ييلتون په سترگو ويني اشنائي کا
د وځښ په څير به نه وي بې هنر څوک

* ۱۰ * ۸۲ *

چه علاج کولې نه شي د قسمت څوک
ترو به څه واني و يا ته نصيحت څوک
غم د چا په ځان پيرزو دے بارې څه کا
چه د خداي په کره کيښې نه لري طاقت څوک
هغه چارې چه موقولې په تقدير دي
کرې نې نه شي په محنت په مشقت څوک
که نظر کا و قضا و هم رضا ته
په هيجا باندې د نه کا ملامت څوک
د مطلوب جفا وفا واره هنر دے
څه پوهيږي د حکماؤ په حکمت څوک



د ابليس و رياضت ته د نظر کا
 چه غرور کا په طاعت په رياضت څوک
 علت لار شی عادت نه شي له سړی نه
 خداي د نه کاندی په بده چار عادت څوک
 زه رهڼون د ييلتانه سيلاب يم اوړی
 که لاس را کاندی د خداي په محبت څوک
 * ۸۳ * ۱۱ *

زغره، واغونده ملا او تره په جنگ
 دغه په معرکه کوه د تنگ
 و بې تنگ و ته د تنگ خبرې نه کړه
 يا خان وگنره په خپلو وینو رنگ
 ننگیالی چه یو حل مخ کا په یو لوری
 نور هیڅ نه وینی کومې وی که گړنگ
 هیڅ له خانه له جهان خبر نه وی
 چه چراغ په نظر کیوزی د پتنگ
 د بلبلو و چمن ورته پرواز وی
 سمندر کا مدام اور ورته آهنگ
 که جهان و بې هنر ورته فراخ وی
 یو لحد دے هنر مندو لره تنگ
 هنره ښهر جوهری لره زندان وی
 چه یکسان وی پکښې لعل و مردار سنگ
 آسمان زبکه دواړه ژامنې د ټهنگ دي
 چه به زیست کا څوک په خوله کښې د نهنگ

په بنادۍ نۍ هيڅ بناد شته كه دانا نۍ
غم بنادي دۍ د دۍ دهر څنگ په څنگ
كه رځون د هغو تلليو وصال موسي
تير به نه كا په دا دور كښې يو درنگ
* ۱۲ * ۸۳ *

هسې نه چه زما يار واړه جفا كـ
صد چندان لكه جفا هسې وفا كـ
لكه زه چه په خپل يار باندې مين يم
يو په سله همره يار مينه په ما كـ
زړه نۍ اوړې په احسان دۍ نه په جور
مجنون ځكه په ليلې پسې ژړا كـ
درست جهان د خوږويانو ناز بردار دۍ
نه يوازې دغه ناز په ما او تا كـ
نه به كورۍ رځون څشكل هغه مخ ته
فرېتې چه نۍ د حسن تماشا كـ
* ۱۳ * ۸۵ *

ايښې مې په سر دۍ ستا د مخ د مينې گل
ته چه آينه په لاس كښې واخلي خيرانيرۍ
گرځي هچن كښې منگل د كه وړي دكلو
هم مې منگل ليدلې هم غنبر دۍ هچنانكښې
نه به ستا د مخ په څير كلكش وي چا ليدلې
هسې تغافل كا ستا په جور و په جفا كښې
خلق خيرانيري د رځون په تغافل
* ۱۴ * ۸۶ *



هيڅ مې نه كړه په دا عمر كېته حاصل
 هسې پاتې شوم سردود و ناقابل
 ما لا بوي هم د وصال موندلې نه دے
 تش په توره مې خدائى نوم كړه د واصل
 هسې ډوب يم د گناه په دريابونو
 چه په سترگو مې او نه ليدۍ ساحل
 له وطنه مې په هر زمان اوباسى
 رقيباني ئې را پسې كړه محاصل
 كه بلا ده كه جفا ده كه وفا ده!
 دا همه واړه په ما كړه خدائى نازل
 د دنيا په پلټنې مې ځان پلټ كړو
 حيف دے دا چه نه عالم شوم نه جاهل
 توره ږيره مې شوه سپينه زه حيران يم
 چه وځپن لا نه بالغ شوم نه عاقل
 * ۲ * ۸۷ *

مۀ غوږ باسه د نا اهل قيل و قال
 پكار نه دے قيل و قال د بد مكال
 يا به فخر په خپل اهل په نسب كا
 يا به فخر كا د مال او د منال
 يا به هسې پوچ كوئى كاندى آغازه
 چه مضمون ئې نه مردار وى نه حلال
 د دانا او د نادان صحبت وى هسې
 لكه كك شى ويله لعل د كوكى لال



لکه لعل و کوتي لال چه وږه کله شي
 يا صحبت شي د عیسی او د دجال
 هغه عمر چه تیریږي بې هم جنسه
 ترو به څه وي د هغه عمر احوال
 د دنیا چارے فانی دی مرد هغه دے
 چه خبر شي په ثواب او په وبال
 آب د سیند لا څه مجال لری په تلل کښی
 د دنیا د چارے هیڅ نه وی مجال
 د دنیا چارے په مثل خواب و خیال دے
 څوک به څه کا اعتماد په خواب و خیال
 لکه مال و ملک په خوب کښی وو څرکند شي
 خو چه ویني شي نه نې ملک وی نه نې مال
 لکه زگ چه د اوبو په سر لیده شي
 که نې واخلی هیڅ ور نه شي په چنگال
 لکه دود چه غرونه غرونه څرکندیږي
 تار په تار شي په یوه نری شمال
 لکه بڼه چه د سرو په زور شي جمع
 هیڅ نې نه وی د آفتاب په مخ مجال
 په یوه ساعت نې ساز بیا نې ویران کا
 خاورے ختی دی په لاس کښی د کلال
 د مجاز په معشوقه کښی وفا نشته
 ما هزار ځله وکښلې دے دا قال
 اعتماد نې په بنادې او په غم مې کړه
 نه نې هجر په قرار دے نه وصال
 کاه نې تور کاوډے په مخ باندے را کښی شي
 کاه نې را کښی شي په مخ باندے رومال



لکه مالګه چه شوک کېږدی په اوبو کېښی
 زه هم هسې سرزده یم په مثال
 چه د مرګ و تاخت و باخت و ته نظر کړم
 صورت وینم د میری په خیر پائمال
 که وصال مې د یار یا موند هله سیال یم
 کنړه نه یم زه وځنې د هیچا سیال
 * ۸ * ۸۸ *

ژوبل ژوبل د خوبانو په نگاه یم
 لا تر دا نه زيات غوڅېږم چه پناه یم
 چه يوسف (ع) غوندې هزار پکښې پراته دی
 بندیوان د هغه سبب ذقن په چاه یم
 چه زه قد و قامت اووینم په سترګو
 عندلیب په سې سړو د خپل آه یم
 د سپین مخ د تورو سټرو له رغبت
 منت بار د هر مفید او د سیاه یم
 د رقیب خبرې وړم د یار د پاره
 دعا کوئ هم د نیک خواه هم د بد خواه یم
 جناح د زلفو زه په خپله خدای را تیت کړه
 کنړه زه د یار تر قد پورې کوتاه یم
 بې له عشقه که مې عیب که مې هنر دے
 نه خبر په عبادت نه په کنه یم
 خان هر کوره نا آگاه را څرګندیږی
 له هنې ورځې را هسې چه آگاه یم



بے صبری د یار په وصل کښې مهجور کړم
 د پسرلی په مرغزار کښې اوج کښه یم
 له اوله لټور اووهم بیا آه کړم
 په نارو نارو خروس د صبحگاه یم
 په جذبو جذبو زه را کښومه خان ته
 هغه یار مې کمریا دے زه زه کاه یم
 لکه بار د اوڼې پوخ شی ځنې رږی
 زه هم هسې یار توله سربراه یم
 اوس مې ځانې په دا جهان کښې پاتې نه شو
 خوزیدلې تر جهل او تر پنجاه یم
 د رقیب علاج آسان دے بلا دا شوه
 زه وځنې له خپله یاره نا ویسایه یم
 * ۱ * ۸۹ *

که مې څوک په فقیرۍ شمیری فقیر یم
 که مې څوک په امیرۍ شمیری امیر یم
 د دلبرو صدقې لره زه غواړم
 هسې نه چه په دنیا پسې زهیر یم
 د خرغې خدمت مشکل دے او که نه وی
 زه هر دم و دغه چارے و ته خیر یم
 هم پند اخلم هم پند وایم هر که چا ته
 زه د ځینو یم برید د ځینو پیر یم
 په هجران کښې خیال د یار راسره مل دے
 په زندان کښې د یوسف (ع) سره اسیر یم
 په خندا کښې مې ژړا ده لکه شمع
 له عالمه پټ پنهم د خان په ډډه یم

آزادی تر دا په مهور ته بله نشته
 چه بندی د یار د زلفو په زنجیر یم
 چه همیش په غوږ ناره د هجران آورم
 رحمان خکه د خپل یار و مخ ته خیر یم
 خوشحالا او دولتتا مے غلامان دی
 زه رهون په پښتو ژبه عالمگیر یم
 * ۹۰ * ۲ *

خبر نه یم چه ئے راوستم له کوم
 بیا مے کومے خوا ته استوی چه دروم
 لکه روند چه لاس د بل په اوږه کیږی
 هیڅ ژوره نوره نه وی ور معلوم
 ندائے راپښه نرے لار کره نالیدلے
 لکه وزانه ماشوږه چه وی سرکښم
 خراب زړه مے تورو زلفو ته هوس کړی
 بارے کیوت د مارغه په خیر په لوم
 هسے کوډے عاشقے را باندے اوکړے
 چه سنگین خاطر مے نرم شو تر موم
 چه ئے هیڅ له خدایه ترس او ویره ته شی
 الفیث د دلبرانو له رسوم
 کله را کاندی شراب د لعل و لبو
 کله جام د زهر و را کاندی چه شوم
 د مطلوب له طالبانو چه خان شمیرم
 اے رجهان اول میال شه بیائے موم
 * ۹۱ * ۳ *



زه یو دم دا ستا له غمه بې غم نه یم
 بې غم ستا له ذکره فکره یو دم نه یم
 هر زیارت لره چه حمه مراد مې ته نه
 زه ژانر د بتخانې د حرم نه یم
 ستا د در په تورو خاورو باندې خوښ یم
 بې تا خوښ په تماشا د ارم نه یم
 چه دا ستا په تماشا یم خبر شوی
 نور خبر په تماشا د عالم نه یم
 بل دا ستا له زیبا مخه و بل مخ ته
 منتظر د یوې ستنې تر سم نه یم
 که دا ستا د پنکلی مخ عاشقان ډیر دی
 زه په وارو کښې اول یم دویم نه یم
 که له غمه د ووندم، هاله وایه
 چه یا دیو یم یا دویب یم آدم نه یم
 زه مې ستا په غمزو غوڅ دے غزا اوشوه
 که په لاسو په پښو روغ یمه کرم نه یم
 سم قات لکه الف یم په راستنې کښې
 لکه غشې زه فساد لره سم نه یم
 خم د زلفو یم محراب د کړو وروڅو
 زه د مارود لرم په څیر خم نه یم
 کم و یش که مې له لاسه واقع کیږي
 یم سره شکم لرم بې شکم نه یم
 زه رځنې د بيلتانې له غمه ژاړم
 واقع ده ډیره کرانه هیڅ کرم نه یم

* * * ۹۲ * *



په يوه غمزه د سترگو ئې فنا شوم
 سر تر پايه بې بنياده بې بقا شوم
 ما له يار له غمه دم وهلې نه دے
 که مے دم وهلې نه دے هم رسوا شوم
 ښه چه تن مے تومنه شو په عشق کښې
 هاله څاڅکې د شبنم ووم اوس دريا شوم
 زه د يار و مخ ته کورم يار و ما ته
 چه داخل په تماشا شوم تماشا شوم
 په هجران کښې که کدا ووم کند په غاړه
 په وصال کښې ئې بادشاه د امرا شوم
 بادشاهي د کدا يانو په دعا شي
 زه رهڼن ځکه بادشاه يم چه کدا شوم
 * ۵ * ۹۳ *

زه له دے دنيا نه تلونې په شتاب يم
 لکه پانړه د خزان پښه په رکب يم
 که هزارے آباد ئې کړم په جهان کښې
 غرض دا چه نهايت خانه خراب يم
 که مے اصل د حياتو د اوبو دے
 بيا خو دا چه د اوبو په سر حباب يم
 دا جهان قصاب خانه کړه خدا ئې و ما ته
 يا بستره ولاړ په غولي د قصاب يم
 چه د خدا ئې له معرفته خبر نه شوم
 معلومېږي چه يا ديو يم يا دواب يم



که صورت مے د سړی دے زه ئے خه کړم
 په معنی کنیې د چارپایو په حساب یم
 لکه بت چه په رنړو سترکو اوده وی
 هسے زه په بیدارنۍ کنیې اوړت خواب یم
 په طاعت په عبادت مے زړه یخ نه کړو
 همیشه د معصیت په اور کباب یم
 سر د خدائے و عبادت ته ایښوے نه شم
 مدام دوب د کناھونو په دریاب یم
 چه و خپلو کناھونو ته نظر کړم
 سزاوار د هر سزا د هر عتاب یم
 لکه شوک چه په خر سور وی بخ ئے تور وی
 زه هم هسے تر خبتن پورے بے آب یم
 غزا اوشوه که گفتار کوم په ژبه!
 زه رهځن چه کردار نه لرم کذاب یم

* ۹۴ *

زه دا هسے دیوانه او مجنون چا کړم
 له رواجه له رسوبه بیرون چا کړم
 نه پوهیوم چه دا چارے په ما شوک کا
 لیونے د خپل نگاه په افسون چا کړم
 کومے سترگے کوم بانړه کومه غمزه ده
 دوب شهید غوندے په خاک و په خون چا کړم
 توان توفیق خو د فتنو راسخه نه و
 په فتنو د تورو سترکو مفتون چا کړم
 رهځن هیش له خپله خانه خبر نه یم
 چه دا هسے رنگ زبون و محزون چا کړم

* ۹۵ *

تر هغه حده په هورته بد سرے شوم
 چه د درست جهان په سترگو کښې اغزے شوم
 دنيا واره خېله زېست او روزگار کاندې
 خو یو زه په دغه بار کښې کوډ لږکې شوم
 تمامی جهان لمن راجحه نفاری
 سپین زړوکه مې اغوستې تور کودے شوم
 هېڅ حاجت د هنر نشته و نصیب ته
 غزا اوشوه که مهند که داؤزے شوم
 د نوح خوی هم د نیک نیکه نمسے وو
 کنړه زه هم د یو نیک نیکه نمسے شوم
 کل وسوسه له احتیاطه پیدا کیږي
 زه له ډیرے هوښیارے نه لیونے شوم
 اوس عطا د آدمیت راباندے اوشوه
 چه رحمن د هغه یار د کوڅے سې شوم
 * ۹۶ * ۸ *

که مې اونماڅی ساتی په یوه جام
 تر دا هورته په نور څه وی احترام
 بڼه دے ما لره دا فیض د شرايو
 چه پرے اووینځم دا دلق ارزق قام
 مڼے خواری که په عالم کښې بد ناسی ده
 ما تر پښو دے لاندے کړے ننگ و نام
 په میزان کښې یو سر لعل بل سر کانړی
 مساوی د عاشقنې په خاص و عام
 عاشقان د سپین رخسار د تورو زلفو
 څه پروا لری د کفر د اسلام

په مجنون باندې قلم راغلې نه دے ا
که حلال نه په مخ ورشي که حرام
حلال عشق دے په رځون باندې راغلې
په حلالو کښې مدام وی احترام

* ۹ * ۹ *

د هجران له ډیره غمه ولې نه مرم
له دے هسے رنگ ماتمه ولې نه مرم
چه یو یار له بله یاره جدا کیږي
د دے دهر له ستمه ولې نه مرم
یار چه یار په سترگو نه وینی خو مرګ دے
ترو زه ې له خپل صنمه ولې نه مرم
چه په هر سحر زما په ژړا خاندی
له دے هسے صبحدمه ولې نه مرم
چه په لږه کمرښې شا کاندی و ګل ته
له دے دے وفا شبنمه ولې نه مرم
چه د مرګ خواری په خوا لږے وهماښه
لا پخوا تر دغه دمه ولې نه مرم

* ۱۰ * ۹۸ *

اعتماد به په دنیا کوے تر کوم دا رفتار به پس شا کوے تر کوم
خو به پټ له مرګه کڅڅې سپنه ډیره په روښانه ورځ به غلا کوے تر کوم
چه د دهر له یارانو وفا غواړے صیادی به د عفا کوے تر کوم
د پیرنې علاج په ډانګ په لوړنه شي دغه کار به په عصا کوے تر کوم
ته چه پند وائے ناصح و رځون ته
شکایت به د قضا کوے تر کوم

* ۱۱ * ۹۹ *

و محمود وته نظر کوه مدام چه غلام کړو خپلے مینے د غلام

ن نیکانو مدعا خو نیک عمل وی ساعت نه کوری که صبح وی که شام
 چه دزره حضوره نه وی په نمانځه کښې پکار نه دے مقتدی وی که امام
 چه مجنون غوندې په مینه کښې صادق وی رحمان وائی په هغه باندے سلام
 هم نفی کاندی، هم رقص کا، هم خاندی
 د رځن په شعر، ترکے د باغرام

* ۱۰۰ * ۱۲ *

هسے تیز درومی دوران کویا برق دے ادرخشان
 د آسیا په خیر گردش کا په زمین باندے آسمان
 ککرے دی ن سر یو چه اوږی تر دا میان
 پیدا کیږی فنا کیږی نه نه حد شته نه پایان
 نه نه حد نه پایان شته نه نه سر شته نه سامان
 خنې ډول وهی بنادی کا خنې زیر کا د خپل ځان
 خنې شمع غوندے ژاری خنې کل غوندے خندان
 که نه کورے یو کلشن دے که نه کورے یو زندان
 که نه کورے یو کلزار دے که نه کورے و یابان
 بو هسے تماشا ده چه نه هېڅ نشته بیان
 کیفیت نه موندنه شی په دلیل او په برهان
 چه نه کومه خوا رفتن دے یا نه چرته دے مکان

خدائے خبر دے په دا علم

هېڅ خبر نه دے رځن

* ۱۰۱ * ۱ *

ډیر یاران وود کل خان او جمال خان
 پکار نه شو یو په وخت د زارستان
 د همه وارو بارانو مخ د تود شی
 که به څوک وبله یاری کا په دا شان

چه يو يار په سوري پروت وي بل په اور کښې
 و هغو ته به څوک څه واي ياران
 هيڅ تعريف نه په دا ژبه وايه نه شي
 صد رحمت شه په يارانه هم د کل خان
 په دا هورته د يارنه شرطونه څه وي
 چه په اور کښې دواړه اوسوزي پکسان
 چه له آل له اولاده سره اوسول
 خداي دے ته کا څوک دا هسے مظلومان
 چه په اور کښې يو د بل د پاره سوزي
 ما ليدلی نه وو هسے مخلصان
 څه رنگ شوخ وو هغه اور او هغه خلق
 چه نه مړ نه کړو د اوبکو په باران
 انغيث دے انغيث دے انغيث دے
 چه انسان کا هسے ظلم په انسان
 د نمرود چارے مے اوليدے په سترکو
 چه نه اچول و اور و ته نبيان
 هم دے زمکے دے آسمان ته تعجب کړم
 چه نه زمکه په نارو شوه نه آسمان
 هم دے لويو لويو غرونو ته حيران يم
 چه اوڼه لويته له ويخه سر غلطان
 له دے خپله سپيه نفسه مے زړه بد شو
 چه اوبه څښي يا خواره خوري په جهان
 عالم وائي چه قياست به په جمعه وي
 وليد ما په پکشنه په دا دوران
 هزار حيف دے چه دا هسے رنگے چارے
 واقع کيږي د دنيا په سودوزيان



په عیسیٰ (ع) او په دجال کښې ګناه نشته
 دا مکرونه دی د نفس و د شیطان
 عزیزان ئې خپله ووژل په خپله
 دا همه واره تقدیر دے د سبحان
 هسے نه چه دا ئې وکړه نور به لکړی
 چه ئې زړه شی هغه کاندې بادشاهان
 شاه عالم اعظم او ګوره چه ئې خفا کړه
 په خونونو واره ملک د هندوستان
 و دارا او اورنگزیب و ته حیران یم
 چه ئې څه چارے واقع شوے تر میان
 د حسن، حسین (رض) غزا د څوک په زړه کا
 چه همه واره په تیغ شو شهیدان
 د دوئی غوښی، اوښکو وینو رغړولې
 بے حساب هسے خلق شو طوفان
 هر چه اهل د دنیا دی حال ئې دا دے
 که سرے دے که پیرے دے که حیوان
 آدم زاد هه زمکه یو بل سره وژنی
 په دریاب کښې وېله غوښی خوری ماهیان
 لکه غوښی چه ماهیان خوری په دریاب کښې
 په هوا کښې هم دغه کاندې مارغان
 خزنده او پرندے دی د دے دهر
 همه واره یو تر بل بشت و ګریوان
 مرداری د دے دنیا خو هم دغه ده
 ځکه بیرته ځنې ګرځی دروېشان

مکاري د زمانې څه همره نه ده
 چه رځنې نې چاته وکاندي بيان
 * ۲ * ۱.۲ *

دنيادار د دنيا کار کا زه د دين
 هيڅ کم نه دے تر سپين مخ د دلبرانو
 مواد له تورو سپينو واره دلبري ده
 مرتبه د سليمان چه چا له ورشي
 چه رنگين رنگين مضمون پرې کښلې نه وي
 خوند په خوله دے نه په حکه نه په خواږه دے
 غرض خوب دے که په خس وي که په خاورو
 مصرعې توره هم په بد غلاف کښې رنگشي
 خوانين زما په ملک دي خوشه چير
 بلکه ښه دے زما شعر نمکين
 موقوف نه دے دغه کار په تورو سپين
 هيڅ پوره نيگرې نه وي په ننگي
 څه پکار دے د يياض ورق رنگين
 آب رځور که د چا تلخ وي که شيرين
 څه حاجت دے په بستر به بالين
 خداي څوک ښکړه د بدانو همشين

څه عجب که په ورځ مهر په شپه ماه شي
 رځنې آشنا چنان دے هم چنين
 * ۳ * ۱.۳ *

له نظر کا څوک په کار د درويشانو
 خود به اوويني وقار د درويشانو
 په دغه لارې به ورشي خداي رسول ته
 که څوک يون کاندې په لار د درويشانو
 هر گفتار به نې د خداي په در قبول وي
 چه قبول نې وي گفتار د درويشانو
 هسې گرم بازار بل په جهان نشته
 لکه گرم دے بازار د درويشانو
 په يوه قدم تر عرشه پورې دسي
 ما ليدلې دے رفتار د درويشا



همره خلق به ئې زيارت کا پس له مرګه
 چه بازار وی په مزار د درویشانو
 بادشاهان د دے دنیا واره هراته وی
 لکه خاورے په دربار د درویشانو
 هر بهار لره خزان په جهان شته دے
 خزان نه لری بهار د درویشانو
 د جنت د باغ ګلونه به ئې هیرشی
 که څوک اووینی ګلزار د درویشانو
 چه دنیا ئې کړه د خدائے د پاره ترکه
 صد رحمت شه په روزګار د درویشانو
 د قارون و حال ته ګوږه حال ئې څه شو
 راشه مه ګوه افکار د درویشانو
 به هر چا چه د غضب اینده کا کشه
 خطا نه دروسی ګذار د درویشانو
 درست دیوان د رحمت زار تر دا غزل شه
 چه بیان ئې کړو کردار د درویشانو

* ۱ * ۱۰۴ *

څوک مه شه گرفتار د تورو زلفو
 مه اسیر شه په کفار د تورو زلفو
 هم په شان د تورو زلفو پریشان وی
 هر چه کاندې انتظار د تورو زلفو
 د محشر عالم به کله په قرار وی
 څوک به څه غواړی قرار د تورو زلفو
 خو ئې صبح د قیامت د میله نه شی
 ورځ به نه شی شب تار د تورو زلفو



مگر شمع د سپين مخ شي باندې بله
 کتره نشته نور انوار د تورو زلفو
 تار په تار کا د عاشق د خاطر خونه
 چه حلقه شي تار په تار د تورو زلفو
 چه تمام جهان ئې نښتې دے په دام کښې
 شوک به څه کاندې انکار د تورو زلفو
 زه له کوم يوۀ کمندۀ سر اوکاډم
 کمندونه دي بښار د تورو زلفو
 په تندې د محتسب مدره کا ماته
 چه پرے راشي مدره دار د تورو زلفو
 همره زړونه ئې پښلي په هر تار دي
 چه تسبيح کرۀ خداي زناړ د تورو زلفو
 ملک د هند او د حبش ئې واره زير کرۀ
 چه پيدا شو شهر يار د تورو زلفو
 ښامارانو غوندے کرځي په کنجونو
 نه شي هيڅ په زړه کښې دار د تورو زلفو
 که بل مار چيچل په لاسو يا په پښو کا
 په زړه خولۀ لگوي مار د تورو زلفو
 د رحمن تر قلم مښک و غبر ووري
 چه آغاز ئې کرۀ اشعار د تورو زلفو
 * ۱.۵ * ۲ *

اوپکے نه لري حساب زما د سترگو
 بے حسابۀ شو سيلاب زما د سترگو
 سياهي مے همۀ واره سفيدى شوه
 هسے ږيولى شو کتاب زما د سترگو
 که بے سرۀ دي که مے سپين دي که مے تور دي
 اوښکو ږويو هر اسباب زما د سترگو



چه رخسار د هغه یار راخته پټ شی
 حېطه شی آب و قاب زما د سترگو
 چه گذارنې په دا کرمو اوښکو نه شی
 مگر کانړی دی حباب زما د سترگو
 چه مے نقش په زړه سره شونډه د یار شوه
 کان د لعلو شو گرداب زما د سترگو
 که نور خلق د آفتاب په رنړا زیست کا
 مخ د ترکو دے آفتاب زما د سترگو
 ماڼی خیال لره ابلق د سترگو زین کرو
 قدم نه پودی په رکاب زما د سترگو
 لکه اوتپتی وحشیان له مردمانو
 هسے اوتپتیدو خواب زما د سترگو
 ما وځپن چه سترگه روڼه په خپل یار کړه
 اوس حال دے اجتناب زما د سترگو

* ۳ * ۱۰۶ *

د دلبرو په درگاه	نه حرمت لرم نه جاه
غوڅوی مے د زړه ولے	د چشمانو په نگاه
همره قدر مے هم نشته	لکه قدر د کبیاہ
هیڅ خبر له ځانه نه یم	چه زه څه لرم گناه
پو نظر راباندے نه کا	از برائے عندالله
که له غمه ئے سربت کرم	پل سر نه لرم پناه

د وځپن په څیر د نه شی
 حال احوال د چا تباہ

* ۱ * ۱۰۷ *



که شوک لاس له سوده اوکړی زفان نشته
 په ملنگ باندې قلنگ او تاوان نشته
 جدائی له اشنا نه پیدا کیږي
 نا آشنا لره هېڅ غم د هجران نشته
 د وفا خریدار، بل خوا ته د دروسی
 دا متاع د زمانې په دوکان نشته
 مگر خان و خدائې ته پاملرې په امان شی
 کنړه بل خواته د هېچا امان نشته
 هغه یار به زه و کومه خواته غواړم
 چه نې هېچرته منزل او مکان نشته
 دلبران که هر خو ډیر دی په جهان کېږي
 زما یار غوندې دلبر په جهان نشته
 چه هم قد لری هم زلفې هم سرې شوناږه
 دغه هس رنگ آفتاب په دوران نشته
 عشق عاشق لره یو هس گلستان دے
 چه و باغ و تڼه نې لار د خزان نشته
 عاشقان په عشق کېږي واړه سلطانان دی
 په دا بهر کېږي نېستگار او ناتوان نشته
 که مجنون غوندې په عشق کېږي شوک صادق شی
 د لیلی په دروازه کېږي دربان نشته
 دانایان به د رحمن په قال پوهیږي
 دلته کار د هر نااهل و نادان نشته

* ۲ * ۱۰۸ *

یادوې په خوله مکه او مدینه نسکور پروت نې د غورتې په سین
 زورند سر لکه غنچه مراقبه کړې پت د قش د زړه رخت وی رنکینه
 د اطلسو قبا غواړې نه نې موږ له ناکاره د خرقه کړه پشمینه



عبادت د شو تیرے تر معصیت کره
کینه بده ده بیشکه جنگ حرام دے
د مردانو کار له نفسه سره جنگ وی
تر نا پاکو نارینه و ده بهتره
د دیندارے ارتینے له یوے کوښی
نیکوکار سرے بهتر دے که خور د سال وی

بد کردار که صد ساله وی و رځن ته
سرگند پری لکه طفل شینه

* ۱۰۹ * ۳ *

دواړه سترگے مے کړے داستا په لور دی
زه یو سچے یم چارچشمه دا ستا له سپو
کنډولی د دواړو سترگو ستا په طمع
چه مے خیال د ترکو اولیدو په زړه کښی
ما قبول د رقیب ناز کړو ستا د پاره

په رځن باندے دا هسے کمان مے کړه
چه بے تا په نور څه غلیری، هغه نور دی

* ۱۱۰ * ۱ *

عاشقنۍ را باندے سورے کړے مړی
څه اثر به نۍ د عقل وی په سر کښی
د مژگانو په پنجه مے زړه اوکاوی
علوفه به نۍ بے غمه نور څه نه وی
لیو د صبر سبق ما لره هم را کړی
خدا په څه د کولو ال په لاس کښی ورکړم

هیڅ مے نه درومی بے پاره تر مړی
د هندو په سر چه کښی ښایړی
خدا نۍ د ترکو مستے سترگے کړے زمری
هر چه کاندی د خوبانو چا کړی
که په عشق کښی څوک دغه طاقت لری
چه شپه ورځ مے غږه وی لکه طری



په صورت مې نرنې تبه شوه ولاړه تا چه دواړه سترگې تورې کړې نړۍ
د وصال دلالان کوم طرف ته غواړم چه بندی شوم د هجران په کچړۍ
نمر د شمع په فانوس کله پټیږي تا چه واغوستې د خیال جامې نړۍ
زۀ وځپن په زرۀ نرې کړم هغه جونو
چه نۀ سلا وی د وینتۀ په دود نړۍ
* ۲ * ۱۱۱ *

هغه یار چه بې وفا دے څه یار نه دے
هغه کار چه بې بقا دے څه کار نه دے
که د سر شیندل دشوار په ما او تا دی
دا په عشق کښې سهل کار دے دشوار نه دے
اندیشه سرے بیدار کاندی له خوبه
کم اندیشه که بیدار وی بیدار نه دے
که څه عمر دے عاشق لره وصال دے
د هجران عمر د عمر به شمار نه دے
د چشمانو په حُنبِل کښې تیر ویر شی
اعتبار د زمانے اعتبار نه دے
که د ملو ځویو پلاز شی، به نۀ څه کا
بې وقوفه ځوښ د پلار څه پکار نه دے
معضوتی همیشه ناز په عاشق کاندی
وځپن هیڅ ل خپله یاره ازار نه دے
* ۳ * ۱۱۲ *

د عشق زخم څه د زخم په شان نه دے
د بل زخم په څیر سهل و آسان نه دے



عاشقان و معشوقه سره پوهیږي
دغه راز و نور عالم ته عیان نه دے
عاشقی نه ده که کورے حیرانی ده
کرم سپرے په دغه کار کښے حیران نه دے
✓ یو عاشق د څوک را اوښی په عشق کښے
چه ئے رود په مخ د اوښکو روان نه دے
همره اوښکې د عاشق په کړیوان دروسی
ته به وائے چه یو سیند دے کړیوان نه دے
دا هجران دے چه ئے د کک په عاشق کران کړو
که هم ځان ورڅخه دروسی هیڅ کران نه دے
نور غمونه که په ځان د سړی بد وی
غم د ترکو بد د هیچا په ځان نه دے
د دوزخ د اور که تاؤ له حده تیر دے
برابر د بیلتانه له نیران نه دے
چه باله شی څوک په عشق کښے کم عقل
دا کم عقل ډیر هوښیار دے فادان نه دے
✓ چه بے یاره زه جهان و ته نظر کړم
رهڼ وایم چه ویران دے ودان نه دے

* ۱۱۳ * *

ستا د عشق حرفونه تور نه دی کلکون دی
هم په دا چه نوشته په جگر خون دی
تشریح نه شی هغه خم د عشق له میو
چه ئے خاورے د فرهاد او د مجنون دی



د دنیا چارے همه واره فانی دی
 دا د ستا جوړو وفا ولې افزون دی
 مقتولان ستا د غمزو دی لاله نه دی
 چه په سره کفن له زمکې را بیرون دی
 چه نې هېڅ بېا حُلمیو شخه نشته
 جونه نه دی سکه کنجونه د قارون دی
 بادشاهان به په یو دم کنبې کډایان کا
 ما لیدلی قساده و نه د کردون دی
 د رحمن د زړه خوناب مگر قبول شی
 چه مخونه د دلبرو پرې کنگون دی
 * ۵ * ۱۱۳ *

د عاشق نظر په خورد و په خواب نه دے
 مراد ئې د یار له دره بل باب نه دے
 ته نظر په خپل هنر په عقل مه کړه
 دا اسباب په عاشقئ کنبې اسباب نه دے
 چه د یار سره حساب د دنیا کاندی
 دغه هېڅ په عشقانو حساب نه دے
 چه عاشق په عاشقئ کنبې ارباب نه شی
 که د درست جهان ارباب شی ارباب نه دے
 هر چه یار منع کوی له خپله یاره
 دا کتاب، د عاشقانو کتاب نه دے
 دا حجاب، چه نور عالم ئې حجاب بولی
 دا زبا د یار تر میانه حجاب نه دے
 که ثواب دے هم سوا د یار له مخه
 ما کنترله دغه کار په ثواب نه دے



که لیدلې. زلیخې یوسف په خوب وو
 ما په وینه دے لیدلې په خواب نه دے
 صبر اونیسہ په مخ کنبے که مراد غوارے
 هیچا کړے دغه کار په شتاب نه دے
 ✓ رځپښت سوال د پوسے کړے دے له یاره
 لا نئے هیڅ ځینے موندلې جواب نه دے
 * ۱۱۵ * ۶ *

همیشه د زبا سر او ستا قدم وی
 تر هغه ساعته پورے څو مے دم وی
 ستا له لاسه واره ما لره نافع دی
 که مے زهر وی په زخم که مرهم وی
 زه بے تا هسے گمان کړم چه سفال دے
 که نسکور مے په لبانو جام د جم وی
 نور عالم که د دنیا په بنادۍ بناد وی
 زما زړه د مدام بناد دا ستا په غم وی
 که په زړه باندے مے سل غمونه راشی
 دا ستا غم د تر همه و مقدم وی
 ما د ستا له غمه خدائے بے غمه نه کا
 تر هغه ساعته پورے څو مے دم وی
 رځپښت ستا په مخ میښ دے خدائے خبر دے
 که په دا کنبے به هیچرے زیات و کم وی
 * ۱۱۶ * ۷ *

هر چه ستا په زرخندان کنبے نئے منزل شی
 لکه ښکېلی به ځایزه کنبے به جلیل شی



سر څوک چه نوم دا ستا د شونډو، په خوله واخلي
 که ئې زهر وی په خوله کښې هم غسل شی
 په هجران، که زه بې برگ و بې نوا یم
 لکه کښت چه اوبه نه مومی شامل شی
 په عاشق باندې دا هسې گمان مه کړه
 چه یار زړه ورڅخه یوسی تش کوکل شی
 په جم-ان تر اشنایې خواړه څه نشته
 ولې حیف دے چه هجران پکښې حنظل شی
 زه رځون بې یاره هسې شول و شل یم
 لکه کب چه بې محیطه شول و شل شی
 * ۸ * ۱۱۷ *

د ساق په لاس کښې جام د میو نار دے
 مغرب ایښې په زانو باندې رباب دے
 ته چه ما وته توبه وائې ناصحه
 په دا وخت کښې چا څخه د توبې تاب دے
 زه چه ځان منع کوم د عشق له کاره
 په دا هسې کار کښې کوم سود او ثواب دے
 دا آسمان چه لوئې په عقل کښې باله شی
 په محیط د عاشقې کښې یو حباب دے
 هر چه ژغوری سر و مال په عاشقې کښې
 هغه کړې کور په مخکښې د سیلاب دے
 ته چه خوب غواړې په عشق کښې راته وایه
 کوم چا کړې د زمرې په خوله کښې خواب دے
 بې عمل که کتاب کیږدی په سر، څه شو
 کویا اېښې ئې تر پښو لاندې کتاب دے



چه د شر له عملونو نه خیر غواړی
 تشنه لب غوندې سر شوی په سراب دے
 د دشمن له مکارۍ نه اوویریریه
 په نرمۍ ښه غلط مشه سنگ در آب دے
 عبادت په شتاب هسے کسره رحمانه
 لکه عمر چه د تلونې په شتاب دے

* ۹ * ۱۱۸ *

غواصان که کوهر غواړی کوهر دا دے
 بے دلان که دلبر غواړی دلبر دا دے
 زما باغ غوندې به یو دلبر هم نه وی
 د جملو دلبرانو سرور دا دے
 خوند د لبو او د چاه زینندان ښه!
 راشه کوهر زمزم دا دے، کوثر دا دے
 چه د وصل او هجران وټه نظر کړم
 زه کمان کړم جنت دا دے سقر دا دے
 ته خطبه په منبر څه لولې خطبه
 قدم کړېده په ځان باندې منبر دا دے
 د مکې سفر آسان دے، مرد هغه دے
 چه له ځانه سفر کاندې سفر دا دے
 هر منعم چه دلجوونی د قلندر کا
 هغه نه دے قلندر، قلندر دا دے
 چه توانگر د قناعت په خزانه شی
 بل توانگر په جهان نشته توانگر دا دے
 دا هنر نه دے چه خاورې څوک سره زر کا
 چه زر خاورې کا رحمانه هنر دا دے
 * ۱۰ * ۱۱۹ *

د دنیا چارے همه واره غلؤل دی
 دا کمان په هیچا نه کړه چه مے خپل دی
 هیخ مزه په دا جهان کنی پاتے نه شوه
 د یخ سوری په اوبو پورے کول دی
 پوزه غوړ د غوښو شته په هر چا پورے
 که د شرم پوزه غوړ غواړے باطل دی
 که د دوه کاسے دانے وی په کندو کنی
 پس له شامه هسے وایه چه د بل دی
 که تہ یو یا دوه عیونه د چا شمار کړے
 بل په هسے تا ته وائی چه ستا مل دی
 نصیحت د نامحانو اثر نه کا
 د سرے اوسنې خوشے تکړول دی
 دا نا امله همدان دی نه پوهیږم
 که موچنې د وځنې پندے په کوکل دی
 * ۱۱ * ۱۲۰ *

دنیا دار که مستغنی په سیم و زر دے
 هنر مندو خغه گنج د خپل هنر دے
 بیهوده به زور آور و ځان ته وائی
 د دنیا سرے که هر څو زور آور دے
 س هسے مہ وایه چه زه یم په جهان کنی
 پیدا کړے خدائے د سر د پاسه سر دے
 سخنے ځنې ځنې ولیان پیغمبران کړل
 نه چه هر سرے ولی او پیغمبر دے
 جودانه قدر یو لعل پکښې پیدا شی
 نور جهان واره د تورو کانړو غر دے



✓ هو بادشاه دے چه لښکر ورپسې دروسې *
 نه په هر یوه سړی پسې لښکر دے
 پیدا کړې خداڼې سرې په تفاوت دے
 هسې نه چه جهان واړه برابر دے
 که د عمر و رقتن ته څوک نظر کا
 دا به وائی چه آفتاب د نماز دیکر دے
 چه ئې سر په زمکه ایښې وی خپل یار ته
 په آسمان باندې ختلې لکه نمر دے
 تعجب زما د دیرو اوښکو مڼه کړه
 ما موندلې په دا بحر کښې کوهر دے
 د ریا خرڅه ئې خداڼې مڼه کړه په غاړه
 رحمن کوږ دستار ترلې قلندر دے

* ۱۲۱ * ۱۲ *

دا چه مست په مینو راغې یار د چا دے
 بیا به تاخت کا په کوم غولی، وار د چا دے
 چه زړه سوې ئې د حرم په صید هم نه شی
 دا بې درد او بې صفرې کذار د چا دے
 ✓ ما خونه دی څوک بې وجهې آزار کړی
 دا چه ما آراه وی آزار د چا دے
 چه ئې درست جهان د منځ په رنرا زیست کا
 دا آفتاب غوندې روښان رخسار د چا دے
 چه بلبل ئې رسیدې تر کلو نه شی
 دا دننه په حرم کلزار د چا دے
 ✓ چه هیڅ ترس په زړه کښې نه لری رهماده
 دا ناترس او بې پروا نکار د چا دے

* ۱۲۲ * ۱۳ *



که دلدار په دلداری زما قدم ږدی
 کویا هر قدم په لارې د حرم ږدی
 خائې لری که بې منته بوسه را کړی
 کوم کریم، په چا منت د خپل کرم ږدی
 معشوقه مشفقـه بویه مهربانه
 نه قارون چه په خان اسم د حاتم ږدی
 هسې پټ لرم دا زیر رخسار له خلتو
 لکه زر چه څوک له خلتو پټ پنهم ږدی
 خدائې و ما وته کلونه د جنت کړل
 که داغونه مې په زړه باندې د غم ږدی
 هېڅ مانه د څوک له مستو سترگو نه کا
 کوم یو مست دې چه قدم په لارې سم ږدی
 بات نه دې بې زحمته چا موندلې
 کوم طیب دې چه په روغ صورت مرهم ږدی
 زه هر کوره تر صنم پورې شرمیرم
 برهمن چه سر په پښو د خپل صنم ږدی
 و اسمان ته لار د عقل نه رسیږی
 دا خو عشق دې چه په عرش کرسی، قدم ږدی
 زه وځنې نې تاج کنړم د یار له لاسه
 که مې پټل په سر د جور و د ستم ږدی
 * ۱۲۳ * ۱۲۴ *

هند زړه چه خدائې روښان کا جام د جم شی
 په دا جام کښې ورپکاره تمام عالم شی
 په آدم کښې د حیوان خوږونه هم شته
 بیا هاله ئې آدم بوله چه آدم شی



چه خوبونه د چاربايو به كښې نه وی
 سړی توب په سړی هاله منسلم شوی
 چه آغوستې نې لباس وی د پاكانو
 د ناپاكو چارې كاندې خو به كرم شی
 كه هر خو طعام لذیذ وی مزه نه كا
 چه یوه زړه نمك نې زیات و كم شی
 ښادی هر چرې د غم په اندازه وی
 د هغو به څه ښادی وی چه یغم شی
 هر چه خپله رضا پناهې قضا ته
 كه هر خو په ځان ناخوښ وی خوښ خرم شی
 عاشقی چه تر كماله اورسیری
 د خپل یار له لاسه زخم نې سرهم شی
 كنه په ځان باندې قدم كیردې رحمانه
 آسمانونه به د لاندې تر قدم شی
 * ۱۵ * ۱۲۳ *

✓ هر نكار چه بې وفا دے نكار نه دے
 په گلزار كښې چه كل نه وی گلزار نه دے
 په تلخی د میو مست خلق مې خوښ دی
 هغه خار چه بوټی د كل لری خار نه دے
 دینداری دیناداری ده خپله لرې
 ما لیدلې هېڅ دیندار، دینادار نه دے
 ✓ كه روزگار دے په جهان كښې، عاشقی ده
 د دے نور عالم روزگار څه روزگار نه دے
 چه تصدیق نې په خپل زړه كښې محكم نه وی
 دا په خوله ظاهر اقرار څه اقرار نه دے



په هر زړه چه د خپل يار د غم غبار وي
 دغه ابر د رحمت دے غبار نه دے
 چا به کسب بے له عشقه نور شه نه کړه
 بارے کتنج دے چه هر چا ته اظهار نه دے
 معشوقه وفا له هيچا سره نه کا
 گنډه کوم يود دے رخت خريدار نه دے
 د دلدار وصال د خدايې په داد موندۍ شي
 دغه کار مے د هيچا په اختار نه دے
 په وځنۍ باندے منت د معشوق دے
 د بے حسنو معشوقو منت بار نه دے
 * ۱۲۵ * * ۱۶ *

د عاشق بے خپله ياره قرار نه شي
 بے طبيه قرارے د بيمار نه شي
 چه په لوح محفوظ کښے کښلے ليونے وي
 په تعليم د معلم به هوشيار نه شي
 خوږ د پلار په غيږ کښے پروت وي روح نلار شي
 د قضا علاج په مور او په پلار نه شي
 د هغو چه خدايې کمال حسن روزي کړه
 هيڅ نقصان نلے د منکر په انکار نه شي
 درد و غم د عاشقته چه ډير مشکل دے
 هيڅ سرے د په دا رنج کړفتار نه شي
 سړه همه عمر له خدايه دغه خواست کړم
 چه د يار له خپله ياره ويزار نه شي
 يار له يار سره جفا کا هسے ډيره
 چه هيڅ فرق نلے د اغيار او د يار نه شي



که هر خو نې دلبرې او دلجوئې کا
د رځېن په ترکو هېڅ اعتبار نه شی

* ۱۲۶ * ۱۷ *

ورک شه ورک شه بد کردار او بد سره
تر هغه لا نیکوکار بیکانه ښه دے
لرګی لوبنی همه واړه پرے سردار وی
هغه خالق به همه واړه لیونی کا
بل علاج د لیونیو پیو نشته
حرام خور د مخشو په حساب وی
مړنې وئیلې بویه و هغه ته
دیکه ئې ایښې په دیګدان روسیې تر تیغ وی
هسے فیض ئې و هر چا و ته رسوړی

اے رځوانه چه بد فهم و بد کردار وی

راته وایه سچې بهتر دے که سره

* ۱۲۷ * ۱۸ *

چه وصال د خپل جانان مے دے موندلې
همره طمع مے د خپله بخته نه وه
که په ډیر مشقت لاس لره خدائے راوست
چه مے یو نفس وصال ورسره اوښو
څه عجب دے که تمام جهان زماشی

زۀ رځېن په خپل اشعار شکر گزار یم

چه دا هسے رنگ دیوان مے دے موندلې

* ۱۲۸ * ۱۹ *

په یوه ذره به اوږے یا به موړ وی
په یوه ذره به کرم یا به سوړ وی



که ځوانی له خدایه غواړې ځوان به مومرې
او که پس له ځواننې پاتې خو به زور وی
سړې کله خو یا جوړ کله ناجوړ وی
خدائے خوښه دے چه به تل تر تلہ جوړ وی
عاشقی به د آسمان غوندے څرگند کا
که مجنون غوندے هر څو په صورت ووړ وی
عاشقی بے جذبے چرے ده رهمانه
د محبوب د یار په مهر کښے سرور وی
* ۱۲۹ * ۲۰ *

آشنای توره بلا ده آشنا مه شے
جدای به دے فنا کا فنا مه شے
درد و غم به د زړه ولے کا غوښے
گرفتار په درد و غم د جانا مه شے
په زير رنگ به د تل سرے اوښکے بهیري
د دورنگو په څیر گل د رعنا مه شے
غم په دا چه دروغژن د خدائے دین دے
و هیچا ته دروغژن په وینا مه شے
که اعلیٰ مرتبه غواړے عاشقی ده
نور همه واړه ادنیٰ دی ادنا مه شے
همیشه به سرتگون په فکر ناست ۛ
د رهنمون هسے مشغول په ثنا مه شے
* ۱۳۰ * ۲۱ *

له دے کټه له پوزید خو به لار شے
ترو بیا خدایه خبر چه کوم خواته به لار شے



په ظاهر صورت خو هسے معلومېږي
 چه به خس غوندے تر پشولاندے لتار شے
 دا آسمان زککه به وی او ته به نه ئے
 په ودانه ودانے کښے به ویاړ شے
 بهار بد کلو عمر مدام نه وی
 عندلیب غوندے به پاتے په اهار شے
 په ویلا ویلا به خان ورپسے ورک کړے
 چرے نه وی چه د ترکو په ویلا شے
 که لیلی غواړے باندۍ دی دا رحمانه
 چه مجنون غوندے ساکن د کوو و کار شے

* ۲۲ * ۱۳۱ *

چا چه کړے و دنیا وته اسرے دی
 د هغو په سر همه خاورے ابرے دی
 نادانان که د دنیا په کار نازیږي
 و دانا وته دا وشته مسخرے دی
 چه بے خدایه محبت کا هغه خلق
 نارینه ئے واره خرۍ او ښخۍ خرے دی
 و سپین وړو وته مه وایه سپین وړي
 همگی واره طفلان د کوارے دی
 هسے وایه چه سړی دی د زنانو
 که ئے ایښے په دستار کښے قر قرے دی
 چه نه فیض نه شه بهره خنۍ موندۍ شي
 همگی واره بے فیض و بے بهرے دی
 ذخیره د دنیا مه کوو رحمانه
 دا همه واره د خاورو ذخیرے دی

* ۲۳ * ۱۳۲ *



چه په نور څه پورې زړه ترې بې خدای
 څه پوهیږي چه په ځای کېږي که بې ځای
 دا خو نشته چه به تل تر تله پاتې
 که بیا پاتې خو تر سلو کالو پای
 که د سل کاله شی عمر خو به تیر شی
 دغه پسه به بیا څه کېږي راته وای
 سم له لاسه چارې نشي مرد هغه دے
 چه بیدار وی و غلیم و ته له وړای
 ته په اصل کښې سرې نې څاروې نه نې
 د چارپایو چارې مې کوډ دوپای
 مرتبه به د د مچ او د میوې شی
 زړه په غورو غوښو مې تره همای
 سور به نه شی ته په حرص بې قناعته
 اے په تحت د اورنگزیب ناسته کدای
 وړاندې سرانې لره توبه تره رحمانه
 څو سفر دې کېږي نه دے له دے سرای
 * ۱۳۳ * * ۲۴ *

ته په هره کړنې غم د سیم وزر خورې
 عاقبت به د یو خنډ له سینې اوزی
 په عوض نې کوم طاعت کې راته وایه
 روژنې په څلورم پېر افطار کا
 که یو ځله تر کسماله اوسیدو
 که بېبښه د نام و ننگ د شی تر څنگه
 بې هنرو له قند هم زهر قاتل دی
 زه د هرې کړنې ونیم چه خپل سر خورې
 ته چه تل په هر یو ښاخ باندې ثمر خورې
 دا نعمت چه په هر شام و هر سحر خورې
 ته څلور ځله طعام په هر پېر خورې
 نور به غوښی د خپل ځان لکه قمر خورې
 د هر چا په کجرو نې به خپل ځیگر خورې
 قند نې او کنړه که زهر په هنر خورې



نهال په زړه د صبر نخل کړه زحمانه
چه مدام د برخورداز نه خیر بر خورے
* ۲۵ * ۱۳۴ *

ته چه خپله بے عقلی هوښیاری بولے
کاشکے بیاسوی د غوښتو په نرخ شولے
عشق یو داد دے په عاشق باندے له خدایه
هسے نه دے چه نے پیرے یانے پلورے
زلیخا غوندے به بله شهیدا نه وی
که د مصر ستورنۍ شی واره تولے
هغه بحر څه په بحر حساب نه دے
چه اوبه نۍ خاک آلوده وی ختولے
له هغو سره به څه فکر د یار وی
چه په غم وی د کاله با د کهولے
عاشقی د نغری په غاړه نه شی
څو په یار پسے وانځلے ځلے زولے
د وصال په نعمتونو غره مے شه
جدانے نۍ خلقے کړے په زړه خمولے
دَر کوهر په تله نه دی چا تللی
د رځنۍ شعر کوهر دے څه نۍ تولے
* ۲۶ * ۱۳۵ *

په نامه د هغه خدائے مے دا بیان دے
هم بادشاه دے د جمله و بادشاهانو
هغه کار چه و هر چا وته مشکل وی
څوک آفتاب شی په اسمان راخیژولے
څوک د نمر په مخ حجاب شی غورولے
چه یو نوم نۍ په نومونو کښے سبحان دے
هم د هر یوه په سر باندے سلطان دے
هغه کار واره و ده وته آسان دے
ده آفتاب راخیژولے په اسمان دے
ده پت کړے نمر په ابر کښے پنهان دے

دۀ په شپه کښې پیدا کړې مۀ تا بان دے
 نزول کړې دۀ په مونږ باندې باران دے
 ژوندے کړې مۀ په روح تمام جهان دے
 دۀ وسنگ ور کړې رنگ د ارغوان دے
 دۀ له خاؤرو پیدا کړې سکا سنان دے
 دۀ له اوړی پیدا کړې زمستان دے
 دۀ له سنگه پیدا کړې نذر سرجان دے
 دے د هر یو مخلوق روزی رسان دے
 دۀ ور کړې هر مومن لره ایمان دے
 دۀ عیسیٰ لره ور کړې داسکانه دے
 دۀ موسیٰ مشرف کړې په داسان دے
 ایښې دۀ په خوا تخت د سلیمان دے
 دۀ په خضر باندے کړې داحسان دے
 هر توانا دده ترقوان پوښ ناتوان دے
 دۀ ور کړې پکښې اور لره مکان دے
 زوړند سرهم په رکوع سره آسمان دے
 هر گیاه ئې په تسبیح سره زبان دے
 که ملک دی که پیری دی که انسان دے
 هر مارغۀ ئې په چمن کښ ثناخوان دے
 نۀ له هیچا واقع شوے دا بیان دے
 لکه دۀ سره چه قدر دخیل خان دے
 معرفت ئې هسے بحر بے پایان دے
 اوښ دے دچا په خیر دچا په شان دے
 دے بے زیانه بے زوانه بے نقصان دے
 دے بے مثله بے مثاله بے مکان دے
 له هغه چه دچا شک دچا گمان دے

څوک په شپه کښې شی مهتاب پیدا کولے
 څوک یو څاڅکې پرے یستے شی له آسمانه
 څوک شی روح انده ویستے په یو ماشی
 څوک وسنگ شی رنگ دکنو ور کولے
 څوک له خاورو ټی یو گل پیدا کولے
 څوک له اوره شی اوبه پیدا کولے
 څوک له سنگه شی گوهر پیدا کولے
 څوک شی رزق هر مخلوق ته رسولے
 څوک بنده لره ایمان شی ور کولے
 څوک له زمکے و آسمان ته شی ختلے
 څوک له خدائے سره خبرے شی کولے
 څوک ایښودے په توسن د آسمان زین شی
 څوک په سپینه ډیره پائې ترقیاسته
 چه په دۀ شی هغه کار په هیچا نۀ ټی
 په اوبو کښې ئې دکانو کوټ پیدا کړو
 په سجود ئې زمکے سر دے لگولے
 هر وڼه په قیام ور ته ولاړه
 همه واره په تسبیح دۀ مشغول دی
 هر ماهی ئې په دریاب کښ حمد وائی
 حق په حق ئې هیچا نۀ ده ثنا کړے
 مخلوقاتو هسے نۀ دے پیژندلے
 حدایان ئې عیش سړی موندلے نۀ دے
 نۀ هیڅوک دۀ په خیر دده په شان دی
 نۀ ئې زبان نۀ ئې زوال نۀ ئې نقصان شته
 نۀ ئې مثل نۀ مثال نۀ ئې مکان شته
 پاک ئې او کفره بے شک بے گمانه

ننه ئې څوک په سترگو ویني نه لیده شي او بې چوڼه بې چگونډه نمایان دے
که څوک وائی لیدے نه شي لیدے شي که څوک وائی وهر چا و ته عیان دے
منزه دے له جمله و جهتونو او بیا هر جهت په ده باندے ودان دے
له زرگونو صفتو نو راشه کوره
چه ئې کرے نیم صفت عبد الرحمن دے
* ۱۳۶ * * ۲۷ *

هغه دم چه زړه ملال شي يو ساعت ور باندے کال شي
حیران تلې وی په فکر فرا موش ئې قبل و قال شي
نه ئې کفته نه ئې شنود وی په غوږ کونډ په ژبه لال شي
نه جواب و چانه کاندې نه ئې غوږ د چا په سوال شي
علم عقل ځنې پاسی درست صورت ئې خواب و خیال شي
په زړو سترگو اوډه وی لکه نقش د دیوال شي
قوت ئې وینې د څیگر وی هم دغه ئې اشتغال شي
د چشمانو له بارانه په رخسار ئې پشکال شي
په سبب د عاشقنې تیر تر آل و تر عیال شي
هم تر آل و تر عیاله هم تر مال و تر منال شي
په خپل در او په خپل غم کښې تر عالمه فارغ بال شي
نه طاقت نه ئې مجال وی بې طاقت و بې مجال شي
که ژوندے وی په جهان کښې د مرده و په مثال شي
په خشکښې کښې ما هی کوره هسے بې تیغه حلال شي
پاسیدے نه شي له ځایه په زړه غوڅ په تن کډال شي
د ویشلو په څیر یون کا له کل خلقو په دنبال شي
لکه څس د لوڼے لارے تر قدم لاندے پائیمال شي
خدائے له غمه سرے ژ غوره بیا لا بویه چه خوشحال شي
چه د زړه ولې شي غوڅے نور ژوندون ئې په اشکال شي



د باغبان سترگې کا سپنې
 روئیدن د کښت آسان دے
 ویرانی په یوه دم شی
 چه پلار و سړی بیا لا بویه
 څوک خبر دے له دے دوره
 چه په حال کښی نې حال نه وی
 د یوه ساعت له مخه
 د دنیا چارے قانی دی
 په منال کښې لکه سورے
 اعتبار په اوبو مۍ کړه
 د بنو په ځنډول کښې
 که باد شاه د ولایت وی
 په ثواب نې غلط مۍ شه
 په کمال نې مۍ نا زبیره
 د هاتیانو سوداگر وی
 جوهری وی جوهر پلوری
 کللی او کل کاری کا
 په هستۍ کښې نې اشراف وی
 د ځوانۍ په وخت کښې شیروی
 چه مشهور په صداقت وی
 محتسب وی احتساب کا
 نیکوکار وی نیک عمل کا
 سر نوشت د سړی خپل دے
 چه نیکبخت وی نیکوئی کا
 لاس و پښې د هغه نیسه
 په هجران کښې نا امید مۍ شه

چه تازه نخل زغال شی
 پر ورش نې ډیر جنجال شی
 ودانی په ډیر اشکال شی
 چه نې شورت په کمال شی
 چه په ما به پښ نې زغال شی
 څه امید به استقبال شی
 خدا نې زده څه رنگ په احوال شی
 رفت آمد نې په ډیر غال شی
 خواؤ شا د هر دیوال شی
 استاد به په غریبال شی
 شال شپۍ کا شپۍ نې شال شی
 کنډو لې په لاس کنگال شی
 په یوه ساعت و بال شی
 په یوه ځمکۍ زوال شی
 بیا د گاؤ خر د لال شی
 خاورت اغړی کلل شی
 فروشنده د مات سغال شی
 په نیستۍ کښې نې ارزال شی
 د پیرنې په وخت شغال شی
 پوچ کوئی واخلي بطل شی
 کوتوالی واخلي کوتوال شی
 بد کردار او بد افعال شی
 یو عسلی وی بل د جال شی
 چه بد بخت وی بد سگال شی
 چه خوش خویه خوشخضال شی
 خدا نې قادر دے که وصال شی

به حرامو کښې آمېد کړه کوندې مخ د په حلال شي
 کافر وباسي له کفره ا په يوۀ ساعت ابدال شي
 تور بهتر کاندې له سپينو په سپين مخ باندې تور خال شي
 آرزو مند د يوۀ خس وي خداوند د ملک وصال شي
 چه سيالي ئې کړې نه وي له سيالانو سره سيال شي
 په ډير عمر مفصل وي په ساعت کښې اتصال شي
 ممکنات به منع نه کا که څوک سل څله سنډال شي
 چه د خدايۀ رضا شي پيښه رمل پاتې د رمال شي

قال به شه کړي رحمانه

خپل افعال د سړي قال شي

* ۱۳۷ * ۸ *

هر چه کښت ئې په باران او په سيلاب وي
 د هغو عمر به واره په عذاب وي
 هغه ملک چه پکښې سيند او روډبار نه وي
 دهقانان به ئې همه خانه خراب وي
 و آسمان ته به ئې سترگې وي ختلې
 د باران له انتظاره به بې خواب وي
 لکه څوک چه تلوی ئې په کړهي کښې
 د هغه ماڼي په طور به کباب وي
 لا به کله بارانونه پرې نزول شي
 چه نخيل د زراعت به ئې سيراب وي
 هميشه له خدايه خواست د اوبو کاندې
 که ئې چرې خواست په عمر مستجاب وي



لکه تل چه ئے په زوړ د اوبو غوړ وی
 همره غوړ ئے نه په چنگ نه په رباب وی
 که همه عمر باران ورباندے آوری
 لا کرمی ئے په صورت کښے د آفتاب وی
 د کرمی او د خوشکني له دهشته
 د آفتاب په څیر گدان ئے په ماهتاب وی
 د اوبو له ډیر-رے ډیر-رے قیمتے نه
 لړکي لوبی ئے مردار په منجلاب وی
 فرق د ډاکو د ناپاکو اوبو نه کا
 که اوبه ئے کډے وډے په پیشاب وی
 د اوبو په غلا چه ورشی نه جار اوځی
 که ساکن د خاخواه او د محراب وی
 د اوبو په ویس چه ورشی انصاف نه کا
 که په لاس ئے ورقونه د کتاب وی
 د اوبو ثواب ئے نه کیږی له لاسه
 که په کوټ اوبو ئے عین د حج ثواب وی
 د باران امید ئے نه کیږی له خدایه
 که ئے شپه او ورځ په سر باندے سحاب وی
 پلټی به ئے له تنه څه رنگ دروسی
 چه اوبه پکښے نایابے تر کلاب وی
 هیش ئے نه پوښته له غسله له اودسه
 چه یو څاڅکے ږے کوهر غوندے نایاب وی
 په سبب د ډیره ډیره قیمته
 همیشه ئے سپره ډیره په تراب وی
 د للمی سړی په منځ کښے آب وی چرے
 هغه خلق چه بے آب وی خو بے آب وی



په آبی کښې لا هم وی خونه ویرانه
 هغه کلې چه د بل کلی پائیناب وی
 یو به نفسی هیڅ برے له سری ورځه
 پائیناب سرے که خوږ د ارباب وی
 هم حساب له عزیزانو کله موسی
 تل تر تله ئے د بل لاندے حساب وی
 نه طاقت د بل وئیل لری نه صبر
 لکه مار په ملا وهلې پیچ و تاب وی
 نه ئے سرک نه ئے فتنه له لاسه کیږی
 لاس تهری د خپل شرم په طناب وی
 چه ئے زیست لائے روزگار په نسل شی
 همیسه ئے له بد ئے نه اجتناب وی
 که یوه بده وینائے له خولې اوځی
 هم هغه ئے په خپل ځان باندے عتاب وی
 هسے شان سرے تیزی ورباندے اوکړی
 چه په عمر نه د سوال نه د جواب وی
 همسایه او چلیکار ئے پښتانه شی
 او په اصل به موچی یا به قصاب وی
 ملائم وئیل اثر ورباندے نه کا
 چه په زړه کښې ئے نه شرم نه حجاب وی
 لکه دیو چه د سړیو په صورت شی
 ته کمان کړے چه سرے دے، دے دواب وی
 په هیڅ رنگ د بد خوږ نه نه جار اوځی
 هسے مست د جاهلئ په شراب وی
 چه اشراف د هسے څرسو په لاس کیږی
 تر و خلاصی به ئے له خون په کوم باب وی



هسے رزق د خدائے هچا له ور نه کا
 چه د چا رزق په هسے رنگ سيلاب وی
 تر دا هسے زيندارو هغه بنه دے
 چه نوکر د يوه تور کافر کلاب وی
 نوکری د يوه سبي واره به ده
 دغه پريده چه لا نوم ئے د نواب وی
 د خشکئې له غصه قوم د رحلېن خوښ دے
 که رفتن ئے له جهان په شتاب وی
 * ۲۹ * ۱۳۸ *

ستا د تورو سترگو په يادداشت مې اوښکې ووری
 حق دے که پريوزی په شبرات د عمر ستوری
 زانې د سایه کړې مخ زمر په جهان کړے
 هرجا ته چه کورم نيم په نمر وی نيم په سوری
 څوک د په وصال کېنې قندنيات څوک څنگر خون خوری
 چا و لرو دیدن دجا شو سپين د سترگو توری
 اور ستا د رخسار دے سا په خپلو اوښکو بل کړو
 تل په آتش سوزی آينه چه نمر ته کوری
 سترگې مې دا ستا له خياله پريوتې و زړه ته
 شه شوکه مې بے سترگو صورت ځی په بل لوری
 کله رقیبانو ته نظر کړے کله ما ته
 ستا باران د مېر په ښو بندو یکسان اوری
 ځان په مستو سترگو باندے مه غږوه رحمان
 دا مستان هوښار دی له حکمته سره ښوری
 * ۳۰ * ۱۳۹ *

ته چه ما ته وائے چه په چا باندے شیدا ئے
زۀ په تا شیدا یم وایه ته چه یار د چا ئے

زۀ به تا په کوسه زبرکئی شم پړولے
چا زده لکه تا زده همء وایه چه څه وائے

زۀ چه کبرجن وم عاشقئے مے کردن مات کړو
ته چه لکه وئ هم عغه هسے کبریا ئے

څان که ستا په مینه کنبے فانی کړم څه به او کړم
ته چه په دا هسے رنگ له آه یے پړوا ئے

سرک مے په تا ولے خدا ئے اختر کړو نۀ پوه یدم
څه د په سرک عم شته که مطلق په سرک زما ئے

څه شو که زۀ یم انگشت نما په مینه ستا کنبے
زیات له مانده خوښی ته د قاضی عم د ملا ئے

ستا د عشق تر تیرو مے نکر ئے د وځنې رار شه
دا هم سهل کړ دے زوا یاره که په دا ئے

* ۱۴۰ * ۳۱ *



د فیم د فتر

دوباره د راتله نشته په دنیا
نن د وار دے که دروغ کړے که رښتیا
هره چار چه تر وخت تیره شی عتقا شی
عتقا نه دے په دام نښتے د هیچا
تر ورځ تیرے اوبه بیرته نه جاروزی
نه جارووزی تیر ساعت په بیرته بیا
تیر ساعت په مثال مړے د لحد دے
مړ جا دے ژوندے کړے په ژړا !
که مقصود لرے تاوار کړه وخت کوتاه دے
غره مه شه د دے عمر په بقا
هره نښه چه صحیح کړے په زړه کښے
په غرور به هغه نښه کړے خطا
په امید آمید ئے خلق نا امید کړل
د ایام له مکره مه شه بے پروا
چه د مرګ په تماچه د شی خوله ماته
ترو په ماته خوله به څه کوے ثنا
ویر ژړلے ارتینے چه ژړا وائی
تاته وائی که پوهیرے دا وینا
هلک نه ئے چه په زور د څوک تعلیم کا
هم عاقل ئے هم بالغ ئے هم دانا
په عمل د نیک و بدو عمل اوکړه
چه په دے کښے د بهبود دے که په دا



سر دننه په کړيوان کړه سترگې روڼې
 ډير په پورته پورته مۀ څه سر هوا
 سر هوا سر هوا مۀ څه و آسمان ته
 تۀ په اصل کېښۀ له زمکې نۀ پيدا
 د عمل په ځانۀ به دا پوښتنه نۀ وي
 چه تۀ ځوئۀ يا نيسۀ نۀ د فلانا
 په خپل ځان ښيکړه اوکړه غره مۀ شه
 په ښيکړه د اده او د بابا
 هغه ناوۀ چه په ځان ښائسته نۀ وي
 څوک نۀ څه کوي ښائست د مور او نيا
 دا خبره زۀ و ځان ته کړم اۀ ياره
 دلگير مۀ شه که مۀ نوم واخست د تا
 نوم د ستا او د بل اخلم ځان ته وایم
 تۀ مۀ کار نۀ مۀ غرض شته په بل چا
 هر چه وایم همه واره ځان ته وایم
 څه مۀ کار څه مۀ غرض دۀ په نور چا
 که مۀ ځانۀ د دۀ غمونو وۀ په زړۀ کېښۀ
 ما په څه لره کوله دا انشا
 چه د مرگ سختۀ خوارۀ دا ستا په خوا دی
 اۀ وهمانۀ ولۀ نۀ مړۀ لا پخوا
 * , * , *

هيڅ ثابته نۀ کړه چا د دۀ دنيا وفا
 واره مينۀ کاندي بۀ وفا په دا دنيا
 هر څوک چه دعويٰ په دا دنيا کا د خپلوئۀ
 واره باطل وائی دنيا نۀ ده د هيچا



دا فلک کلال دے سازول او ماتول کا
 دیرنې ماؤ تا غوندې پيدا کړل هم فنا
 هر سنگ و کلوخ چه څرکندېږي د دے دهر
 واره ککړنې دی څوک د شاه څوک د کدا
 دام د هېڅوک نه ودي د دنيا و رهگذر ته
 بنکړ به اوکړې نه شي د سيمرغ او د عتقا
 هر څوک چه د دے فاني نفوس وابستگي کا
 نه به شي ترلې به زنجير سره هوا
 ماه دے که آفتاب دے همکي واره خراب شي
 گل که هميشه وي هسے نه تر اېدا
 مے دروسه رحمانه په خلاف د دانايانو
 مينه د دنيا پسندلې نه ده هېڅ دانا
 * ۲ * ۲ *

ته چه ما ته وائے چه په څه کوے ژړا
 نه در معلومېږي دغه خپل جور و جفا
 که ته جور و جفا کړې زه ژړا کوم دلېره
 ستا که دغه نه وے دا به هم نه وے زما
 څه بنادي به کاندې طائفه د عاشقانو
 رسم د بتانو که هم دا وي لکه ستا
 دا خصلت چه ستا دے که هم تل په دغه شان وي
 نه را معلومېږي د دردمند د زړه دوا
 يو دا ستا مانږنې شو بل غرور د رقيبانو
 وار په وار مے وژني کله هغه کله دا
 کهر چه عاشقي کا که په قطع افلاطون وي
 زه خو نې مجنون گنم که نن وي که سبا



سپه عم په عذاب د جدائے د وژلو نه دے
زۀ خو کوندم ستا د کوڅے سپه شوم په وينا

سرهېڅ نۀ پکار نه دی رځون تا غواړي دلبره
دا زما رضا ده باقي هر چه ستا رضا

* * * * *

چه نۀ نفش په زړۀ خيال شي د اشنا
صدقه نۀ سر و مال شي د اشنا

پس له سرگه به نۀ تيغ هسے مخ روڼ وي
چه اشنا په تيغ حلال شي د اشنا

په آسمان د اشنا نۀ به نۀ مکن وي
چه زمين غوندم پائمال شي د اشنا

خوشحالي زما د زړۀ به څه دم وي
په هر دم چه زړۀ خوشحال شي د اشنا

روح څه ساعت داخل کونم په تن کتبه
چه نۀ دخل په وصال شي د اشنا

نور د هېچا قيل و قال مے پکار نه دے
چه تر غوږ مے قيل و قال شي د اشنا

هم هغه يوه کهر نۀ را باندے کال وي
چه يوه کچه نۀ مجال شي د اشنا

زرغونه کاندې دانه زما د عيش
چه په زړۀ مے زرغون خيال شي د اشنا

نۀ بل څوک زما طيب بے اشنا شته دے
نۀ به بل څوک په مثال شي د اشنا



— د رحمن نظر په هېچا باندې نه وی
 چه نظر نه په جمال شی د اشنا
 * * * *

که ماښام تر ستونی ښکته کړی حلوا
 صبا خواست کوی له خدایه د ښوروا
 په هېڅ حال کې دے قرار و صبر نه شی
 لیوڼه کړه ډیر حرص ډیرے هوا
 تمام عمر تر اشنا تر عزیز پورے
 یوے کیږه مختورن کړه هم رسوا
 چه په خپله رسوا نه د پرواه نشته
 نور به څه کړه په جهان د چا پروا
 چه د نفس د پاره لاس و چاته نېسه
 دا زحمت له خدایه غواړه که دوا
 نفس بے شماره عالم پرئیسټ و کوڅی ته
 خدا نه د نه کا نابینا د چا پیشوا
 په روا په نازوا کله پوهیږی
 و چارپانے ته څه روا څه ناروا
 چارپایان که غوږ و سترگه لری څه شو
 په معنی کېه نابینا دی ناشنوا
 زه رحمن له هغه علمه پناه غواړم
 چه له دینه له مذهبه وی رسوا
 * * * *

مل ځله که اوڅوړی ناصحان څیگر زما
 پیل به وبله نه کا در د تا او سر زما



صبر ستا په عشق کښې دا خبره څه او زه شوک
 نشته د دے چارے توان یو موئے قدر زما
 ستا له مجبته جارواڼه زما دروغ دی
 ولې خاورے نه شی په دا لار بشر زما
 واره معشوق د عاشقانو خبر آخلی
 بے له تا چه نه آخلې یو دم خبر زما
 هیڅ اندوه مے نشته بے دا ستا له جداۍ
 نور اندوه به څه وي، تر دغه بتر زما
 خوب د کور و کلی په نارو، زما برهم شو
 څه چل دے چه نه شی ستا په زړه اثر زما
 کل واره جهان که ما رځپښتو دلبړ شی
 چرے دے دلبړه بے تا بل دلبړ زما
 * ۶ * ۶ *

هسے یاد نۍ همیشه مدام زما
 چه اوراد نۍ په هر صبح و شام زما
 هر کلام چه بے د ستا له یاده اوکرم
 سل توبے دی په هغه کلام زما
 بے له تا که زړه آرام کړم په سل رنگه
 نه شی نه شی په هیڅ رنگ آرام زما
 ننگ و نام که ستا په مینه له ما درومی
 زار شه ستا ترینه ننگ و نام زما
 چه قائم شوم په مقام د عاشقۍ
 هیر شو دلته واره بل مقام زما
 دود عشق په خم خانه نۍ داخل نه کړم
 پخته نه دے دغه عقل خسام زما



نن د وخت دے که مے آه و فریاد اوړے
 شو چه خاورے نه دے هر اندام زما
 هزار جام و صراحی دے فلک مات کړل
 شو به گـرخی به دا دور جام زما
 زه وځن به دا ناکام کوم تر کومه
 وایه کله به حاصل کړے کام زما

* * * *

چه هر چا لیدلے نه وی یار زما خیر دے دا که وائی بد به کار زما
 هر هغه چه وی دلبر زما لیدلے نه به کا انشاء الله انکار زما
 سر زما درگاه د هغه یار عزیز وی بے له دے نشته دے بله لار زما
 ما بے عشقه بی څه شیز زده کړے نه دے چه څه دے هم دا دے واړه کار زما
 خدا ئے د یوله بله هیڅوک آزار نه کا اے دلبره ما ځله ته آزار زما
 یاره ستا به جدائے او په ډیر غم کښے سیند د اوشکو دروسی پر رخسار زما
 لوی، هلک کړی همه واړه ستا خبرے گفتگو نشته بل په دیار زما
 زه وځن به لاف په عشق کښے څه وهمه
 خود به ځان څرگند کا انتظار زما

* * ۸ * ۸ *

سر زما سامان زما، زار شه تر جانان زما
 زار شه تر جانان زما، سر زما سامان زما
 زین زما نقصان زما، واړه د یار هجر دے
 واړه د یار هجر دے، زیان زما نقصان زما
 مینک زما نه ان را ست : کوڅے خاورے دی
 ستا د کوڅے خاورے دی، مینک زما زعفران زما
 گل زما بهال زما ستا د رخسار زانے دی
 ستا د رخسار زلفے دی، گل زما ربیعان زما



فکر زما ستا په غم کښې نه رسي
ستا په غم کښې نه رسي، فکر زما توان زما
آه زما فغان زما، هيڅ په تا اثر نه کا
هيڅ په تا اثر نه کا، آه زما فغان زما
زړه زما چشمان زما، بے تا هيڅ حال نه لري
بے تا هيڅ حال نه لري، زړه زما چشمان زما
دا پيران شېخان زما، ستا په غم کښې نه رسي
ستا په غم کښې نه رسي، دا پيران شېخان زما
باغ زما بوستان زما، بے تا ميوه نه نيسي
بے تا ميوه نه نيسي، باغ زما بوستان زما
وصل زما هجران زما، رحمانه واړه خير دے
رحمانه واړه خير دے، وصل زما هجران زما
* ۹ * ۹ *

بادشاهي لري هر يو غلام د ستا
د خاصانو په ځانې ناپوت وي عام د ستا
پخته کله دی چه لافې د پختگنې کا
پختگان دی په دے خم کښې خام د ستا
خو هم همره ئې نظر په ننگ و نام وي
چا چه نه وي اوريدلې نام د ستا
هميشه به له مقامه بے مقام وي
هغه څوک چه لټوي مقام د ستا
چه په خپلو وينو کړ غوندې غرق نه وي
وو به نه ويني وخسار کلفام د ستا
صبح و شام په غمه خلقو باندې يو وي
چه آرزو لري هر صبح و شام د ستا



بل کلام نې په زړه کله اثر کاندې
 چه تر غوړ نې شی شیرین کلام د ستا
 فراموش کاندې همه نورې مستې
 هر چه نوش کاندې باده په جام د ستا
 دام د تا د تورو زلفو عالمگیر دے
 تنها نه یم نېترې زه په دام د ستا
 زه رحمن دعا سلام په هغو وایم
 هر چه ما لره راوړی سلام د ستا
 * ۱۰ * ۱۰ *

هر چه اووینی په سترگو روئ د ستا
 مخ نې کوړ وی همیشه په سوئ د ستا
 بې دماغه به تر سر و ماله تیر شی
 چه نې تیر شی تر دماغه بوئ د ستا
 که لوی کړی څه بیخایه خو نې نه کړی
 چه په دا رنگه قامت دے لوی د ستا
 نوبهار دے عالم سیل د بوستان کاندې
 خدا نې و ما و ته بوستان کړه کوئ د ستا
 د عیسی له دمه دم و هله نې شم
 چه خوله بیرته کړی په گفتگوئ د ستا
 هم په دا نې له چشمانو رود بهیږی
 چه یاد پیری مے قامت دلجوئ د ستا
 همیشه نې زړه په اور باندے سپند وی
 و هغو ته چه څرکند شی خوئ د ستا
 د لرم لاشه نې ماته وی په زړه کینې
 چه نې نقش وی په زړه آبروئ د ستا

و زنجیر و ته نه خه لره را کاږه
 لیونیو لره بس دے موی د ستا
 و کړنگ و ته پخپله ځان پرې باسی
 چه و زړه و ته یریباسی روی د ستا
 که نه سل ځله زما نه او زه ستا یم
 تلونې نه دے له ما جست و جوئ د ستا
 کل لښه شو د ببل په آه رحمانه
 نه کړو هیږی یار په های و هوئ د ستا
 * ۱۱ * ۱۱ *

خوئ که په دا شان وی دل آزار ستا
 حیف چه آوریدے شی لیدے نه شی
 بیا دوباره نه کوروی و بل ته
 خداي زده چه ته یار دکوم یره نه
 ځان د پښو ایښودو موندنه نه شی
 بل به هسه نه وی که خداي کاندی
 بل کمان په ما باندے اومکړه
 عشق له حسنه، حسن دے نه عشقه
 ته زما مطلوب نه زه طالب یم
 ته که تازه کل د فوبهار نه
 جور دے که جفا دے که ستم دے
 جوړ و جفا څوک په بها پلوری
 یوتار که ضائع شی ستا د زلفو
 سل ځل آزمیښتونه د را وکړه
 څه بنادی به کاندی طلبگار ستا
 حسن و لطافت پریوار ستا
 هر چا چه لیدلے دے رخسار ستا
 هر خوا ته یاران دی صد هزار ستا
 همره عاشقان دی په دربار ستا
 ما غوندے خاکسار و هوادار ستا
 عمر واره زه او انتظار ستا
 نه نگار زما نه، زه نگار ستا
 نه زما طیب نه زه بیمار ستا
 زه یم عندلیب په لاله زار ستا
 واره مے منلی دی یکبار ستا
 زه یم د جوړونو خریدار ستا
 ځان به صده کیم په هر تار ستا
 حیف دے چه لا نه شی اعتبار ستا

تیر یم زه وځین له هره کاره
 اوس مے ملا تړلے ده په کار ستا
 * ۱۲ * ۱۲ *

ته شېلا نې شکر لب
 په نادرو کښې نادره
 په جمله و معشوقو کښې
 بې زووره بڼاسته نې
 دغه داد د الہی دے
 آب حیات چه حیات بیا موند
 مخ د سپن تر سپن صبا دے
 ستا د مخ عرق دانه ده
 د بڼاست مخی د نشته
 د وصال موندۍ د کران دی
 چه د رب فضل پورے اوشی
 دا دولت د خدائے په داد دے
 عشق څه هسے علم نه دے
 مکتب حال د مذهب وائی
 د عاشق مذهب هم دا دے
 کل رخسار سیم غنېب
 په عجبو کښې عجب
 بوالعجب نې منتخب
 بې تر تیبه مرتب
 بې تالاشه بې طلب
 ستا له شوناو له سبب
 ژغښتې توږے تر تور شب
 زینت داره له کوکب
 تر مشرقه تر مغرب
 مگر فضل شی له رب
 هغه خلاص شی له غضب
 موندۍ نه شی له نسب
 چه حاصل شی له مکتب
 عشق سوا دے له مذهب
 چه دم نه وی بې مطلب

ستا د حسن په صفت کښې
 وځن کونک شو له ادب

* ۱ * ۱۳ *

په هر زړه چه د یار مینه شی غالب
 نورے واره مرتبې به ورته هېڅ شی
 لیاقت نې عر وکړی سره نشته
 د طالب له کوتاهنې نه ویره اوکړه
 عشق څرکندۍ خزانه ده خوار هغه شو
 غوره خط د میړوبانو تر خط نشته
 هېڅ نې م پوښته له فرضو له واجبر
 بله مینه نې هېڅ نه وی مناسب
 که خبر شی څوک له هسے مراتب
 عاشقی یوه پایه ده عجائب
 که هر څو د لار کوتاهۍ ده طالب
 چه څرکندۍ خزانه شوه ترے غائب
 که هزار رنگ کتابونه کړی کاتب
 په هغو چه عاشقی کړه خدائے واجب



عاشقان تر سر و ماله یار ته تیر وی خدا ئے د دا طائفه نه کاندی کاذب

زه وځن د خپل صاحب په رضازيست کرم

خه پکار دے دا بنده بے خپل صاحبه

* ۲ * ۱۴ *

✓ لاس مے اوتړی د زلفو په طناب

بيا مے اوسپاری د سترگو په قصاب

هسے آب ئے د دے دوه سترگو په تیغ کښی

چه بے سره په سر نه لری حباب

په توسن د فلک زین کاندی له نازه

دا هلال ئے په خائے راشی د رکاب

په درکاه ئے درويزه کاندی د حسن

کنډولی په لاس سپوږمے هم آفتاب

✓ چه په یاد کښی مے سرے شونډے سپین رخسار وی

له چشمانو مے بیږی سره شهاب

چه د مخ و آب و تاب ته ئے نظر کرم

راته هېڅ شی د کلونو آب و تاب

چه نسیم ئے د زلفینو را پیدا شی

درست مے ډوب کاندی په مښکو په کلاب

✓ چه د سې آواز ئے واورم همره خوښ یم

لکه څوک په نغمه خوښ وی د رباب

ماوے مخ ئے کوندے اووینم په خوب کښی

بارے چرے شی بے یاره خورد و خواب

په غزل کښی خو دوه ښه انتخاب وی

د وځن تمام غزل دے انتخاب

* ۳ * ۱۵ *



هر مطرب چه غوږۍ تاؤ کا د رباب
 په دا تاؤ کښې زما زړه کاندې کباب
 چه سامع ئې په نغمه په ترانه شم
 دیوانه شم گریوان څیرې مست خراب
 هم ئې تار هم ئې کفتار هسې اثر کا
 چه هیڅوک ئې نه طاق لری نه تاب
 یو ئې ساز بل ئې آواز وی د لښتو
 دریم شعر پرې آغاز کړی انتخاب
 څلورم ئې یو ساتی تر څنگه کښینی
 چه مخ ئې نه آفتاب وی نه مهتاب
 دا څلور واړه فتنې په څلور کښه
 او پنځم ئې صراحی د مڼې و ناب
 شپږم وخت د نوبهار اووم ځوانی وی
 اتم شغل د کتاب نهم رباب
 چه دا همره آفتونه سره ټول شی
 ترو څوک څه رنگ ځنې کاندې اجتناب
 چه دا هسې دلبران پرې اثر نه کا
 یا به دیو یا به دیوار وی یا دواب
 راڅرکند به شی پرهیز د پرهیزکارو
 که قادر شی په شاهد او په شراب
 زه وځنې د یی نه زهده پناه غوړم
 د ریا زهد عذاب دې هم عتاب
 * ۱۶ *

ورځ تیره په شومې کړه شپه له خواب
 خدا ئې به کله پادهوې خانه خراب



په شتاب شتاب د تله دی که پوهیږی
 غافل مۀ شه د دے 'عمر له شتاب
 دلته دم او قدم دواړه په حساب دی
 'پل غلط له لارے مۀ ږده بے حساب
 راستولے خدا ئے حساب دے په کتاب کښی
 خبر زده کړه له حساب له کتاب
 ته و خپلو نیکو بدو ته نظر کا
 چه بدی د شو تیرے ده له ثواب
 په هغه جهان به څنگه خواب اوکړی
 چه په دے جهان عاجز ئے له خواب
 عاقبت به تورو خاورو لره دروے
 ځان به شو څنډے په گوته له تراب
 د کاغذ په کشتی سیل به کړی تر کومه
 دا کشتی به د مرگے کاندی غرقاب
 چه آفتاب یوه نیزه شی یا به څه کړی
 اوس چه سوری له ورتښتے له آفتاب
 په آزار د چا راضی مۀ شه رحمانه
 که خلاصی په قیامت غواړی له عذاب
 * ۱۷ * ۵ *

۵

په ورځ ناست ئے بے مطلب	په شپه خوب کړی بے ادب
لاس د اوبتاقه له دواړو	هم له روزه هم له شب
ته دلے شوے ته هورے شوے	تر منح ډوب شوے مذبذب
عبادت د په ریا شو	په مذهب کښی بد مذعب
مدام بند ئے په سبب کښی	بے خبر له مستجب
واړه تشے شلونې شارې	خبر نه شوے له مطلب



ته اوده ورباندې سور نې
 تن د تش په توره وسور
 د راکب چه واک پردې شی
 له ژوندیو سره ناست وی
 هک لرونې شوی په اوبو کښی
 لکه کانرې یا کودرې
 نا آگاه خان آگاه بولی
 مراد له زهده معرفت دے
 آس د یون کا بے جلب
 آس د داغ کرو بے منصب
 سودنې ته وی له مرکب
 له مرده و مرکب
 اوبه نه پرونې کب
 په دریاب کښی تشنه لب
 دا خبره ده عجب
 نه تش خان وژل اقرب

د وځن شراب له عشقه
 نه انکور نه له غنې

* ۱۸ * ۶ *

زه په سل رنگه راغب
 دا به خورنگ شی دلبره
 که له جوړه د فریاد کړم
 که ته وایم نه مے رسی
 ته نیالی برابری ده
 دا ستا مهر و محبت کړو
 درد و غم د همره نه دے
 جدائی ده ډیره سخته
 چه مجنون په خنکدن شو
 وصیت نې راته اوکړو
 ته په سل رنگه غائب
 چه زه مست یم ته تائب
 دا هم نه دی مناسب
 زه مغنوب یم ته غالب
 د مطلوب او د طالب
 خدائې په ما باندے واجب
 چه نې اوکښم په کاتب
 د ارواح او د قالب
 زه نې پرېښودم نائب
 په خو رنگه عجائب

چه روزی د شه رحمان
 زما واره مراتب

* ۱۹ * ۷ *



مخ ته د که نمر وادم د نمر زلفی تار تار نشت
 سروی که د قد بولم د سروی 'یون رفتار نشت'
 هر څوک چه دے ستا و آتشین رخسار ته گل وائی
 پوچ وائی د اور په مخکښی وقر د گلزار نشت'
 زلفی د ناحقہ خلق بولی په سنبل صنم
 ولے چه له مښکو سره هیڅ د گیاه کار نشت'
 ما چه غیر په غوږو ستا د در د سپیو واوړید
 هسے رنگ بلبله په چمن کښی په 'کفتار نشت'
 ستا دیدن هغه کا چه نۍ سر په تنه پاس نه وی
 ولے چه د سر د څښتن حورو وته لا، نشت'
 یار به د رقیب په لوری خدای نه کا رځن سم
 ولے چه د سپیو فریتو سره څه کار نشت'
 * ۱ * ۲ * ۳ *

که د عقل څه اثر لرے و سر ته
 لاس په سر مه شه د هر کښی و درت
 په نظر د هغو خاورے سره زر کښی
 هر چه نه لری نظر و سیم زر ت
 بے منتہ جام د زهرو څښلے ښه دے
 نه هغه چه منت بار شی و کوثر ت
 د یوسف (ع) له حاله زده کړه دغه پسه
 وایه حال د زمانے و برادر ت
 دے فلک و چا ته هیڅ بڅښلی نه دی
 چه نۍ نه دی راپرودی ځنۍ بیر ت
 د خروار دعوی نۍ اوکنړه ممکنه
 که رتنۍ یا جودانه به نۍ دی در ت

ته اوده ورباندې سور ئے
تن د تش په توره وسو
د راکب چه واک پردے شی
له ژوندیو سره ناست وی
هک لپوئے شوے په اوبو کښے
لکه کانپے یا کوډرے
نا آکاه خان آکاه بولے
مراد له زهده معرفت دے

آس د یون کا بے جلب
آس د داغ کرو بے منصب
سود ئے څه وی له مرکب
له مرده و مرکب
اوبه نه پیژنې کب
په دریاب کښے تشنه لب
دا خبره ده عجب
نه تش خان وژل اقرب

د وچلېن شراب له عشقه
نه انگور نه له عنب

* ۱۸ *

زه په سل رنگه راغب
دا به څرنگ شی دلیر
که له جوړه د فریاد کړم
که څه وایم نه مے رمی
څه سیالی برابری ده
دا لښتا مهر و محبت کرو
درد و غم د همره نه دے
جدائی ده ډیره سخته
چه مجنون په ځنګدن شو
وصیت ئے راته اوکړو

ته په سل رنگه غائب
چه زه مست یم ته نائب
دا هم نه دی مناسب
زه مغلوب یم ته غالب
د مطلوب او د طالب
خدائے په ما باندے واجب
چه ئے اوکښم په کاتب
د ارواح او د قالب
زه ئے پرېښودم نائب
په څو رنگه عجائب

چه روزی د شه وحماده
زما واره مراتب

* ۱۹ *



مېخ ته د که نمر وایم د نمر زلفی تار تار نشت
 سروی که د قد بولم د سروی یون رفتار نشت
 هر څوک چه دے ستا و آتشین رخسار ته کل وائی
 پوچ وائی د اور په مخکښی وقر د کلزار نشت
 زلفی د ناحقہ خلق بولی په سنبل صنم
 ولی چه له مښکو سره مېخ د کپاه کار نشت
 ما چه غږ په غورو ستا د در د سپو واوړید
 هسے رنگ بلبله په چمن کښی په کفتار نشت
 ستا دیدن هغه کا چه نۍ سر په تنه پاس نه وی
 ولی چه د سر د حېثین حورو وته لا، نشت
 یار به د رقیب په لوری خدائے نه کا رځون سم
 ولی چه د سپو فربتو سره څه کار نشت
 * ۱ * ۲۰ *

که د عقل څه اثر لرے و سر ته
 لاس په سر مه شه د هر کیلوی و درت
 په نظر د هغو خاورے سره زر کیږی
 هر چه نه لری نظر و سیم زر ت
 بے منتہ جام د زهرو څپلے به دے
 نه هغه چه منت بار شی و کوثر ت
 د یوسف (ع) له حاله زده کړه دغه پسه
 وایه حال د زمانے و برادر ت
 دے فلک و چا ته مېخ بښلی نه دی
 چه نۍ نه دی راپرودی ځنۍ بیر ت
 د خروار دعوی نۍ اوکنړه ممکنه
 که رتښه یا جودانه به نۍ وی در ت



که د خدایه د و خاتو وته مخ شی
 له فردوس به د مخ شی و سقرت
 همیشه به در په در گرځی رقلی
 د آستوونے ځای به بیا نه موسی چرت
 د دے سست بدن منت په رحمن باندے
 چه له خپله دره تلے نه شی بل درت
 * ۲ * ۲ *

ما د دهر غم وهلے دے په لت
 د پیالے د صراحی له برکت
 که اوبه دی د حیاتو په تورتم کښی
 ستا د رویه و راکړی بے ظلمت
 هغه یار چه و ما جام د میو راکړه
 د دښتو وینے مے وځنۍ بے شرت
 بے خودتۍ د دنیا له غمه خلاص کړم
 لار مے بیاسونده بیرون له شش جهت
 د دښمن په دښمنۍ مے خدا کیږی
 لکه شمع د مقراض له خصومت
 بے خیری مے کل په خیر باندے شمیرلے
 د زسری په خوله کښی ناست یم فراغت
 مې بهتر دے تر هغه چه څوک بے پت وی
 په یارۍ کښی د څوک نه کا خدای بے پت
 دا ستره چه په اور سوزی مراد دے دا وی
 زه په اور کښی سوے ښه یم نه بے پت
 خدای هاله د سړی یاد شی چه دردمند شی
 که نه ده دردمندی له عبادت



زۀ رحمن په سل حلقو د زلفو بند يم
لا د پاسه سور پيزوان شو بله نشت

* ۲۲ * ۳ *

ستا په مخکښۍ چه حساب د جمال نشت
خکه ما سره د صبر مجال نشت
ته د سر او د مال ويره په مامه کړه
ويړه ما خخه د سر و د مال نشت
زۀ په دا سبب له ويره سره ريږدم
چه ستا ويره کښې ثواب دے وبال نشت
که وعده د يوے چارے بوساعت کړے
د هغے چارے اميد مے په کال نشت
د شهيدو حال ته گوره حال ئے شه دے
بے تا هسے زما حال دے بل حال نشت
روښنائی مے د چشمانو ستا ديدن دے
په دا کور کښې بل چراغ و مشال نشت
په جوئی بار زما د سترگو سرو ته ئے
په دا نهر باندے بل شه نهال نشت
مخ د بے خط و بے خاله هسے زيب کا
چه ئے هيڅ حاجت په خط و په خال نشت
مخامخ که راته اوکوړے دلبره
په کاته کښې د ثواب دے وبال نشت
د آفتاب په مخ کښې هره ورځ زوال دے
ستا د حسن په آفتاب کښې زوال نشت



✓ ستا په يادو کښې وځښ دې
 چه به زړه کښې نه هېڅ غم د وصال نشت
 * ۲۳ * *

چه نظر کړم د خوبانو و رخسار تـ
 آښخ غوندې حيران شم و دې کار تـ
 له دهشته نه ريار پوښتيدې نه شم
 خداي زده شه به نه ويلى وي ريار تـ
 خلوتيان لکه برده پکښې خرڅيږي
 غږ نه خيژي د حسن و بازار تـ
 ته به ما پوښتې د يار له حقيقت
 څوک د يار خبرې کاندې و اغيار تـ
 درد و غم د عاشقې شه همزه نه دې
 چه نه عقل د چا رسم و مقدار تـ
 ✓ زړه و يار چه خپل غمونه سره شمار کړو
 يار و ما ته حيرانيږي زړه و يار تـ
 ✓ وځښ دې وزگار جرې دې له عشقه
 چه غوړ ونيسي ناصح غوندې وزگار تـ
 * ۲۴ * *

د وصال شپه مې بدله په بيلتون شوه الغياث
 د قياست خواږي راپېښه په ژوندون شوه الغياث
 ما لا طمع د وصال د نعمتونو ترې کوله
 ناکهان پياله نسکوره د کردون شوه الغياث
 هغه چار چه مې په لاس وه زړه پرې نه وم پوهيدلې
 اوس چه پوه شوم له اختياري مې بيرون شوه الغياث



د وصال په طمع طوق د جدائې شو را په غاړه
 هغه طمع چه زما وه اوس طاعون شوه الغياث
 په حکمت په عقل پټې د عشق څوک آخستې نه شي
 په دا کار کينې ماته ملا د افلاطون شوه الغياث
 ما رځپښ د يار وصال په آشنائې موندلې نه دے
 زرد روڼۍ مے سرخروڼۍ په جگر خون شوه الغياث

* ۲۵ *

يار ياري راسره نه کا الغياث
 سرو مال واړه زما و دل آرام ته
 په حملو حملو مے زړه وړې نه پوهيږم
 خو چه را کاږي چو مکان په مخ د زلفو
 نيټانۍ ئے پيشور راته تنور کرو
 هيڅ سبب ئے موندلې نه شي جفا کاندې
 په اخلاص و په راستنۍ ورته ولاړ يم
 مل خبرې که له صدقه ورته او کړم
 چه مے ويني له رقيه سره خاندې
 نه ئے ترس شي نه ئے کرکه الغياث
 نه ارزپورې په کنجکه الغياث
 آفرېدې ده که حکمکه الغياث
 کولې زما دا خراب زړه که الغياث
 له خيبره تر آتکه الغياث
 نه پوهيږم چه په څه که الغياث
 يار جفا همږه په څه که الغياث
 يار پوه راسره نه که الغياث
 په ژړا مے ليمه سره که الغياث

زړه رځپښ مدام د يار په رضا دروسم
 يار په خپله رضا تلۍ که الغياث

* ۲۶ *

تا خو زده زما د زړه له احتياج
 نوږ مے څه پوښتې چه څه غواړې محتاج
 د طالب د مطلوب راز به ما در اوښود
 که تڼ نه وې خبردار له دے رواج



یار که یار ته حال په خوله نه وائی څه شو
و حکیم ته پت څرکند وی له مزاج
که زما له حاله ما پوښتی حال دا دے
چه بے قاسی وړخ تیاره ده تر شب داج
آشنائی به ما په کوم قوت کوله
که خبر وے ستا د هجر له تاراج
که په سلو کښی یو خواست د چا قلبیری
خدائے د هیڅوک رنځور نه کا بے علاج
په رحمن بلا پسے که زهیریری
نه مشغول اوسے له خپله تخت و تاج
* ۱ * ۲ * *

په طلب د مهر و پانو سرگردان دے زما روح
لکه باد د کل په بوی پسے پریشان دے زما روح
ستا د حسن و آفتاب ته چه سپارلی ځان شبنم دے
لکه صبح د ژړا په ځائے خندان دے زما روح
چه مے ستا د جمال عکس دے لیدلے په خپل ځان کښی
هم په دا د ائینے په څیر حیران دے زما روح
ستا د مخ د ائینے له پرکته زما جانه
همیشه لکه طوطی هسے کوپان دے زما روح
لکه رنگ د میوناب چه لیدے شی په بښنه کښی
هسے رنگ په ضعیف تن کښی نمایان دے زما روح
منتظریم د وصال و گلستان ته تل تر تله
سر تر پایه د شبنم په څیر چشمان دے زما روح



چه حاصله مے له حسته روشنائی شوه په طلب کښې
شپه او ورځ لکه آفتاب په لار روان دے زما روح

ستا په زلفو په رخسار پسې رځون شو بے وطنه
مسافر د هندوستان د خراسان دے زما روح

* ۱ * ۲۸ *

ستا وصال دے را بڅښلے زما روح
ستا هجران دے را پرودلے زما روح

ستا په مخ پسې مے درست وجود راهی شو
له صورته دے وتلے زما روح

چه هرگز ملکه الموت هرے نه پوهیږی
سے شان دے تا وکښلے زما روح

خان ټے هسے ستا په مینه پسې ورک کړو
چه هیچا نه دے موندلے زما روح

که وی هم به تا څخه وی که خدائے کاندی
نه دے بله خوا ته تللے زما روح

بلبل نه دے دا چه الوزی په کلو
ستا په لور دے الوتلے زما روح

چه ټے خاورے کړه صورت و ستا په در کښې
سر تر عرش دے وکښلے زما روح

ته ټے پیژنې چه څه دے یا څه نه دے
نور چا نه دے پیژندلے زما روح

زه رځون له خپله یاره خبر نه یم
چه ټے څه شان دے کوتلے زما روح

* ۲ * ۲۹ *



كله شو لا كله خريدار يم ستا د مخ
 تير تر سر و ماله په بازار يم ستا د مخ
 بې دا ستا له مخه نور مې هيڅ په مخكېنې نشته
 هسې رنگ نټلې په نا تار يم ستا د مخ
 هيڅ په سترگو نه وينم دا خپل صورت چه كوم دے
 ډوب تر هسې حده په افولار يم ستا د مخ
 درد و آه او كاډم بهانه د تماكو كړم
 سوې لوغړن مدام په نار يم ستا د مخ
 نور وكيږي واړه همكې د دنيا كار كا
 زه هميشه غرق په انتظار يم ستا د مخ
 شكر چه زه خلاص كړم د نورو خلقو له منته
 سر په سجده ايښې منت بار يم ستا د مخ
 هره خوا چه دروم زه رځنې د زړه په سيل
 بل طلب مې نشه طلبگار يم ستا د مخ
 * ۱ * ۳ * *

ما سحر صبا ليدلې وو د چا مخ
 چه مې درسته ورځ او نه ليدو دا ستا مخ
 دا خو مخ زما و تا و ته خدائې هيڅ كړو
 كنډه هر يو آشنا كوري د آشنا مخ
 ډير مخونه د جفا د را څرگند كړل
 لا به كله را څرگند كړې د وفا مخ
 خو د مرگ په تماچه اوښتې نه دے
 آوښتې له تا نه كنډه زما مخ
 زه په تا پسې راغلې په دا مخ يم
 كه نه د وې ما به څه كول په دا مخ

ما به څه لره په تا پسې ژړا کړه
 که موندلې شوې بل ستا په شیر زیبا مخ
 د رقیب طمع مې نه وه ستا په در کښې
 په جنت کښې دے را اوښود د بلا مخ
 زه به څه رنگ د رقیب و مخ ته کورم
 کله اهل سنت کوری د ترسا مخ
 د چکنا چکنې بیلتون په نیمه شپه وی
 ستا زما په حال غماز شو د صبا مخ
 وځن ستا په مخ دا وړانه دنیا کوری
 خدائے بے تا ور څرگند مے کړه د دنیا مخ

* ۲ * ۳۱ *

ولې تللې ئې له ما منام په څه
 ترهیدلې ئې هر صبح و شام په څه
 زه هر صبح و شام دعا کوم و تا ته
 ته و ما و ته کوم دشنام په څه
 همیشه لکه وحشی په وحشت کړځه
 یو ساعت راسره نه ئې رام په څه
 همیشه را څخه درومې مخ په وړاندے
 لکه عمر بیرته نه ېدے کام په څه
 راتد وایه زه به هم هغه کومه
 غمازانو ته بخښې انعام په څه
 لږ پرهیز کړه له رقیب خدائے د پاره
 کله وے سره حلال حرام په څه

رحمن ستا په مخ بے سترو هم مین دے
بے هوډه د ورتد کیشود دام په خ'

* ۱ * ۳۲ *

ولې نه کورے و ما ته سم په خ'
زیاتوے. د غمزده و غم په خ'
ستا په غم کنبی چه ما وینی عالم ژاری
ژړه وے را سره نور عالم په خ'
په مطلب د سرو شونډو نه پوهیږم
چه مے وینے د زړه ثنبي هر دم په خ'
ستمگار چه ستم کاندی څه بهانه کا
ته په ما باندے کوے ستم په خ'
مکره خداے چه څوک بے یاره خوش خرم وی
زړه به اوسم بے تا خوش خرم په خ'
لږ نئے او پوښته چه حال نئے د زړه څه دے
د رحمان له سترکو څاخی نم په خ'
و دے خپلو برندو سترکو ته د وابه
چه دا وژنی مے قلم قلم په خ'
رحمن خود په خپله کرم یم چه مین شوم
ولې نور عالم مے بولی کرم په خ'
* ۲ * ۳۳ *

که څه وایم له هجرانه وایم خ'
توان دم وهلو نه لرم و یار ته
چه نئے او وینم له ځانه خبر نه یم
دخه ل زړه له حاله هیڅ راوئیل نه شی
له دے درده بے درمانه وایم خ'
چه توان نه لرم بے توانه وایم خ'
چه خبر نه یم له ځانه وایم خ'
له بے نامه بے نشانه وایم خ'

د عشق راز چه هیچا نه دے بیان کړے ترو به زه له بے بیان وایم خ
د خپل یار له غمه درست په اوښکودوب یم له دے هسے رنگ طوفانه وایم خ
زه چه پروت یم د هجران په تناره کښی د وصال له گلستانه وایم خ
سرومال د سړی لوټ کړی زړه یو سوسى له دے هسے دلستانه وایم خ
زاغان یولی بلبان شری له باغ د دے دهر له باغبانه وایم خ

هر چه وایم تر همه وارو بهتر دے

زه رځپښ به له جانانه وایم خ

* ۳ * ۳۴ *

غم دے هسے غلبه نه په ما باندې
چه مے خاڅه نه شی دننه نه د باندې
له زویرگونه مے نور خلاق په عذاب شول
تل د اوچو له کبله سوزی تاندې
زه دا ستا په غم کښی شمع غوندے ژاړم
ته زما په غم کښی صبح غوندے خاندې
زړه مے ستا په لوری هسے آویزان دے
لکه زلفه د په مخ دی آویزانې
ما دی ستا د اندېښنو په اور کښی سوی
د دنیا اندېښنې واره لکه سپاندې
دا دستور دے چه لوټے غم په سړی ورشی
نور غمونه ټی همه شی د پښو لاندې
هر چه ما په نصیحت له تا جار باسی
یا دوئ ستا په لوری درومی له ما وړاندې
سره لنډه کوره چه څه کړی په اوچ ډکې
مخ د یار په رځپښ هسے چارے کاندې

* ۱ * ۳۵ *



خه شوکه خاموش يم ستا د عشق له آه سره
 هيڅوک نه په خوله د عاشقانه لافونه کا
 اهل د دنيا واره ناسرد د مرنگه ورک شه
 کله به دردانو لره زړه د چا وردرسي
 بې ستا د عشق د شهيدانو له خاکدان
 ستا زما له مينې خپله واره خبره
 کنه هم پتيري وچه شونډه گونه زړه
 خداي نه ملاقات د هيچا نه کاله نامرک
 زه به صدقه کرم سل بې درد تر اهل درد
 کنه زرغونيري سره لاله له هره مکره

يو خوشحال يو کم سل خټک نور په طبيعت کښي
 زار شه د رحمن سره بني له يوه فرد
 * ۳۶ * ۲ *

که زما مينه په تا ده خطا نه د
 که بې تا ده ناروا ده روا نه د
 څوک چه بې دا ستا له مخه بل ته کوي
 آينه نه نا صفا ده صفا نه د
 هر عاشق چه په خپل يار پسې ژړا کا
 دا ژړا واره خدا ده ژړا نه د
 د دنيا په تماشا چه څوک نازيري
 خو هم نن نه تماشا ده صفا نه د
 که ته سل ځله له ما سره جفا کړي
 ستا جفا واره وفا ده جفا نه د
 هغه تير شو چه نه مينه په غلا غلا کړه
 اوس په درست جهان رسوا ده په غلا نه د

سمشوقه که د خپل سر په بها موسي
 د رحمن وته وپړيا ده بها نه د
 * ۳۷ * ۳ *



له اغيار سره خندا څه په کار نه ده
 له اغيار سره سودا څه په کار نه د
 سل يارنې د يوه يار د پاره کيږي
 آشناني د هر آشنا څه په کار نه د
 هر بلبل به دے ثنا کا که ته کمل شے
 په خپل شان خپله ثنا څه په کار نه د
 عشق د بوي په خيږ په پټه خوله څرکند وي
 په دا چارو کيښه غوغا څه په کار نه د
 د عشق درد واره عاشق لره راحت دے
 د دے هسے رنج دوا څه په کار نه د
 بد له بدو سره بويه نیک له نیکو
 د جفا په ځانے ونا څه په کار نه د
 عاشقی حرص و هوا دی سره لرے
 د بیمار په ځانے هوا څه په کار نه د
 عاشقی يو نادر کار دے په جهان کيښه
 ولي بے خدايه سودا څه په کار نه د
 د که ئے کرم هم ئے هيڅ نه کترم سوکند دے
 وابستگي د دے دنيا څه په کار نه د
 د دنيا مينه بے کاره آوريدے شی
 چه مے اوليده ربتيا څه په کار نه د
 که رهن په جهان دير پايه دلبره
 زندگي زما بے تا څه په کار نه ده



ګوره بيا به څو ځله ادا کا به زړه غونډه
 چه دا هسې مسته دروسې مخ پرېښه
 ته چه گل د اشنائې له باغ غواړې
 خبر زده کړه د هجران نه خار و خنډه
 ما رستم د زمانې اوليد په سترگو
 چه د يار له جوړه ژاړې لکه کنډه
 طالبان که مرور دی هم پخلا دی
 بې مطلوبه د چا نه رسي دا هندو
 د عاشقې د لاغرې سبب هم دا وی
 چه فرقه د معشوق شو په زړه ټنډه
 زه به حورې د جنت بې ياره څه کړم
 خدايې د سروې د چا نه کاندې اړهڼه
 سخت ساعت د بيلتانه به مې هير نه شي
 که را ډکه شي د تور لحد ګورهڼه
 زه وځنې د هغه حسن ثنا خوان يم
 چه جرګه د عاشقانو وی پرې پناه
 * ۳۹ *

چه مې يار اوليد په سيمه د اغيار کله
 له غيړته مې ليمه شو په خونبار کله
 دغه حق د بلبلانو په جانب دے
 خدايې د نه کا مېکيرک په لاله زار کله
 زه په وصل کښې هجران هسې پېڅم
 لکه څوک چه خالی لاس وی په بازار کله
 په اسيد د زلفو اونېتم په دام کښې
 روځيلې ووم ستا د دل په هندوبار کله



د دین په گدایۍ که مې ننگه نه شی
 درويزگر ووم د بشانو په بازار کې
 د وفا د کلو بانړې پکښې نشته
 کاشکې مې وې د دې دهر په کلزار کې
 زړه مې بې له خپل نگاره آرام نه کا
 که هر څو نې کړم په نقش په نگار کې
 که په خوا تر آشنایۍ پيلتون ليدې شوی
 هيڅ بنده به د خدای نه وو په دا کار کې
 زه وځنې نې د فردوس له غمه خلاص کړم
 چه به کلي په کوڅه شوم د خپل یار کې
 * * ۲ * *

په هر ځای چه ستا ثنا شی بيوه کړې
 خر مېرۍ شی هلته در و مرغړې
 د هغو سترگو په اوښکې وی گلرنگ
 هر چه ستا په گل رخسار وی منتظر
 هغه کله د ناصح خبرې اوري
 هر چه آوری ستا خوږې خوږې خبر
 مرور کاندې عاشق له جمله خلقو
 معشوق له هیچا مې شه سرور
 په ساعت کښې مېر کا هم ژوندې کا
 طائفې دی د خوبانو سحر کړې
 زه ځان ډوب کړم بې تا په خپلو وینو
 که مې ډوب کا څوک په شېدو په شکر



لرے لرے غم د واره را نژدے کړو
 چه له مخه د حجاب کړو راته لر
 چه مے نوم د ستا د زلفو په خوله واخست
 را پسے شوه د بلا تورے لښکر
 هيڅ په حق د حقدارانو نه کړوهیږي
 همیشه زما د زړه په وړو ستر
 زما ستا مينه څرکته ده په جهان ده
 ولې دا رنگه څرکند کواهی نغږ
 ږه چه ستا له غمه ژاړم آه فریاد کړم
 د رقیب کره هم ډول وی هم سندر
 چه میوے مے د کابل خوړلې نه وی
 د هغو له فهمه وڅکے شی کور کور
 د ږندو سترکو حاجت د راغځه نه وی
 په بدرنگه ناوے به څوک شه وای سندر
 که په غره په سمه گرځم پاک مے نشته
 مزی تل گرځی په لوړے په ژور
 د وځښ شعر به ولې نادر نه وی
 چه ثنا کاندې د تا غوندے نادر
 * ۱ * * ۱ *

غمخوړی دا دے وی غمخور
 چه به مادلته کښې ناست لرے ته دور
 هغه خدای چه مے ښخ بله لښه کړه
 دا لښه مے کړه زما په کوکل پور



هم هغه دے زما تور ليمه نې سره کړه
 چه نې ستا لاسونه سره کړل سترگې تور
 غل خو غلا د سر و مال په توره شپه کا
 ته په ورځ زما د سر و د مال چور
 اصيل نه دے چا پيرودے نه پلورے
 ته اصيل په ديدن هيرے هم نې پلور
 دا کوم رنگ د اشنايې او د رورنې دے
 چه زه ستا د مخ ثنا کړم ته مې زور
 دږخانې په سل غمونو خدائې اخته کړه
 زه به ونې له تا زار کوم که کور
 زه و تا و ته د ستا له جوړه ژالم
 ته را واخلي سل کيلې نادرې نور
 د وچکون په عاشقې به آفرين کړې
 که لږ مخ په آئينه کړې ځان او کور
 * ۲ * ۳۲ *

ستا په عشق کښې دروغژن يم سر تر سر
 چه له غمه د ژوندې گرځم دلبر
 زه به ستا له غمه کله شو لا مړ ووم
 بارے کم د خدائې په لاس دے نازېرو
 شام سحر مې دغه ستا زلفې رخسار دی
 نور مې مې پوښته له شام و له سحر
 چه خبر نې په وصال او په هجران شوم
 خبر نه يم له فردوس له سقر
 جدائی به مې يو دم قبوله نه کړه
 که چا مرکب او پيلتون ايښې وې په غور

يو هنر مې منظور ستا په هنر نه شو
 که زه اوکړم ستا په عشق کېه سل هنر
 بې د ستا له مخه ورځ را باندې شپه ده
 روښنای د ورځې چرې وی بې نمر
 هسې بې سر و سامانه هيڅوک نشته
 لکه زه چه بې سامانه يم بې سر
 هيڅ اثر د رڼې اوبڼکې په یار نه کا
 خدای د اوبڼکې د چا نه کړی بې اثر
 * ۳ * ۳ *

نه رسیږی ستا و حسن و ته حور
 څه به رسی و میړن و ته مزدور
 ستا تر قده تر قامت نه رسیږی
 که نښتر که سپاری وی که کچور
 تر قامت پورې د سروې ده سر کوزې
 تر رخسار پورې د شمع ده بې نور
 هر سرې چه د و حسن ته نظر کا
 ښادېری ئې په نظر وی نا منظور
 چه تا مې د خپلوشونډو ور په خوله کړو
 طائفه د صوفیانو کڼه مخور
 اوس ته وایه چه په څه رنگ د اوستایم
 زه خو ستا په مینه لارم له شعور
 دا جذبه د عاشقۍ نه ده نور څه ده
 کڼه کله څوک وځه شی له دستور
 اوس به زه د شب خیزې څه منت اوکړم
 چه څهره د کڼه په خوب کېه را حضور



چه په ننگ و په ناموس تر لوره کم وی
 صدقه شه. ناقابله خوځه له لور
 که سل حله خوځه غوره وی تر لوره
 خداڼه د مور کا په دا هسه خوځه بور
 ننګیالی تربرونه ښه دی او که نه وی
 ننګیالنه ترله هم ښه ده له تربور
 خوږوږی بې دلبرنه شه په کار نه ده
 لکه اونه بې میوه په پانږو کور
 که د غلوزه لباس اوکا غزا اوشوه
 شهید نه دی چا موندلی بې زبور
 په وځین د ښائستو قدر ډیر دے
 د طیب له قدره چا زده بې رنخور
 * * *

پورته بدر را ښکاره شو ښکته نمر
 ښکته پورته واړه مخ دے د دلبر
 نمر سپوږمۍ مے د پالنګ د پاسه رغړی
 چه مے یار په بالښت اولکوی سر
 په سرو سپینو مدر و لعلوځه غوږ ډک شی
 چه مے غوږ کاندی د اوښکو په در در
 چه د اووینم په مخ مے اوښکې درومی
 لکه موم چه په آفتاب شی براب
 بل مذکور د سخنگوږو سترګو نه زده
 بے له دے ذکره چه الله اکبر
 ضد دی اور اوبه بے د یار له شونډو
 چه هم اور دے هم اوبه دی د کوثر



په شرابو کښې خوند نشته د شکرو
 د یار شونډې هم شراب دی هم شکر
 که مل حله پت تر شونډو لاندې خاندی.
 نه پتیری آب د لعل و د کوهر
 دا خو ما لره خدائے را کره کنړه نشته
 هسے بت په بت خانه کښې د آذر
 پس له دے به ئے په نام د ملک بولم
 هم په دا چه نشته دا رنگِ بشر
 که رحمن صاحب نظر باله شی بیای
 چه مدام د یار په مخ لری نظر
 * ۵ * ۴۵ *

په بزرگۍ د هغه پاک پروردگار
 موقوف مټ شه په سړی د سړی کار
 په سړی چه د سړی غرض موقوف شی
 نور بے آبه بے حرمته شه روزگار
 احتیاج هسے بلا ده په جهان کښې
 چه پلار خوئے کاندې د خوئے، او خوئے د پلار
 زمانه هسے بے مخه ده بے رویه
 چه غالب کا په اسلام باندې کفار
 په ساعت کښې کدا شاه کا شاه کدا کا
 دا فلک ځکه بالا شی کچ رفتار
 چه همه عمر ئے تاج وی په سر ایښی!
 ور په سر کاندې کپډې د خس و خار
 چه قادر نه په درم نه په دینار وی
 په هغو باندې کنجونه کا انبار



زماڼے د رحمن زړه دے کباب کرے
له احواله ئے څوک نه دی خبردار

* ۶ * ۴۶ *

تل به نه وی شگفته بازار د عمر
لکه سیند د اباسیند په غورزنگ درومی
لکه برق چه مخ څرکند کاندی بیانه وی
سرکشته لرے تر هسے حله پورے
چه سمند ئے نه جلب لری نه وایه
په ساعت د سلو کالو یاری پرے کا
خپل صورت به د حباب په څیر او توره
نه له کوره چرته څه نه سفر کړم
عاقبت به د اجل په مقراض غوڅ شی

نه به جوړ وی همیشه بهار د عمر
هسے یون دے په تلوار تلوار د عمر
هسے تیز دے بے سکون رفتار د عمر
چه نیوے نه شی هیڅوک بهار د عمر
خو به پریوزی عاقبت شهسوار د عمر
بے وفا په هسے رنگ دے یار د عمر
که څوک وکاندی په زړه کنبه شمار د عمر
بے سفره بے غوڅیږی لار د عمر
پیوسته به مدام نه وی تار د عمر

یا ئے وار په دنیا نشته دے رحمان

په هر چا باندے چه تیر شی وار د عمر

* ۷ * ۴۷ *

وخت د نوبهار دے زه جدا له خپله یار
دریغه دریغه چه بے یاره شی بهار
اور د خوړو زړونو چه د غره په سر لگیری
شنه لوڅمے څیژی له نښتره له چنار
دا څه عاجزی ده چه زه کنبم په کاغذ باندے
راشه اوویرپه د عاشق له دل آزار
دا څه اوبڅکے نه دی چه بهیږی له چشمانو
وینے دی بهیږی د زړه کوتی له پرهار
رنج مے هسے سخت دے هر زمان په مایاتیری
راشه اے طبیبه گوندے سرم د رب د بار



غرونه دی نړیوی چه په حال زما خبریږی
 سیند د اوښکو دروسی چه راغلې له کهار
 نور شه نه دی دا نارې د پلټانه دی
 راشه که نې آورې د رباب له هره تار
 زه یو خوار و زار همه وځنې په عاشقې کښې
 خپل دے که پردے دے راته نه کوری له عار
 * ۸ * ۳۸ *

پس له مرکه که شوک ارت غواړی خپل کور
 که حق وایم دومره ارت ډر بویه کور
 ترخان زیاته کمه چار شه په کار نه ده
 شان په لویشت کړه چه ډر خودے اوږد سور
 که جامه د چا کوتاه شی یا اوږده شی
 ورکاوه شی هنرمند لسه پیغور
 هر سرے چه په حساب کښې تیرویر شی
 ملات پرے وایه کیری لور په لور
 چه لائق د ملات او د تهمت شی
 خائے لری که ملات شی هم سرتور
 چه عزت حرمت نې له وی په جهان کښې
 هغه هسے ژوندون اوسوزه په اور
 بے عزت سرے به خوښ د هیچا نه وی
 مگر هسے بے عزت وی خنې نور
 خپل مجلس نې تر جمله مجلسه خوښ وی
 په هر خائے چه سره جمع شی خمسور
 هر همجنس د خپل همجنس سره جوړه وی
 زېب کا هره کشیده په خپل انځور



که ته نه نه بد کرداره بد لمنه
 کښې د منه بد کردار سره په غور
 نا پنا په خپله سیمه کښې پنا وی
 پنايان په پردی ملک شی کرو کور
 درست صورت د یوه نوک په درد دردمند شی
 وران شی ښهر د یوه سړی په تور
 چه یو غاښ په خوله کښې زور شی یا اووزی
 درسته خوله پرې بدنمایه شی هرکور
 یو سره چه په کورمه کښې د چا بد شی
 واره بد شی که پنځه وی یا څلور
 بد کرداره خوځې پیدا مه شه له موره
 حبطه کاندې ناموس د پلار و مور
 هر څوک خپله خوشنودی له خدایه غواړی
 هېار نه شی دغه کار په زرو زور
 خدای په خپل قدرت څوک لوځې او څوک هلک کړه
 نه چه هر ښهر دېلې شی یا لاهور
 د چا تاج زرین په سر تر ملا خنجر وی
 د چا پند په سر، په ملا توپیلې لور
 څوک د آس د پاسه سور توغ د وړاندې
 څوک د بیرکله کړزاوه شی په خر سور
 د ټنگو پوړونه هر څوک وېل کاندې
 بخت هیچا ورکړ نه دے چا له پور
 اے رحمن د خدای نوم به چا وانه خست
 که د خدای چارے په پلار شوے یا په مور

زۀ تير شوے يم تر سر
 خوژوندے يم په دنيا کښے
 د آشنا په طلب کړم
 يو قدم مے دے په بحر
 دواړه لاس مے دی نيولی
 مناجات مے دے و خدا ئے ته
 هيشه له خپله بخته
 چه په ما ئے بيرزو نه کړو
 هم ئے او نه خودۀ ما ته
 عاشقی مے رب رسوا کړه
 نصيحت راباندے نه کا
 واوره غوړ باسد ناصحه
 په بوللی مے د سوگند وی
 جارواته مے بيرته نشته
 تر مينه به ئے زار کړم
 که مے سيم دی که مے زر دی
 که مے سيم دی که مے زر دی
 که مے سيم دی که مے زر دی

زۀ رحمان تر هر څه تير يم

تير به نه شم تر دلبر

* ۱۰ * ۵۰ *

چه په وخت د ځنګدن اوکاپے پور
 ترو نن ولے مے رنگ ئے بے تدبير
 هر سرے چه کان د غم په مخکښه وينی
 له هغه غمه لا نن کړخی دلکیر
 چه صبا ارامه وے پند د پيرانو
 ولے نن د پير طلب نه کړے بے پير



د یار یاد به د خائے څرنگ په زړه نيسي
 یاد د غیر چه لرے نه کړے له ضمیر
 چه د توک په طلب کړخې خدائے د هیردے
 قیـری دا هسے چرے وی فقیر
 دغه غم د خدائے بدل کړه په بنادے
 زهیر مه شے په آشنا پسے زهیر
 هر سرے د هغه تنخ په رنرا کړخې
 چه نئے خونه په خاطر وی پرے بنیر
 همیشه پراته په اور او په اوبو وی
 عاشقـان د لعلو لبو له تاثیر
 که هر څو بنائسته ډیر دی په جهان کښے
 و هر چا ته خپل آشنا دے بے نظیر
 زه رښتین د آزادے په طلب کړم
 بارے نه د تیورو زلفو نه زنجیر

* ۵۱ * ۱۱ *

و خوبانو وته ولے نظر نه کړے
 د چمن په کلو ولے گذر نه کړ
 دا بهار چه درست جهان نئے معطر کړو
 دماغ ولے په دا بوئ معطر نه کړ
 رضا ولے په قضا سپارلے نه شے
 دغه زهر په ځان ولے شکر نه کړ
 جکـزده چه په نارو د مرگ خبریږے
 ځان پخوا تر مرگه ولے خبر نه کړ
 چه د نور خلقو په سر اچوے خاورے
 ته په خپله خاورے ولے په سر نه کړ



بس له سرکه چه بیا مرے له لورے تنډے
ولے نن ساعت توبه د محشر نه کړ
دا وئیل د اثر کله کا به نورو
اے رحمانه به ځان ولے اثر نه کړ
* ۱ * ۵۲ *

پاره اوږه هله کبت د زراعت کړ
تقوی دار شه هله طمع د جنت کړ
عاقلان به وړاندے ځی به وروستو گوری
په دنیا کنبی سرانجام د آخرت کړ
سم دلاسه کار هر کوره ډیر مشکل وی
څو لا نه ځی غریب زېرمه د غربت کړ
چه نور خلق ملامت دربانده وائی
لا پخوا تر خلقو خپل ځان ملامت کړ
چه عقبی ته د دنیا په اجر موسی
څو هم دا عمارت هلته عمارت کړ
څو به کورے د قیامت ورځو او شپو ته
خو هم دا جهان په ځان باندے قیامت کړ
چه نیکی بدی په تله کنبی تلل شی
خود په خپله تله واخله عدالت کړ
که لېکړ د حرص حوا دربانده زور شی
مر دننه په قلمه د قناعت کړ



دا به نه شی چه ستا ست او د حق مخ وی
 که حق غواړي ته هم مخ په حقیقت کړي
 هغه زړه چه عرش الله دے ګوره کوم دے
 خو د توان شی د جملہ زړونو خدمت کړي
 وړاندی هم واره ستا په خیر سپی وو
 ته هم پاسه د هغو په خیر خدمت کړي
 د دنیا چارے همه واره فانی دی
 بارے پورته شه یو بل رنگه حکمت کړي
 په . طبیب د عاشقانو دارو نه شی
 دروسه بل خواته دارو د خپل زحمت کړي
 خو د حق موندلې نه دے مه جاروزه
 په دا مرسته دا جهان واره لت پت کړي
 اے رحمانه اول ته نصیحت واخله
 دشه پسد بیا و بل ته نصیحت کړي
 * ۲ * ۵۳ *

چه مے مینه خدائے په تا باندے پیدا کړي
 ترکه ما په هغه ورځ خپله رضا کړي
 اوس ده ستا رضاء جفا کړے که وفا کړے
 ما دا ستا جفا قبوله په وفا کړي
 کل په لعلو په گوهر کله خوګ پیری
 بے له ما چه تا خندا کړه ما ژړا کړي
 بے له ما چه دا ستا غم په هوس پیرم
 کوم وکړے په هوس د غم سونا کړي
 دوه یاران په دارنگ چا نه دی لیلی
 چه یوه ورته کتخل کا بل دعا کړي



ما ودرست جهان ته شا و تاته مخ کړو
 تا وه درست جهان ته مخ او ما نه شا کړي
 ډير هندکي په جهان کړخي د چا ياد دی
 عشق عالي پايه د هير او د رانجا کړي
 هم په داي تر هه و نام بلند شو
 چه قبوله عذليب د گل جفا کړي
 نا آشنا د بيلتانه له غمه څه زده
 خدای دغه خواري په بخره د آشنا کړي
 عاشقان د يار تر سپو هم زاريري
 کنړه ما د رقيبانو څه پروا کړي
 زه رحيم چه ستا د حسن ثناخوان يم
 ستا له رويه درست جهان زما ثنا کړي
 * ۲ * ۵۴ *

ستا دے خواب آلودو سرکو خواب راڅخه يووړ
 شوقو د لذت د مے وناب راڅخه يووړ
 نه مے اوښکې پاتې شوي نه صبر په صورت کښي
 ډير مے صبر د مېخ آب راڅخه يووړ
 زړه مے په نغمه سره سور مے کړو مطربانو
 عقل ساتيانو په شراب راڅخه يووړ
 يو ساقی بل يار دريم مطرب سره يو ځای شو
 زړه مے له کړکله په شتاب راڅخه يووړ
 څه شو که مے يووړ خسته دل مے تر مے قربان شه
 نور چا اوږ مے نه دے خپل احباب راڅخه يووړ
 خط د نور حرفونه مخ د پانږ مے د کتاب دی
 شغل د کتاب د بل کتاب راڅخه يووړ



هر اسباب چه ما څخه د زهد د پرهيز وو
 واړه تا د حسن په اسباب راڅخه يووړ
 كړې ما وځنېن په زړه كښې نقش د محراب وو
 ستا آبرويو نقش د محراب راڅخه يووړ
 * ۵۵ * *

ولې ولې و عاشق ته نظر نه كېږ
 دا كدا په ديدن ولې توانگر نه كېږ
 ستا دې ډيرې حيا ډير كورونه وړان كړل
 چه هېچا ونه كاته برابر نه كېږ
 ستا په ډير حسن مې دا عقیده نه شي
 چه دا روغ وكړې واړه او تر نه كېږ
 ته پلو له مخه واخله زه ضامن يم
 كه اوزنگك د زمانې قلندر نه كېږ
 زما هر زمان غر دم په تا كذر وي
 ته يو دم زما په لوري كذر نه كېږ
 لكه ته چه دلاور زما په مرگ ئې
 په دا رنگ چرې رقيب دلاور نه كېږ
 زه د ستا په جفا خوښ يم تل تر تله
 خو غماز مې له دې رازې خبر نه كېږ
 گذشته جفا د واړه آواره وي
 كه دا جوړ و جفا بار دكر نه كېږ
 هغه څوك دى چه به ستا له در درومي
 كه ئې ته له خپله در بدر نه كېږ
 سينگدلى ده هغو خلقو لره ختمه
 چه ئې ته په مجلس ور شې اثر نه كېږ



روحڼن ستا مينه رسوا كړو باره حيف ده
 چه نه هيڅ په دا خبره ټاور نه كړي
 * ۵ * ۶ *

خراب زړه مې د دلبرو هوا يووړ
 د هوا له وپړيو چا زده چه چا يووړ
 تمكوتې كوتې بناسته مې زړه اوكلې
 زه و كوم يوه ته وايم چه تا يووړ
 چه مې زړه لره د تورو زلفو ځان غوښت
 هغه زړه را څخه توزه بلا يووړ
 د سيلاب په مخكېنې كله د چا خوب شي
 شيرين خوب را څخه ډير ژړا يووړ
 هغه عقل چه نه لافې د خود رانې كړې
 په يوه پياله نه واړه له ما يووړ
 هغه رخت چه مې د صبر د سكون وو
 هيڅ را نه كړه مهوشانو وپړيا يووړ
 كه نه يووړو خسته زړه مې ترې قربان شه
 نا آشناؤ وړې نه دې آشنا يووړ
 هيڅ ناحق پرې شوي نه دي كه حق وايم
 معشوقې د روحڼن زړه په رضا يووړ
 * ۶ * ۵ *

تر ابدې ورځې پورې به جفا كړي
 كه به مهر و وفا هم چرې پيدا كړي
 معشوقې كله جفا كله وفا كړي
 ميايد چه كله هغه كله دا كړي



ما ستا خوئی دے و هر چا وټه ستايل
 چرے نه چه دروژن سے تر هر چا کړ
 چه دا ستا دغه خصلت وی زما اوښکې
 دا پټ راز به مې په درست جهان رسوا کړ
 ستا خه لاس را باندې نه رسي دلبره
 چه په لاس د رقيبانو مې سزا کړ
 مرم په دا چه د اغيار په رضا دروړې
 نه په دا چه ته په خان خپنه رضا کړ
 په درست عمر به هېچا ليدلې نه وی
 هغه چارې به ته هر ساعت په ما کړ
 ما رنځور په کټ کښې پرېوړې چه کړېږم
 ته لا کړخې د رقيب سره خندا کړ
 لاس تر غاړې د رقيب سره خندا کړې
 چه ما اووړنې له قصده راته شا کړ
 هر بېگانه وائې صبا له به خوښه در کړم
 دا بېگانه به په رحمن کله صبا کړ
 * ۵۸ *

کله په نمر سوزې کله رېوړې په سار
 کله مړې له لوړې کله مړې په ډير خواړ
 واړه په غوغا دی چه راغلی په دنیا دی
 نه نېغه اوږی په قرار دی نه مار
 کله لاس په سرو بل ته کيږدې تواضع کړ
 کله و بله کيږدې لاس په توره په چار
 خاورې د آدم چه کړې خمير فريښگانو
 درست نېغه په غمونو په دردونو ولاړ



څه شو که څوک نن ساعت وهل کا یا ترل کا
 پيش به په هغه شی چه واهه شی هم تار
 ښائی که څوک پس له مرکه خاندی په لحد کښی
 هر چا چه ژوندون کښی خپل پټی سر وژار
 وینی واره تلونی هیڅوک نه دی پاتې شوی
 یون دے په دا لارے هم د ځوان هم د زار
 زلفی د دلدار دی چه هر څوک ئی طلبگار دی
 لوئے دی که هلک دی که غټان دی که وار
 سخ د هغه چا دے چه په در کښی ئی قبولشی
 زار د هغه چا چه ئی له دره اوشار
 ما عبد الرحمن غوندے سلام کره ورته سلو
 خدائے خبر چه کوم یو هغه ترکه ولاړ
 * ۵۹ * ۸ *

چه مدام د بل و عیب ورته نظر کړی
 خدائے له خپله عیبه ولې ناخبر کړی
 که یوه جودانه عیب وینی په بل کښی
 هغه یو جودانه عیب به ئی لوئے غر کړی
 که د خپله گناه لویه لکه غر وی
 په حیلې حیلې به غر د مچ وزر کړی
 که څوک تله د انصاف درته په لاس کا
 خپل ټټو او د بل آس به برابر کړی
 ټو لعنت د ده دا هسې منصفی شه
 چه له حقه و باطل ورته گذر کړی
 خدائے و تاته ملائکو مقام درکړو
 ته دا خپل صورت په خپله گاؤخر کړی



به نعمت ئې شکرانه کولې نه شی
 چه زحمت دربانده درشی شور و شر کېږي
 که د یو ویبخته د خان د پاسه کور شی
 خان هغه ساعت له خدایه مرور کېږي
 چه بندلې د به خدائې وی یو ککړی
 نمایان ئې په جهان کېږي لکه نمر کېږي
 لکه څوک تر مکې لار شی بیرته راشی
 د دنیا د پاره هسې لوڼې سفر کېږي
 که یوه رتڼې زر په لاس کېږي کیوزی
 خروار د عبادت په رتڼې ورکېږي
 د ځوانۍ عمر د تیر کړو په شات کېږي
 په پیرنې کېږي به څه زیرمه د محشر کېږي
 په دنیا پسې د نمری دی رنگ کړی
 خان و خاقو ته درویش و قلندر کېږي
 لکه وار چه د زرې لوڼې تهر شی
 اوس توبې له ضرورت په سپین سر کېږي
 په پیرنې کېږي د ځوانۍ چارې نه شی
 ته په ورځ د عاشورې به څه اختر کېږي
 لکه بیخ د زرې اونه جینجی اوخوری
 په دا تیر عمر به څه شاخ و ثمر کېږي
 دغه باغ به د خلاص نه شی له خزانه
 که چاپیر ورځنې سد د سکندر کېږي
 و بدخواه ته څوک نیک نصیحت نه کا
 رحمن ستا په غم شریک دے که باور کېږي
 * ۹ * ۶ *



نه يم خوښ د سرو گلونو په سايا ز'
 "خوښ يم ستا د مخ په اور باندې جليا ز'
 په اور سوې ښار وران وي څه حکمت دے
 سوے ستا د مخ په اور يمه بسيا ز'
 خپلوم به د په هر رنگ چه خپلیدے
 که د موسم په دروغ که په رښتيا ز'
 نن راغلې په جهان ۚ که د بدن کړے
 نه به تۀ په دنيا راشے نه به بيا ز'
 دا اوږدۍ وعدے چه تۀ کوے صدمه
 کاشکے بيا موسم فرصت په دا دنيا ز'
 چه له ډيرے حيا نه کورے و چا ته
 غوڅ کرم غوڅ کرم دے ستا ډيرے حيا ز'
 چه له غمه له اندوه د مړ نه يم
 سنگ آهڼ يم آدم نه يمه کويا ز'
 که جوړه څوک تلے و قبر ته دريغه
 ژاړم دا چه يا به تۀ نه ۚ او يا ز'
 هميشه د خپلو اوښکو له سيلابه
 سر گردان يم تر فلک او تر آسما ز'
 که څوک قياس زما د ډيرو اوښکو اوکا
 هسے گـرحم لکه خس پاس په دريا ز'
 ژړه وځپېن د يار ښا کولے نه شم
 کاشکے نه وے په جهان کښے څه کويا ز'



وېښته سپين سترگه تاريخه غاښ کندهاس
 نه اوکاږي د دنيا له چارو لاس
 په هر لوري چه نه مومي په درومي
 نه په چپ لوري صرفه کړي نه په راس
 يو وېښته د عقيدې د په تن نشته
 سر تر پايه هسې ډوب نه په وسواس
 خدائے رازق کنړي او رزق کنړي له کسبه
 په دا شناخت و ځان ته وائے حق شناس
 هسې رنگ په مذبذب صفت موصوف توي
 نه پوهيږي چه ناس نه که خناس
 په دوئي کښي به ور نه شي تر توحيد
 که پيشوا کړي مهتر خبر مهتر الياس
 واره زهر قاتل نغري که پوهيږي
 چه نه ښه له خدايه نغري هر انقاس
 امر دا دے چه له نهی لاس کوتاه کړي
 او که نه وی خپل سر اوکړه مواس
 خير دا دے چه له شره اوجاروزي
 په دا چاره کښي هيڅ نشته کوز و پاس
 که زبا وئيل دروغ او کوز و پاس وی
 نه په خپله په خپل زړه کښي اوکړه قياس
 که سرے نه غرض واره سړي هوش کا
 نه چه پټ وی د سرو زرو په لباس
 شه په دا به عراق او ترکي نه شي
 که په خره باندے څوک سور شي که په آس



د تشنه خوله اوږو سره مطلب وی
 نه تش ایښی بې اوږو د زرو طاس
 هر زاهد چه د ریا په زهد نازیری
 د خربنت گمان ئې کیری په آماس
 اے رحمانه که څه کار دے خود دین دے
 نور کارونه بې وفا دی بې اساس
 * ۶۲ *

تیر شو درست عمر زما په دا هوس
 که مې اوږوښتی چه څوک ئې یا څه کس
 یو پرسش د هغه یار را لره پس دے
 که څه کس وی خو یو وار وی ورله پس
 هزار حیف دے چه په هر نفس ترے تبتم
 هغه لور ته چه مې تله دی هر نفس
 چه ئې زه په هر نفس له خدایه غواړم
 هغه کله کله وینم په ډیر پس
 که یو څس وی په محتاجو لکه غرضی
 خدائے د نه کا څوک محتاج د یوه څس
 هر مارغه په خپله جاله کښی هماغه دے
 که قارغه که مښکیرک دے که قنص
 که شهباز لره سینه ده د تنزری
 عنکبوت لره سینه ده د مگس
 چه خسارو لره ورشی برابر شی
 که چا غوندے وی اغوستی چا اطلس



هر هغه مه خنده وي چه ژړه وي مه
 بل څوك نشته د وځپن فریاد رس
 * ۲ * ۶۳ *

که په عقل پسې لارم په کار نه ش'
 که له بخته مه یاری غوښته یار نه ش'
 غرونه غرونه خوب په څاڅکي اوبو دروسی
 یار په سیند زما د اوبښکو بیدار نه س'
 معلومیږي چه کم بخت د درست جهان یم
 چه د درست جهان دلدار مه دلدار نه ش'
 ما غوندې او رقیب ستاې طالع کوره
 چه سره ورته د سپي په مقدار نه ش'
 که نه سل ځله اقرار را سره اوکړو
 دا زما نا قراوه زړه په قرار نه ش'
 ډیر غمونه دی چه نه اوخوړمه په خپله
 په دنیا کښه مه بل هیڅوک غمخوار نه ش'
 که مه سل نصیحتونه ورته اوږه
 هغه خدائې بې لارې کړه په لار نه ش'
 سهل کار دے که وځپن په زړه آزار شم
 چه خاطر د هغه سته آزار نه ش'
 * ۱ * ۶۳ *

چه له سترگو مه خوناب د زړه عیان ش'
 له نظره مه هر سنگ ډر و مرجان ش'
 خراب زړه چه مه ژړل د یار له غمه
 بیا په اجر د هغه ژړا خندان ش'



کمینټی له جملہ آفتو خلاص کړم
 لکه ښاورے د دښمنو په چشمان ش'
 د غصے زهر نئے شہد شول په صبر
 د خلیل په څیر آتش پرے کلهستان ش'
 عشق یو داد دے په عاشق له خپله خدا به
 هسے نه چه و هر چا و ته عیان ش'
 چه د یار زلفی رخسار مے په زړه نقش شو
 خپل خلوت مے خراسان و هندوستان ش'
 د رفغور علاج تارخه تارخه دارو وی
 دغه درد دے چه هم درد و هم درمان ش'
 چه دا ستا د خولو یو وړاندے راغے
 د عطار په مخ د اوښکو رود روان ش'
 علامت د استغنا به نئے څرکند وی
 هغه څوک چه تیر تر ځان و تر جهان ش'
 د کربیان په چاک کول نئے څه لارغه وی
 چه څیگر نئے رومے چلک تر کربیان ش'
 نادانان به د دنیا غمونه کاندی
 مرد هغه دے چه په زیرمه تر خپل ځان ش'
 نشانه د نادانۍ به نوره څه وی
 چه سرے په خپل گذار باندے پښیمان ش'
 آدمیت څه په دولت نه دے رحمانه
 بت که جوړ شی د سرم زرو نه انسان ش'
 * ۶۵ * ۲ *

په دنیا کښی له دنیا کوښه کنار ش'
 سمندر غوندے په اور کښی کلهگذار ش'



پس له مرګه که ژوند غواړې سرګياړه کړه
 په پریکړې سر بیا نوښت مرغزار شـ
 دا ترڅو اوبه به څه کوی د بحر
 خود په خپله د کوهر په څیر آبدار شـ
 بې له خدایه د هیچا منت بار مۀ شه
 په اوچ کانړی باندې اونه د کپسار شـ
 که داوښت په څیر گل او میوه غواړې
 ځان په نمر کره سایه بان د هر خاکسار شـ
 دست په دست که د خپل کار په درستول شـ
 لا په خوا تر ځان ورومې د بل په کار شـ
 که د پیره شی لــه خپلې درماندګۍ
 د درماندو دستگیری کړه خبردار شـ
 که د واک د جنت په خاطر کړنې
 خاک نشین په آستانه د هغه یار شـ
 که په توره تاریکۍ کې رنګ غواړې
 نندارچی د یار د زلفو د رخسار شـ
 که پکار دې د سرو شونډو شیرینی وی
 د خپل ځان په وینو سور لکه انار شـ
 که د زړه وی چه د باغ د زړه سبزه شی
 په ژړا لکه باران د نوبهار شـ
 د روحان په عاشقۍ کې سترګې اوښوې
 چه څوک وای عاشق ژوند دې هغه خوار شـ
 * ۶۶ * ۳ *

پاسه یو ځله سیراب د عشق په جام شـ
 په صاغر د ماه و مهر مټی آشام شـ



له اوله بندګۍ بیا آزادی وی
 که مقصود د آزادۍ لرې غلام شـ
 د صیاد له وحشتونو خپل سر خلاص کړه
 لکه مرغ خانګۍ په خپله دام شـ
 ژوندۍ ځان په زمکه خښ کړه لکه تخم
 که لونی غواړي د خاورو په مقام شـ
 د زست جهان د کمینۍ په خوئ 'وخوره
 لکه زمکه هسې لاندې تر اقدام شـ
 په نیستۍ کې د هستۍ سرتبه کوره
 نندارچۍ په ویرانه کې د خپل بام شـ
 و دینم وټه خپل حال په خپنه وایه
 ځان پخوا تر مرګه اووژنه مدام شـ
 په مستانو کې د عقل څښتن غل شـ
 که په نورو خلقو خاص ښه دلته عام شـ
 اے رحمانه د بلبلو ژبه زده کړه
 دغه پسه په صفت د کل اندام شـ

* ۶۷ * ۳ *

د دنیا د سود د پاره غمګین مۀ شـ
 غم د دین او د ایمان خوره بے دین مۀ شـ
 هر کړه کړه کشائے لری کم پخته
 نا آسید له خدایه غوټه جین مۀ شـ
 ډیر خفت دے دارنده چه دانه چین شی
 څو دے آب و دانه شته دانه چین مۀ شـ
 هر نارغه چه د بل غوښۍ خوری سردار وی
 ځان حلال کړه لکه زانړی، شاهین مۀ شـ



ذر په په خير آفتاب په طلب خپل کړه
 لکه تيره هسه پروت په زمين مه شـ
 کار په تش لستونړی نه کيړی بې لاسه
 لاس په ډيره کړه بې لاسه آستين مه شـ
 عاشقی او خود يني دی سره لرې
 که مطلب د عاشقی وی خود بين مه شـ
 په خپل کور کښی د سفر دے که پوهيږی
 مسافر د هندوستان او د چين مه شـ
 خپل تابوت درته ولاړ زين کړی اس دے
 ته په زيرمه د بل اس او د زين مه شـ
 چه تقویٰ ديانت نه لرې **رحماته**
 د دے هسه هنشينو نشين مه شـ
 * ۶۸ * ۵ *

په آيد د آئنده و زړه ور مه شـ
 نصيه نقد خبله ييل کړه اوتر مه شـ
 په آيد آيد نې خلق نا آيد کړل
 د فلک د رهزنې بې خبر مه شـ
 د دنيا بادشاهان نه اس کړی له فقيره
 ته بادشاه د سسه اک شه براک مه شـ
 د هماغه په خير طعمه کړه اوج هلوکے
 لکه مچ طالب د شهد و شکر مه شـ
 ايز صدف غونډی و خاورو له کړه خيرمه
 لکه زکک هسر د بحر په سر مه شـ
 ډير عزيز دی موم د لان تر بگدلانو
 ته يو خاڅکي شه د اوښکو کوهر مه شـ



حيوانات عم په نسيح د خداي مشغول وي
 ته انسان ۛ له حيوانه بتر مه ش
 فس شيطان سرے و ګنر ته اوباسي
 رحم فهم په ځان اوکړه کافر مه ش
 تپ رانده وي عاشقان يار له عيبه
 ته تپ پوند هغه يار په هنر مه ش
 دغه ځان بیدلانو دے رجمانه
 د دليرو په کوڅه دلاور مه ش
 * ۶ * ۶ *

زه مخه بايلو ستا په مينه محبت کښ
 عاشقۛ د زهر راکړه په شربت کښ
 لار زما و يار ته مه تره ناصحه
 ما موندلے دے دا يار په ډير محنت کښ
 که صورت د هغے مستر در څرګند شي
 عقل هوش به دے هيڅ نه وي په صورت کښ
 که د عشق ترکمر پريوزي سر به بايلي
 ته چه ما ته غاښ چيچے په نصيحت کښ
 زه توبه په هغه تير عمر اوکلام
 چه صرف شوے دے بے ياره په غفلت کښ
 اشنا د مينے پت به مے مات نه شي
 که مے سر له تنه دروسي په دا پت کښ
 له ادبه ۛ و بځ ته کتنے نه شم
 خداي را پيښه جدائي کړه په وصلت کښ
 په قيامت که څرګندا له نيته پونتيده شي
 زه د کوڅے خاورے يم په نيت کښ



رگه په خاک نشینو سختی نه وی
 د غمونو دخل نشته په جنت کښی
 د دنیا له دولتونو بې پرواه یم
 زه وځن د هاشقې په دا دولت کښی
 * * *

هس بې له یاره زه یم په جهان کښی
 چه مې نه شی خاځ په زمکه په آسمان کښی
 سره کلونه چمن راته سور اور شی
 چه قدم بې یاره کښدم په بوستان کښی
 چه مې نه یم له ډیرې بې نیازۍ
 حیرانیږم د ناتوان صورت په تیان کښی
 که هرڅو فکر له خسانه سره اوکړم
 هیڅ صبر طاقته نه وینم په ځان کښی
 هیڅ ساتنه د سرکش خاطر را نه شی
 شوک ساتلې شی بخږی کړیوان کښی
 غه به بل نازان په جهان نه وی
 چه شوک مهر وفا غواړی په نادان کښی
 که مې سل خاځ زما و قربان بولم
 غوړ را نه با به زار و په قربان کښی
 هس رنگ زما په ډیره ژړا خاندی
 لکه کل د سپرلی خاندی په باران کښی
 جوهری شی مدر و لعل کاندی برخیره
 چه مې کښینی ډډه سترگو به دوزان کښی
 چه مې هیچرې په خوا په خاطر خاځ وو
 زما راته څرکند کړه په زان کښی



چه په وصل کښې ئې اوبښکې نه' اوچيري
ترو به حال د رځون څه وي په هجران کښې
* ۸ * ۷۱ *

زړه مې ډوب ډوب کيږي ستا د غم په غلبو کښې
هسې لکه څوک چه مستغرق شي په اوبو کښې
ستا د عشق له موجه په هيڅ لوري وټې نه شم
دواړه لاس مې ږيوته' د عشق په لانبو کښې
صل توبې مې ماته کړې وا نه' اوبښم له عشقه
ما ويسا مې نوره پاته نه' شوه په توبو کښې
ته' چه له ما دروې دا د اوبښکو باران گوره
رخ د سفر هيڅ نه' دې په دا کنړو شيبو کښې
نه' يوه سپوږمۍ نه' په آسمان کښې هزار ستوري
بې تا به څوک څه کاندې د خلقو په جنبو کښې
عشق و عقل دواړه سره ضد دې که پوښيږي
کله کړي آرام د اور بڅري په لنبو کښې
څوک چه د عشق په آتش سيزي رها کړه
خدائې د څوک نه' کا ابراهيم غوندې لنبو کښې
* ۹ * ۷۲ *

مدام ناست يم اوچ څوکل سترگې په نم کښې
عشق را اوبښود بهر و بر په خپل حرم کښې
ما چه زخم ستا' ته، په خزان کښې کړو
نور مې دا لذت بيا نه' موند په سرهم کښې
خود مجنون چه سر په پښو د ليالي کيښود
سرفراز شو په عرب و په عجم کښې

زور زړ مدام غالب وی په کمزوری
 زۀ له نوره غمه خلاص یم ستا په غم کښی
 اکه زۀ چه مستغرق یم ستا په غم کښی
 بل به نه وی په جمله بنی آدم کښی
 لکه مړی د ژوندو تر میانه پروت وی
 هسے ییل یم له عالمه په عالم کښی
 هیڅ صحت مے د دم کړو په دم نه شی
 هم په دا چه زما دم وی ستا په دم کښی
 نه مے بے تا تې و پوئے نه جستجو شته
 مړی مے ته نه په هر دم په هر قدم کښی
 که نصیب مے شی کوغالی ستا د سپیو
 وو په نه کرم نور نظر په جام د جم کښی
 زړۀ مے هسے ستا په زلفو پسے ورک شو
 لکه غوټه د چا پریوزی په تورتم کښی
 سرۀ په وینو د سرو کلو په خیر رانکی
 هزار زړونه ستا د زلفو په هر خم کښی
 زۀ وځن کناره خوښ یم له عالمه
 بارے ستا سترگو رسوا کرم په عالم کښی
 * ۱۰ *

د بابل له حاله زده کړه په خزان کښی
 خود تیره تلغانی تر ستونی نه شی
 ما په هجر کښی لذت د وصال بیا موند
 لکه متن له معنی، معنی له متنه
 عاشقی آسانه مه گنډه خبر شه
 د نادان له ناتوانی نه اوویریده
 بیا د کلو تماشه کړه په بوستان کښی
 شیرینی به خوند در نه کاهه دهان کښی
 ملاقی شوم له یوسفه په زندان کښی
 یار هم هسے د زما په دل و جان کښی
 مبارزی ده د هر نفس په دا میدان کښی
 که هزار حله توانائے په خپل خان کښی



حم هغه به پس له سرکه ازاریری هر چه بل آزاره وی په دا جهان کښی
 په وځنې باندې بې یاره غسې حال دیږي
 لکه حال د زندانیانو په زندان کښی
 * ۱۱ *

مغرورده اوسه د عشق په کار و بار کښی
 هر خسترې یوه تیځ دے په دا لار کښی
 دا سور گل به د دستار په وینو سور کا
 چه د ایښی زمانے دے په دستار کښی
 مخ د ترکو چه تر آب حیات صاف دے
 زه دے آب حیات سوے یم په نار کښی
 چه د اوسپنو دانه پرې اوږه کیږی
 ترو زمانه د همتی څه دی په دیدار کښی
 چه په هر وار زه سترگو ته نظر کړم
 لاس مے وللی دی له خانه په هر وار کښی
 یاره ته چه له ما صبر و قرار غواړم
 عاشق کله وی په صبر و په قرار کښی
 که مے سرو مال دا ستا په مینه ذروسی
 زه تر سرو مال تیر یم په دا کار کښی
 ستا له دره له دیاره به وا نه وړم
 څو ونه مړم ستا په در او په دیار کښی
 کم بختان د یار په وختل کیږی مهجور وی
 د وچ پکې بهر ته وی په بهار کښی
 مفلسانو لږه عین کومستان دے
 که همه عمر زه کور وی په بازار کښی



و عیب جوئ ته واړه عیب ئے څرګندېږي
 بڼاسته که ځان یوسف کا په منګار کېږي
 چه هنر د عاشقئ ئے خدائے نصیب کړی
 بے هنره نور څه نه ویني په یار کېږي
 دا داغونه د خپل زړه ورلره بس دی
 څه حاجت دے د روحن په لاله زار کېږي

* ۷۵ ۱۲ *

نستا د مینے ګوهر نشته په هر آب کېږي
 مګر بیا موند شی د اوبڅکو په درباب کېږي
 که ته وینے زما پتے څښے دلبره
 رنگ د لبو د ګواځی نی په دا باب کېږي
 په هر ځائے چه ستا د لبو نوم آغاز شی
 د لاله و باران اوږی په دا باب کېږي
 له خسته زړونو به څه دلستانی کاږي
 د خراج ګنجائش نشته په خراب کېږي
 زه حیران دا ستا د روزو په تور خال یم
 کافر خشکله سجده کا په محراب کېږي
 کل له دیرے نازکئ په شبنم خور شو
 نازکان زړه بده وی په صاف خواب کېږي
 د بیار په ګلو اوږی بارانونه
 څڅوکی طاقت نه وی په حباب کېږي
 د روحن غلطی اوبڅبه اے خدایه
 د اوترو چارے نه وی په حساب کېږي
 * ۷۶ * ۱۳ *

بښاسته مخ د تور کودې شي په پيرئې کښې
 سم قاست د کوو لړکې شي په برئې کښې
 لکه شمع د سحر آفتاب د زسې
 هم بې تاب و هم زېرې شي په پيرئې کښې
 يو طرف ته ئې سر ريږدي بل خوا دروسې
 خپل صورت تمام پرکې شي په پيرئې کښې
 د سردهؤ په حساب وي غزا اوشوه
 که څرگند ليدې ژوندې شي په پيرئې کښې
 سر لا ښه وي پس له مرگه بيا ژوندې شي
 نشته دا چه څوک زلمې شي په پيرئې کښې
 که څه اوخوري لکه زهر نه هضميږي
 نه څه څښي او نه خورې شي په پيرئې کښې
 دا ځواني ده چه څه آورې يا څه وينې
 نه ليدنه آورې شي په پيرئې کښې
 اے رحمانه! پيرې هسې عاجزې ده
 که رستم وي زړه پرې سولې شي په پيرئې کښې

* ۱۳ * ۷۷ *

هر ساعت که څه گذران دې بې مخلص
 هزار بار ارمان ارمان دې بې مخلص
 که څوک واني چه له ځانه شيرين نشته
 ولې ما ته ځان تاوان دې بې مخلص
 لکه شمع په ورځ مرمه د شپې سوزم
 تمام عمر مې قصان دې بې مخلص



په بلبل كله بهار كله خزان وي
 په ما كل واره خزان دے بے مخلص
 كه شبنم هميشه - نور را باندے آوری
 په ما كانړے د اسمان دے بے مخلص
 ډير غيونه د هجران را باندے تير دی
 اوس يودم را باندے گران دے بے مخلص
 د اشنا د مينے اور و ما ته كل دے
 گل د اور په دود سوزان دے بے مخلص
 په وصال كنيے مے نه، مرگ ليدۍ نه، تبه
 اوس مے مرگ په هر زمان دے بے مخلص
 زه حيران د هغو خلقو په روزگار يم
 چه ژوندون ورته آسان دے بے مخلص
 د وځښ د زړه دمه په هيچا نه، شي
 مسافر غوندے حيران دے بے مخلص

* ۱ * ۷۸ *

ا به ولي كړو، فرياد او فغان دريځ
 كه اشنا سره وے جاودان دريځ
 به فراقه مخ د زړه په وينو وينځم
 كشكۍ نه، وے مرگ بيلتون په جهان دريځ
 فرزانه بلبل په وخت د بهار ژاړی
 چه آخر به باندے راشي خزان دريځ
 زه حيران ورته ولاړ په سترگو وينم
 چه دائم راځنۍ دروسې پاران دريځ

یو ذره مې په طاعت کښې تیره نه کړه
 مکران بېا عمر مې لار رانګان دریغ
 سرکښې کښې تیر تر حده بیچاره یم
 که قوت د طاعت راکړو رځن دریغ
 * ۱ * ۷۹ *

که یو ځل مې هغه یار ولیدې دریغ
 سرفراز مې سرکردان ولیدې دریغ
 چه د تمام جهان عقل غلیل کړه
 ریز مریزه مې پیکان ولیدې دریغ
 د وجود کلزار غوړی سره اغزی شه
 خارستان مې باغستان ولیدې دریغ
 روغ صورت لکه بادشاه صحت غوړی تخت دې
 ناست په تخت مې شاه جهان ولیدې دریغ
 د تن ښهر غوړی خرابه خرابی شوه
 بیا مې دا خراب ودان ولیدې دریغ
 لکه زه چه له مخلوقه کړیزان یم
 سګ مې هسې کړیزان ولیدې دریغ
 دا سبق راته تعلیم شکستګی کړه
 چه روغ کار مې شکستان ولیدې دریغ
 سخت ساعت زمکه آسمان راته یکسان کړل
 فرق د زمکې د آسمان ولیدې دریغ
 و دې خپلې حیرانۍ وټه حیران یم
 چرې حیران صورت شادان ولیدې دریغ
 د قرآن او د حدیث په کتو خوښ شوی
 بیا په لاس حدیث قرآن ولیدې دریغ



چه زما زحمت پيغور کڼرے وسا ته
 ما هغه د ځان په شان وليدے دريغ
 خپل ياران مے له زحمته په ژړا دی
 ما دغه ياران خندان وليدے دريغ
 د آشنا زلفے مے وليدے په لاس کښے
 بند په لار د هندوستان وليدے دريغ
 صبح و شام مے کډاني د يار د در کڼرے
 په دا کار مے ځان مېمان وليدے دريغ
 درخانے او آدم خان په ارمان لالړ
 لرے ما له زړه ارمان وليدے دريغ
 مخامخ مے گفتگوئی له يار سره کړه
 د يار ما دغه احسان وليدے دريغ
 چه خطا ښ واره غفوه کړی وځوانه!
 يار مے هسے مهربان وليدے دريغ

* ۲ * ۸۰ *

خدايه! څه شو هغه ښکلے ښکلے خالق
 هيڅ خندا مے له دے خلقو سره نه شی
 خبر نه يم چه و کومه خواته لار شه
 لکه څنگ چه د اوبو په مخکښے دروې
 دريغه پوځله خو بيا په دنيا راغلے
 هزار حيف دے چه به خاورو کښے لاره شی
 په ظاهر به با مان سپين سپين خالق
 ژړدوی مے هغه تللے تللے خلق
 ليدے نه شی هغه ما ليدلے خلق
 هسے دروې په دنيا راغلے خالق
 له جهان په ارمان وتلے خلق
 په جوو او په چندنر لړلے خلق

وځوان هسے کوښه خوند له خلقو بيا موند
 چه دا خوند نه شی هرگز موندلے خلق

* ۱ * ۸۱ *



چه امید په عمارت د دے جهان کـ
 لکه کرښه په اوبو هسے نشان کـ
 د اوبو په مخ د کرښې بقا نشته
 په نابود باندے ناسخ د بود کمان کـ
 نادانانو هسے دین په دنیا بائیلود
 لکه وړوکے 'در بدل په پاره نان کـ
 د دنیا و دین نصبت وبله نه شی
 اور اوبه سره استوړنه په څه شان کـ
 عشق د نفی له خاصیته منزله دے
 کار د سترگو به څوک څنگه په دهان کـ
 لکه کار د کوش و چشم سره بیل دے
 هسے دین و دنیا حکم په ځان ځان کـ
 په پیرئ کښې د ځوانئ خیال دے هسے
 لکه څوک چه د بهار سیل په خزان کـ
 بے درگاه نئے بل ځان د رحمن نشته
 په سفر استوړنه څو مسافران کـ
 * ۱ * ۸۲ *

که سرے د خپلے پوهے تقصیر نه کـ
 د خدائے کره به څوک په پوهه تغیر نه کـ
 خواه مخواه به د تقدیر کښلی ورپښ شی
 که څوک هیچرے نظر په تقدیر نه کـ
 د هغو چه بخت بیدار وی غم نئے نشته
 که هیچرے بیداری و شکیر نه کـ
 دا له خپلے کم پوهئ مونږه څه وایو
 چه فلانے سرے قالاش و تدبیر نه ښکـ



دلگیری او خوشحالی که په خپل لاس و
 په خپل لاس به خیر هیڅو دلگیر نه ک
 معرفت د خداي څرگند دے په هر څه کښي
 سترگي وخوړه چه څوک همږه نظير نه ک
 دا نفس په مثال برق صورت فانوس دے
 برق به هيڅوک په فانوس کښي اسير نه ک
 د دنيا سړي هم واره درماند دی
 کوم بادشاه دے چه منت د وزير نه ک
 کوم واده کومه کوژدن ده په جهان کښي
 چه فلک ئي و آخر وته وېر نه ک
 څوڼه هر يو سرے اسم د پير آخلي
 بارے څه پکار چه نفوته د پير نه ک
 دغه نښي د قيامت نه دی نور څه دی
 چه د پلار وئيل په څوئ کښي تاثیر نه ک
 هسے چارے له ناصحه واقع کيږي
 چه له شرمه ئي هيڅ غل او کاثير نه ک
 په مرده پسے تکبير وکا روان شي
 هيڅ گمان په ځان د هسے تکبير نه ک
 په دنيا پسے درست عمر زهيريږي
 ځان يو دم د خداي د پاره زهير نه ک
 د عيال د پاره تير تر سر و مال شي
 دلجوئي په يوه ټوک د فقير نه ک
 د ځمکي گرم دے چه نارے د هجران آوري
 و آشنا وته کاته په ځير ځير نه ک

چہ امید پہ عمارت دے دنیا ک
د کاغذ پہ کشتے میل بہ د دریا ک

د آسمان توسن هېچا نه دے تيزلے
څوک به څرنګه سوري د باد په شا کـ

نه لبره په آدميت اړوخته كيږي
نه امید ده مروت شي له افلاک

لہ فلک د وفا امید باطل دے
کلمہ دیو لہ آدم زاد سرہ وفا ک

زمانه په اسلام کفر سمه گرځي
 فرق د تورو د سپين کله ناييټا ٢٠

ما د دهر علامت په سترگو وليد
په ۶۰۰ دم هزار پيدا هزار فنا كې

ہیخ اسید مے د ایام پہ گردش نہ شی
چہ فرصت پہ پہ خپل دؤر و ما را کہ

پہ خپل عمر بہ ہیچا لیدلے نہ وی
ہفہ چارے چہ دے ہر ساعت پہ ما کہے

کہ دکنو غنچہ کیس دم پہ دستار کنے
شوم طالع سے ہلتے خار خنے پیدا کہ

کہ و زرو و تہ لاس کرم خاورے کیڑی
کہ د خاورو پہ آرزو شم استغنا کہ

جدائی د خدا نے ہلا شوہ نہ تو انیم
خوشی زرہ سے بہ دیدن پسے زرا کہ

سہمہ صبر دے عاشق سرہ لہ کومہ
 حہ د نن وعدہ موقوفہ پہ صبا کا



د اور جامے راواغوندے دلبره
 په نظر زما جلوه لکه دیا ک
 په خپل عشق کښی که څوک بد راباندې وائی
 زه کمان کړم چه همه زما ثنا ک
 ۸۰. په عاشقې ښائی دا دستور دے
 چه روغ خلق په رنځور پورے خندا ک
 ننگ و ناموس دی وبله لرے
 په روښانه ورځ به څرنگه څوک غلا ک
 اه زه طمعہ کړم د کلو له طالع نه
 ما عاجز لره د کمال په ځایه خار را ک
 نه زه ځان ژغورم په عشق کښی له عالمه
 زمانه مے په جهان باندے رسوا ک
 په په عالم کښی وی سرخرویه
 چه ثنا لکه بلبل د خپل آشنا ک
 دا ځواب وځنډ هغه کا چه دولت دے
 که دلبر د دیدن مے پیاپے را ک
 * ۸۳ * ۳ *

اور که زب چه آرائش د تخت و تاج ک
 تخت و تاج به ئے مرگے تاخت و تاراج ک
 ۸۱. هه ن کښی به ئے پاتے به بد نوم ښی
 که دے چارے د کسری او د حجاج ک
 هه زما په زړه کا هسے چارے
 لکه باز چه په تارو او په دراج ک
 ۸۲. شرکو لره لارے اور د زړه شو
 څوک به څشکله ژوندون په دا مزاج ک

زما اوښکې چه پيدا د زړه له زيم شوې
لکه اور چه له کبابه ام اخراج ک
زړه غمژن د عيد په جشن خبر نه شوم
که نور خلق هائې و هوئ ته احتياج ک
هر ناوک چه د تضا له شسته خيژي
زمانه د رحمن زړه ورته آماج ک
* ۸۵ * *

ماتېوې مې خوله په سوک خراشي مې زړه په نوک
که نارې وهم که ژاړم پروا نه لرې يو چوک
راشي کورې منصفانو د دليرو دا سلوک
لکه گل په لاس د ائل زما زړه کړه شوک په شوک
د چشمانو په غمزه نې ټوبل ټوبل يم ټوک ټوک
د ننگ په توسن سور شي د پل کيږدي په سر هوک
هيڅ اثر ورباندې نه کا د دردمنلو دد و دوک
اے رحمانه چه عاشق شي خان د ژاړي کوک په کوک
* ۸۶ * *

عاشقان د ناصحانو وينا نه ک
مست هاتي د ماوتانو پروا نه ک
واړه جور د دې دهر مې قبول دے
که خدائې ما له خپله ياره جدا نه ک
چه د گلو پریشاني شوه ورڅرگنده
غنچه سر په زانو کيښود خندا نه ک
د سيلاب ته د ټپوکی شه حاجت دے
زړه چه ژاړي سترگې څرنگ ژړا نه ک



دنيا کي په احتمانو ده ودانه
 دانا ځکه وابستگي د دنيا نه کـ
 چه زړه وي په هوا پورې تړلې
 د حباب عمارت ځکه بقا نه کـ
 بې هنر دے چه څوک دين په دنيا پټوري
 هنرمند سرے دا هسے سودا نه کـ
 که څوک وائي هنر کوم دے وايه دا دے
 چه بے خدايه نوره مينه په چا نه کـ
 کدائي که ورپېښيږي ځانے دا دے
 هر بادشاه چه دلجوئي د کدا نه کـ
 چه بے دل زې په يوه نگه رغيږي
 څه انصاف دے چه دلبر زې دوا نه کـ
 سر چه زړه زې وي په يار باندے بائللې
 نوره مينه په چا بے له آشنا نه کـ
 چه تر غوږ زې وي وينا د آشنا شونے
 هغه غوږ هرگز په نوره وينا نه کـ
 اوبه نه رسي د يار تر بلند پامه
 چه د زړه غولے روشن په ژړا نه کـ
 زه رځپښت د هغه يار په ژړا خوښ يم
 که اغيار مے خدايے له موانه پيدا نه کـ
 * ۸۷ * ۶ *

هر چه ستا کوڅه ماوا کـ	ځانے زې بر شي تر افلاکـ
خان هاله ورته بادشاه شي	چه زې ستا د در کدا کـ
چه د ستا د در کدا شي	بادشاهي وته نور شا کـ
نظر بے د ستا له رويه	نه په ارض نه په سما کـ

مينه بے د ستا له بڼه
 ستا په مهرو محبت کښې
 د دنيا کور و وگرې
 رضا ستا په رضا کيږي
 و هر خوا ته چه ستا مخ شي
 چه له چا سره جنا کړي
 که له چا سره وفا کړي
 که په عمر چرې خاندی
 که په عمر چرې ژاری
 که مطلب ئې د دېدار وی
 که مطلب ئې د گفتار وی
 د رښتینو مقام دا دے
 عاشقان په عاشقۍ کښې
 نه په دین نه په دنیا ک
 خان جهان واره فنا ک
 ستا په مينه کښې قالا ک
 تر که خپله مدعا ک
 دے عم مخ په هغه خوا ک
 له هغه سره جفا ک
 له هغه سره وفا ک
 خو له تا سره خدا ک
 خو په تا پسې ژړا ک
 ستا د حسن تماشا ک
 ستا په ذکر مشغولا ک
 که څوک سينه په رښتيا ک
 چه رځون وای هم دا ک

* ۸۸ *

نيله اوتړه په پری سره کلک
 د روڼۍ طبع او مټ کړه له فلک
 هر سائل چه سوال د نان کړی له فلک
 کویا غواړی په کچکول کښې اوږدک
 له آسمانه چه څوک طبع د وفا کا
 دغه طبع ئې طاعون کنړم بے شک
 له بسان سره هسې ډلۍ ووری
 چه هر زخم ئې بد تر وی تر توپک
 که په چا ئې شقت او مرحمت وی
 ظلم جوړ به ئې تیرے وی تر اوزبک

مور به نه شی هېڅ سرے بے قناعته
 که نئے خونه وی په سیم و په زر دکه
 بیا به نه موسی کمال بے کمیننه
 که خیمه د وی د عرش د پاسه لکه
 که جهان په نور عالم باندے فراخ دے
 په تنگ چشم باندے تنگ شی له چشمک
 د دے دهر په یارانو کینے آب نشته
 که نئے غواړی تر سما و تر سکه
 ترخه اوښکے د عاشق آب و نمک دے
 خدائے د نه کا شوک بے آب و بے نمک
 دا درازے اندیننه مه کړه رحمانه
 د دنیا چارے په تله دی تر دمک
 * ۸ * ۸۹ *

زما اوښکے چه دا هسے شست وشوک
 د عاشق د سینے چاک به ورڅرکند شی
 تل نئے مخ وی تر خوبانو پورے ولے
 د عشق اور چه شمع خود په سرقبول کا
 کل شه نه وانی چه غرق په وینو ناست وی
 زه که مرگ غواړم بے یاره خو کرم نه یم
 معشوقه به محنت نه دی چا موندلے
 مگر خدائے نئے په رحمن باندې بیرزوک
 * ۹ * ۹۰ *

چه به زړه مے تور لحد شی د خپل چاک
 بے مزه مے شی هم خوب هم مے خوراک



چه د خوب او د خوراک مزه شی ورکه
 نور له مرکه برابر شی غغه ژواک
 غلط وائی چه څوک عمر ورته وائی
 هغه عمر چه تیریری په پخساک
 نن سپړه په خاورو ډکه خوله بهتر وی
 چه آخر مے دا خوراک دے دا پوښاک
 ځائے لری که ځان ژوندے په زمکه څښ کړم
 چه مے پس له مرکه ځائے دے یو مڼاک
 کویا شوی دی هغه چه شدنی دی
 زه پخوا تر هلاکته یم هلاک
 زړه چه روغ وی کړیوان کله څیراوه شی
 له کړپوانه معلومیږی د زړه چاک
 تن و ځائے و جامه هله پاک پکار دی
 چه روسی شی د چا زړه له غیره پاک
 سرے بویه چه درون بیرون ئے یو وی
 نه هغه چه درون زر وی بیرون لاک
 له سړیه غرض واړه سړیتوب دے
 نه چه سرکښی ئے طره وی یا مسواک
 د دنیا چارے همه واړه فانی دی
 څوک یودوه ورځے خوشحال وی څوک غمناک
 په اعات کښی څوک خوشحال کا څوک غمناک کا
 دا خویونه همیشه دی د افلاک
 چه څه کاندی واړه ځدائے دے نور څه نشته
 رحمن څه دے څه ئے واک څه ئے ادراک
 * ۱۰ * ۹۱ *



زړه مے بے له خپل نگاره آرام نه کـ
 کامرانی راخته غواړی ناکام نه کـ
 بے ناکامه زیست محال دے په دنیا کښے
 د کوم اس په خوله کښے دخل لگام نه کـ
 د آسمان مانړے به هم په قرار نه وی
 مالک ځکه قصد د قصر و د بام نه کـ
 کاه ئے کښینوی په تخت کله په خاورو
 زمانه رضا د هیچا مدام نه کـ
 بے له سروے چه آزاده خدا ئه پیدا کړه
 ترکے ځکه و هیچا ته سلام نه کـ
 کډه و دشت هم د خزان له غمه ریږدی
 ځکه زرکه و چمن ته خرام نه کـ
 چا چه سر دے په سجده و یار ته ایښی
 دوباره له دے سجوده قیام نه کـ
 چه ئے کله ده د یار په لورے لوښی
 لکه بحر هسے درومی مقام نه کـ
 نشتن د عاشق نشته لکه شمع
 څو صورت د عشق په اور کښے تمام نه کـ
 چه محظوظ وی په تش بوئی د مہرویانو
 هغه فکر د بوټے د پیغام نه کـ
 چه لذت ئے د سرو شونډو وی موندنې
 نوره مینه د شرابو د جام نه کـ
 په هغو د لعلو لېو مئے حرام دے
 څو دا نور لذت په خپسر حرام نه کـ



وځنن هسې و خپل يار ته بې حجت دے
لکه عذر چه صاحب ته غلام نه ک

* ۹۲ * ۱۱ *

چه خيمه ئے د سيلاب په مخ شوه لک
د حباب تماشته کسوره تر دسک
هېڅ پکار نه ده وېساره د ټانډ په سوري
لا تر لاندې وي د څو لړکو کوډک
دا د لاندې به هم واره چيت پيت شي
مگر سروې چا وکبلې تر فلک
چه په اصل خدائے نسکور وي پيدا کړے
څوک به څه خوري د دے دهر له ټانک
چه دېمن ئے وي له دوسته اړولې
د هغه احتياط بويه له کوټک
واشه واچوه د نفس و خولې ته خاوره
څو د نه ده خوله د گور په خاورو ډک
هر چه ډکه ئے د گور په خاورو خوله شي
په هغه به وي حرامه نوره څک
که نور څوک تبارکي کا څبله نوره
و وځنن و ته خپل يار دے تبارک

* ۹۳ * ۱۲ *

څو يوځله ئے تاراج په جفا نه ک
که ئے سر په بوسه وړ کړم زه پوهيږم
چه په خپله رضا تللې مادرزاد وي
څو ئے خپله مدعا حاصله نه وي
يار له ياره سره مهر و وفا نه ک
چه قبول به دغه عجز زما نه ک
هغه هېجرے د نورو رضا نه ک
مهر ويان په خوله د خضر سودا نه ک



که ئے سل خله دعا کوم به عمر کوش و هوش د دعا کو به دعا نه ک-
 که آهونه آتشین به اوکلام لکه سرو له خزانه پروا نه ک-
 که وځن به عاشقنه کښه آرام غواری
 دغه واره ناروا کا روا نه ک-
 * ۱۳ * ۹۴ *

که به هجر کښه څوک ما پوښتی له حال-
 حال خو دا دے چه ناتوان یم به مجال-
 زه د یار به دیدن ځکه شتابی کرم
 چه د عمر بقا نه وینم تر کال-
 چه تر حسن تر جماله ئے زار نه شم
 شرمند یم د خوبانو تر جمال-
 نه و ما ته نصیحت مه کړه ناصحه
 عشق به نیاز دے له ثواب او له وبال-
 به د خپل اشنا د حسن له تعریفه
 هیچ مې مه پوښته له نوره قیل و قال-
 ما د عشق به درس کښه نور څه لوستی نه دی
 به له زلفو به له خط و به له خال-
 به دنیا به آخرت مې د خدائے نه کا
 به نصیب د مهربانو له وصال-
 که یار سر به دیدن غواری مه جارووزه
 دغه حکم وځن کړه دے دلال-
 * ۱۴ * ۹۵ *

پلټانه د هس خوار کړو زما دل
 چه له ځانه ئے ویزار کړو زما دل



عاشقنه همره داغونه دی پرې ایښی
 چه تمام ئے لاله زار کړو زما دل
 چه د زلفو په کمند سره د راکښو
 په بلا د کړفتار کړو زما دل
 ستا چشمانو پکښې هسے مقام وونیو
 چه له غیږه ئے ویزار کړو زما دل
 لاس و پښې د خلکو نیسی دعا غواړی
 مینے هسے منتبار کړو زما دل
 بے سببه چا آزار موندلے نه ده
 تا په څه سبب آزار کړو زما دل
 زه رحمان خو منتبار د عاشقنه یم
 چه مین ئے په دلدار کړو زما دل
 * ۲ * ۹۶ *

ما چه سترکے و کل رخ ته واړول
 په هغو سترکو مے وینے اوژول
 د عمل جزا مے یمونده پر حق
 دا دستور دے چه کرے عفه اخل
 تر غمزو ئے یو په سله زړه قاتل دے
 تل چرے توره په کانرے تیږول
 خود کرده به څه تاوان له چا نه غواړی
 چه ئے غوڅے په خپل تیغ کړے سپنے خپل
 ما لامرگ دا ستا به مینه کښے هاله لید
 چه کدا د بادشاهے لافے وهل
 له خوبانو نه به څوک څه وفا غواړی
 سره کله د کشمش میوه نیول



په دربار ئې سنداسی شه ورته کښینه
 تار په تار د سر وېښته ایرې مېل
 که دفتر د خپل قسمت د چا په لاس وې
 بدې برخې په چا کله قبول
 به نیکی ئې ورکوله و نیکانو
 دې بدانو څه بدې نه وه غوښتل
 شوک له خاورو ایرو پاسوی تخت ورکړی
 شوک له تخت د ایرو په ډیران 'ول
 مټا چه نیت د آشنائې نه وو صمنه
 د رحمان سترگې د ولې نه کنډل
 د ازل په ورځ د برخو جړاری وه
 اے رحمانه چا بائلودې چا کټه-ل
 * ۳ * ۹۷ *

چه له نازه پوشیده لری چشمان خپل
 څه به وینی مقتولان او مظلومان خپل
 چه کنځل راته په قهر قهر کاندې
 دا لا اوکړی په ما باندې احسان خپل
 گفتگو په اشارت کاندې له نازه
 کله اسم د چا اخلي په زبان خپل
 په گریبان باندې چه تک وهی غوټئې
 عاشق کښیاسی لاسونه په گریبان خپل
 خریدار ئې له حیرته بې شعور دی
 چه د حسن رخت څرکند کا په دکان خپل
 چه خپل مخ په آئینه کښې ور څرکند شی
 خود په خپله سرفرو کاندې په ځان خپل



چه هر څوک نه عاشقنه وټه هوس کا
 گویا لوبې کا په دین او په ایمان خپل
 هیڅ صرفه د چا په سر و په مال نه کا
 ما لیدلی دی په خپله مطلوبان خپل
 مجنون ملک د عاشقنه هاله خپل کړو
 چه په اوږ باندې نه اوسو خان و مان خپل
 هیڅ د سترکو غږولو خوند نه وی
 چه وځپن په سترکو نه وینی جانان خپل
 * ۹۸ *

څو تر منځه وړانه نه کړی د تن 'پول'
 وو به نه رسی تر خدایه تر رسول
 خدائے و تا ته دین دنیا په غوره کیږود
 تا دنیا کړه په دا دواړو کښه قبول
 تر حرص په هورته بله بلا نشته
 دا بلا د ستا په خونه شوه نزول
 یو ساعت د خدائے په ذکر مشغول نه شوی
 تمام عمر د خپل ځان په غم مشغول
 چه پاتی زندگانی په فنا پلوری
 ځان په کوم دانش دانا بولي مجهول
 د خالق رو گردان شوی و مخلوق ته
 یا و ځان ته عاقل وای نه نامقول
 نصیحت لکه هلک دربانده تریخ دے
 د دنیا په شمیرنه یی ملول



چه رهلين غونډه خورسند نه شي په قول كښي
خلاص به نه شي په هيڅ رنگ د زړه له 'نول'

* ۵ * ۹۹ *

زه د يار په درد و غم كښي شادمان يم
لكه كل د پريشانۍ په وخت خندان يم
ته زه و ې كسب ته نظر مه كړه
خدائے ساتلي لكه كنج په پايان يم
لكه اونه د ځنگل په ميوه پوره
په ويرانه ويرانۍ كښي آبادان يم
يو ويښته مې د صورت ې عشقه نه ده
شوكيدار په هر نفس د خپل كاروان يم
د وصال نارغه د اوښكو دانو راكړو
لكه لعل و 'در په غاړه د خوبان يم
د كالمې عقيدې له بركته
د دونهي په غاړه ناست شاه جهان يم
روشنائي مې په طلب كښي شوه حاصله
شپه او ورځ لكه آفتاب په لار روان يم
چه صفت د تورو زلفو د اشنا كرم
پلې سر په لويه لار د هندوستان يم
ې مينه مې هيڅ حال د صورت نشته
لكه ې مال و متاع تش دوكان يم
د هوس بلبل وپناه راباندې نه كا
د افلاس له كبل د ځي د خزان يم
دلبرانو وته خاك تر تلي لاندې
د دې نور جهان په سر لكه آسمان يم



چه د یار په دیدن سر و مال بیندم
 خلقو واورئ زه هغه عبدالرحمان یم
 په هر دم کبې نوے نوے تماشا کړم
 زه رحمن د خدای و کړو وته حیران یم
 * ۱۰۰ * ۱ *

په بنه خوئی له بدخواهانو بې پرواه یم
 په نرغې لکه اوبه د اور سزا یم
 و هر چا ته په خپل شکل څرگندیرم
 آئینه غوندې بې رویه بې ریا یم
 قناعت مې تر خرغې لاندې اطلس دے
 پټ د درست جېان بادشاه ظاهر کدا یم
 د غنچې په خیر په شل ژبو خاموش یم
 لکه بوی هس په پټه خوله کویا یم
 په ژړا مې د خپل یار دیدن حاصل کړو
 د شبنم په خیر د کل سره یکتا یم
 هم په دا سپینو جامو به معلومیرم
 لکه ابر هم کوهر یم هم دریا یم
 دراز عمر مې حاصل شو له راستنې
 لکه سروے مدام سبز و تازه پا یم
 که چا لار د عاشقنې ده ورکه کړے
 زه رحمن د کمره اهانو رهنما یم
 * ۱۰۱ * ۲ *

صبح و شام مې لاس نیولې دے دعا کړم
 خواست له خدایه ستا د مهر و د وفا کړم



هيڅ دروغ رښتيا مې نه زده كه باور كړم
 ستا د پاره هم دروغ و هم رښتيا كړم
 واړه ته مې خندول كه ژړه ول كړم
 زه په خپله نه خندا كړم نه ژړا كړم
 كه ته نه مې باره وايه راته څوك دى
 زه دا هسې ليوڼې و مجنون چا كړم
 خوب خندا د پيلتانې په زمكه نشته
 څه آرام به په دا دشت كړېلا كړم
 هره ورځ چه مې تيريرى ستا په غم كښې
 زه په هره ورځ پوهيږم چه غزا كړم
 يو ويښته مې د صورت كړې شوې نه دې
 هسې رنگ د پټ پښم په زړه ادا كړم
 زړه كه يو وي ما خو تال دې دركړم
 مگر نورو لره نور زړونه پيدا كړم
 چه مې واغوست سر و پاڼې د عاشقنې
 زه وځپڼ د سرو پاڼې سر و پا كړم
 * ۱.۲ * ۳ *

كه هزار ځله نژدې د زړه په ياد يم
 - زه چه يار په سترگو نه وينم ناباد يم :
 كه يار سل ځله وعده د وصال او كا
 زه له ډيرې تلوسې بې اعتقاد يم
 په جفا او په وټا مې لارغه نه شي
 هر حذر د ناز پرور په كړې داد يم
 د بې نيازو په نياز څه اميد د كړو دې
 زه پرون سلطان خسرو وم نن فرهاد يم



معشوقه د عاشقانو دين ايمان دے
 زه به چا لره خپل دين ايمان ورنه كړي
 ستا تر زلفو پورے نورے زلفے څه دي
 په خاشاك به د چمن ريحان ورنه كړم
 به رحيم دا ستا د لبو مټې حرام دے
 څو د خپلو وينو جام تاوان ورنه كړم
 * ۱۰۵ * *

دا يو څه رنگه ژوندون دے نه پوهيږم
 خواب و خيال دے كه افسون دے نه پوهيږم
 جام د سړو چه د ځان په وينو موسم
 تېرو زلال كه جگر خون دے نه پوهيږم
 د بتگ او د بلبل تر ميان حيران يم
 مخ ږ اوږ دے كه گنگون دے نه پوهيږم
 په شانې سره ږ تار د زلفو پيل شو
 كه غوڅ شولې مې تارون دے نه پوهيږم
 عشق په هسې رنگ مقام باندې قايم كړم
 چه وصال دے كه ييلتون دے نه پوهيږم
 د خپل زړه و علامت و ته حيران يم
 چه موسي دے كه قارون دے نه پوهيږم
 د رحيم څيره نه زېره تر زعفران كړه
 خداي زده عشق دے كه طاعون دے نه پوهيږم
 * ۱۰۶ * *

بيا ږ نړۍ شراب خپلي دي پوهيږم
 په رخسار د كيا، كرلي دي پوهيږم



که هزار ځله لاس سره کړې په نکريزو
 تا زما په وينو والي دی پوهيږم
 معرکه زما د مرګ نه ده نور څه ده
 رقيبان چه تا بللی دی پوهيږم
 څه حاجت دے چه د خط په 'ملا لولم
 چه زما په باب د کښلی دی پوهيږم
 ته خپل جوړو جفا څه وائے و ما ته
 ما همه واره ليدلی دی پوهيږم
 چه رقيب او تا غوږونه وبله ورکړه
 ما هغه ساعت ژړلی دی پوهيږم
 رقيبان ځکه تيرے په وختن کاندې
 چه تا خوا پورے نيولی دی پوهيږم
 * ۸ * ۱۰۷ *

په ليمه کښې مے مدام
 عکس کړځی د کل قام
 تورے سترکے مے کلکون شوے
 په آرزو د کل اندام
 بے د سترکو له خونابه
 نه باده لرم نه جام
 په طلب د دل آرام کښې
 ما او نه ليدۍ آرام
 زخندان ئے خدائے کوھ کړه
 ورځوئيم په هر کام
 نه ئے خال د مغ غلام دے
 زه غلام يم د غلام

که د یار له لاسه اور راباندې بل وی
 لکه شمع مستقیم په خپل استاد یم
 بې مینه قرارې راباندې زوک دے
 شپه او ورځ په حرکت کښې لکه باد یم
 که همه عمر مې یار په غیو کښې ناست وی
 زه له غمه به د هجر په فریاد یم
 یو زمان مې د زړه مراد موندلې نه دے
 پیدا کړې خدائې په اصل کښې ناسراد یم
 د وصال په یوه کال مگر برهائې شم
 د هفتې په هجر هسې بې بنیاد یم
 چه زه نوره نتیجه نشته بې غمه
 حق حیران د عاشقې په دا داد یم
 په وصال کښې مې د هجر طمعه نه وه
 اوس حیران متحیر په دا فساد یم
 بې له عشقه چه مې پرې شو د پوزے
 کنړه نور له جملکې قیده آزاد یم
 که مې پیری که مې پلوری چاره نشته
 زه وهمن د بنائسته و خانہ زاد یم
 * ۱۰۳ *

زه د یار په درد و غم کښې غرقاب خوښ یم
 په دا اور کښې بې طاقت او بې تاب خوښ یم
 که دویمیم په اوبو کښې په اور سوزم
 د سرو شونډو په آتش و په آب خوښ یم
 چه د یار د خط و خال نخښې پکښې وی
 زورند سر په مطالع د کتاب خوښ یم



دا پوچه کفتگو چه نه زه آورم
 په نغمه په ترانه د رباب خوښ یم
 د ربا تر ناقبوله عباد ته
 د ساقی په میو مست و خراب خوښ یم
 چه نه علم نه تسبیح نه تلاوت وی
 له دے هسه یدار نه په خواب خوښ یم
 د طوبی د ونه سورے مے خوښ نه دے
 ستا د مخ په لښو سوے کباب خوښ یم
 خاموشی که هر خو لویه مرتبه ده
 زه له یار سره په سوال په خواب خوښ یم
 د یار ډیرے غمخوار نه یم عاجز کړے
 وځنن ځکه په خوردن د شراب خوښ یم
 * ۱۰۴ * ۵ *

دا ستا درد به په هزار دربان ورنه کړم
 دانسته به دغه سود په زیان ورنه کړم
 که څوک راکاندي دنیا او عقبی دواړه
 عاشقی به د په این و آن ورنه کړم
 که مے چرے لاس دا ستا په بوسه برشی
 دا نعمت به د جنت په خوان ورنه کړم
 خو مے تیغ په پهلو نه دے لگیدلے
 ستا پهلو به و رقیب آسان ورنه کړم
 که یو ځلے مے ستا زلفی په لاس کښیوزی
 یو وینته به د په درست جهان ورنه کړم
 خو اونه وینمه ستا سترگے که خدائے کا
 عزرائیل لره به همره ځان ورنه کړم



که په عشق کښې ناکام ډیر دے
 دا ناکام دے زما کام
 خوښ یم زه په عاشقۍ کښې
 که نیک نام یم که بد نام
 په پارتۍ کښې مې قبول دے
 ملاوت د خاص و عام
 د دعا په عوض غواړم
 د خپل یار د خولې دشنام
 تر کنځلو به نې زار کړم
 دغه خپل دعا سلام
 تلخ گفتار نې راته خوښ دے
 تر کشمش او تر بادام
 هم هغه مې سسپا دے
 چه نې راکاندی سلام
 مخ د یار ماہ تمام دے!
 وهن ولسو تمام
 * ۱۰۸ * ۹ *

چه له مرکه بې پروا نې په هر دم
 نور همه واړه غمونه به ډ هیر شی
 چه زخمی نې صبا نه موسی په یح
 د مرهمو تیارۍ ورلره بویه
 چه ډ تن له سراپه دروسی توبه واخله
 د دے لارے تلل څه هسے آسان نه دی
 که ډ ویره شی له ظلمه له ستمه
 که امید لرے له رحمه له کرمه
 دغه هسے غم ډ هیر دے په کوم غم
 که یو ځل دربانده راشی دا ماتم
 مفت موندۍ شی نن ساعت هغه مرهم
 چه لاند نې د اجل په تیغ کړم
 تر داسراند په هورته سراند نشته محکم
 مشکلات دی په هر دم په هر قدم
 نه هم مکره په هیچا باندے ستم
 ستا هم بویه په هر چا باندے کرم

د هيڅ تخم ميوه نه دروسي برهم
دغه دواړه سره يو دی هم درهم
نيک و بد د دواړه کينوي شي په قلم
تر سړي د سړي رزق دے مقدم
زبات به نه شي د يوه ستينې ترسم
د قسمت شوي به نکري زبات وکم
دے کافي دے د عرب او د عجم
نه! لښکرې خزائې ملک و حشم
نور همه واړه اسراف دے مسلم
نه! چه غوښې غوري وريږي يا غنم
نه! اطنس و سقلا تاج و علم
چه ته دلته کينې ويريږي په تورتم
خوب روا نه دے په رخت د صبحدم
ته دکور په غاړه راغلې نه شوي سم
او په دوه رکعتہ نفلو نه شوي ختم
چه په تا باندے ژړا کا نور عالم
دے انصافه ته به خه دے خوش خرم
کور د خور نه دے زبات دے که آدم

له هر چا سره چه کړي هغه به مومي
اجر واړه د عمل په اندازه وي
اوس د ستا رضا، نيکي کړي که بدې کړي
خدائے درزق په زيرمه مدهيره وه کلک شه
که گنري چه به حرص سره خه زبات شي
که هزار رنگه تالاشي او تردد کړي
دير هوا و حرص مکوه خدائے ياد کړي
په تا فرض عبادت د خپل حُبتن دے
توک روتني پوه شري در لړه بس ده
له خورا که غرض قوت او لایموت دے
له پوښ! که غرض خپسر پتول دی
د لحد د تاريکنې علاج به خه کړي
غفلت هيڅ مناسب نه دے د سپين پيري
مار چه سوړي لړه ورشي گوره سم شي
خم قامت د دنيا کار کړي عمر واړه
حان پخوا تر هغه وواړه که مرد دے
نور عالم چه په تا ژاري انصاف او کړي
که ژه نه وائم ته خود ستر کړي د پټ کړي

اے رحمه الله اکبر!! چه په خدائے سرم دے
بل به نه وي په جهان کينې هسې گرم

* ۱۰۹ * ۱۰ *

شو به صبر په جفا د يار کوم
شو به موم د نمر و مخ ته گرزوم
عاشقي او صبورې سره دروغ دی
ژه دا لافې په دروغ څرنگ وهم



هه و ماته نصيحت مكره ناصحه
زه دا خپل تخم خپل خان لره كرم
ما خورده چه مينه اور دے خدايے مين كرم
دانسته خپل سر و اور ته آجوم
سر رشته مے خدايے د بار به لاس كنيے وركره
په هر لور چه مے راكږي پسے خم
د آشنا د مينے لاس زما كړيوان دے
زه به دا كار كنيے هيڅ عذر نه لرم
عاشقانو باندے حق د معشوقو دے
حق به ولے به باطله بدلوم
ما چه فرض په خپل خان كړه د يار مينه
ترو له فرضو غاړه خرنك غروم
دا څه ژوند دے چه يار نه وينم په سترگو
زه رځمن په جهان تر كے عروم
* ۱۱ * ۱۱۰ *

كه په سر د هغه يار له لاسه سنگ خورم
خدايے نه كا چه به بله خواته څنك خورم
عاشقي او ننگ ناموس دي سره لړے
څو به عمر واړه غم د نام و ننگ خورم
خدايے و ما و ته شيرين كړو تر شكرو
كه د يار له لاسه غشے د خدنگ خورم
د آشنا د بيلتانه په كار و بار كنيے
هيشه په تندۍ توره د فرنگ خورم
نو كړي د معشوقو كوم په عشق لږيے
مهيښه نه د بهلول نه د اورنگ خورم



شین لوکے مے په سر چتر دونهه تحت دے
 گورد غبار د خپل دولت لکه ملنگ خورم
 هم په دا چه له خودے شمه بے خوده
 د هجران په غم کنیے لږ لږ په بنگ خورم
 لکه څوک چه نعمتونه د دنیا خوری
 زه د یار د کوڅے خاورے په دا رنگ خورم
 واره زهر شی زما تر ستونی دروسی
 بے له یاره که همه لاجی لونگ خورم
 زه وځن به څو ژوندے په دنیا پایم
 چه په بلو لنډو څرخ لکه پتنگ خورم
 * ۱۲ * ۱۱۱ *

راکوی د بیدردنۍ پیغورون
 بلوی مے په تندي باندے اوروڼ
 نور څه نشته واره غوښے دی د زړونو
 چه وژلے شی د تړکو په تیغون
 هر نگاه ښه په وکښو د زړونو شیر دے
 همیشه راباندے آزادی زورونډا
 خداښه د تور چا ته دتورو سترگو نه کا
 عالمونه ښه ورکیری په توروڼ
 یو د حسن اور د بل کرو په جهان کنیے
 په دا اور باندے 'وسوه دیر کورون'
 زه د یار په مینه غل کرم رقیبانو
 په نور ښه کوم راهورے دی زورون



د رحمن د عاشقۍ هس غږ اوشو
 چه برهائے شو په هر بهر کښې شورون
 * ۱۱۲ * ۱ *

که له مخه، یوه خوا کا، حجابون
 خداڼې به ور کا و خوبانو ثوابون
 کله وی، چه یو په رنگ د هغه پار شی
 که هزار شی په اسمان کښې آفتابون
 په کرداب د زخندان نۍ هس غرق یم
 هیڅوک مه شه غرق په هس کردابون
 لکه ژه چه نۍ له غمه په عذاب یم
 خداڼې د نه ودی په چا هیڅ عذابون
 کفتگوڼې مې هیڅ اثر ورباندې نه کا
 که له غمه نۍ تصنیف کړم کتابون
 په یوه جواب مې رد کا هر یو سوال
 هس کاندې د سوالونو جوابون
 هیڅ پایاب د فن قریب نۍ موندلۍ نه شی
 څوک به څه غواړی د بحر پایابون
 که لیر سترگې وبله کیږدم راته وانی
 په یارنۍ کښې عالم کله کا خوابون
 مال و ملک نۍ همه واره اوبه یوسی
 د هغو، چه ځی له سترگو سیلابون
 د آبرویو و محراب ته نۍ حیران یم
 څه نسبت لری بتان و محرابون
 ما هاله له پارسائی نه وو لاس موالی
 چه په لاس کړه مطربانو ربابون



ارغواني جامے ټو واغوستي رحمانه
بياڼے جوړ کړه ستا د قتل اسبابون

* ۲ * ۱۱۳ *

په خاطر مې غلبه شو ستا غمون
لږ د خداڼې د پاره کيږده قدسون
څه خو قیاس زما د ډيرو اوښکو اوکړه
چه په تن کښې مې وو چرې دا رودون
ستا د حسن مار چه ټو اوخوړی نه رغیږي
که بې ټا په ځان پوکی هزار دسون
که هزار هزار دمنه په ځان پو کا
نور به نه کا په دمنو قسمتون
له قسمته خلاصیده د هیچا نشته
که داخل شی د مکې په حرمون
سر ټو کله په کوشش تر ځایه رسی
څو د خداڼې له لوریه نه وی کرمون
چه توانگر د قناعت په خزانه شی
نور به څه کاندي دینار او درسون
قسم اوخوړی له خویانو یا ټو مات کا
څه باؤر دے د رځې په قسمون
* ۳ * ۱۱۴ *

ژوندی کاندي د دنیا کاروبارون
په مړو پریوانه د خاورو انبارون
څوک سرتور پټی ابله خاورو لره درومی
چا کاږه دی په سر ایښی دستارون



ښه استوونه د دوه روڼو سره نه شي
 بلکه اخلي یو تر بله پیغورون
 د یوې اونۍ له ښاخه پیدا کیږي
 په چمن کېنې هم کلونه هم خارون
 هره خلق هره وړخ له دنیا دروسی
 چه نۍ نه څه حساب شي نه شمارون
 یو یو وار دے، په هر چا باندے تیریږي
 همیشه به په چا نه وی دا وارون
 ډیر له سره مے تودۍ بازارګی تیر دی
 څوک د نه ک په ما قینج د بازارون
 جدائی د اشناپانو هر دم کاندی
 په رځن باندے د تورر کذارون
 * * * ۱۱۵ *

دریغه اوسې لیدے یو ځل هغه مخون
 چه دراز لری مژګان دراز قدون
 دراز قد، دراز مژګان دراز زلفی
 وړے شونلے، وړه خولۍ، واړه غاښونه
 د آسمان شمس و قمر به قبرے قربان کړم
 هم د زسکے په سر واړه سره کلون
 چه نۍ اووینم په مخ مے اوښکے دروسی
 د پسرلی له مخه اوری بارانون
 که یو ځله نۍ مخ اووینم په سترګو
 ما په زړه کېنې قبول کړی دی نذرون
 د هجران په شپه سور کت راته سور اور شي
 یو زمان مے باندے نه لګی اړخون



چه په سپينو انگو د زلفې زانگې
 ښاماران دى د چنډنرو په ښاخون
 كه خدائې غم د جدائې ورته آسان كړو
 و رځپن و ته آسان دى نور غمون
 * ۱۱۶ * ۵ *

كه ستا خپل سيه روئې ته وې دښمن
 آئينه زما د زړه ته ده خچن
 ته چه ما و ته د عيب په نظر كورې
 دغه واړه عيب له تا دې اې عيب جن
 خپل صورت په آئينه كيښې هر څوك كورې
 كه چيره د چا صفا ده كه ريمن
 چوارې د حلال خور به نامه بولي
 له ښو خالقو بد كوئې ته ده ممكن
 ته چه بد، كه د بل واړه زه زيربوم
 چرت خپله بدې ته كړې معين
 تر هغو نه به ورومې ستا عيب څر كند شي
 چه هر چا و ته دې كړې ده خندن
 هر څه تخم چه كړې هغه به بوږ
 خپله خپله سيوه نيسي هره اوله
 كه له خپله عيبه ځان ژغورې رحمان
 د عيچا له عيبه مې كوه پوښتن
 * ۱۱۷ * ۶ *

ما وې زه به ته كړم په خوبانو باندې مين
 مينه د خوبانو اوچوې د صورت وين

خدا ئے زما په بخړه عاشقی کړه له ازله
 خوږش یم په دا بخړه که ترخه ده که شیرین
 زهر دے که قند دے هم په خپله خوله څرگند دے
 نه موسی څوک خوند د بل د خولے د انگین
 زسکه هغه سوزی هر چه اور ورباندے بل وی
 روغه خلقه شوه د رنځورو تماشین
 ښه توبه مے نه شی په تش دا د کور وکلی
 مرد بویه چه واخلی د غم پیتے له غمگین
 نور عالم به څه کرم زه مرید د هغه کس یم
 هر چه و ما را کا یو پیغام له نازنین
 شو به دواړه سترگه غره ووم له هسے غمه
 شو به مے تل ځای د غم اوښکے له آستین
 سر د وځپن دروسی د هجران په تیره توره
 نه ئے نکېبان شے یا اله المین
 * ۱۱۸ *

فراموش مے کړو د ستا په سینه ځان
 ځان لا څه دے بلکه غم جاودان
 لکه زه چه ستا د در په خاورو خوږش یم
 هره عیش و طرب نه لری شاهان
 لکه زه چه ستا د غم پنډونه اخلم
 هره پنډه اخستے نه شی پهلوان
 هسے بے سرو سامان یم ستا په عشق کښے
 چه آگاه نه یم په سراو به سامان
 دا به څه رنگ شی چه ته د کال وعده کړے
 په ما نه تیریری بے تا یو زمان



هسے بے شرابو مست یم ستا په مینه
 چه خبر نه؟ یم له زمکې له آسمان
 تمامی عمر دا ستا په طلب ورک یم
 لټوم د په هر ښار په یابان
 که له دره نئے شری که نئے پریدے ته
 ډیر مین دے ستا په مخ عبدالرحمن
 * ۸ * ۱۱۹ *

چرتہ د بار شونډے، چرتہ غم د دل و جان
 چرتہ کوټی لال او چرتہ، لعل د بدخشان
 پاک و منزہ دے عشق د نفس له خاصیتہ
 چرتہ چاه د کیلے، چرتہ چاه د زخندان
 لیر تفاوت نه دے د رندے د زاهدے
 چرتہ زلمی جونہ، چرتہ کټلے یتیمان
 واره بے وقوف دی چه څوک دین په دنیا پلوری
 چرتہ پنځه ورځے، چرتہ عمر جاودان
 زار شه د هوا و حرص خیال، د قناعتہ
 چرتہ ملک د مصر، چرتہ دہ د غلامان
 نه شی د خانانو د ملنکو سره کلے
 چرتہ عزیز خان چرتہ ملک عبدالرحمن
 * ۹ * ۱۲۰ *

که ترے ولوښته شاهان او سلطانان
 هیچ نیمگرے په چا نه شو دا جهان



که هزار هزار فنا شی په یو دم کنی
 بیا پیدا شی په یو دم کنی هزاران
 د رفتن د آمدن حساب نه نشته
 لکه بحر چه بهیږی بې پایان
 یو د بل په غم نه نرم وی نه کرم
 هم د هغه زده چه ور نه شی په خان
 پیغمبر غوندې صاحب تر دنیا تیر شو
 دا دنیا ویرانه نه شوه په هجران
 چه دا هسے عالم لاندې شو تر خاورو
 د چا یاد وی ما او تا غوندې سگان
 که غلیل کرم د تمای دنیا خاورې
 بیا په نه موسم دارا او شاجهان
 بوئ د نام او د نشان نه شو
 چه دعوی نه کړه د نام او د نشان
 که دروغ وایم ته ورشه نظر اوکړه
 د خپل پلار او د نیکه په کورستان
 چه نه ته په دواړو سترگو ښکلولی
 کوره شه شوی هغه خولې، هغه لبان
 چه مدام نه په قربان قربان بللی
 اوس د غیر دربانده وکا چه قربان
 د رحمن وسوزان شعر ته حیران یم
 چه نه اور بل شوی نه وی په دیوان
 * ۱۰ * ۱۲۱ *

که پخوا تر آشنایې نه وے یلتون ما په نه وو له چا کړې پیوستون
 چه مے یار په سترگو اولید ما کمان کړو چه هم دا ساعت مے یاموندو ژوند،

په نیمګړی داد خبر د د نیا نوم
 نن ساعت چه له دے حاله خبردار شوم
 هر زحمت چه په ما راشی شکرانه کړم
 اوس که لاس زه وبله بېرم هیڅ سود نه کا
 لکه نمر په څلورم آسمان څلپړی
 چا چه نخبه له بڼه مخه را کوله
 په دا هسے حال کښه څرنګ صبورۍ شی
 که په صبر سره تور کاڼی لعل کیږی
 د دنیا هوس په ما باندے حرام شو
 دریغه یو ځله هغه زما په حال شوے
 د رحمن ته ځان هغه کړی آسمان شی

* ۱۱ * ۱۲۲ *

ورکه عاشقی شه هم ئے نوم هم ئے نشان
 زه ئے هسے خوار کړم لکه خاک د یابان
 زه د عشق په کار کښه تیر تر سره هم تر مال یم
 دریغه که په سر ځی دا مشکل کا خدائے آسان
 کیوتم د عشق په آدم خورو کردابونو
 نه په وړاندے تلے شم نه په وروستو ګریزان
 رنج د عاشقئے چه زه ظاهر کړم و طیب ته
 هیڅ ونیلے نه شی طیبان او حکیمان
 راشه عاشقی رهمان مکره اوکه نه وی!
 تل په اور به ناست ئے که بادشاه ئے د جهان

* ۱۲ * ۱۲۳ *

ته چه هسے ګاه ئے ترش ګاه ئے خندان
 له عاشق سره کښه کړے که احسان



له احواله د چاه نه زده چه به څه کړې
 کله جور کله لطف کړې عيان
 رنج راحت د عاشقانو واره ته نه
 دا دروغ دی که وصال دے يا هجران
 هغه شونې چې خوږې دی تر شکرو
 له کنځلو نه عار نه کا عاشقان
 رجوعات د بښاسته و چا ته نه وی
 هرگز نه وی سرکوزی د سروې شان
 دغه هسے رنگ بښاست لکه چه ستا دے
 نشته دا رنگه بښاست د غیڅ انسان
 قصد تر هسے حده ولې کړې کل رخه
 چه له ډیره نازه وژنې عاشقان
 د مړنې صورت څه روغ له کانږې نه وی
 نشته کانږې سره ستا د جفا توان
 و هر چا وده چه ستا قوت ښیږي
 هلته نه رسی قوت د درست جهان
 ستا له جوړه زهره نه لری چه آه کا
 که کشور د عاشقانو شی ویران
 خوار حیران لکه عاشق دے ستا نه نرنه
 خدائے د هیڅوک هسے نه کا خوار حیران
 لکه ډیر وائی د وصل راحتونه
 دغه هسے د قوت دے سخت زندان
 د زخماړ نخبې دے واره د خورشید دی
 چه نه درست جهان له نوره دے روښان
 له هوسه د هر کل کره خندا شوه
 چه نه اولید ستا د حسن گلستان



کله وی چه نصیحت کاندی عاشق ته
 که له حسن د آکاه شی زاهدان
 رنگ د روی د لری رنگ د سرو گلونو
 تورے خنرے د بیاخونه د ریحان
 سیاہی د نوی خط د هسے زب کا
 لکه ښکلی واره توری د قرآن
 و کوهی ته چه لغزش کا کل خطر دی
 کل حیرت دے کو هے ستا د زخندان
 که د 'درو تجالی ده دیره دیره
 'در تاریک شی چه ظاهر شی ستا دندان
 ته' سلطان د ښانسته و ئے دلبره
 دا نور واره ښانسته د نوکران
 که دا نور ښانسته ستوری وئیل، کیوی
 ته' خورشید غوندے صورت لرے عیان
 له هر چا چه آوریده شی دغه وائی
 چه ښانست د ذره نه' لری نقصان
 'در و لعل 'شو وئیل، د رحمن خکه
 چه دے ستا د لعلو شونو شو گویان
 * ۱۲۳ * ۱۲ *

شو به' شمیرم زه غونه د هجران
 همـره دیر دی لکه ریک د بیابان
 د سړی د دشمنی طاقت مے نه' وو
 خدائے را پیښه دشمنی کړه د آسمان
 لکه شوک چه د اوبښ بار په مېړی کیږدی
 هسے زه هم به خپل غم پورے ناتوان



لکه د اور د نیلانه چه په ما 'اوری
 چا لیدلې، کنړه اور دے په دا شان
 د یار غم به مے هغه سره په شمار کړی
 چه شمیرلی ئے وېبته، وی د خپل خان
 که شوک وائی حال د څه دے په هجران کښے
 په خاطر د تصور کړی دوزخیان
 ناقراره روح مے پاس به هوا والوت
 تش صورت مے په ځائے پاتے شو حیران
 د یار دم مے زړه په غمکو سترگو یوو
 لکه 'بت چه په دیوال کښے شی حیران
 ما وے زړه د موسیٰ عرش دے خبر نه، ووم
 چه به عشق زما دا عرش کاندې ویران
 عاشقئے ئے تر هغه حده بیهوش کړم
 چه نه، عوش لرم نه، سراو نه، سامان
 لور په لوری د تهمت په غونډو وېشت شم
 سلاست را باندے وائی درست جهان
 چه دا حال ورباندے نه، وی ورغلے
 په وئیل به څه کړو عیږی د رحمن
 * ۱۳۵ * ۱۳۴ *

خان سلطان د دے جهان	آخر دروسی خوار حیران
د قضا په ذیل تېرلی	په مثال د بندیوان
شیرین خان ورځه دروسی	نه، ئے زور شی نه، ئے توان
که شندی سال و ملک دواړه	هیڅ رنگ نه، موسیٰ امان
نه، ئے مل نه، ئے حاسی وی	درد ئے ورشی به خپل خان
درماند ورتنه ولاړ وی	وزیران او وکیلان



هيڅ دارو کولې نه شي کوز کوز کوزې حکيمان
 بادشاهي نې پاتې کيږي زړه نې چوي په ډير ارمان
 چه نې روح له تنه بيل شي نور پرې ژاړي فرزندان
 يو ساعت ورباندې ژاړي آخر صبر کړي خواران
 بيا نې غسل لږه واخلې په تخته باندې عريان
 په جامو نې خوشحاليږي مرده شوې او غايلان
 چه له قبره نې بازگشت شي مال نې يوسي وارثان
 په مسند نې دعوي کاندې هم دوستان هم دشمنان
 سپيلې نې تالا کاندې هغه خپل مصاحبان
 نام نشان نې همې وړک شي لکه عين بې نشان
 نه نې نقش پاتې کيږي نه نې اسم په جهان
 دا دنيا آب روان دې نه شي نقش په آب روان
 که هزار رنگ آبادي کا نهايت خانه ويران
 لکه باد هسې به تير شي هغه دور هغه دوران

دا بيان دور او دراز دې
 کوتاه قطع کړه وځنې

* ۱۵ * ۱۲۶ *

۳

که هر څو په صحرا سر شوم هم په کليو
 بيا مې نه موند هيڅ خبر د هغو تلليو
 خداي زده کومه خوا ته لارل هغوي څه شو
 خبر نه يم د کړ له ريو تليو
 له دې غمه مې زړه چوي که څوک خبر وي
 لږ په ما هم خبر اوکړي ددې اتليو



پس له دے به چرته دروسنی خاڼے مو کوم دے
 راته وايی د دنیا په سرانے راغلیو
 گوندے ستاسو په مخ زه پستدیده شم
 لاس د خداڼے و در ته وونیسې پستدلیو
 خبر نه يم چه په باب مے کښلی څه دی؟
 زه رځون په اندیښنو يم د دے ټکلیو
 * ۱۲۷ * ۱

تور لیمه مے د فراق په ژړا سپین شو
 دوباره د زړه په وینو کښې رنگین شو
 ما وے زه به لا دیدن کړم د یارانو
 خبر نه يم چه یاران په کوچ تمین شو
 چا پتنگ غوندے ځان واچوړ و اور ته
 شوک ژوندی لکه بلبل په آتشین شو
 و سردو ته د مرک خوارنې شوے پیښې
 او ژوندی په زندگنې کښې اندوهگین شو
 د قضا سپاهیانو هسے لاس په تاخت کړو
 چه پائمال هزار خسرو هزار شیرین شو
 چه قدم ښه په آسمان ایښود له نازه
 هغه هسے ناز پرور زیر زمین شو
 چه مدام ښه د سنجاب د پاسه خوب کړو
 اوس په زنکه بے بستر او بے بالین شو
 د رځون خاطر به ولې پریشان نه وي
 چه پریشان ورسره جمع همشین شو
 * ۱۲۸ * ۲



تا چه رنگ د میثو ورکړو و لېانو
 اور د پورې کړو په کور د میخوارانو
 چه د جوړه کړه لینده د کیو موروزو
 شو به ټکار کړې په حرم د غزالانو
 چه د اسم د زنجیر، په زلفو کیښود
 معطر د کړو دماغ د دیوانگانو
 په رخسار چه د خط غبار څرکند شو
 سر بلنده شوه فرقه د خاکسارانو
 کاږه غشی واره بیرته ځی له نخښې
 زه آزار کړم ستا کیو کیو مژگانو
 چه زما د یار تر مینځه جدائی کا
 کانی پریوت په خونه د بدانو
 که مې جرې خواست د خدای په در قبلی
 سوال به زه د عمر کړم د مهوشانو
 سور پیزوان د په سرو شونډو هسې زېب کا
 لکه جیم په قلم کښلې کاتبانو
 د سرو ټیک د شهزاده په جین پروت دے
 شینکې خال د محاصل په بندیانو
 دواړه لیچې د وکښلی مصرعې تورے
 در پوهیم سر به پرې کړې د خوارانو
 ستا له غمه په ځان زړه د رځنې سوزی
 لکه شمع په زیارت د شهیدانو
 * ۱۲۹ * ۳ *

چه کوتلی دی په تیغ ستا د چشمانو
 سر حلقه دی د جمله و شهیدانو



ستا وصال د سر پرېکړو دے دلبره
ژوندی نه مومی جنت بے مردگانو
د پیری سورے عاقل لره ضرور دے
دا مقام دے د سرتورو دیوانگانو
په سرپوښ محل کښې نور د آفتاب نه وی
دا دولت دے نازل شوی په ډاکیانو
هم په دا زما له سترگو وینې څاڅی
چه د نقش پکښې رنگ دے د لبانو
مشکین خال د په سرو لېو هسے زیب کا
لکه مهر په مخزن د مدرسرجانو
ما سیول له یاره هر چه وی رحمانه
واره کفر دے په دین د عاشقانو
* * ۱۳۰ * *

هر ساعت زما د غوږ په تاوه ولو
د فنک لاسونه شنه شو تر څنگلو
عمره غم د بيلتانه را باندے راځي
چه حساب نه په بخوله شی نه په کښلو
هغه سترگے چه نرگس او هم بڼام دی
تیرے تورو دی زما په قتلولو
هغه شونډے چه شیرینے دی تر قندو
ما هیڅ فیض ځنې یا نه موند بے کنځلو
دا کاږه کاږه بانډه او کړے ووروزے
نور څه نه کا بے کړو کړو وهلو
په شپه نوکے د عاشق په وینو سرے کا
صبا پورے کا نکرېزے په منگلو



دا زما د قاتل لاس دے نه پوهیږم
 که تر باغ وتلی بناخ دے د سرو کلاو
 دریغه مرگه په دنیا کښې نیمه خوا شوه
 بښسته غنچه په پورې یستې د کلاو
 هسې بند شو په کمند د تورو زلفو
 چه حیران شوم د وځښ په خلاصولو
 * ۵ * ۱۳۱ *

هسې زه یم یاره ستا په غم تازه
 لکه وی هره کیاه په نم تازه
 سترگې اوخوږم که په اوچې کرم له نمه
 که په شی په دا ژړا صنم تازه
 زه به څه کرم د چا چارې به له یاره
 هر سره دے په خپل ساء په دم تازه
 د یار نوے نوے جوړ زیروی وصل
 رغوی موے برهر مرهم تازه
 که د زړه له غمه اوچوی دلگیر مڼه شه
 کاتبان کا په چول قلم تازه
 بښسته یاران کلونه دی، رهاڅه
 بیلتانه کړه اکثر مراوی کم تازه
 * ۱ * ۱۳۲ *

یا د مخ دے جاروتلې څه بلا شوه
 دا بلا له کومه لوریه را پیدا شوه
 ا زما په یار کښې مهر و وفا نشته
 که دنیا واره په مهره په وفا شوه

چه نئے هېڅ له خدايه ترس او ويره نه شي
 په نصيب مه يوه هسه دلبرېا شوه
 چه نئے حسن و ته كورم حيرانيدوم
 را څركنده يوه هسه تماشا شوه
 څه د حد و د حساب خبره نه ده
 بې صبري مه تر حسابه زياته لا شوه
 قراره مه، په طالب كښې نئے حرام شو
 بې غمي مه په مذهب كښې ناروا شوه
 چه راكښلي مه پرې غشي د دعا وو
 هغه نڅښه مه او نه ويسته خطا شوه
 لكه پوچ بادام بې مغزه بې حاصله
 هسه 'پوچه بې حاصله مه دعا شوه
 عاشقي مه چه له خلقه په غلا غلا كړه
 هغه غلا مه په تمام جهان رسوا شوه
 څه بېرې به له نسيه معامله موسم
 چه مه نښه په ورغوي كښې نسي شوه
 در د بېرته جار وتو شو راته پورې
 په نصيب مه بله نه وه دا وه دا شوه
 يوه بڅره هر سړي لره خداي ور كا
 زما بڅره آشنائي د خپل آشنا شوه
 د تدبير په دام به څشكله كيوزي
 معشوقه چه مه په مثل د عناق شوه
 چه نئے زر كړو زېر رخسار زما د خاورو
 عاشقي نه وه په باب زما كيما شوه
 څه حكمت د بار په مينه كښې خداي كينود
 چه عاشق لره هم درد شوه هم دوا شوه



دا باران نه دے چه ووری له آسمانه
د مرغانو په رحمن باندے ژړا شوه

* ۱۳۳ * ۲ *

ډیر عمر مے تیر کړو ښوده په زمانه
نور د زما سر وی او د ترکو آستانه

هیڅ مے حاصل نکره په شیخنی او په تقویٰ کنبه

پس له دے مے وار دے هر چه شی په میخانه

شیخ و شیخنی، ورد و وظیفه او ذکر فکر

زۀ او ساقی، جام و باد، چنگ و ترانه

زۀ و زاهدانو ته جیران یم دوی و ما ته

دیوانه به ډه خندد، و ډه به دیوانه

کنج د عقل زار شه د عاشق تر شاخکی اوښکو

نه خروار د عقل نه د عشق ږوه دانه

تینگ د یار له لاسه په مرئ د عاشقانو

هسے لذت کا لکه د میو پیمانه

خدائے لره به ورشم په سودا د یار له مخه

بل مقصود مے نشته په کعبه په بیتخانه

زۀ له ډیرے مینے په تش بوئی د یار شیدا یم

تل د لوندو خټو اوږه لیرے وی بانه

حکمه زاهد زهد کا د یو جنت د پاره

سر شیندلے نه شی په اورول د جانانه

کورده د منصور هسے په دار نه شے رحمانه

مکړه دا د عشق خبرے مستے رندانه

بل نام و نشان د عاشقے نشته رحمانه

بے نام و نشان شه، که ئے غواړے نشانه

* ۱۳۴ * ۳ *

په حالات د عاشقانو نظر بويه په زيارت د شهيدانو گذر بويه
 بې مرسته شوک خبر د سريد آجلې غوڅ په غم د فرزندانو پدر بويه
 بې رياره رسيدو و يارته گران دی په کوڅه د سهرويانو رهبر بويه
 بې هنره چا دولت سوندلې نه دے په خدمت د صاحبانو هنر بويه
 ستا له سترگو مې هر کوره ملاحظه شی له دے هسے سياه دلانو حذر بويه
 ښه چه سترگو خداي ملالې کړے د ترکو لير به زړه د ظالمانو اثر بويه
 ستا په ياد به هر يوزره مشرف نه شی دغه تاج د بزرگانو په سر بويه

چه خبر د رحمن نه آخلی يار بد کا

بادشاهان له گدایانو خبر بويه

* * ۱۳۵ *

✓ مخ د يار شمس و قمر دريواره يو دی
 فد او سرو صنوبر دريواره يو دی
 ✓ حاجت نه لرم په شهدو په شکرو
 لب د يار شهد و شکر دريواره يو دی
 ✓ که بې ياره د بستر د پاسه پروت يم
 نار و خار و دا بستر دريواره يو دی
 ✓ چه نه دز او عم ديوار و ته نظر کړم
 باغ بوستان او دغه در دريواره يو دی
 ✓ خداي د ياد له هجره هيڅوک خبر مکړه
 تاخت و قتل دا خبره دريواره يو دی
 ✓ چه غبار نه د کوڅې راباندې راشي
 دا غبار شک و عنبر دريواره يو دی
 ✓ هغه دم چه سرے دروسى له جهانہ
 توزے خاورے سم و زړ دريواره يو دی



- قلندر چه په رښتيا قلندري کا
 ✓ خان، سلطان و قلندر دريواره يو دی
 ور د نه شی په پردی زمکه هېڅوک
 ✓ کور و کر او مبصر دريواره يو دی
 چه د نه په کښې يو يار نه د آشنا وی
 ✓ هغه ښه، بحر و ږ دريواره يو دی
 په دکن د فایناډ جوهریانو
 ✓ خرمه، لعل و کوهر دريواره يو دی
 پسران د عار زما له عتقه نه کا
 ✓ پاک عاشق، پسر، پدر دريواره يو دی
 په سبب د ظالمانو حاکمانو
 ✓ کور او اور او پښور دريواره يو دی
 غزا اوشوه که خان ستای و رحېن ته
 ✓ بے حتر او کډاؤ خر دريواره يو دی
 * ۱۳۶ * ۱ *

- ستا له غمه مې په سخ باندې ولې دی
 لږ مې اوښتد له حاله چه ولې دی
 زه په تا پسې موسی(خ) یم قارون نه یم
 چه مطلب مې غوا و غیلې ما گلې دی
 هغه کوډې لکه تا دی په ما کرې
 کله کرې په مجنون باندې لیلې ده
 لکه ما چه مصلې درېسې لنگ کرې
 کوم ملنگ مې لنگ کرې مصلې دی
 یونی هم ستا د وفا نه دے را آلوته
 ما په خپله خپلې کرې تسلی دی



که رځون د عاشقۍ په نيغ شهيد شى
د جنت حوزے همه واره دلے دی

* ۱۳۷ * ۲ *

بخ مے ستا د بنرو غشی په سینه دی
پور راپورے مے وتلے تر اینه دی
تل لے مخ د یار په مخ باندے وی ایښی
هغه زړونه چه بے ننگه آینه دی
هسے نه چه زه نن وړخ په تا شیدا یم
ستا غمونه مے په زړه کښی دیرینه دی
لکه ستوری چه بریښنا کا په آسمان کښی
په تهر مے ستا داغونه نگیڼه دی
درته وایم له آه لے پرهیز کړه
د هغو چه پوشاکونه پشینہ دی
که دا ستا رخسار سوزانے لښی نه وی
ولے کسی زما تور سوی نینه دی
خه په سم په صبحدم کوری وچا ته
چه نے سترگے په مئے مستر شینه دی
هغه سترگے چه پیدا کړے خدائے خونریزے
بے غضبه په غضب او په کینه دی
شرایان چه شراب موسی خورے شوسی
کله منع په اختر په ادینه دی
چه تمام د خپل خیگر په وینو رنگ شو
د رځون خبرے خکه رنگینه دی ✓

* ۱۳۸ * ۲ *



سپين رخسار و مشکين خال نۀ سره ضم دي
يا محمود او اياز ناست سره همدم دي
که د مخ په زلفو پټ شو ټپاک نۀ نشته
د حيات اوبۀ هم پټي په تورقم دي
ستا له زلفو له رخساره له سرو شونډو
پيدا شوي شام، شفق او صبحدم دي
په دهن کښي د غاښونه تجللي کا
يا غوټي په غنچه کښي د شبنم دي
نه چه اوس زما زړۀ غوڅ ستا په غزه دے
چارۀ غوښي له قديم سره په غم دي
بے ژړا چاته نه کوري سياه چشمه
د ترکسو غوريده د جوئي په نم دي
راحت نه دے چا موندلې بے زحمته
ستا جفا او وفا دواړه منقسم دي
ستا د حسن د تعريف له پرکته
د رحمن د شعر کوکي په عالم دي
* ۱۳۹ * ۳ *

کاشکي زۀ خاورے ايرے د ستا د در وے
چه قدم د هميشه زما په سر وے /
خو يو ځله زما ستا ويله بخ شوي
نور مے غه ستا د غشيو په ټټر وے /
تمام تن مے د رنځور په خير اوږه وے
خو په ما د تورو ترکو يو نظر وے /
په زير رنگ په سپينو اوښکو به مے يياسوند
که د ترکو ملاقات په سيم سر زړ وے /



ملاست به په ما څه لره وایه شو
 ✓ که دا ستا له دلبرنه نه څوک خبر وے
 مرتبه که ستا د عشق شی ورڅرګنده
 ملائک به واره وائی چه بشر وے ✓
 تماشه به زما هله درېکاره وے
 ✓ که ته ما غوندے بیدل او زه دلبر وے ✓
 په خوښار به زما سترګو غوندے نه وے
 ✓ که په مخ نه د تیرو تورو پرهر وے ✓
 ستا په درد کښې طبیب وائی و رځن ته
 ✓ لا به ښه وه که د حال تر دا بتر وے ✓
 * م . م * * ع *

وخت د عیش و طرب تیر شو خزان راغے
 ځنګدن د بېلانو په ځان راغے
 دلدارۍ مے تر امید وه بارے څه کړم
 هغه یار د دلبرانو په شان راغے
 سود سودا د عاشقۍ که نفع مند وے
 ما هیڅ سود په کښې بیانه سوند تاوان راغے
 تمام عمر که وصال وو عمره نه وو!
 لکه یو زمان د ښکلیو هجران راغے
 آشنای هم په هوس ده خو چه بیل شوم
 دواړه لاس مے وېله وښو، ارمان راغے
 کوفی زما د زړه ښه یوړو به چوکان کښې
 یا د ناز په نیلۍ سور په جولان راغے
 غنچه لب به په خندا نه کا پرېشانه
 په شیبو زما د اوښکو باران راغے



د میرزا د ارزانی دعویٰ به پرته کا
 قدردان د شاعرانو وځنځیر راغی
 * ۱۳۱ * ۶ *

که د زړه په وینو رنگ د چا ګوښل شی
 چه بیلتون په جهان ګرځي خو به بیل شی
 که د اوښکو په دریاب باندې نهال ګرځي
 نیشکر به نیشکر شی نل به نل شی
 مشقت د سړي واړه حېطه کا
 په ښوړه کښې چه د ګل بوټي نهول شی
 د دنیا یاری دوستي څه پکار نه ده
 له اوله یار و دوست وی پسې غل شی
 که هر څو نه وبله مهر و محبت وی
 نهایت سره په جنگ و په جدل شی
 په مثال د دروغ ژني ملغاړه
 آب و تاب نه په دوه ورځو کښې بدل شی
 که نه زنه د خواتمې په وخت کښې سيب وی
 هغه سيب نه په پیري کښې یا حنظل شی
 د رقیب له بده خوږه به څه وایم
 ترو دا ګوره چه لا یار ورسره بل شی
 زه وځنځیر په ښه به بد د یار پوهیږم
 کاشکې زهر په دهن د چا غسل شی
 * ۱۳۲ * ۷ *

که د غم د درست جهان له زړه چاپیر شی
 دلگیر مې شه همې وایه چه به تیر شی



غم هغه دے هر چه سیرمه وی وچیا ته
 ورومبني واره تر وروستيو پورے هیر شی
 بے له خدایه چه مدام په یوه حال دے
 بنده کله شیر شاهي او کله سیر شی
 یو آدم دے چه په خو رنگه جلوه کا
 یو رقم دے کله زور او کله زیر شی
 د دنیا چارے مدام په قرار نه وی
 د بتو په زنبول په بل بل پیر شی
 په لیر عمر کنی ډیر غم له کومه راغے
 خو له خپلے بے صبری په سری ډیر شی
 خریدار فروشنده چه سره خویش وی
 په سودا کنی سخته نه کا تیر و بیر شی
 بنائسته په جهان ډیر دی بے حسابه
 بارے شوک به د رحمن دیار په شیر شی
 * ۸ * ۱۳۳ *

چا دا عس لاس په لاس دنیا پرینو دی
 شه چواچندن په خپل پورے مینودی
 دا دنیا په مثال پل مرگ نۍ سیلاب دے
 د سیلاب په مخکنی حه پوله ایښودی
 جل زلمی لا واده نه وی سره کنه شی
 دارنگ چارے د مرگی په خر خښو دی
 قافلے چه په دنیا کنی شوه داخلے
 لیا هم عس معلومیږی چه د لښو دی
 دا سفر به په حقو باندے آسان وی
 چه تر کوچ پخوا په زیرمه د توښو دی



چه بے وخته ارمان کا په وخت اوده وی
 د هغو عالمو ډیره د وکښو دی
 په هر شان چه یار خوښی زه هغه کړم
 خپلول د صاحبانو په پښو دی
 د یار غم په لکه تاج دے په سر ایښی
 نور غمونه په هغه لاندے تر پښو دی
 معشوق په عاشقانو خود پوهیږی
 دلته څه د عاشقنې نخښې د پښو دی
 میخوران که نه خبر شی له مستی نه
 د رحمن د میخانے شراب د څښو دی
 * ۱۳۸ * ۹ *

د سکوت په تیغ چه ژبه بریده شی
 لا قلم غوندے په قال کښی دویده شی
 هره اور د عاشقنې په زرګی پو سی
 چه لاله ئی له تر بته دمیده شی
 خم آبرو د یار په نقش په لیمه دی
 لکه بیاضت چه په لوئے بحر کښی لیده شی
 همیشه ئی د خپل یار په لوری دؤ دی
 نهایت چه په دا دؤ کښی رسیده شی
 څه حاجت دے چه زه یار وچاته ستایم
 کار همه د خپلو مترګو په دیدنه شی
 کله وی چه یو د بل په وئیل غلیږی
 مگر صافه د چا خپله عقیده شی
 خود څرګند وی لکه صبح په جهان کښی
 هر ګریوان چه په یارنې کښی دریده شی



آبرونی د عاشق هلته خان څرکند کا
 چه نئے نم د زړه له سترگو چکیده شی
 د آه غشې نې به زمکه کله لگی
 هر قاست چه کمان طوره خمیده شی
 بې مطلوبه نې هیش فهم به چا نه وی
 هر طالب چه به طلب کتنې فهمیده شی
 هر چه زړه په مهوریانو باندې بائیلی
 بې دیناره بې دره خریده شی
 با به یار په خیر بل مخ نه دے لیدلے
 مگر پس چه له نن ورځې آفریده شی
 یا به شهد یا به قند یا به نبات وی
 هر کلام چه له رجحانف شنده شی
 * ۱۰ * ۱۳۵ *

دیرے خولے زما په یاد شکر خورے شوے
 بیا زما په زمانه خاورے ابرے شوے
 د 'چند پرو اونے اوسولیدے لارے
 هزار څانگے د شمشادو په ارے شوے
 په هغو زمکو چه روغې هرے مانرے وے
 د ایام په کردشونو ادیرے شوے
 په دنیا کتنې چه بنیاد د آشنایې کا
 د هجران تورے هغه لره تیرے شوے
 دا فلک خدائے پیدا کرے دانے خوئی دے
 چه و چا ته نئے دعا چاته ښیرے شوے



د دنیا د محزونو خپته واړه
و رځپن ته د سرونو منارے شوه
* ۱۳۶ * ۱۱ *

تبسم مے د وگړی په روزگار شی
چه له سرکه نه نه ویره نه نه ناب شی
له ده موزیری د ده له وړاندے سره شی
لا نه مینه د دنیا په کار و بار شی
که نه هر قدم د سرو په سر لار وی
یو قدم هسے وا نه خلی چه په لار شی
د ژوندیو نصیحت هرے اثر نه کا
مگر سره له قبره پایی په گفتار شی
د امید مزے نه هسے رنگ دراز وی
چه تر خضره (خ) ورته خپل عمر بسیار شی
سینه ږیره په اورنری کنبے خوے را داخلي
چه به ما لره سپاهی یا منصبدار شی
د خرما زړے نهال کا، ورته کوزی
چه دا سورے دا سیوه به مے پکر شی
هر هر فصل چه ترے ربی هویری
چه به کوندے راته بل فصل تیار شی
لا نه لپه تخم هم کرلے نه وی
ناکشته ورځنې طمع د خروار شی
غرونده د نازیږیو سخیو غری
چه صبا بیگاه به ما لره غوغار شی
لکه وړکی کتوری له زانړے غواړی
به دا هسے پوچ کونی نه اعتبار شی



رنجمن څه دے چه به بند و جا ته وائی
هدایت د هر بند به کردگار شی

* ~ ~ ~ ~ *

د هغه بنا چه نوم محنت آباد و .
ترو خاطر به به کت څنگه د چا بناد وی
به خواره او به خپو کله وینه نیسی
هر مارغه چه به قفس کښې د صیاد وی
د رنخور په خوله کښې کله مژه کاندی
که سل رنگه نعمتونه ئې معتاد وی
پاښتو لره هر چرته زندان وی
هغه هر چرته آزاد وی چه آزاد وی
عشق تغیر و تبدیل نه لری بکړنگ وی
د آشنا له لاسه داد وی که بیداد وی
د بناد ئې نخبه هغه وی به جهان کښې
چه په یار پسې بې بیخ و بې بنیاد وی
بودنی هغه بالذ شی په معنی کښې
چه دنیا ئې په نابوده اعتقاد وی
نقصانی دی د دنیا عمارتونه
که تر لاندې ئې سل ستړې د فولاد وی
زندګۍ که څوک پوهیږی حضور دم دے
آینده او رفته کله د چا یاد وی
دا دنیا لکه سیلاب هسې بهیږی
نه ئې چا څخه استوونه نه استاد وی
چه کومه اراده لری په زړه کښې
د مرشد له اشارته بې ارشاد وی



و هغو ته چه خداڼې ښود په خپله وښود
 شه حاجت ڼې په ښودنه د استاد وی
 ډیر یاران ورڅخه پیل شو هیڅ کرم نه دے
 که وځنن له جدایڼې نه په فریاد وی
 * ۱۳۸ * ۱۳ *

چا چه نمری وی په خپلو وینو والی د شبنم په څیر به تل وی سپین سپڅلی
 که صیاد څخه د اوښکو داڼې نه وی د هوا سرغونه نه دی چا نیولی
 هر یو مخ کله لائن د آبرو ڼې وی اوښکې نه دروسی په مخ د هر ناوولی
 هره شپه به شمع څه لره ژړا کا که ڼې نه وے په ژړا کښې څه موندلی
 ما وځنن به ژړا نذ کړه له خوبانو
 که مے نه وے په قست دا هسے کښلی
 * ۱۳۹ * ۱۳ *

چه په مخ باندے د اوښکو یو رقم وی
 عین د 'تورو' له پرهره سره سم وی
 که کریوان مے د سپوږمۍ د نمر شرق شی
 زه چه یار په سترگو نه وینم تورتم وی
 دلته سر پورته کول د چا رسیږی
 چه په خپله د یار زلفی غم درخم وی
 کیو وروڅو غوندے نیش وعلی نه شی
 که په زړه د پاسه پروت د چا لرم وی
 معشوقه چه د عاشق په غم وی غوڅه
 د عاشق سترگې د روځی چه بیغم وی
 همدی د دوو همدو هسے بویه
 چه د دواړو همدی په یوه دم وی



که د درست جهان بنادی ورباندې راشی
 مکره خدايې چه شوک بې ياره خوښ خرم وی
 بل ستم د بيلتانې د پاسه نيسته
 که ايدلې چا په صل رنگه ستم وی
 دا قضا څه تر قاضي موقوفه نه ده
 خود په خپله يار تر ياره پورې کرم وی
 راحت هر چرې هغه لږه لازم دے
 چه په درد و په محنت کينې مقدم وی
 چه خوناب لږ د چشمانو منې و ناب شی
 پيوسته له دغه جامه سره جم وی
 هيڅ حاجت د هنر نشته و رقيب ته
 که په اصل کينې عرب وی که عجم وی
 هنر مې غواره طالع له خدايه غواره
 څه بکړ بې سليمان (ع) که خاتم وی
 د رحمن خدا په اجر د ژړا ده !
 تازگی د گل په قدر د شبنم وی
 * ۱۵ * ۱۵ *

تل د ستا د خواب آلودو سترگو خواب وی
 چه فتنه په خوب آوده شی ډير ثواب وی
 لکه مڼې چه په مينا کينې تجلې کا
 نور د حسن په حجاب کينې بې حجاب وی
 ته چه ماته لواوت پتې د صبر
 ډير زه هم په دا راضی يم که مې تاب وی
 زه په دا سبب په ترکو پسې ژاړم
 چه ژړا د عاشقانو د مخ آب وی



که نادان وی هم دا همره خو پوهیږي
 شوک چه نه ژاري په یار پسې کذاب وی
 د عاشق سترگې په دا سبب شوې پاکې
 چه مدام په سر د جوئی لکه حباب وی
 له خالی خوږې به څه وورې چه څه نه وی
 که ختلې د حباب په سر سیلاب وی
 هم په داتې د نغمې اثر پیدا شو
 چه په تشه کیله صبر د رباب وی
 د حرص له خپله نکه بهره نشته
 لکه مار د کنج د پانه بیچ و تاب وی
 کابلان تملقات د دنیا نه کا
 لکه پانږې د خزان پښه په رکاب وی
 غفات هیڅ مناسب نه دے په دنیا کښې
 ساکنان د دهر وکل واره خراب وی
 چه بنادی غواړې بېشماره بې حساب
 په رحمن به د غمونو څه حساب وی
 * ۱۵۱ * ۱۶ *

چه تر سنگ و تر آهنه ئې زړه سخت دے
 زړه هغه لره ورکړې ما کم بخت دے
 خدایه کله به هغه غن راته ایل کړې
 چه لوتلې ئې زما د خاطر رخت دے
 همره غم به نور په هیچا باندې نه وی
 لکه غم چه د خپل یار په ما یک بخت دے
 سکر بیل په تیره تیغ شی یار له یاره
 کنړه ښاخ له بله ښاخ سره درخت دے



د پالنګ او د پيرۍ حاجت ۈ نشته
 د يارانو نشستن د زړه په تخت دے
 چه له ډيره درده وخت پيژندے نه شي
 به وهڅن باندے ے باره هغه وخت دے
 * ۱۵۲ * ۱۷ *

په ځوانۍ كښې بد دماغه بد كمان ۈ
 چه پيرۍ دربانده راشي يا ناتوان ۈ
 كه په دا د زړه ښه كيوي دا خو نشته
 چه به هم تر ډيره ژوے هم به ځوان ۈ
 چه هرگز د په لاس نه وي كښيوتوني
 يهوده د هغو چارو په ارمان ۈ
 چه بے خدايه زړه ترے په نور څه بدوے
 هم په خداۈ هسے باور كړه چه نادان ۈ
 پښماني تر پښمانۍ لا پخوا بويو
 نه هغه چه بيا په تير ساعت پښمان ۈ
 هسے رنگ د و هغه جهان ته شا كړه
 كويا تل به مستقيم په دا جهان ۈ
 همزه سر د و خپل خداۈ و ته تبت نه وي
 لكه تبت په لور د خان او د سلطان ۈ
 يوه شپه په طاعت نه شي روتړولې
 هره شپه په مال و ملك پسے پاسبان ۈ
 په تسبيح د تانده ژبه وچ لركے شي
 بوج كوڼ لره ببل غوندے كويون ۈ
 و نمانځه ته چه نمر خيژي هاله باسے
 په قلمه پسے په نيمه شپه روان د

اوداسه لره کوزه آخستې نه شې
 چه په لږ او په لور ورشې پهلوان نه
 پټې سترگې لکه سور په کنډې کړنې
 که ږيوزت و سړوې وټه، روان نه
 د هلك په څير به لاس آچوے اور ته
 نه خبر په خپل بهبود نه په نقصان نه
 چه و بل ته نصيحت کا خان نه هير وي
 نور څوک نه دے هغه ته عبدالرحمن نه
 * ۱۸ * ۱۵۳ *

کښي يو نادر کار دے چه کمال خنې اظهار دے
 چه اختيار نه کښي کړه په دانه کښې پټ خروار دے
 چرک په دوه پيسے حلال شي باز په سل روپۍ سردار دے
 چه آسمان شو سرگردان شو چه زمين شو برقرار دے
 نښتر کوره سر کښي کا انکور کوره نگو تسار دے
 خړه خواره شوه آفتاب شوه ابر څورب دے غبار دے
 کوه بلند شو سیه سينگ شو لعل وړوکه بزرگوار دے
 لوڼے آسمان توره تښه شو هلك نر سره انوار دے
 وور سرے کوره رحمانه چه لوه فيل دے باربردار دے
 * ۱۹ * ۱۵۴ *

که مطلب و مدعي ادسري خدا نه دے هر هر نه ژوند يو رهنما نه دے
 مسافر که په رحلت کښې وبله غورکا هر اواز نه خواب آلودلره درائے دے
 که سرے و حقيقت وټه نظر کا ژوندي خلق واره ناست دسړو په خانے دے
 داخو بخت دے څوک سپين او څوک تور کړه کنړه عين لکه زاغ هسے هماغے دے
 لکه فرق چه د هماغے او د زاغ نشته هم دغه دليل د شاه و د گدا نه دے

ته نظر د کړيگرو په کار مه کړه . کار همه واره موقوف په کار فرمائے دے
 ساکان چه دجهان تما شه کاندی له جها نه ئے مطلب جهان آرائے دے
 که خوک خپل دست وپائے اوباسی له میانه خدائے پخپله دے دستودست وپائے دے
 په هغه جهان نیکی او بدی نشته هر مطلب د طالبانو په داسرائے دے

زۀ وځلن یوازے نه یم په دا کار کیږے
 همیشه د یار په یار پسے وائے وائے دے

* ۱۵۵ * ۲۰ *

که ئے مهر و محبت که ئے عناد دے
 ما د یار په یار ئے کړے اعتماد دے
 زۀ او یار که په تن دوه په معنی یو ږو
 هزار خوږے واره بهر یو بغداد دے
 هیچ بیترن زما د یار ووله نشته
 کار عمه واره موقوف په خپل میعاد دے
 هیچ موقوف د معشوق په حسن نه وی
 د عاشق خاطر په خپلے مینے بناد دے
 زۀ خپل آه آتشین له خدایه غواړم
 د آشنا خاطر که موم دے که فولاد دے
 چه پریشان د یار د زلفو په خیر نه وی
 جمعیت د حقو زړونو لوئے فساد دے
 چه د آه و د قرباد طاقت ئے نه وی
 هر سکوت د بے طاقتو آه فریاد دے
 سل په دا رنگه نومونو د عشق نور دے
 لکه نوم چه د مجنون او د فرهاد دے
 چه ئے زړه شی هلته کښینی هلته پاسی
 عشق د عقل و د هنر کره داماد دے



بادشاهان په عاشقۍ کښې ملنگان شي
 ما او تا غوندې وکړې د چا ياد دے
 که رښتيا د خرابۍ سره گنج وي
 خرابات د بې بنيادو بيخ بنياد دے
 که کمال د کمښت په اندازه وي
 فوقيت د شاگردانو په استاد دے
 چه دا نور شاعران کاندې هغه نه کا
 رځپښت کړې نوې نوې اجتهاد دے
 * ۲۱ * ۱۵۶ *

په خاطر باندې مې ستا د غم غبار دے
 هميشه مې په زړه پروت انبار اښا دے
 رهبري که گمراهانو ته کړې خضر (ع)
 عاشقانو لره خضر ستا ريار دے
 وکند چرې شوک د خداي په در قبول وي
 ستا له لاسه مې فرياد په هر ديار دے
 د شهيد و پرهرونو ته نظر کړه
 هسې روان له دواړو سترگو مې خونبار دے
 چه د غم په بارۍ زړه دے زما کښلې
 هم هغه مې په زړه کښلې په بار بار دے
 چه هر دم مې د غمزو په تورو وژني
 لا مې زړه د هغه سترگو منت بار دے
 دا آسمان د د هغه په مدعا وي
 چه په ما باندې ټکې ستا اخبار دے

که یار سل خله جفا ورسره کاندی
د رحمن دا هسه کله اعتبار دے

* ۲۲ * ۱۵۷ *

زړه مے ورکړو و خود رانے هر چه شو تکیه په خداڼے
په سوندا د عاشقنۍ کښے یا به شاه شېم یا گدائے
یا به کښیم و دونجے ته یا په سورے د هماغے
چه خداڼے کا هغه به اوشی نه بل خداڼے لرم نه نهائے
بے دلبره به ور نه کړم بل هیچا ته د زړه رانے
پائے بوسی به ئے پرت نه ږدم خو مے زسی دست و پائے
یا خندا ده په دنیا کښے یا ژړا ده په وائے وائے
تر دا دوه چارے په هورته نور څه نشته په دا سرانے
عاشق بویه چه صادق وی نه خود کام و نه خود رانے
خداڼے د زکاک څوک په عشق کښے جو فروش گندم نهائے

زړه رحمن په کار هو هیڅ
که مے سل شی کار فرمائے

* ۲۳ * ۱۵۸ *

زلفے د له ډیرے درازنې پائے تر سردی
یا د بنفشے لښتے خورے په صنوبر دی
لب د آب حیات دی یا شکرے یا نبات دی
یا خو زړه غلط شوم تر همه وارو بهتر دی
قد ته د څوک نه شی رسیدے له بلندے
ولے چه معراج و ته خاتنه د پیغمبر دی
ما چه ستا جائست او نمر سپوږمۍ سره په ټول کړه
تلی په میزان کښے تر آسمانه سپوږمۍ نمر دی

څاڅکي له آسمانه په هر چا ووري بکسانه
 برخه په وايښ شي په صدقو کښې کوهر دی
 بخت دے چه ئه څوک ممکن کړه په تخت باندے
 څوک د غم په څار سره پاره پاره ځيگر دی
 باد چه د په زلفو باندے قصد د پریشانۍ کا
 ځکه ئه کردونه د جهان واره په سردی
 هله به سرے شي چه د نوم عجمه الرحمن شي
 اوس سرے په څه ئه که د لوستي زېر و زور دی
 * ۱۵۹ * ۲۴ *

هسے رنگ نعمت را کړے خدا ئے و ما دے
 چه هيڅ څيز ئه بها نشته، بے بها دے
 يو خو دا چه ئه په شکل د آدم کړم
 دويم دا چه محمد (ص) مے راغندا دے
 لاس و پښې غوړ و سترگے خوله او ژبه
 يو صورت مے په څو اسمه مسما دے
 آسمان، زمکه، نمر، سپوږمۍ او روښان ستوري
 درست جهان مے و نظر ته تماشا دے
 شپه او ورځ د ماه و مھر له پرتوه
 مخ د زمکه راته درست نقره طلا دے
 په شپه مشک په ورځ کافور را باندے ووري
 درست صورت مے پکښې غرق سر تر پا دے
 په هر دم زندگاني بېخي و ما ته
 هر نسيم د يار له لوري مسيحا دے
 د چمن و سرو گلونو ته چه کورم
 هر هر کل راته له وراهه په خندا دے

د کلگونو میثو ناوے راته ناسته
 زنگاری قمیص اغوستی د مینا دے
 خپلے وینې په ورغوی کښې نیولې
 هر ساغر د مڼې فروشو جان فدا دے
 دښه رود په غاړه ناست سرود په لاس کښې
 هر مطرب لکه بابل هسے گویا دے
 سپین مخونه سرے لښې دی د دلبرو
 هر دیدن ئے د آفتاب په خیر رڼا دے
 چه دا هسے معرفت ئے پرے پیرو کړو
 په رهلین باندے منت د پاک مولا دے
 * ۲۵ * ۱۶۰ *

هغه زړه چه ستا د عشق په اور کباب دے
 کنه مرهم ورباندے کښدے ډیر ثواب دے
 حجابونه له اغیارو مناسب دی
 د یارانو په یارانے کښې څه حجاب دے
 بے له تا چه پښاسته وی بے حساب
 په هغو کښې هم ستا حسن انتخاب دے
 لکه گل چه تر آفتاب پورے خجل وی
 دغه هسے ستا تر مخ پورے آفتاب دے
 دا د میثو څه مستی او سرخی نه ده
 تیغ د سترگو ئے په وینو کښې غرقاب دے
 زه رهلین به څه جواب کومه یار ته
 و ژوندیو ته د مرو څه جواب دے
 * ۲۶ * ۱۶۱ *



نمر سپوږمۍ ټکه ستا له حسنه نه شرمیږی
 ترو دوی ولې زرغونه او زیره ټکرپیږی
 دا سپوږمۍ چه نه ټی سر شته نه ټی پنی شته
 په کوم حسن به له تا سره سمیږی
 زړه مے یورو ستا د مخ په رنرا زلفو
 بارے غل په سپین صباح کله پتیری
 ستا د زلفو د آبرویو له وحشته
 همگی لهرم ماران دی چه ورپیږی
 مخ د اور خط د سیزه ده زه حیران یم
 چه سیزه په اور کښی څنگه زرغونیږی
 اور اوبه سره چا کله لیدلی نه دی
 دا قدرت دے ستا په لبو کښی نماییږی
 لکه لوند زړوکی تاؤ کړی نو ټی اوتی
 ستا له غمه مے رنگ زیره پوست مے اوچیږی
 سپوږمۍ هم دا هسے تاؤ خوری ستا له مخه
 چه په هره میاشت کښی دوه دوه نیمه کیږی
 ستا قامت که څوک شمشاد بڼی غلط دے
 د لرګیو په نرځ سپین زر نه یافتیږی
 خم آبرو ټی په پناه د زلفو تم شو
 د لهرم لسه د مار سره تاویږی
 و دندانو ته د مدر وټیلے نه شم
 کانړی کله د بریښنا په دود ځلیږی
 باریک خط ټی زلفو لاندے کړو رحمانه
 مورچګان د شی له مخه پانمالیږی
 * ۲۷ * ۱۶۲ *



چه دارو د درد و غم دی هغه مښه
 ساقی راکړه یو دوه جامه پیاوړې
 مښه د خپلو لېو را، نه د انگورو
 چه اول نې نوشیدن وی پسې قې
 په هر تیغ کښې چه آب نه وی د شرابو
 څوک د غم په غلبه نه موسی بره
 جام د میو چه غمخوار د کل جهان شو
 زه به اوسم په دا غم کښې تا بکې
 راشه یو ځله مې هسې مست خراب کړه
 چه خبر نه شم له حاله د عیش شې
 یغودی هسې پناه ده زور آدره
 چه له هره غمه خلاص کاندې سره
 زه هغه تحصیل تمام کنړم په عشق کښې
 چه نې روغ وکړم بولی لیونې
 رځنې صلح له رقیب سره په دا کا
 آشنا به دے البته خورونکې سې
 * ۲۸ * ۱۶۳ *

بدلوه په دنیا دین او ایمان ولې
 نه پوهیږئ په خپل سودا وچه زیان ولې
 همیشه په ځانې د شکر، شکایت کړم
 منکرېږئ په عطا د سبحان ولې
 درغېږئ خدائې د هرې چارې توان دے
 په ډیر توان کښې خپسې بولې ناتوان ولې
 مدام اوښکې تویه وې د رزق له غمه
 در کړم پر بها پلورم ارزان ولې



چه به هر بیګا سامان د هر صباح کړې
 کور و کړ شوې د محشر په سامان ولې
 هیڅ ګیا له ځایه نه خوزی نم موسی
 ته د رزق په طلب به په جهان ولې
 چه پخوا تر قضا خپله رضا غواړې
 یهوده په لوتو اولې آسمان ولې
 په ژوند ومره چه د مرګ له غمه خلاص شې
 اسان کار د کړو په ځان باندې ګران ولې
 غیرې مینې د په ځان باندې انبار کړې
 په کعبه کېنې ښه باسې ټټان ولې
 زړه د نفس په پیرونې درڅخه لار شو
 د خبیث په لاس د ورکړو قرآن ولې
 چه یوسف (ع) د حبشی په بها موسی
 د مطلوب په بها، نه شندې ځان ونه
 بد له بدو پښمانی کاندې رهمانده!
 ته په خپلو بدو نه شوې پښمان ولې
 * ۲۹ * ۱۶۳ *

کړ د کلو کره چه سیمه د کلزار شی
 اغزی مه کره په پښو کېنې به د څار شی
 ته چه بل په غشو اولې هسې پوه شه
 چه هم دا غشې به ستا په لور گذار شی
 کوږه به کڼه د بل سړي په لار کېنې
 چرې ستا به د کوږې په غاړه لار شی
 ته چه هر چا ته په خوارو سترګو کوږې
 لا رومی به ستا صورت په خوارو خواو شمې



آدم زاد په معنی واره یو صورت دی
هر چه بل آزاره وی هغه آزار شی
که ته نه کوږه نظر د چا و عیب ته
هر سره به ستا د عیبو پرده دار شی
د حقان کر په لوړه زمکه باندې نه کا
سر کوزی کوږه چه بنې د مرغزار شی
د مات لوبی آواز کله ثابت خیزی
د هر چا عمل څرکند په خپل گفتار شی
نن چه صبح دے روښانه لار صحیح کره
ناکسانه به دا صبح شب تار شی
لیرې مه کنړه که هر څو گناه لیر وی
چه لیر لیر وبله جمع کره بسیار شی
که بل بد کندی ته نه ورسره اوکره
هر یو نخل چه بیوه لری سنگسار شی
تل و ښو و ته آزار د بدو رسی
هر چینی و نرم چوب ته ور دودخار شی
هغه زړه به له طوفانه په امان وی
چه کشتی غوندې د خنځو بار برهار شی
خدائې د بد له لاسه نه کا او که وی هم
د رهڼې د له کل بدو استغفار شی
* ۱۶۵ * ۳۰ *

هر وکره چه منصور غوندې په دار شی
دار نې پس له مرکه نخل بیوه دار شی
دغ صورت که روغ عالم لره کمال دے
لیونی لره کمال دے چه سنگسار شی



هر كياښه چه و كمال ته اورسيري
 سر نې زمكه و ته كوز وي نگونساړ شي
 نرې باد به نې په خپل منزل داخل كا
 كه څوك پاتړه د خزان غونډې تيار شي
 غفلت هيڅ مناسب نه دې د سپين ږيرو
 صبحدم كه حيوانات وي هم يستار شي
 چه يو موټي اهرې ناز په آئينه كا
 هم په دا خبره فخر د خاكسار شي
 كرمانو سود موندلې دې په زيان كښي
 لكه ښاخ د اوڼې اوتراشې باردار شي
 خزانته په سخاوت سره زياتيري
 د كوهي اوبه چه اوكلېه بيسار شي
 مړه ټول د اوږي كيډې شكل نه دې
 مړه ټول د اوږو سترگو شكل كز شي
 كم خوراك سرې نزدې شي فريټو ته
 هر سرې چه بيسار خور شي بيسار خوار شي
 صاف دلانو لره لږ نصيحت بس دې
 د كوهرو پيوستون په نري تار شي
 غلبه د عشق بانه د حسن خواړي
 توره شپه په عاشق زلفې د خپل يار شي
 د توفيق له مخه هر شكل آسان دې
 و ستې و ته د اور لنجې گلزار شي
 ناز د عشق پرورش مومي له عشقه
 هسې نه چه د خوبانو په سنگار شي
 ښې محنته چا راحت موندلې نه دې
 د وصال خوښي د هجر په مقدار شي



عاشقانو لره واره سعادت دے
 که نئے سر و سال د بار تر نایم زار شی
 هاره! هاره! هر شوک وانی به جهان کنی
 زه به یس له مرکه وایم چه بار هار شی
 لکه دار کاندی ورغوسی له گرگانو
 هم رنگ له جدائے نه زبا دار شی
 د رهن دا پوچ کوئی شه به کار نه ده
 عاشقی به گفتار نه ده به کردار شی
 * ۱۶۶ * ۳۱ *

چه مجنون غوندے یو موی استخوان شی
 به قوت د عاشق به پهلوان شی
 عاشقانو به شکست کنی برے یا موند
 دله تران د هند وسی به ناتوان شی
 زهرے رنگ د عاشق هم مرتبه ده
 چه آفتاب غوندے حرکند به درست جهان شی
 له چشمانو نئے باران د رحمت ووری
 زرغونه نئے به شهره باندے زعفران شی
 له رخساره حال د زړونو معلومی
 له بهاره نیک و بد د کال عیان شی
 له نکتے نه تمام علم حاصلیدی
 درست خوار له پوهه مشتبه نمایان شی
 پکار نه دی مخالف ه-زار تقریر
 موافق له حاله نیم کلام دا شان شی
 لکه به له کاروباره وی وتلی
 د هغو خاورے به سر چه غافلان شی



که د ډیر عمر په کار دے غفلت مه کړه
 په اوده باندے سل کله یو زمان شی
 د غفلت بنیاد د اوبکو په موج خیري
 یو شخویکے خوب آلود لره طوفان شی
 روند په خپلے عصا پریوخی و کوهی ته
 خپل دلیل د کم دلیل د ثمان تاوان شی
 سر کښی د عاجزانو ته کار نه ده
 هر سیرے چه وزیر اوکاندی پښیمان شی
 موم دلان به ئے له شره لمن ژغوری
 سنگ دلان که عین لعل د بدخشان شی
 چه کییا د قناعت ئے په لاس کیوزی
 د شرئے په خرقه کښے بادشاهان شی
 بل بدشاک ئے پکړ نه وی پ نمانه
 هند زړه چه آئینه غوندے روښان شی
 عاشقی ده تر جمله بلاؤ زیاته
 و مجنون وته دیو دد واره حیران شی
 کاتبان به ور ک در د خپلو غوږو
 که ئے تیر تر غوږو شعر د وځن شی
 * ۳۲ * ۱۶۴ *

په نور څه یسے بے خدایه ژاړے ولرے؟
 د چارپانے په څیر بے ځایه نارے ولرے؟
 چه رولئے میده کوے په شخوند خو جوړ ئے
 ترو خیرے کوے لواړے لواړے ولرے؟
 ته دا خپل کلام میده په دا خپل شخوند کړه
 قا دارلو ته تیرے کړے دارے ولرے؟



هغه کار چه د به نرم وئیل کیږي
یهوده به بیرته اولی لارے ولے؟
نیک له نیکو، بد له بدو مناسب دی
نیک و بد سره به بله تقارے ولے؟
یو قدم د خدائے په لور ایښودے نه؟
تماسی عمر به پراته لارے ولے؟
تل د طوق د تعلق په غاړه کښیوت
وکنی نه؟ شے دغه طوق له غاړه ولے؟
چه به ورځ د شیخنې لاندې کرے رحمانه
په شپه منے له منے فروشو غواړے ولے؟
* ۳۳ * ۱۶۸ *

که د مرو زرو سرے شی خو چه سر شی
نه ئے نوم به خوله؟ شوکت اخی نه؟ نوی شی
که هیچا پر کرے نه؟ وی په جهان کنی
و اجل ته لکه خر په خټه پر شی
راشه راشه دا ډیر ناز او کبر نه؟ کره
پاره شو به د دا ناز په جهان مور شی
دا رخسار چه د روښان تر آئینے دے
عاقبت به د لحد په خاورو خر شی
مراد خو واره دلبری ده غزا او شوه
که د سروے په څیر څوک به قیامت لور شی
عاشقان چه پښیمانیږي هغه نه؟ کا
هغه سوک د بے هنر وی چه خپر شی
نیکناسی له نیکڅوښت نه پیدا کیږي
دغه چاره نه؟ په سوک نه؟ په لور شی



دا خو زۀ له مشقته تا ته وایم
 کتره خان له سر نوشته په چا زغر شی
 د هوا په نفوته مه خه که دانا ئی
 د هوا وېشلې غښی زر په زور شی
 وران به نه کاندې یو حرف د خپلې بخری
 که په اوښکو د چا درت جهان چتر شی
 په تدبیر به د تقدیر کښلی نور نه کړی
 د قسمت علاج په عقل کله کړ شی
 په وځن باندې بے یاره صبر کران دے
 لکه زهر چه دېده دانسته نغر شی
 * ۱۶۹ * ۳۴ *

صبحدم چه هغه یار راباندې راشی
 عجب نمر د نمر د پاسه هویدا شی
 ښکلی مخ لره حاجت د سنگار نشته
 بے ترتیب چه نمر وخیژی رنرا شی
 چه ئی اووینم له ورايه پورے نېلم
 لکه پښی چه وېله کاه و کهرېا شی
 ما له ډیرے ناچار ئی و یار ته شا کړه
 ناروا د ضرورت په خائے روا شی
 زۀ په وصل کښی خواری د هجران ژارم
 د هر کار فکر تر کاره لا پخوا شی
 لا پخوا تر جدائی نه ژړا پویه
 کتره هلته هر یو ژاری چه جدا شی
 وصال نه دے چا په سراو مال موندلے
 مگر غاړه په دا کار د چا ادا شی



زۀ به سراو مال د یار د ناسی زار کړم
 دا په عشق کښی سېل کار دے که په دا شی
 د رځپښ په اوښکو هسے رنگ پوهیدم
 چه آخر به په تمام جهان رسوا شی
 * ۳۵ * ۱۷۰ *

که مل ځله هم کنار و هم بڼل شی
 د دنیا په مینه واره سره بیل شی
 دا چه اوس په پوه کور کښی سره ناست دی
 عاقبت به ئے جدا جدا منزل شی
 دا کلونه چه ئے ځانے دے په دستار کښی
 هه واره به تر پښو لاندے غوږل شی
 دا پی غځی چه ئے مخ د نمر په څیر دے
 تور و پښته به ئے په مخ باندے ځنگل شی
 دا شیرین شیرین شربت چه د وصال دے
 د هجران په وخت به زهر هلاهل شی
 ما د یار په بیلتانے کښی دے لیدلے
 که دانا د زمانے وی بدل شی
 پښه له ویرے د وصال په زسکه نه ږدی
 چه خبر د جدایښ په کل کل شی
 د دے هسے رنج علاج به څوک په څه کا
 چه نه فهم د جا رسی نه اټکل شی
 که د غرونو په سر کرځی سر ئے تیت شی
 هر چه زړه ئے د خوبانو په یرغل شی
 د رځپښ خاطر غمونو هسے رنگ کړو
 مگر جام د منے و ناب وی چه صیقل شی
 * ۳۶ * ۱۷۱ *



چه شهيد د تورو زلفو په خنجر شي
 خوشنودی نه د سرو شونډو په کوثر شي
 چه را ياد نه سپين رخسار دراز مژگان کړم
 هغه دم په زړه سپند سينه مجر شي
 عندليب خاطر په آلوزي په کلو
 که د ترکو سنبل زلفه نه شهپر شي
 که يار مل حله جفا راسره کاندې
 زما کله په جفا د يار باور شي
 د ناصح په نصيحت به منع نه شم
 که هزار حله په رور او برادر شي
 د رتوب او زما صلح سره نشته
 که مو چرې لاس و دست وبله هر شي
 تجوري او قساري له ما خطا دي
 تر هغه ساعته پورې چه معشر شي
 تير ساعت به د هيچا په لاس کښي نوزي
 مگر تلله اشنا يا په اشنا ور شي
 خو برويان به د سپوږمۍ توکړه راواخلي
 که رهنې کچکول په لاس کښي قلندر شي
 * ۱۴۲ * ۳۷ *

چه غبار د ستا د لارې په خرا ور شي
 که په دواړو سترکو ږوند وي مبصر شي
 تازه نوې سر پيدا کړي لکه شمع
 چه نه غوڅ د چا په مينه د ږو - شي
 چه کيميا د قناعت نه په لاس کښي نوزي
 که کدا وي د قارون په شمير توانگر شي



ستا د در کدایان واره بادشاهان وی
 خو چه ستا له دوه وویخی در په پهر شی
 تل نغ وی جار وتلی له عالمه
 د هغو چه ستا په مخ باندې نظر شی
 که د درست جهان له حاله خبردار وی
 چه تا اووینی له وارو نا خبر شی
 آینه که د جمال کړی ورڅرګنده
 دا کدا رځن به شاه سکندر شی
 *۳۸*۱۷۳*

ه سرې له بله بد وانی بد کړی شی
 لا تر بله خوا روان د ده بد بوی شی
 مرده شوی چه هوس کا د بل و مرګ ته
 بل هم پس د ده له مرګه مرده شوی شی
 دوست دینم د سړی واره خپل عمل دے
 هم په دا مقدار نغ اچ موی په موی شی
 هره اونه چه کړه په یوه لور وی
 عاقبت نغ پریواته په هغه شوی شی
 په لوښی کښې نور شه نشته بې زواله
 هلکان د هکتوب په سبب پوی شی
 د اوبو اصل له خاورو پیدا کړی
 خاکساری د خاکسارانو په آبروی شی
 هره زهان له څوکه څرسته نه رسیږی
 لکه څوک په آدمیانو کښې بد څوی شی
 سړی هویڅ چه د سړی له تنه پاسی
 د سړو په جامه کښې څر شوی شی



و هغو وټه چې خدائے په خپله اوښود
 څه حاجت نل د رحمن په کفتگوي شي
 * ۲۹ * ۱۷۴ *

ستا له غمه په سر کښې هس شور دے
 گویا میشت په سر شهر د لاهور دے
 په انسون او په جادو د تورو سترگو
 خراب زړه په له جمله عالمه تور دے
 که په زړه له غمه اوچوی راته وائی
 غم د هجر دغه مے کنړه لا نور دے
 د هجران په بیمارنې کنې را معلوم شو
 چه آخستې میر آزار د پلار و مور دے
 دا دنیا په شال کور دے د غمونو
 چه په هس کور نازیږی هغه کور دے
 دا جهان نه د چا خپل دے نه به خپل شي
 چا په خپله رضا پرېښود چا په زور دے
 چه د سرک په پوره وړیو څوک موسی
 دے د وارو پورو وړیو خوږ او رور دے
 که رحمن، په عاشقنې ملات کیږم
 ما په سترگو قبول کړے دا پیغور دے
 * ۳۰ * ۱۷۵ *

زړه په ستا په فکر ذکر گلستان دے
 تن په ستا له غمه هانړه د خزان دے
 ستا له هجره په غم هس بهر مند یم
 چه په سترگو کښر مے جوړ روډ روان دے



ستا کتو مے عجب زخم په زړه اوکړو
 چه هم وینې ترے بهیری هم خندان دے
 هسے رنگ مے د خپل زړه له وینو واخست
 چه ځان درست راته په شکل د جانان دے
 که د ستا د زلفو مار کاندې خونونه
 ما سوندلې ځنې عمر جاودان دے
 ځنکدن که هر څو تلخ او ترېخ وایه شی
 ستا د لېو په مدد آب حیوان دے
 آشنای تر جدایې کمزوری نه ده
 معطر په پوئ د سحر، درست کتمان دے
 لکه نمر په څلورم آسمان لیده شی
 محبت په سل حجابہ کښې عیان دے
 نور شمع په فانوس کله بهیږي
 عشق د عقل په پرده کښې نمایان دے
 که د ستا په مخ کښې پوئ د حجاب نشته
 زه له ډېرې ځلې وایم چه نهان دے
 طاوس رنگ زلفی د چا هسے ښکړه کړے
 چه هر مونه په څو رنگه په څو شان دے
 بے پردې په حسن نه وی چا لیدلے
 که څوک وائی چه لیده شی تش گمان دے
 ښادی غم غوندې آسانه مونده نه شی
 سور په خپلو وینو لعل د بدخشان دے
 که وصال په هر زمان وی هسے دریځه
 لکه غم چه د هجران په هر زمان دے
 بے د ستا له ملاقاته چه مشکل شو
 نور مشکل واړه په ما باندې آسان دے



هم به دا راته آسان شو نور غمونه
 چه ستا غم راته د حد به هورته گران دے
 يو نفس به د له دره بيرته نه شم
 شو مے يو نفس باقی به دا جهان دے
 قافله د صبر هيڅ ويسه پرې نه کا
 ستا له غمه مے منزل د زړه ويران دے
 لکه سر و سامان ستا د زلفو نشته
 همې زړه زما سر و بې سامان دے
 لکه تا چه تور کيسو به مخ پرېشان کړو
 زما همې خراب زړه بسې پرېشان دے
 خوار خاطر به د رحمن سلامت شو وی
 چه گذر ئې ستا په چاه زرخدان دے
 * ۷۶ : * ۷۱ *

که د خلکو و نظر ته آدمې دے
 هرچه خان د يار په سپيو کښې حساب کا
 ما د خدا ئې د يار له غمه بې غم نه کا
 زه د يار په غم کښې زېره څيره خوښ يم
 زه ژوندون د يار و وصل و ته وایم
 ته چه ما منع کوې د يار له دره
 زه د يار مينې په يار باندې شيدا کړم
 چه وحشی مجنون ئې ښېر لره راوست
 زرداران که اوبه څښي به جام د زرو
 اورنگ زېب که د ډېلي به تحت نازيری
 چه له خپله کوره اوځي مسافر شي
 چه ئې خاور مې شي له خاورو سره کله
 خوار عاشق د معشوقې د کوڅې مې دے
 ترو هاله به ورته وایم چه سرې دے
 دا په ملک د عاشقې کښې لوئې وړانې دے
 دازما خزان، خزان نه دے سپر لې دے
 کتره غر يودوزخی به ژوند ژوند دے
 کوم يو در د يار له دره بريالې دے
 که څوک ما کښې زه نه يم واره ديدې
 د ليلې د زلفو همې غړوند دے
 زما خوښ دا خپل د خاورو کنډولې دے
 خپله خونه هر گدائې لره ډېلې دے
 څوک ئې پيژني سا هو دے که سر ئې دے
 ترو د چا زده چه د کوم نيکه نسې دے

توره شپه په آشنايانو رتړا ورځ ده
نه دی سترگې پوزه غوړو دکم شناختو
عاشقان نه د دایا له غمه خلاص کړه
هر چه حب د عاشقې لری په زړه کښې
دا هلال دے چه لیدے شی په شفی کښې
نا آشنا به بهر څرنک ځنې موسی
څر به وے مے قربانۍ لره، پوهیږم
چه په نوم باندے باله شی لیدے نفشی
چه د خط په دودنۍ خلق پکښې پریوزی

زۀ وځپن له یاره خوښ یم که جفا کا
که جفا نه کا وفا کا څو تیرے دے

* ۱۷۷ * ۳۲ *

زۀ به مړ ومه به عشق کښې لرغونے
لکه ورک کړی څوک په توره شپه کالے
نه پوهیږم چه نۍ خپل یم که پردے
نه په مړو کښې حساب یم نه ژوندے
خدائے د ما کړه تر همه وارو روسی
ما په خپله قبول کړیدے دا موے
کم به نه کا په خوردن سره ندے
چه نۍ نه ونیم د وصل سین سپوږمے
خدائے د پېښ نه کا په چا باندے زمرے
کله مړ به شونو کښېم کله نه
بارے درد مے په هیڅ رنگ نه کا کمے
که په سل کوټو دننه کړم زویر کښې
خدائے د هجر په تیغ مے وژ نه پوسی

که له ډیره غمه دم د چا ختے
زړه مے هسے ستا په تورو زلفو بائیلود
په یوه ساعت مے رد هم مے قبول کا
په یو لاس کښې نۍ خنجر بل کښې مړ هم دے
که په مرگ د عاشقانو نۍ رضا ده
خون بهامے د ستی په مثل نشته
څوک د غم زما په ډیرو اوښکونو خوری
د هجران په توره شپه کښې نۍ ویریږم
د یار غم لکه زمرے راباندے را شی
چه پرے غم غلطه موم د شپې پاڅمه
گاه کتاب کله رباب په لاس کښې واځلم
مسایه مے واره اووتل له خویبه
نه عاشق تر معشوقو پورے پوسی دے



زۀ رځپڼ د پار په غم کښې هسے ډوب یم
چه هېڅ نه وینم په سترگو، مگر دے

* ۱۷۸ * ۴۳ *

په دنیا کښې که څه کړ دے خود دین دے
چه تقوی او دیانت نۀ شی په بخره
قناعت مے هسے خوند په خوله کښې کیښود
بے هاتیانو بے اویانو بادشاهی کا
چه په خواست د حاجت پورته کلا سونه
چه قبوله کښتري کا په دنیا کښې
تل د لورے اوبۀ دروسی و زور ته
خاکساری د خاکسارانو مرتبه ده
د مرکبزو سر که ورشی تر اسمانه
که بیوه نۀ وی په سر کښې او لوی کا
که صورت نۀ د سړی، سړے بالفشی

د دے کار په کنده و آفرین دے
د هغو د سعادت ستورے قرین دے
چه 'وچ ټوک' مے په دهن کښې انگین دے
د زارۀ پوزی ټکورکے نۀ قالین دے
د آسمان د ملانیکو پرے آمین دے
د هغو په بهت بے باندۀ، یقین دے
د حق تعالی کمال ورکړے و کمین دے
که زړوکی نۀ خیرن وی زړۀ نۀ سپین دے
په دوه ورځے پس نۀ ځانے زیر زین دے
د رحمت لیاقت نه لری لعین دے
په معنی کښې سړے نۀ دے شیطاين دے

که رځپڼ څخه متاع د دنیا نشته
شکر دا چه نه خود را په نه خود بین دے

* ۱۷۹ * ۴۴ *

چه دا څنگه مے دلبر په لاس کښې جام دے
نن اورنگ د زمانے زما غلام دے
مدام کله وی دنیا د دنیا دارو
بل له عشقه چه دولت نۀ مستدام دے
د هارون شرح پائے نیلے دے د سپهر
خو به دؤ کا چه نۀ دؤ په سر د بام دے



د دنیا چارے په مثل دی د موری
 د آفتاب په مخ د سوری شه مقام دے
 که نئے صبح بښسته دے خنله رویه
 بیا نئے هس په هر صبح پس شام دے
 نه په مهر کښی آرام شته نه په ماه کښی
 په دنیا راغلی هر یو بے آرام دے
 یغمی په دنیا چرے ده رحمانه
 یو بیغم د څوک را اوښتی کدام دے
 * ۱۸۰ * ۳۵ *

زه بېل ستا د وصال یم بوستان شه دے
 ستا د وصل په نسبت گلستان شه دے
 چه آشنا شی ستا له دره له دیواره
 انتظار نئے په روضه د رضوان شه دے
 چه روزی نئے شهادت شی ستا له تیغه
 احتیاج نئے په چشمه د حیوان شه دے
 چه مسکن نئے د زړه ستا د زنفو خم شی
 و هغو ته د عطارو دوکان شه دے
 و الهوس که له تا غواړی بوسه شه شو
 هر رنگ هر رنگ وئیل کاندی نادان شه دے
 هر چه لاندے خپل وجود تر خپل قدم کا
 عرش نئے لاندے تر قدم شی آسمان شه دے
 زه چه ستا له غمه ژاړم آه فریاد کړم
 برق و رعد چه کاره دی، باران شه دے
 مان جهان مے هس ستا په مینه هیر دے
 نه پوهیدم چه ځان شه دے جهان شه دے



ته 'چه نه' کورته وماته لير مې پوه کړه
 په دے کار کښې د ضرر او نقصان څه دے
 زه بے صبره يم که مهر د ستا نشته
 له دے دواړو د په زړه کښې گمان څه دے
 که ستا سترگې دې قاتلې زه مقتول يم
 وايه نور د په خاطر کښې ارمان څه دے
 چه مې وينې، ترو مې څه پوښتې له حاله
 له عيانه احتياج د بيان څه دے
 هر چه وائے ستا رسې د رحمن غاړه
 و توانا و ته حجت د ناتوان څه دے
 * ۱۸۱ * ۴۶ *

يو يوداغ په تهر اينې د هر چا دے!
 که بادشاه د ولايت دے که گدا دے
 سيراې په سر چشمه د دنيا نشته
 تشنه لب نې کونې کونې په غوغا دے
 لير راحت په ډير زحمت سره موندل شي
 د دے دهر خص حرام دے که وپړيا دے
 د دنيا بډاې بې غمه موندلې نه شي
 لير خيرات د شوم له کوره په بلا دے
 فراغت پرې باندې ولې حرام نه وي
 چه داخل په سراچه د دے دنيا څيرې
 د مجنون د حال پوښتنه به څوک څه کا
 جهان واړه کورا کور مجنون ليل دے
 عشق پوهسې رنگ افسون په عالم پوه کړو
 چه عاشق په تورو سترگو نايينا دے

هر چا نې بڅرے ورکړے کونږے کونږے
 خپل قسمت د غر سړي جدا جدا دے
 ورکول راپورودل د بل په لاس دی
 هلته دخل نه د ستا دے نه زما دے
 په هر څه چه د صاحب د زړه رضا شي
 په بنده که ناروا وي هم روا دے
 خواه ناخواه که زه رضا وي او که نه وي
 د قسمت رسد رضا او نا رضا دے
 خان جهان سپارلې بويه و هغه ته
 چه زه حکم جاري شوت په هر چا دے
 د هر چا په لاس چه حکم حاکم ورکړي
 جهان واره د هغو په مدعا دے
 چه مولا ورسره مل نه وي رځپاڼه
 که لښکرے ورسره وي یک تنها دے
 * ۱۸۲ * ۴۷ *

ما دے ستا لمن ته، اچولې دا خپل خان دے
 ستا دے، زما نه دے که دانا دے که نادان دے
 خپله سرکښي لونی مې واره فراموش شوه
 هسې مې زړه ستا و لوږه قامت و ته بهران دے
 بې له تا که سيل د گلستان کرم که د گلنو
 نه پوهيږم هيڅ چه گلستان دے که زندان دے
 چا پيژندم زه، چه عاشق نه وم په جهان کېږي
 اوس مې ستا له رويه نوم رسوا په درست جهان دے
 ډير همزولي تير شو د مجنون بې نام و نقش
 عشق دے چه عاشق لره هم نام او هم نشان دے



لوئے تر کوم چنډی دے پروانه، چه افسانه شو
 واره په سبب د عاشقۍ دے نمايان ده
 واره د خپل خان په نظر کوره که دانا نې
 اے عبد الرحمانه درست عالم عبدالرحمان دے
 * ۱۸۳ * ۳۸ *

ستا له لاسه په ما جوړ دے او که داد دے
 زما مراد خو واره ستا د زړه مراد دے
 ستا په مينه کيږي زما له سخته تېښتي
 که آفت دے، که آسيب دے، که فساد دے
 هر اهداد چه راکو شي ستا په مينه
 په لېمه زما قبول هغه اهداد دے
 که تمام جهان مې پرېوزي په لېمه کيږي
 بې تا نه راکړ کنديږي نه مې باد دے
 ما چه غوړ دا ستا د عشق په ترانه کړو
 نصيحت مې نور د زړه په غوړو باد دے
 اوس زما د ننګ و نامه سره څه دي
 چه تر نوم د عاشقۍ راباندې واره دے
 هر کنشن چه له کلرخه بې بهر وي
 د عاشق په نظر غولې ده
 د رحېن و توان ته کوره هره ناز کړه
 چه د اوسپنو روغ نه دے آدم زاه ده
 * ۱۸۳ * ۳۹ *

په ځا هر صورت چه ستا . رځدا نې دے
مجنون ييد غونډے رونق د کليستان شي
چه له غمه د جرس غونډے نالان دے
چه څوک زړه د ستا د تورو سترگو کوو کا
چه مسکن نې د زړه ستا د زلفو خم شي
چه تا ووينی وما ته نصيحت کا

که زردار دی آشنایان د زردارانو

د وځن د آشنایانو تکیه خدای دے

* ۱۸۵ * ۷۰ *

په دنیا کښې که هر څو وېله پيوند وی
پس له سرکه به نې دوست صورت بند بند وی
زۀ : وخورم په دا باب هزار قسمه
که باور دې په قسم او په سوگند وی
یا به وړاندې له تا دروسی یا به موروستو
که دې زور که دې عزیز که دې فرزند وی
زمانه به نې تر پښو لاندې پائیمال کا
که په قطع تر آسمان پورې بلند وی
هم نې هسې پیمانې ګڼه په خاورو
که نې ډکه خوله تمام عمر په قند وی
هر چه ګاندي آزادی په دا جهان کښې
پس له سرکه به همه واره په بند وی
هر چه غاړه نې و حق ته ایښې نه وی
همیشه به نې په غاړه کښې کمند وی
دا چه زۀ و تاته وایم که خدای کا
په آیات او په حدیث کښې به څرګند دی



ته چه نه کومے باور په آيتونو
 ترو زما وئيل به څه درلره پند وی
 نا پسند به د منکر په انکار نه شی
 هر کلام چه دلپذیر او دلپسند وی
 خدایه کنج د قناعت وړهڼ ورکړی
 چه بے ملکه بے حشمته دولت مند وځي

* ۱۸۶ * ۵۱ *

که دا ستا د خاطر مینه په اغیار وی
 ستا د پاره د اغیار هم زما یار وی
 هر سرے چه په یو مخ باندے میڼ وی
 له یوه مخه نئے سل مخه پکار وی
 هر چه کاندی نوکری د بادشاهانو
 خواه مخواه به د دربانو منت بار وی
 زه به ستا له رقیبانو څه مانه کړم
 دا دستور دے چه له کله سره خار وی
 خوشل خاره نئے ښخ نه شی په تهر کنډی
 کله وی چه د بلبل و گل ته لار وی
 سجاده به د ساقی د لارے فرش کا
 هر صوفی چه د سرو سترگو خریدار وی
 په جذبه د عاشقنۍ به لیونے شی
 که په قطع افلاطون غوندت هوښیار وی
 په وځڼ باندے به هیڅ ملاست نه کا
 هر سرے چه ستا له مخه خیرنار وی

* ۱۸۷ *



که د دوستۍ دنیا غم مې به سر بار وی
 واره سېل دے که یار راسره یار وی
 هزار باره به د یار تر ناسې زار کړم
 که په قطع مې دا یو صورت هزار وی
 هغه کسی نه دے په شمار د عاشقانو
 چه د خپل تېر داغونه ئې په شمار وی
 مشکل کار د عاشقۍ چه خدائې پیدا کړو
 کله بل په جهان هسې مشکل کار وی
 خوځې اوښکې په مخ لارې روغې نه کا
 د هغو و معشوقو ته کله لار وی
 ته چه کل زما د یار په جنس غواړې
 کله دا رنگه کلونه په کلزار وی
 نه موندۍ شی په بازار کښې نه په ښېر
 هغه رخت چه د خوبانو په بازار وی
 زه د یار په څېر مخ ته وښم په سترگو
 که په هره خوا خوبان هزار هزار وی
 د عاشقۍ نظر په ډیرو په لږ نه وی
 که دیدن د یار په لږ که په بسیار وی
 شته هزار هزار خوبان ولې څرکند دے
 که زما د یار په څیره د چا یار وی
 مرګ له هیچا سره وار نه کا رحمانه
 یار به ځان تر یار ورومې کا که ئې وار وی
 ۵۳ ۱۸۸*



له هغو سره په څه فکر د یار وی
 چه یاران ئې په هر لور هزار هزار وی
 په آشنا پسې وېشلی هم هغه وی
 چه له نورې آشنایې ئې استفادې وی
 صبری او قناری د په ما زوم شی
 که بې تا به مې یا صبر یا قرار وی
 هر ژوندون د یار په وصل پناسته وی
 بې پسته که ژوندون وی څه پکار وی
 که د یار له لاسه اور په ما بلیری
 هغه اور و عاشقانو ته گلزار وی
 په یار ئې کښې آزار نشته خدائې د نه کا
 که ذره به زما زړه له تا آزار وی
 و هغو ته عاشق ند وېلې بویه
 چه ئې فکر یا د سز یا د دستار وی
 ځائې ئې اور شی چه زنا ئې په غاړه
 ولې نه چه ستا د زلفو زنا دار وی
 ستا د زلفو زنا دار که په اور سوزی
 دغه اور به هم رېښتیا ستا د رخسار وی
 هغه جوته به لیلی غوندې وسوا شی
 چه وښون غوندې مجنون ئې په دیار وی

* ۱۸۹ * ۵۳ *

عاشقان د په اور سوی دی که نه دی
 ستا د عشق په اور الوی دی که نه دی
 زحمتونه د هجران واړه په عشق کښې
 تا و ما وټه ښولی دی که نه دی



به دنيا كښې خو يو سر و مال وئيل شي
 دواړه ما په تا بائلي دي كه نه دي
 تل د وروڅو په لينده د بنرو غشي
 تا په ما باندې راكښلي دي كه نه دي
 چه مدام ئې زما زړه له غمه چوي
 توره زلفې دې پېچولي دي كه نه دي
 راشه او كوره احوال د عاشقان
 مړه د عشق په تيغ كوتلي دي كه نه دي
 ناصحان چه نصيحت و يار ته كاندې
 چرې دوي هم مين شوي دي كه نه دي
 بنائسته كه په بنائست ملانكه وي
 په وكنيو د زړونو روي دي كه نه دي
 بېلان پسې نارې و هي رحمانه
 د بهار گلونه شوي دي كه نه دي
 * ۱۹۰ * ۵۵ *

~

د هغو چه خپله مهرو محبت وي
 عاشقي ده تر هغه مقام په ډورتنه
 شه د اور په لښو سوک شه د عشق
 چه مطلب و مدعا د مړي خداي شي
 كه په دوه قدمه او مړي هم حاجي شي
 هغه څوك چه پيروي د اولياء كا
 كه د زړو لكه تخت كښي غزا اوشوه
 ځاورې زر په سړي واړه برابر شي
 د دانا او د نادان ترميان يوحد وي
 تجاوز له خپله حده په كار نه دے
 به غسټې او په نيسټې كښې فراغت وي
 چه د چا مقام په رنج يا په راحت وي
 واړه عشق دے كه هجران وي كه وصلت وي
 نامت ولاړ ئې همه واړه عبادت وي
 چا چه كړې دسكې په اوږې نيت وي
 دا ئې واړه په مغلي كښې ولايت وي
 و نبيم وتد كم فهمه بے عزت وي
 هغه دم چه له جفانه په رحلت وي
 هوښياري ترحد په هورتنه حماقت وي
 د هر چا په خپله خونه كښې حرمت وي



نور عالم که د دنیا غمونه کاندی
 د رځپښت سره د غم د آخرت وی
 * ۵۶ * ۱۹۱ *

د آشنا له لاسه ناست يم په زړه ستره
 په فلوس مې پکار نه دے درست وکړه
 چه په ژوند نه طبعه پرېکړه شې له ژوند
 نور په څه باندې وپريکړې سر پرېکړه
 که ژوندون د عاشقانو په وصال وی
 زه مهجور يم په دغه روايت مې
 خوړ ژوندون مې جدايې هسې تريخ کړه
 چه د غم له تلخۍ دم نه شم راتفره
 دا صورت په مثال خس محبت اور شو
 ترو د اور په مخکښۍ څه کاندې خستې
 لا علاج به لکه اوبې باربرداري کا
 چه په پوزه نه پيزوان شې د عشق مې
 له احواله نه رو رو بوختي يارانو
 بيلتانه د رځپښت وار دے خطا کړه
 * ۵۷ * ۱۹۲ *

خدائے د وژغوره له هرې پرېشاني
 اے زما د کور و کلي ودانۍ
 عاشقي چه ما کوله نادانۍ وه
 اوس خبر شومه له خپلې نادانۍ
 تر ورځ تيرې اوږدې بيرته نه جار ووزي
 څه په کار ده بوج بې ځايه پښمانۍ



ودانی په یوه دم کښې شی ویرانه
 مرد هغه دے چه کړی وړانے ودانۍ
 لکه باد چه ځان وهی له کوه و دشته
 زه په تا هسے کوم سرگردانۍ
 دا خو زه د ستا د غم سره لوشیوم
 شوک له دیوه سره کا پهلوانۍ
 چه په آب و په آتش په خاک و باد وی
 شه امید دے په هغه زندگانۍ
 ته چه دا رنگے اوږدے اوږدے وعدے کړے
 کشکے راکړے و ما خط د اسانۍ
 زه او ته که هغه وخت وے چا به نه کړے
 د مجنون او د لیلی قصه خوانۍ
 زما ستا و نندارو ته به حیران وو
 که ژوندی وے آدم خان او درخانۍ
 و هر چا و ته چه وایم حیرانیوی
 شه به وایم د رحیم له حیرانۍ
 *۵۸*۱۹۳*

خدا په مه کړه نا امید هغه وکړے
 چه آید ئے وی د ستا په کرم کړے
 ستا له رحمه به زه ولے نویدی کړم
 چه د ځان دے د رحیم په نام نومړے
 دا نیمکړے سرے ننگ هم د خپل نام کا
 نه خو خدا ئے وی چه په هیڅ نه وی نیمکړے
 هیڅ بنده د په بزرگۍ کښې لیده نه شی
 خو تا خط د بزرگۍ نه دے ورکړے



دا همه واره شومیت دے د شومانو
 کنړه ته د چا په زېږه نه ئے سترے
 چه بے تا ئے په زړه بله سودا کړئې
 تر مقصوده به او نه رسی وکړے
 هر چه ستا په لور قدم د راستنې کيږدی
 که ئے زیان وی زه رځن ئے پوره ورے
 *۵۹*۱۹*

هسے ډوب یم ستا د غم په دریاب تللے
 چه ما هی غوندے بے تیغه یم کوتللے
 ما لیدلے چه لیندۍ د وه راکښلے
 تا د وروزو په لیندۍ یم راکښلے
 د خپل ځان بے تر هغه پورے نظر وو
 څو مے تڼه په نظر نه وے کیوتلے
 اوس مے ستا په مینه ځان و جهان هیر شو
 د سیلاب په مخکښے لارم لکه خلے
 عاشقی به ئے د باد په مخ بڼه کا
 که ئے ځان وی کوډ قاف غوندے نیولے
 چه د عشق له بحر روغ سلامت ووځی
 زه ئے نن کنړم له موره زیږدلے
 هر چه واورې په بلا د تورو زلفه
 هغه بیا تر موره نه دے ورغلے
 چه له غرونو پروتلی وی بیا هاسی
 هاسیدے نه شی د زرونو پروتلی
 چه د اور لښو وهلے وی بیا روغ شی
 روغ به نه شی د هجران لښو وهلے



زۀ وځېن زۀ هر دم وينم ستا په غم کښه
که خپل مرگ په سترگو نه دے جا ليدلے

* ۱۹۵ * ۶۰ *

خو زما په ورسيدۀ ماتول شير زۀ
که په مرگ د رقيب هم هسے شمشير زۀ
مرگ خو وينے چه پخپله رايسے دے
خه محتاج زما و مرگ و ته ډير ډير زۀ
کبرو خيال خو لا ۰ له خايه ستا عادت وو
او که نن زما له قصده په بل ډير زۀ
دا بے شماره عاقلان به شی کم عقل
ته چه دا رنگه په زړۀ وکښۀ دلبر زۀ
ستا خويونه به په خپله خان خرگند کا
زۀ به خه وایم چه ته تر بلا تير زۀ
له حيرته د تعريف کولے نه شم
چه په خه رنگ د ستايم د چا په خير زۀ
ما چه ستا د لبو خوند واخست محظوظ شوم
که سل خله په تارخۀ وئيل کنډير زۀ
د جهان چکلی که واره د وځېن شی
خدائے د نه کا چه به زۀ ته له ډله هير زۀ

* ۱۹۶ * ۶۱ *

زۀ دا ستا له غمه ژاړم واره وينے
واره وينے، واره وينے، واره وينے
خود مے وينے چه به قش کا ته د مره
لا خنجر په کانړی مړے دل منگهنے



هر زمان مې په حضور د سترگو وژنی
 لا پټین د د زړه نه شی بې پټینې
 عالم ستا په مینه ژوی نه پوهیږم
 زه په خه سبب وژلې یم ستا مینه
 ډیر عالم به نورې رنگ کا معلومیږی
 تا چه هس جامے واغوستے رنگینے
 پټی نې نه وی چه به بل خوا ونه دروسی
 هس سکری په غمزه د عاشق سپنې
 که صورت مې پرې بل پورې معلومیږی
 زړه مې ستا له غمه جاود دے نازینې
 هغه شوک دی چه تر تا به بهترین وی
 اے تر وارو مہر ویاڼو بہترینے
 چه د زلفی د وحلېن په زړه وریح کړے
 تر بنړو نې خکه خاخی اوښکے وینے
 * ۶۲ * ۱۹۷ *

د وصال په هوا والوتے مارغه شوی
 د هجران په اور کښې درست صورت اوښ شوی
 نه وزر کا له هوس، نه مری له غمه
 سرے سخت دے کنړه یو اثر پرے اوشوی
 زړه که جاودے هم له دے غمه به جاود
 چه د یار د بیلتانے خواری په زړه شوی
 د وخت و ناکردو ته چه نظر کړم
 د عاشق له آه روند په تور لیمه شوی
 هېڅ پوره به د نیمگړی نه شی خدا به
 که بیلتون د دوه یارانو ویله نه شوی

چه بيلتون د دوه يارانو وېله کاندې
 د هغو خلقو له مرگه واورېدۍ شوې
 خدايې رضا، والې چا هسې تعويذ اوکړې
 چه لير زه د هغه يار تر فهمه ښه شوې
 يو ځل يار په سترگو اوليدې چه دا دې
 دغه پسه هر چه شولې بيا هالۍ شوې
 نوم نې يو ځل زما واخستې په ژبه
 نور مې نوم په دا جهان کښې پاتې نه شوې
 زه رځنې په دا خبره حق حيران يم
 نه پوهيږم چه د يار له غمه څه شوې؟
 * ۶۳ * ۱۹۸ *

که له تاي شرم نه کيدې مهر نې
 چه آفتاب د تر رخسار پورې خجل شو
 ستا تر حسنه پورې حسن واره عيځ دې
 بې د ستا د تورو سترگو جادو کړو
 ستاد عشق د تورو هسې رنگ کذار دې
 دلبرې او دلجوۍ لکه چه ستا زده
 حسن واره د عاشق په عشق سوق وډې
 و عاشق ته د يار غم واره ښادې ده
 مخ به پټ نه وو د حورې د پېر نې
 له دې وېرې زېست په شپه کاتمر نې
 نيست به څه له هستو کا برابر نې
 کوم آهو د بيابان زده وي دم کړ نې
 چه له مخه نې حباب شي ککړ نې
 چا زده هسې دلبر نې او دلجوۍ
 معشوقه که فرېشته وي که چور نې
 د رضا په ملک کښې نشته دنگير نې
 دا دستور دې چه له درده زوېر کړې خيژي
 کڼه څه وو د رځنې له شاعر نې
 * ۶۴ * ۱۹۹ *

(د رحمان بابا آردو کلام)

به وصل تو مارا کجا هاته ھے که وصل تو خیلے پڑی بات ھے
 به کوئی تو گفتم که مسکن کنم ولے کے مرا این دراجات ھے
 خم زلف تو گوشه ابروان دلم را عجائب مقامات ھے
 مکن پیش من وصف خورشید و ماه که از حسنت این کم علامات ھے
 همی دادی دشنام و گلی مرا بسویم همیں از تو سوغات ھے
 نگاہت نه اسروز خونم بریخت که دایم ترا همچو عادات ھے

ز آغوش رحمن سرو با رقیب
 که این سلفه بد خوئی و بد ذات ھے

* ۶۵ * ۲۰۰ *

چه پخته شی آشنائی تر میان ووخی جدائی
 و طالب و ته وفا شی د مطلوب بے وفائی
 بادشاهی کاندی بدله د دیدن په گدائی
 خانی پلوری په اور بشو میرزائی په میزرائی
 نظر نه کاندی هیچرے په لویئی په بدوائی
 ورته کفر شرکندیری خود بینی او خود رائی
 خودرائی په عاشقے کنی له عاشقه نه پنائی
 معشوقے که بے وفا دی عاشقان خوئے ستائی
 غوئے کوثر سترگے رندے وی د خیل یار په خطائی
 که نئے کپی وی سل علمه هم دینی هم مد نیائی
 همه واره فراموش کپره چه برے ورشی شیدائی
 و مطلوب ته نه رسیوی په شیخے په ملائی
 آوازہ ننگ و ناسوس کا په سر واخلی رسوائی
 تر ناسوسه ورته په شی بے ننگی و بے نوائی



هره چارن په اخلاص وی
 قبلوی په دواړو سترگو
 نصیحت پرې اثر نه کا
 فائده نه لری په عشق کښې
 مشکل کار دے عاشقی
 دغه کار کولې نه شی
 هر کم بخت نکلې کله موسی
 څه په کسب موندنه نه شی
 چه د عشق په لومه کښیوزی
 بې د یار له مخه نه شی
 د خپل یار په طلب کړخی
 اې عالمه وی وتلې
 تل تر تله نکلې وطن وی
 مدام سوې لوغړن وی
 هر زمان نکلې په لو نسی
 نه نکلې ملک او نه مال وی
 په دا هسې کړانو چارو
 په یوه دیدن ترې یوسی
 هم مې هسې رانکې وژنی
 چه په زړه کړم زړه مې وچوی
 هم خودی لری بې قیاسه
 ضرر نه لری بې ففع
 ستا سودا ما لره سود دے
 په هېڅ مخ کښې لېده نه شی
 نمر به څه له قا سیالی کا
 ادراک نه رسی د سرو
 نه په روئ و زیانی
 هر چه یار پرې فرمائی
 که څوک سل ځله وائی
 د داناؤ دانائی
 آسان چرې دے بائی
 هر کم فهم و کجائی
 د دلبړو همتائی
 دغه کار دے عطائی
 نور نکلې نه وی رهائی
 د عاشق د لکشائی
 غارې غرونه پیمائی
 لکه صید صحرائی
 کوشه کښې و تنهائی
 د خپل آه په کربائی
 د خپل یار تمنائی
 نه نکلې زهد و پارسائی
 معشوقه نکلې آرسائی
 د درست عمر کحمائی
 یاره ستا بې وهائی
 دغه ستا خود نحمائی
 هم د حسن زیبائی
 ستا د مینې سودائی
 حق به وایم خدائی
 ستا د حسن صفائی
 په دا بې سرو پائی
 ستا د قد په رعنائی



لکه ستا جه قد بالا دے نشته هسه با لائی
 که دا ستا وصال دریا وی زه ماهی یم دریائی
 د مگسو زندګۍ ده په دوکان د حلوائی
 زه طوطی شکر پرست یم دا ستا شونډه متائی
 دا کړان په وځېن مکره
 چه بے تا به موبائی

* ۶۶ * ۲۰۱ *

دا ژوندی چه معلومېری واره سره ځی
 که څه وی هم هسه وایه چه څه نه دی
 یاد باد په مخ کښی خاوره دی دا تورے
 یاد اور په مخ کښی واره اوج وابڼه دی
 د خپل عمر شپې او ورځې چه په زړه کرم
 هسه درومی چه د سیند کویا اوبه دی
 غافلان که وینی آوزی به ځی څه کړے
 دا ځی خوب دے نه لیده نه آوریڼه ځی
 چه د خدای له معرفته خبر نه وی
 هغه واره که بیدار دی هم اوده دی

د وځېن د زړه له حاله خدای خبر دے
 چه په زړه کښی ځی د یار له غمه څه دی

* ۶۷ * ۲۰۲ *

هغه يار چه ښائسته دے تر آفتابه
 سخ به کله را څرکند کا له حجابه
 ييلتانه په زړه زهير کرم بے حسابه
 يو سبب وکړے مسبب الاسبابه

چه زما ملاقات اوشي له احبابه

ملاقات د ښائستو مے نصيب کړے
 د ښائست په گلستان مے عندليب کړے
 عندليب مے په گلشن د خپل حبيب کړے
 خدايه ما په دلبرانو کښے قريب کړے

موسے ژغورے د دے اهل له عتابه

هغه يار چه زه نې مينه به ديدار کړم
 هميشه نې و ديدن ته انتظار کړم
 شپه او ورځ پسې نارے وهم کوکار کړم
 که په روڼ ورته تمام جهان روښدار کړم

سترکښې نه پورته کوي د ناز له خوابه

ييلتانه نې پټ پنهم به زړه تاراج کړم
 و ديدن ته نې په هسے رنگ محتاج کړم
 چه غرقاب نې د غمونو په امواج کړم
 هيڅ پاياب نې موندنه شي شه علاج کړم

د آشنا د مينے غم شو نا پايابه

ته چه کس نې د جمله و بے کسانو
 هم کار ساز نې د جمله و خام کارانو
 هم په روڼ او بزرکښې د بزگانو
 زه وصال په دعا غواړم د خويانو

لا به کله دا دعا شي مستجابه



اسیر کړې د د زلفو په طناب يم
 تکبير کړې د د سترگو په قصاب يم
 د ماهي په شان مدام په اضطراب يم
 لکه زه چه ستا له غمه په عذاب يم
 خبر مه شه هيڅ بنده له دت هدايه

کاش چه نه وې په دنيا کښې پيدا شوې
 او که وې هم په دا هسې شان خو مه وې
 لکه زه يم د هجران په لنډو سوي
 خو به گرځم د هجران په اور الوې
 چه سينه مې شوه په درست تير کيږه

ستا په حجر مې خراب خاطر ناياد شه
 زيست روزگار مې هميشه آه و فرياد شه
 تل خواهش مې د زړه هسې رنګ برباد شه
 چه حباب غونډې بې بيخه بې بنياد شه

د بنادې طمع به شه کړم له احبابه
 پټ پټ گرځم د ناصح له نصيحته
 راته کاندې نصيحت په خو صورته
 چه توبه کړم د خوبانو له قريته
 هيڅ جواب نه په ما نه شي له غيرته

درمانده ورته ولاړ يم لا جوابه

دا جواب شه هسې نه دے چه په خونه شي
 د عشق راز شه هسې نه دے چه وايه شي
 دا مشکل حکايتونه په ما نه شي
 د دے بجر بے پايان حساب به شه شي

چه نه زه و چا ته وایم له حسابه

چا موندلای د دے بحر پایان نه دے
دغه راز و هر سړی ته عیان نه دے
هیچا کړی د دے چارے بیان نه دے
دغه واره عاشقی ده 'روحین نه' دے

چه په خوله کښی 'در و لعل لری سیرابه

* ۲۰۳ * ۶۸ *

ستل جفا د حد په هورته ده صدمه
تل مے اوبښکې موج وهی د زړه له غمه
خو په پټه دا قصه اوسی پښمه
هسے ډوب په فکر پروت یم بے دمه

نه پوهنیم چه په غره یم که په سمه
که خبر وے له دے هسے رنگ خوارے
ما په نوم آخستے نه وو د یارے
تا د غم په دریاب ډوب یم تر مرے
بے تا نه لرم هیڅوک ډاډ کیرنې

مگر ته په پخپله لاس را کړے همدمه

ا وے نور به آشنای له هیچا نه کړم
م په دا رنگ مے نیت وو بارے شه کړم
قصه علاج په چا شی چه نئے زه کړم
له په سل رنگه تلاش و تدبیر و کړم

خلاصه نه موسم له لوحه له قلمه

خوږويان که بے وفا دی خو هم وره دی
عاشقان که وفادار دی خو هم پره دی
ستا له غمه هر چه دی زما په زړه دی
اوس به حال و چا ته وايه چه سره دی
غرض دا دے چه زه کرم یم ته نا کرمه

يو خو دا چه په صورت ئے پری رویه
هم په خوئی و په خصلت فرشته خویه
هم په قد و په قامت هر کوره لویه
بيا به نه موسیٰ څوک تا شونډے دلجوپه
که ئے غواړے په هژده هزار عالمه

ستا له غمه زه په ځان کرم هسے چارے
چه دښمن ئے وبله نه کا کللندارے
ته په څه سبب زما نه دل آزارے
دا زما کناه را وښه دلدارے
چه توبه کرم نصوحا غونډے محکمه

لاس تر غاړه د رقيب سره خندا کړے
چه ما اووینے له قصده راته شا کړے
خدائے ئے وینی هغه چارے چه په ما کړے
تر ابدے ورځے پورے په جفا کړے
ته په کله وچار وزے له ستمه

تا چه هسے بے نیازی د ځان توبه کړه
په عاشق د د خندا زمکه مټره کړه
بيا د ورځ په غریبانو توره شپه کړه
نور دا هسے د جفا خوږونه مه کړه
خلاقه به د له جوړه شی برهمه

ستا زما له مينې هر څوک خبردار دی
دا خبرې کوراکور په هر ديار دی
چه فلانا فلانا سره دوستدار دی
اوس په بيرته جارواته و ماته عار دی
چه رسوا شوم تر عرب و تر عجمه

هغه څوې چه په تا باندې مين وي
په وکړې به رسوا لکه کوه کن وي
هيشه انگشت نما په مرد و زن وي
چه دا نڅينې په کينې نه وي دروغون وي
که په هره کړې خوري هزار قسمه

نشانه د عاشقانو اول دا ده
چه مدام نې سړی کار وي ۱- نرياده
تو نامه د بدناغې زې پرې زباده
نه ويري له پيغوره له اهداده
بې د يار د جلدانې له ماته

هر چه زړه نې مبتلا شي په بتانو
زيست نې نه شي يو ساعت بې مهرويانو
که څوک ورکړې پادشاهي د پادشاهانو
په نسبت د حقو سوو سوختگانو
دا متاع ده تر يوه خستې کمه

که سليمان (ع) غوندې مسند نې په عوا وي
په سبب د عاشقې به خاک پنا وي
هيشه به په نرياد و په غوغا وي
چه دا هسې نشانې په کينې پيدا وي
ترو هاله برې عاشقي ده مسلمه

عاشقی ډر هيڅوک نه گنڀي آسانه
دا خبره ده له حد په هورۍ کرانه
وصال نه دے چا موندلے بے هجرانه
ته له حان سره اټکل وکړه رحمانه
په دنيا کښې بنادي چرے ده بے غمه
* ۶۹ * ۲۰۴ *
